

**UCHWAŁA NR XXV/262/26
RADY MIEJSKIEJ W AUGUSTOWIE**

z dnia 29 czerwca 2026 r.

w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021 - 2030

Na podstawie art. 10e, art. 10f ust. 4 i art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 662) Rada Miejska w Augustowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się aktualizację Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021 - 2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Augustowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Augustowie

Dariusz Ostapowicz

Podstawą do opracowania niniejszego dokumentu były efekty pracy zespołu Wykonawcy Pheno Horizon Sp. z o.o. z Zespołem Miejskim do spraw przygotowania aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030, powołanym Zarządzeniem nr 210/2025 Burmistrza Miasta Augustowa z dnia 18 lipca 2025 r.

Członkowie Zespołu Miejskiego:

Sławomir Sieczkowski - zastępca Burmistrza - Przewodniczący Zespołu,
Dominika Sidor - Główny Specjalista Wydziału Strategii i Funduszy Zewnętrznych - Lider Zespołu,
Marta Wojtkiewicz-Dzienis - Kierownik Wydziału Strategii i Funduszy Zewnętrznych,
Sylwia Zajkowska - Sekretarz Miasta,
Anna Sztukowska - Zastępca Kierownika Wydziału Gospodarki Komunalnej, Rolnictwa i Ochrony Środowiska,
Magdalena Sokołowska - Kierownik Wydziału Inwestycji,
Marek Sadowski - Kierownik Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej,
Anita Szostak - Kierownik Wydziału Edukacji i Sportu,
Agnieszka Litwiejko - Kierownik Wydziału Gospodarki Nieruchomościami,
Andrzej Chmielewski - Kierownik Referatu Administracyjno- Gospodarczego,
Michał Kotarski - Kierownik Wydziału Spraw Społecznych i Administracyjnych,
Kajetan Kłoczko - Kierownik Wydziału Komunikacji Społecznej, Kultury, Turystyki i Promocji,
Katarzyna Korzeniecka - Kierownik Referatu Zamówień Publicznych,
Grzegorz Kłoczko - Specjalista ds. kompleksowej obsługi inwestora i promocji gospodarczej,
Artur Sofiński - Prezes Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej "GIGA Sp. z o. o.
Bartosz Buczyński - Prezes Wodociągów i Kanalizacji Miejskiej Spółka z o. o. w Augustowie,
Krzysztof Poskrobko - Prezes Przedsiębiorstwa Transportowego „NECKO” sp. z o. o.,
Justyna Półtorak - Prezes Augustowskiego TBS „KODREM” Sp. z o. o. w Augustowie,
Anna Bożena Jastrzębska - Dyrektor Augustowskich Placówek Kultury,
Magdalena Śleszyńska - Przewodnicząca Zarządu Augustowskiego Związku Międzygminnego,
Halina Toczyłowska - członek Augustowskiej Rady Seniorów,
Martyna Haraburda - opiekun Młodzieżowej Rady Miejskiej w Augustowie,
Dariusz Ostapowicz - Przewodniczący Rady Miejskiej w Augustowie

Opracowanie i redakcja:

Pheno Horizon Sp. z o.o.
ul. Piotrkowska 90 (III piętro)
90-103 Łódź

www.phenohorizon.com

- czerwiec 2026 -

Spis treści

CZĘŚĆ OPISOWA

CZĘŚĆ I WPROWADZENIE

Wprowadzenie.....	5
1. Podstawa prawna opracowania.....	6

CZĘŚĆ II WNIOSKI Z DIAGNOZY

2. Wnioski z diagnozy	9
2.1. Gospodarka	10
2.2. Społeczeństwo	13
2.3. Przestrzeń.....	21
2.4. Środowisko i klimat	28
2.5. Instytucja.....	35
3. Analiza SWOT.....	36

CZĘŚĆ III ELEMENTY STRATEGICZNE

4. Wizja rozwoju, cele strategiczne i operacyjne.....	49
Cel strategiczny 1. Wzmocnienie rezylencji miejskiej w kontekście wyzwań klimatycznych, geopolitycznych i energetycznych.....	52
Cel strategiczny 2. Rozwój nowoczesnej i stabilnej gospodarki z atrakcyjnymi miejscami pracy.....	57
Cel strategiczny 3. Rozwój przestrzenny oparty na racjonalnym wykorzystaniu zasobów i integracji funkcjonalnej miasta	63
Cel strategiczny 4. Ochrona zasobów środowiskowych i rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury	67
Cel strategiczny 5. Wysoki poziom życia mieszkańców.....	71
Cel strategiczny 6. Wzmocnienie instytucjonalnej i partycypacyjnej efektywności zarządzania miastem.....	74
5. Obszary strategicznej interwencji	81
5.1. Obszary strategicznej interwencji określone w dokumentach wyższego rzędu	81
5.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy	87
6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	89
6.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych	91
6.2. System powiązań przyrodniczych	96
6.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych.....	108
6.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej	111
7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej miasta.....	115
7.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu oraz zasady ochrony uzdrowiska.....	116
7.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej....	118
7.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej	122
7.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego.....	132
7.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego	133
7.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej	134
7.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW	140
7.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.....	142
7.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	143

7.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji i remediacji.....	144
---	-----

CZĘŚĆ IV SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

8. Finansowanie	148
9. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja	154
9.1. System wdrażania	154
9.2. Monitoring	155
9.3. Ewaluacja	162
9.4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	162
10. Spójność kierunków rozwoju Strategii rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa.....	166
11. Opracowanie strategii	169

CZĘŚĆ V WYKAZ TABEL, RYSUNKÓW, WYKRESÓW

12. Spis tabel, rysunków, wykresów i załączników	174
Wykaz tabel:	174
Wykaz rysunków:.....	174
Wykaz wykresów:.....	175

CZĘŚĆ GRAFICZNA

Załącznik graficzny nr 1:

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej
- Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Załącznik graficzny nr 2:

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej
– System powiązań przyrodniczych

Załącznik graficzny nr 3:

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej
– Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Załącznik graficzny nr 4:

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej
– Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

CZĘŚĆ I

WPROWADZENIE

Wprowadzenie

Augustów leży w północno-wschodniej części Polski, w województwie podlaskim, w bezpośrednim sąsiedztwie Puszczy Augustowskiej pomiędzy Wigierskim i Biebrzańskim Parkiem Narodowym.

Miasto otoczone jest licznymi jeziorami w większości połączonymi Kanałem Augustowskim.

Augustów to 48. miasto w Polsce pod względem powierzchni - 80,90 km². Tutejsza przestrzeń daje ogromne możliwości do rozwoju gospodarczego wśród zieleni, jezior i nienaruszonej natury.

Augustów to region leżący na obszarze „Zielonych Płuc Polski” - czyste powietrze i woda w jeziorach, relaksujące lasy sosnowo- świerkowe, bogate złoża borowiny leczniczej spowodowały, że miasto od 1993 r. posiada status uzdrowiska.

Augustów to doskonałe miejsce do prowadzenia zdrowego trybu życia blisko natury - leśne ścieżki rowerowe, świetne warunki naturalne do pływania, kajakarstwa, narciarstwa wodnego i biegowego czy jazdy konnej sprawiają, że jest to idealne miejsce do życia i odpoczynku.

1. Podstawa prawna opracowania

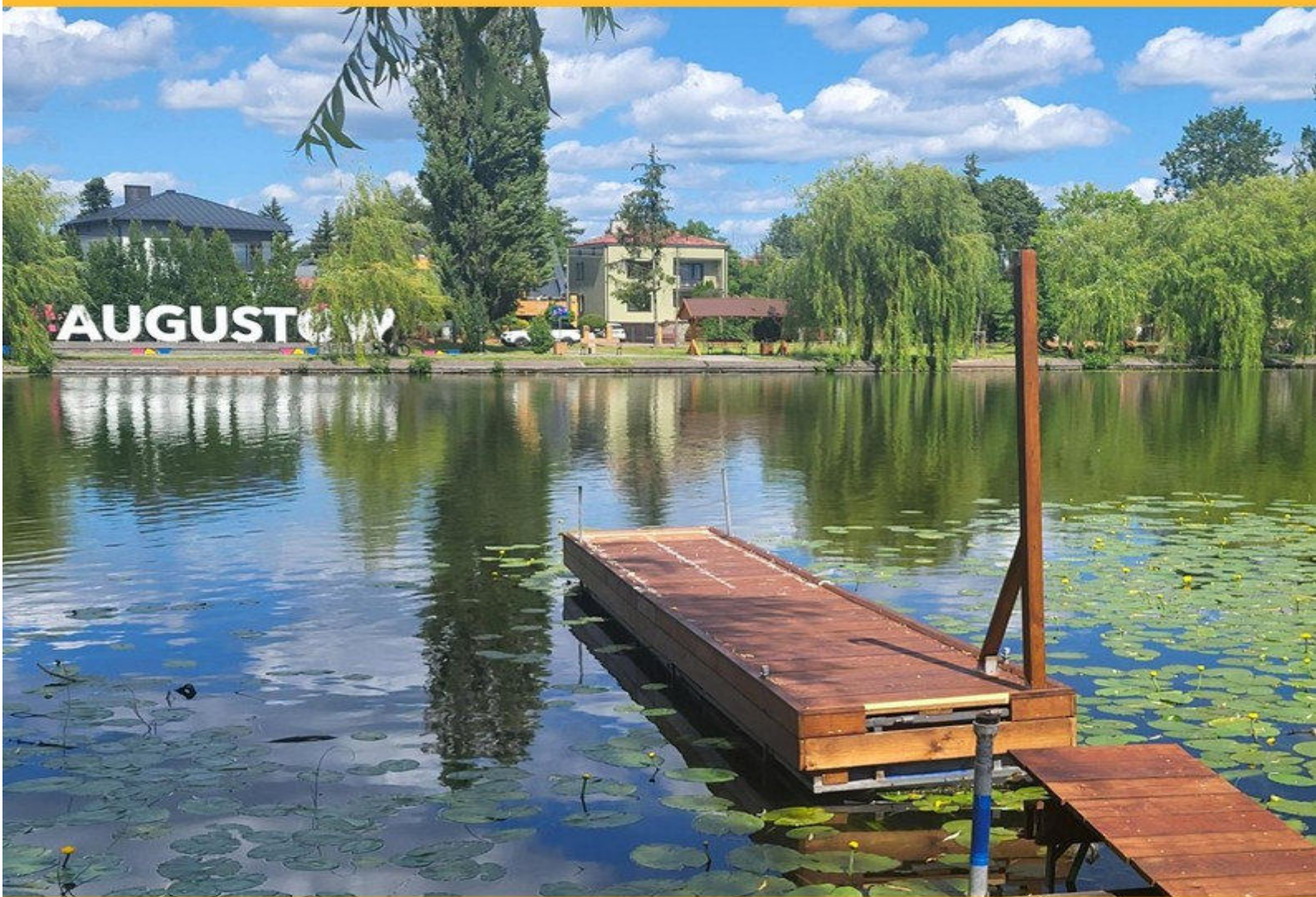
Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 została opracowana na podstawie art. 10e i art. 10f ustawy o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 14565 ze zm.).

W roku 2020 weszły w życie zmiany w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. j. Dz. U. z 2021 poz. 1057 z późn. zm.) – podstawowego aktu prawnego, który reguluje w Polsce politykę rozwoju. Wprowadziły one m.in. zmiany w ustawie o samorządzie gminnym, precyzyjnie określając strukturę takiego dokumentu jak strategia rozwoju gminy. Po zmianach strategia rozwoju gminy nadal pozostaje dokumentem fakultatywnym, jednak bardzo mocno osadzonym w przepisach prawa. Punktem wyjścia do opracowania strategii, zgodnie z nowymi przepisami, są wnioski z diagnozy strategicznej przygotowanej na potrzeby tej strategii. Projekt strategii rozwoju gminy powinien spełniać wymagania określone w art. 10e ust. 2-4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 14565 ze zm.).

Ustawodawca wskazał, że w strategii znaleźć się powinny:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym:
 - a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
 - b) system powiązań przyrodniczych,
 - c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
 - d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:
 - a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
 - b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
 - c) kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - d) zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130),
 - e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,

- f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
 - g) zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
 - h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
 - i) zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
 - j) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 566), wraz z zakresem planowanych działań;
 - 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
 - 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
 - 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

CZĘŚĆ II

WNIOSKI Z DIAGNOZY

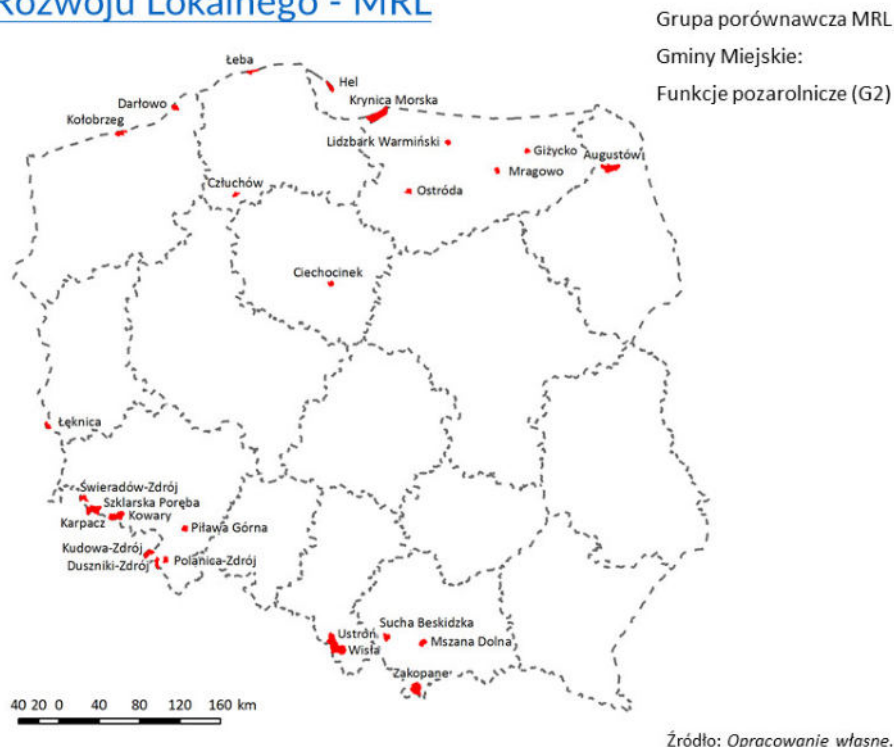
2. Wnioski z diagnozy

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowego Gminy Miasto Augustów została przeprowadzona głównie na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz Monitora Rozwoju Lokalnego¹.

Monitor Rozwoju Lokalnego (MRL), będący jednym z elementów Systemu Analiz Samorządowych (SAS) Związku Miast Polskich (ZMP), to *ogólnodostępne narzędzie pozwalające na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w czasie i w relacji do innych gmin o podobnej funkcji w strukturze osiedleńczej kraju*. Porównanie zostało dokonane w ramach grupy 26 gmin miejskich o funkcjach pozarolniczych (grupa G2). Grupy te zostały skonstruowane w wyniku modyfikacji podziału zaproponowanego w Komitecie Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk (KPZK PAN) przez P. Śleszyńskiego i T. Komornickiego na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego. Grupa, w której znajduje się Miasto Augustów jest jedną z 24 grup porównawczych zastosowanych w MRL. Na poniższej grafice zaprezentowano grupę miast porównawczych, do której zakwalifikowane zostało Miasto Augustów.

Rysunek 1. Grupa miast porównawczych dla Gminy Miasto Augustów.

Monitor Rozwoju Lokalnego - MRL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

¹ <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

2.1. Gospodarka

Władze samorządowe Miasta Augustów realizują rozwój miasta poprzez synergię funkcji uzdrowiskowych, turystycznych i produkcyjnych. Jesienią 2015 r. powstały „dzielnice wolności” – Osiedle Wschód i Osiedle Zachód, na terenie których może rozwijać się działalność produkcyjna i przemysł nieuciążliwy dla środowiska. W związku z podjętymi działaniami Augustów wykorzystuje zarówno potencjał gospodarczy, zaś rozwój funkcji uzdrowiskowych i turystycznych jest uzupełnieniem funkcji gospodarczych.

Do atutów Gminy Miasto Augustów należy zdywersyfikowana i względnie odporna na zjawiska kryzysowe struktura gospodarcza. Decyduje o tym silnie zaakcentowany profil przemysłowy miasta wraz z rozwiniętym sektorem usług publicznych oraz obecnością funkcji turystycznej, w tym sanatoryjnej.

W 2018 r. oficjalnie otwarto Strefę Aktywności Gospodarczej, jedną z najważniejszych inwestycji prorozwojowych realizowanych przez samorząd Miasta Augustów. Tereny inwestycyjne zlokalizowane na skrzyżowaniu dróg krajowych w kierunku Warszawy (DK 61), Białegostoku i Suwałk (DK 8) w istotny sposób zwiększyły atrakcyjność inwestycyjną miasta. Jednakże w najbliższej perspektywie czasowej, niezbędne będzie podjęcie działań prowadzących do wyodrębnienia nowych terenów inwestycyjnych, dostosowanych do potrzeb dużych inwestorów.

Podejmowane przez Gminę Miasto Augustów działania wprowadzają szereg udogodnień i przywilejów inwestycyjnych poprawiających konkurencyjność augustowskich terenów inwestycyjnych oraz prowadzenia działalności gospodarczej w granicach miasta.

Augustów jest ważnym ośrodkiem przemysłowym województwa podlaskiego oraz jednym z najważniejszych ośrodków przemysłu tytoniowego w Polsce. Obecność dużych zakładów produkcyjnych, takich jak British-American Tobacco Polska S.A. – będącego największym pracodawcą w mieście – zapewnia stabilność zatrudnienia oraz generuje znaczące wpływy lokalne.

Specjalizacją miasta w zakresie przemysłu przetwórczego jest szklenictwo. Branża ta bazuje na wielowiekowych tradycjach szkleniczych regionu, które w II połowie XX w. były kontynuowane przez zakłady FOTO-PAM, produkujące m.in. ikonę żeglarstwa PRL – jachty klasy Omega. Augustowski klaster jachtowy wpisuje się w jedną z kluczowych specjalizacji województwa podlaskiego – branżę szkleniczą.

Augustów jest głównym ośrodkiem turystycznym województwa podlaskiego i jednocześnie jednym z kilkudziesięciu ośrodków miejskich w kraju odnotowujących najwyższe natężenie ruchu turystycznego. Miasto stanowi również ważny ośrodek ponadlokalnych usług dla turystów wypoczywających na terenie powiatu augustowskiego (koncerty, wydarzenia kulturalne, kino, handel itd.).

Należy zaznaczyć jednak, że Augustów charakteryzuje wysoka sezonowość działalności turystycznej. Brak zasadniczych czynników redukujących sezonowość ruchu turystycznego, takich jak np. silnie rozwinięte funkcje uzdrowiskowe, turystyka biznesowa itp., sprawia, że gros przyjazdów do Augustowa koncentruje się w okresie lipiec-sierpień, co przekłada się na szereg utrudnień dla codziennego funkcjonowania mieszkańców w tym okresie.

Baza turystyczna miasta charakteryzuje się dualną strukturą. Miejsca noclegowe o najwyższym standardzie to nieliczna grupa hoteli, z czego zaledwie jeden posiada kategorię czterech gwiazdek. Z drugiej strony dobrze funkcjonuje rozbudowana sfera ośrodków wypoczynkowych i kwater prywatnych o zazwyczaj umiarkowanym standardzie.

Kluczowym potencjałem Miasta Augustów wykorzystywanym, jak dotąd, w niewielkim stopniu są funkcje uzdrowiskowe miasta. Na terenie miasta funkcjonują dwa ośrodki sanatoryjne. Augustów jest jednym z dwóch miast uzdrowiskowych działających na terenie województwa podlaskiego.

Walory miasta i jego bezpośrednie otoczenie dostarczają doskonałych warunków do rozwoju różnych form turystyki pieszej, rowerowej, sportów wodnych (sporty motorowodne, kajakarstwo, żeglarstwo, narty wodne, pływanie), jazdy konnej czy turystyki przyrodniczej.

Pomimo silnych konotacji miasta z profilem turystycznym, bezpośrednio zatrudnienie w sektorze turystycznym nie wskazuje na znaczący jego udział w generowaniu zatrudnienia w mieście, co w pewnym stopniu jest efektem braku dobrze rozwiniętej bazy turystycznej, w szczególności noclegowej. Jednocześnie, wysoka intensywność użytkowania przestrzeni miejskiej Augustowa w okresie letnim, przekłada się na dodatkowe, wysokie koszty funkcjonowania miasta.

Miasto pełni funkcje usługowo-handlowe w trzech głównych wymiarach. Pierwszym, jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców powiatu augustowskiego. Drugim, usługi handlowe świadczone dla turystów zagranicznych, w głównej mierze z Litwy. Ostatnim są usługi świadczone w ramach obsługi ruchu turystycznego o charakterze ponadregionalnym/krajowym.

Pozytywnym elementem augustowskiego rynku pracy jest obecność na jego obszarze dużych przedsiębiorców, zarówno polskich, jak i zagranicznych, generujących względnie wysoki poziom wynagrodzeń w przemyśle. Do takich branż należą przede wszystkim: produkcja wyrobów z tytoniu oraz produkcja jachtów. Jednocześnie, względnie wysoki poziom zarobków można zaobserwować w części sektora administracji publicznej, w tym w szczególności tzw. służbach mundurowych (leśnictwo, straż graniczna, policja).

Na względnie wysokim poziomie, w odniesieniu do miast z grupy porównawczej, pozostaje zarówno poziom bezrobocia ogółem, jak również szczególnych jego typów takich jak: osób z wykształceniem podstawowym, do 25 roku życia, absolwentów, długotrwale bezrobotnych. Należy zaznaczyć, że udział osób bezrobotnych wśród mieszkańców Miasta Augustów każdego

roku wzrasta. Na przestrzeni lat 2020 – 2024 udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wzrósł o 3%, plasując się w 2024 roku na poziomie 7,1%. Udział ten był wyższy niż w analizowanej grupie miast porównawczych, a także wyższy niż średnia dla ogółu powiatu augustowskiego, województwa podlaskiego i całego kraju. Taka sytuacja, przy deklarowanych przez pracodawców problemach w pozyskaniu nawet niewykwalifikowanych pracowników, może świadczyć o istnieniu barier do wejścia na rynek pracy pewnych specyficznych grup osób bezrobotnych, jak również rozwoju tzw. szarej strefy.

Miasto pełni rolę ponadlokalnego ośrodka administracji i edukacji publicznej (szkolnictwo średnie). Na jego obszarze działają siedziby takich podmiotów publicznych jak: Urząd Miejski, Urząd Gminy Augustów, Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, Wody Polskie - Zarząd Zlewni, Urząd Skarbowy, GDDKiA – Oddział w Augustowie, Komenda Powiatowa Policji, Państwowa Straż Pożarna, SANEPID, SP ZOZ.

Istotnym aspektem w sferze gospodarczej są koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwój zrównoważony. Miasto Augustów położone jest w dużej odległości od systemowych wytwórców energii elektrycznej, zatem koszty jej dostarczania do lokalnych odbiorców są jednymi z najwyższych w kraju. Augustów jest również znacząco oddalony od kopalnych zasobów energetycznych, którymi dysponuje Polska. Stąd wynika, że na obszarze tym nie będą rozwijane ze względów ekonomicznych i technicznych konwencjonalne źródła energii elektrycznej bazujące na paliwach kopalnych. Szansą na zaopatrzenie regionu w energię zarówno elektryczną, jak i ciepłą są zatem odnawialne źródła energii wykorzystujące lokalne zasoby energetyczne. Ważne znaczenie po stronie zapotrzebowania na energię będzie miała również poprawa efektywności wykorzystania energii (elektrycznej i ciepłej) w celach produkcyjnych, usługowych i komunalno-bytowych. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych jest jednym z istotnych elementów zrównoważonego rozwoju przynoszącym wymierne efekty energetyczne i ekologiczne. Jedną z funkcji, jaka jest do spełnienia w rozwoju energetyki odnawialnej, jest budowa gospodarki niskoemisyjnej. Z jednej strony stanie się odpowiedzią na wyzwania związane ze zmianą klimatu, z drugiej rozpocznie kreowanie rozwoju gospodarczego w sposób zrównoważony.

Rosnące od lat koszty praw do emisji CO₂ nie pozostawały bez wpływu na koszty ciepła dla mieszkańców. Aby zapobiec dalszym, drastycznym wzrostom kosztów energii władze lokalne miasta zdecydowały o kompleksowej modernizacji augustowskiej ciepłowni. W miejskiej ciepłowni dzięki dofinansowaniu z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie powstał nowoczesny kocioł opalany biomasą o mocy cieplnej 8,0MW wraz z ekonomizerem suchym oraz kondensacyjnym, układem magazynowania i podawania paliwa, odprowadzeniem spalin i odpopielaniem oraz kompletną instalacją technologiczno-hydrauliczną. Inwestycja pozwoliła na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych emitowanych do powietrza. Zapewnia też lepszą efektywność energetyczną ciepłowni. Dzięki pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych, ciepłownia ponosi niższe koszty opłat za prawa do emisji CO₂ co pozwala łagodzić wzrost cen ciepła.

Mając na uwadze powyższe samorząd podejmuje również szereg inicjatyw skierowanych do mieszkańców. Podejmowane są projekty wspierające mieszkańców w modernizacjach źródeł ciepła oraz montażu instalacji OZE. W związku z dużym zainteresowaniem mieszkańców projektami w tym zakresie zasadne jest szukanie kolejnych źródeł zewnętrznego finansowania inwestycji OZE.

Jedną z istotnych słabości gospodarczych Miasta Augustów, w porównaniu z miastami z grupy referencyjnej, jest niski poziom przedsiębiorczości. W latach 2019–2023 Miasto utrzymywało się na odległych pozycjach w zakresie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, co znajduje odzwierciedlenie m.in. w skali nowo oddawanej powierzchni komercyjnej. W 2019 roku wartość wskaźnika przypadająca na jednego mieszkańca była znacząco niższa od średniej w grupie porównawczej. W kolejnych latach (2020–2022) wskaźnik wzrósł, osiągając poziom nieco powyżej średniej, jednak w 2023 roku ponownie spadł poniżej wartości przeciętnej.

Konsekwencją obserwowanego deficytu w zakresie przedsiębiorczości i powierzchni komercyjnej jest niższa niż przeciętna wielkość wpływów z podatku od nieruchomości, co dodatkowo ogranicza zasoby własne samorządu na finansowanie lokalnych inwestycji i rozwoju usług publicznych. Średnia trzyletnia wpływów z podatku od nieruchomości, przeliczona na jednego dorosłego mieszkańca, pozostaje wyraźnie poniżej poziomu obserwowanego w grupie referencyjnej.

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, że wzrost aktywności gospodarczej, poprawa warunków do prowadzenia działalności oraz zwiększenie podaży powierzchni komercyjnej są kluczowymi wyzwaniami dla wzmocnienia potencjału rozwojowego Miasta Augustów. Ich realizacja może przyczynić się do poprawy finansów miasta i zwiększenia jego konkurencyjności w regionie.

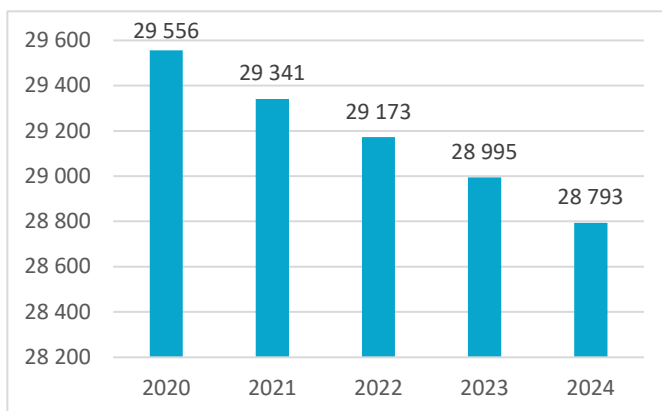
Pomimo obserwowanych słabości gospodarczych, liczba podmiotów gospodarczych w Mieście Augustów utrzymuje się na stabilnym i rosnącym poziomie. W ciągu ostatnich pięciu lat liczba zarejestrowanych firm wzrosła o 9%, z 2 931 w 2020 roku do 3 205 w 2024 roku. Co roku notuje się więcej nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw niż tych, które zostały wyrejestrowane, co wskazuje na pozytywny trend dynamiki lokalnej aktywności gospodarczej. Analiza struktury przedsiębiorstw wskazuje, że zdecydowaną większość stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 10 osób, które obejmują 96% wszystkich podmiotów w mieście. Podmioty zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowią jedynie 2,6%, natomiast przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 50 osób to zaledwie 0,7% wszystkich podmiotów.

2.2. Społeczeństwo

Miasto Augustów zamieszkuje 28 793 mieszkańców (dane na koniec 2024 r.). Średni wiek mieszkańców wynosi 43,5 lat, co jest porównywalne zarówno ze średnią dla województwa podlaskiego, jak i średnią krajową. Struktura wiekowa mieszkańców wskazuje,

że 61,1% populacji znajduje się w wieku produkcyjnym, 13,6% w wieku przedprodukcyjnym, natomiast 25,3% w wieku poprodukcyjnym.

Analiza danych demograficznych wskazuje na spadek liczby mieszkańców miasta – w ciągu ostatnich pięciu lat populacja zmniejszyła się o około 3%. Trend ten, w połączeniu z wysokim udziałem osób w wieku poprodukcyjnym, może w dłuższej perspektywie wpływać na strukturę rynku pracy, poziom aktywności gospodarczej oraz zapotrzebowanie na usługi publiczne i mieszkalnictwo. W związku z tym kluczowe staje się podejmowanie działań mających na celu zatrzymanie odpływu mieszkańców, szczególnie młodych osób w wieku produkcyjnym oraz stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki i jakości życia w mieście.

Wykres 1. Dynamika zmian liczby ludności Miasta Augustów w latach 2020-2024.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

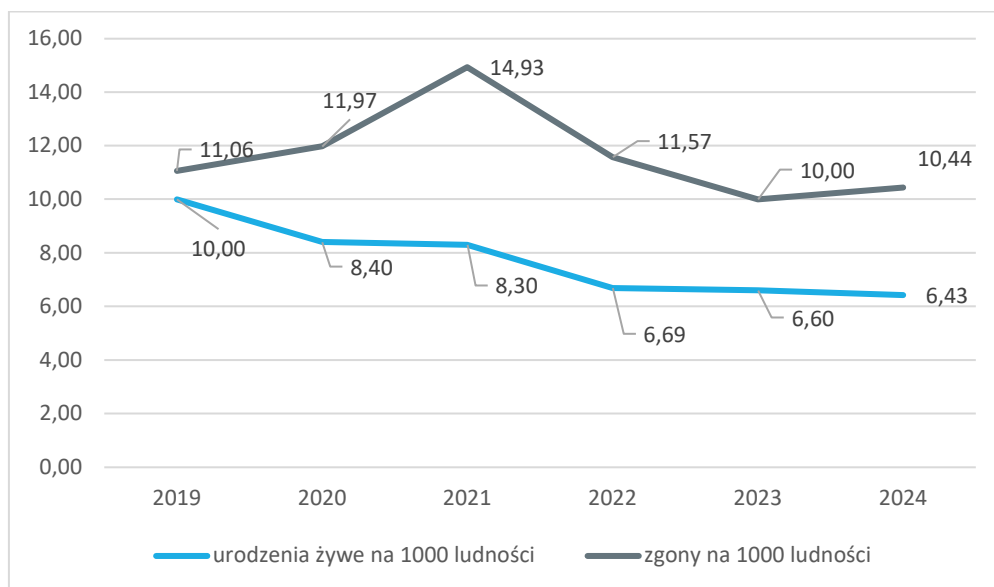
Wyzwaniem demograficznym miasta jest zauważalna zmiana o charakterze strukturalnym. Trendy spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wzroście liczby zgonów doprowadziły do przejścia przyrostu naturalnego miasta z wartości dodatnich do ujemnych już na początku drugiej dekady XXI wieku. W ciągu ostatnich pięciu lat obserwowany jest dalszy spadek przyrostu naturalnego – z -3,56 na 1000 mieszkańców w 2020 roku do -4,01 w 2024 roku, co oznacza spadek o około 12,6%.

Pozytywnie należy ocenić wpływ zmian w zakresie liczby urodzeń związanych z uruchomieniem w 2015 r. Programu "Rodzina 500+". W krótkim okresie jego realizacja przyczyniła się do wzrostu liczby urodzeń, który był szczególnie widoczny w latach 2016–2019, częściowo kompensując wcześniej obserwowaną korektę demograficzną poczynając od 2014 roku. Jednak po 2019 roku liczba urodzeń w mieście zaczęła ponownie spadać, a trend spadkowy utrzymuje się nadal. W porównaniu z rokiem 2019, w 2024 roku liczba urodzeń na 1000 mieszkańców zmniejszyła się o około 34%, co wskazuje na utrzymujący się problem ujemnego przyrostu naturalnego i wymaga kontynuacji działań prorodzinnych oraz polityki wspierającej młode rodziny, aby przeciwdziałać dalszej depopulacji i starzeniu się społeczeństwa.

Pozytywnym trendem w Mieście Augustów jest spadek liczby zgonów w ostatnich latach. W okresie 2019–2024 liczba zgonów na 1000 mieszkańców zmniejszyła się o 5,6%. Mimo tego, liczba zgonów pozostaje wyższa niż liczba urodzeń we wszystkich analizowanych latach, co potwierdza utrzymujący się problem ujemnego przyrostu naturalnego.

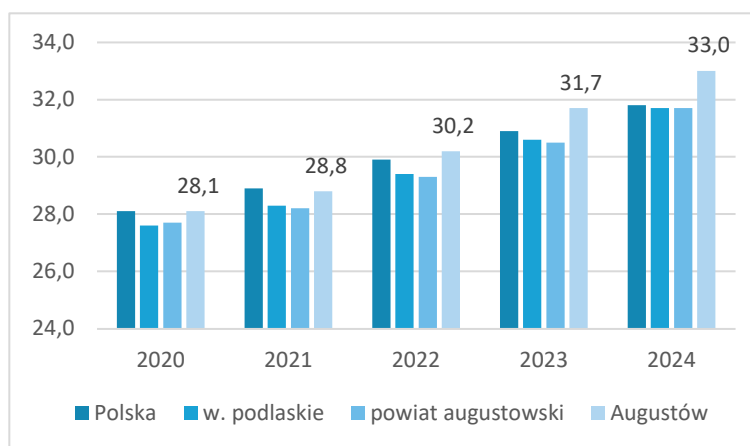
Analiza przyczyn zgonów wskazuje, że miasto odznacza się wysokim poziomem zgonów z powodu chorób układu krążenia, w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Jednocześnie

wskaźnik związany z wyposażeniem w łóżka szpitalne pozostawał w ostatnich latach poniżej średniej dla miast z grupy porównawczej, co może wskazywać na ograniczenia w dostępności infrastruktury zdrowotnej i potrzebę dalszego rozwoju usług medycznych na poziomie lokalnym.

Wykres 2 - Urodzenia żywe i zgony na 1000 ludności w Mieście Augustów
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Niekorzystnym z punktu widzenia demografii zjawiskiem, charakterystycznym jednak dla większości miast w Polsce, jest stopniowa zmiana struktury ludności w perspektywie najbliższych 30 lat w kierunku społeczeństwa dojrzałego. Proces ten przejawia się w systematycznym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym. W Mieście Augustów, w 2024 roku osoby te stanowiły 25% populacji miasta, co oznacza wzrost o około 8% w porównaniu z rokiem 2020. Z analizy dostępnych danych wynika również, że w mieście wzrasta wartość współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi, określającego stosunek liczby mieszkańców w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lat. W 2024 roku współczynnik ten wyniósł 33%, co przekracza średnie wartości dla powiatu, województwa podlaskiego oraz całego kraju. Wskazuje to na rosnące obciążenie systemu społecznego

Wykres 3. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2020-2024.
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

i opieki zdrowotnej, które będzie wymagało w przyszłości dostosowania polityki lokalnej oraz zasobów infrastrukturalnych i usługowych do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.

Zauważalne zmiany w strukturze demograficznej ludności oraz wydłużający się okres życia wymagają podejmowania nowych rozwiązań w zakresie aktywizacji osób starszych i tworzenia warunków sprzyjających ich uczestnictwu w życiu społecznym i kulturalnym. Problemy osób starszych stanowią bardzo istotny aspekt w życiu społecznym miasta. Niezbędne jest zatem wspieranie środowisk senioralnych.

Mając na uwadze potrzeby osób starszych, władze miasta zdecydowały o utworzeniu Augustowskiego Centrum Aktywności Seniorów, na realizację którego pozyskano dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014–2020. Centrum zostało otwarte w listopadzie 2023 roku i oferuje seniorom bezpłatne zajęcia, warsztaty, konsultacje, a także możliwość spędzania czasu w formie rekreacyjnej, np. poprzez gry planszowe czy aktywność sportową. Od 2023 roku w mieście działa również Rada Seniorów Miasta Augustowa – organ doradczy i konsultacyjny wspierający aktywność osób starszych, reprezentujący ich interesy, monitorujący potrzeby oraz opiniujący politykę senioralną.

Samorząd Miasta Augustów współpracuje z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych, a także z Radą Seniorów Miasta Augustowa realizując wspólne projekty. Wśród podjętych działań należy wskazać inicjatywę Pudełek Życia czy powołanie, we współpracy z Augustowskimi Placówkami Kultury, Klubu Seniora.

W Mieście Augustów organizowane są również liczne wydarzenia i inicjatywy skierowane do osób starszych, m.in. Augustowski Marsz Seniora w Augustowie, spotkania integracyjne osób starszych, „pogotowie biblioteczne” – dowóz książek do domu dla osób starszych, chorych czy z niepełnosprawnościami oraz skierowany do seniorów „Program teleopieki domowej”².

Analiza salda migracji wskazuje, że w ostatnich latach liczba osób przeprowadzających się do Miasta Augustów była niższa od liczby osób wyprowadzających się, co skutkowało ujemnym saldem migracji. W 2024 roku saldo migracji wyniosło -38, co świadczy o przewadze odpływu mieszkańców. Warto zauważyć, że w latach 2021–2023 saldo migracji stopniowo się poprawiało, a na przełomie lat 2023–2024 odnotowano wzrost napływu nowych mieszkańców. Struktura migracji wskazuje jednak, że największy odpływ dotyczy osób młodych, co może w dłuższej perspektywie również ma znaczący wpływ na obserwowane starzenie się populacji i może prowadzić do zmniejszenia potencjału rozwojowego miasta.

Na podstawie tych obserwacji można wnioskować, że jednym z kluczowych wyzwań strategicznych dla Gminy Miasto Augustów jest tworzenie warunków sprzyjających zatrzymaniu młodych mieszkańców, poprzez zwiększenie atrakcyjności miasta pod względem

² Raport o stanie Gminy Miasto Augustów za 2024 rok

mieszkaniowym, edukacyjnym, zawodowym i społecznym. Realizacja działań w tym zakresie będzie istotna dla stabilizacji demograficznej i wzmocnienia potencjału rozwojowego miasta.

Przeprowadzone badania ankietowe całej populacji maturzystów AD 2020 pokazały dużą świadomość respondentów odnośnie czynników, które powodują zmianę miejsca zamieszkania. O ile dość powszechnie za mocne strony uznano kwestie związane z potencjałami przyrodniczymi, o tyle do emigracji skłaniają m.in. trudności w otrzymaniu dobrze płatnej pracy. W skali ponadlokalnej, zauważalne są tendencje do odpływu części mieszkańców miasta do gmin ościennych. Wynika to w głównej mierze ze względu na niską podaż terenów pod inwestycje w mieszkalnictwo jednorodzinne oraz wielorodzinne. W celu pobudzenia mieszkalnictwa wielorodzinnego zmieniane są plany zagospodarowania przestrzennego, które umożliwią wyodrębnienie nowych terenów przeznaczonych pod mieszkalnictwo wielorodzinne.

Wyraźnym potencjałem Miasta Augustów jest dobra kondycja rodzin, co znajduje odzwierciedlenie m.in. w spadku liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W latach 2019–2023 ich liczba zmniejszyła się o 18%, co wskazuje na poprawę sytuacji społecznej w mieście.

Wsparcie rodzin i dzieci zapewniają miejskie instytucje działające w obszarze pomocy społecznej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi świetlicę środowiskową „Nasza Ostoja”, oferującą pomoc w nauce, organizacji czasu wolnego oraz wsparcie wychowawcze dla dzieci i młodzieży. Dodatkowo w Mieście Augustów funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy „Zielony Parasol”, który zapewnia wsparcie osobom z problemami ze zdrowiem psychicznym oraz osobom z upośledzeniem umysłowym.

Powyższe dane te wskazują, że Augustów posiada silną podstawę społeczną do dalszego rozwoju, przy jednoczesnym zapewnieniu wsparcia najbardziej potrzebującym grupom mieszkańców.

Gmina Miasto Augustów stanowi ważne centrum życia religijnego. Jest siedzibą dwóch dekanatów diecezji ełckiej, jak również parafii prawosławnej obejmującej swoim zasięgiem także okoliczne tereny. Miasto pełni również funkcje ponadregionalnego centrum pielgrzymkowego związanego z sanktuarium MB Szkaplerznej w Studzienicznej (Sanktuarium Maryjne) oraz w mniejszym stopniu z Kaplicą Pana Jezusa Klęczącego (Sanktuarium Męki Pańskiej). W mieście prężnie funkcjonują organizacje i ruchy katolickie.

Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocja stanowi podstawowy obowiązek nie tylko władz centralnych, ale również regionalnych i lokalnych. Ważnym elementem tożsamości miasta jest szeroko rozumiana sfera kultury zarówno materialnej, jak i niematerialnej. W przypadku tej pierwszej Augustów charakteryzuje się występowaniem zarówno unikalnego w skali kraju zespołu budowli hydrotechnicznych, jakim jest Kanał Augustowski, jak również szeregu obiektów cennych architektonicznie, w tym w stylu modernistycznym. Ważnym elementem

lokalnej tożsamości jest architektura drewniana, zarówno objęta ochroną konserwatorską, jak i pozostająca poza nią w postaci szeregu drewnianych, jedno- i wielorodzinnych budynków mieszkalnych. W zakresie dziedzictwa niematerialnego wyraźnie zarysowują się elementy związane z bogatą historią miasta takie, jak np. osoby Króla Zygmunta Augusta, Barbary Radziwiłłówny, gen. Ignacego Prądzyńskiego i Zbigniewa Herberta, czy obecnością Ułanów Krechowieckich.

Tragiczną częścią lokalnej tożsamości jest Obława Augustowska będąca największą komunistyczną zbrodnią w powojennej Polsce. Obowiązkiem władz lokalnych jest zachowanie pamięci i kształtowanie świadomości kolejnych pokoleń.

Tworzenie kultury ma ogromny wpływ na tworzenie kapitału społecznego i kulturowego całej społeczności lokalnej i jest fundamentem popularyzowania i udostępniania dziedzictwa i tożsamości lokalnej. Ważnymi elementami sfery kultury w mieście są prężnie działające zarówno lokalne instytucje (Augustowskie Placówki Kultury, Państwowa Szkoła Muzyczna im. E. Młynarskiego, DKF Kinochłon oraz Teatr Pneumatyczny), jak również środowiska twórcze, w tym m.in. poetów i literatów. Miejskie jednostki organizacyjne oraz lokalne organizacje pozarządowe wykazują dużą aktywność w zakresie organizacji i współorganizacji zajęć kulturalnych i sportowych. Każdego roku w mieście odbywa się ponad 100 wydarzeń sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych. Są to np. Otwarcie Sezonu Żeglugowego, Dni Augustowa, Noc Świętojańska, Augustów Summer Start, Targi AgroEkoTurystyczne „Polska Smakuje”, Mistrzostwa Polski w Pływaniu na byle czym i inne. W 2021 roku zakończyła się największa od kilkadziesiąt lat inwestycja w obszarze kultury³. Remont siedziby Augustowskich Placówek Kultury, dofinansowany ze środków zewnętrznych, umożliwił realizację wysokiej jakości oferty kulturalnej dla mieszkańców i osób odwiedzających miasto.

Miasto Augustów dysponuje rozbudowaną i dostępną infrastrukturą sportowo-rekreacyjną, zarządzaną przez Centrum Sportu i Rekreacji w Augustowie (CSiR). Instytucja ta koordynuje funkcjonowanie licznych obiektów i przestrzeni rekreacyjnych w mieście, np. całoroczna kryta pływalnia z zapleczem rekreacyjnym, elektryczny wyciąg do nart wodnych, stadion lekkoatletyczny, boiska piłkarskie, skatepark, tor pumptruck, place zabaw, siłownie zewnętrzne, parki rekreacyjne, plaże miejskie z kąpieliskami i zapleczem sanitarnym tj. „Budowlani” i „Bielik”, „Molo Radiowej Trójki”, pomosty POSTiW, skałki wspinaczkowe, psi park i inne.

W celu umożliwienia szczególnie uzdolnionym mieszkańcom dalszego doskonalenia umiejętności w sferze artystycznej oraz umiejętności sportowych Burmistrz Augustowa przyznaje nagrody i stypendia za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej oraz upowszechniania i ochrony kultury, a także nagrody i stypendia zawodnikom i trenerom augustowskich klubów sportowych, którzy osiągają wybitne sukcesy i znakomite wyniki sportowe w kraju i za granicą.

³ augustow24.pl/info-259/augustowskie-placowki-kultury-przeszly-metamorfoze

W Gminie Miasto Augustów zauważalna jest potrzeba realizacji działań angażujących mieszkańców w proces upowszechniania i popularyzowania kultury, rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz w proces bezpośredniego uczestnictwa w życiu społecznym. Zasadniczym gwarantem ciągłości danej społeczności jest młode pokolenie. W 2022 roku w powołana została Młodzieżowa Rada Miejska w Augustowie która składa się z członków w wieku od 14 do 19 lat. Rada pełni funkcję platformy dialogu i partycypacji młodzieży, umożliwiając młodym mieszkańcom udział w podejmowaniu decyzji dotyczących spraw miasta oraz współtworzenie inicjatyw społecznych i kulturalnych.

W Augustowie realizowane są liczne inicjatywy angażujące mieszkańców w proces decyzyjny oraz wzmacniające poczucie tożsamości lokalnej. Wśród nich znajdują się m.in. głosowania, Budżet Obywatelski oraz różnorodne konsultacje społeczne. Samorząd miasta kładzie nacisk na kształtowanie świadomości obywatelskiej, rozwijanie aktywności społecznej oraz budowę kapitału społecznego.

W ramach działań poprawiających przepływ informacji i komunikację między, w 2024 roku w Gminie Miasto Augustów wdrożono nowoczesny system Twoja Augustowska Karta (TAK). Kartę mogą otrzymać osoby zameldowane na pobyt stały lub czasowy w mieście. Dzięki TAK mieszkańcy zyskują dostęp do darmowej komunikacji miejskiej, zniżek na miejskie obiekty sportowe

i rekreacyjne (basen, siłownia, wyciąg nart wodnych) oraz wydarzenia kulturalne. Twoja Augustowska Karta pełni także funkcję nowego standardu komunikacji między mieszkańcami a Urzędem Miejskim. Poprzez panel zgłoszeń użytkownicy mogą w prosty sposób informować o problemach, takich jak usterki na placach zabaw, połamane drzewa, porzucone pojazdy czy inne kwestie wymagające interwencji urzędu. Dodatkowo panel ankiet umożliwia mieszkańcom udział w badaniach społecznych i konsultacjach, co pozwala miastu lepiej dostosować działania do potrzeb lokalnej społeczności⁴.

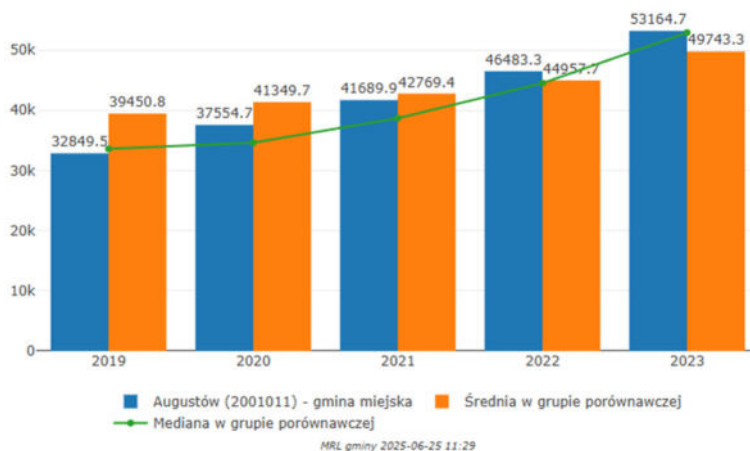
Potencjałem miasta jest wysoka i rosnąca aktywność społeczna mieszkańców, w szczególności w obszarze sportu i organizacji pozarządowych. Liczba członków lokalnych klubów sportowych odznacza się nie tylko korzystnym poziomem wskaźnika, ale także jego pozytywną dynamiką. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w latach 2019–2023 wzrosła o 27%, co również świadczy o rosnącej aktywności obywatelskiej.

Miasto aktywnie wspiera działalność organizacji pozarządowych oraz klubów sportowych, zarówno poprzez dofinansowanie realizacji zadań publicznych, jak i współorganizację wydarzeń i zawodów. Wydatki z budżetu miasta przeznaczone na dotacje bieżące dla organizacji pozarządowych wzrosły w latach 2019–2023 o 63%, a od 2022 roku przekraczają średnią dla grupy porównawczej.

Wysoki poziom wsparcia dla organizacji pozarządowych, zarówno w ujęciu ogólnym, jak i w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, pokazuje, że Gmina Miasto Augustów konsekwentnie inwestuje w rozwój lokalnych inicjatyw społecznych. Takie podejście przyczynia się do

⁴ Raport o stanie Gminy Miasto Augustów za 2024 rok

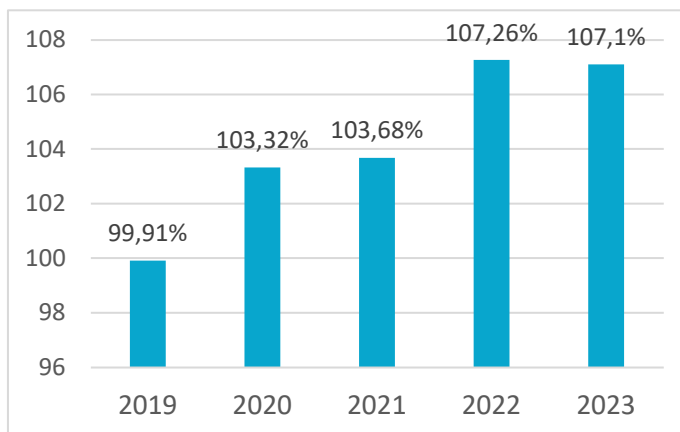
wzmacniania kapitału społecznego, zwiększa integrację mieszkańców i pozwala lepiej odpowiadać na ich potrzeby.

Wykres 4 - Wydatki z budżetu JST na dotacje bieżące dla organizacji pożytku publicznego na 1000 mieszkańców
Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego

Samorząd Miasta Augustów realizuje liczne inwestycje w lokalną infrastrukturę drogową, rekreacyjną, sportową oraz społeczną by poprawić warunki życia w mieście. Dużą uwagę skupiają działania na rzecz augustowskiej oświaty i poprawy warunków edukacyjnych. Przeprowadzono modernizację części bazy oświatowej, zarówno szkół, przedszkoli, jak i miejskiego żłobka, które gwarantują wysokiej jakości zaplecze dydaktyczne i komfortowe warunki nauki. W celu optymalizacji działań utworzono zespoły szkolno- przedszkolne. Na obszarze miasta funkcjonują obecnie 4 zespoły szkolno-przedszkolne, 1 odrębne przedszkole oraz 1 żłobek a także placówki niepubliczne. Z sukcesem zrealizowano kilka projektów edukacyjnych współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych, w ramach których doposażono placówki oświatowe (szkoły, przedszkola) w meble, pomoce dydaktyczne, sprzęt IT. Zrealizowano między innymi wirtualne laboratorium Empiriusz w Szkole Podstawowej Nr 3, pracownię Biofeedback w Szkole Podstawowej Nr 3 - urządzenie do terapii uczniów z dysfunkcjami czy modernizację placu zabaw w Przedszkolu nr 6. Rozszerzono również ofertę zajęć pozalekcyjnych, wyjazdów edukacyjnych, programów stypendialnych, a także prowadzono działania w zakresie rozwijania kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej. Od 2023 roku realizowany jest program „Azymut Przygoda” jednym z celów programu było sprawienie, aby każde augustowskie dziecko miało za sobą pierwszy spływ kajakowy, rejs pod żaglami, pływanie na deskach SUP oraz umiało bezpiecznie poradzić sobie w puszczy. W celu wspierania rozwoju edukacji Burmistrz Miasta Augustowa ustanowił granty na realizację Augustowskich Projektów Edukacyjnych. Kolejne lata powinny być kontynuacją dotychczasowych działań w tym zakresie.

Warto zauważyć, że Mieście Augustów rośnie współczynnik skolaryzacji. W 2023 roku wartość wskaźnika wynosiła 107,1%, co może świadczyć o wysokiej jakości i dostępności edukacji w mieście. Wskaźnik powyżej wartości 100% wskazuje również, że do szkół w Augustowie uczęszczają uczniowie spoza miasta, co dodatkowo podkreśla atrakcyjność lokalnego systemu edukacyjnego oraz jego potencjał przyciągania młodych rodzin i inwestycji w obszarze edukacji.

Wykres 5. Wartość współczynnik skolaryzacji brutto
w Mieście Augustów.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Gmina Miasto Augustów realizuje działania rewitalizacyjne prowadzące do poprawy jakości życia mieszkańców miasta w wielu różnych jego wymiarach, obejmujące zarówno przestrzenie publiczne, półpubliczne, jak również warunki środowiskowe. Działaniom tym towarzyszy uzupełnianie infrastruktury społecznej o nowy zasób oraz modernizacja już istniejącego. Zwiększyć należałoby wskaźnik realizacji projektów ściśle społecznych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji.

2.3. Przestrzeń

Unikalną, w skali Polski, cechą charakterystyczną lokalizacji Miasta Augustów jest jego położenie w odległości kilkudziesięciu km od granic (przejęć granicznych) z trzema sąsiadami Polski tj. Rosją (Gołdap), Litwą (Bezledy, Ogrodniki) i Białorusią (Rudawka, Lipszczany). Nadgraniczne położenie miasta jest elementem od zawsze obecnym w dziejach miasta. Zaznacza się ono nie tylko w wymiarze historycznym (np. Mazowsze/Jaćwież, Prusy/Korona/Litwa, II RP/III Rzesza/Litwa itd.), ale również przyrodniczym (makroregiony fizycznogeograficzne) i przestrzenno-funkcjonalnym (Puszcza Augustowska/tereny rolnicze). Potencjał ten leży u podstaw rozwoju Augustowa jako ośrodka miejskiego.

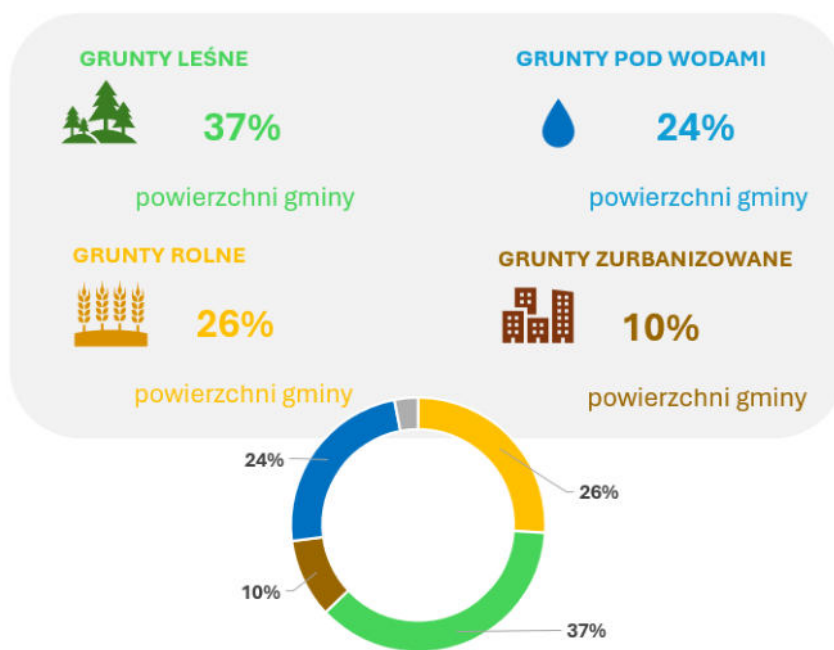
Miasto Augustów charakteryzuje się wyjątkową strukturą funkcjonalno-przestrzenną. Powierzchniowo należy do grupy największych miast w Polsce (48 pozycja), przy czym większość jego powierzchni stanowią lasy (37%), użytki rolne (26%) i wody (24%). Tereny zurbanizowane stanowią zaledwie ok. 10% powierzchni miasta.

Unikalnym w skali gmin miejskich w kraju jest połączenie wysokich udziałów powierzchni wód i lasów w granicach samego miasta. Miasto Augustów należy do dość wąskiej grupy gmin w Polsce, które charakteryzuje wysoki udział wód śródlądowych w powierzchni gminy ogółem. W gronie tym poza Miastem Augustów znalazły się jeszcze takie gminy miejskie jak np. Ełk, Mikołajki, Olecko, Ruciane, czy Giżycko. W przypadku Miasta Augustów wyjątkowe jest

natomiast połączenie wysokiego udziału wód śródlądowych z bardzo dużą powierzchnią pod tego rodzaju wodami wyrażoną wartościami bezwzględnymi. Blisko 2000 ha wód powierzchniowych stanowi bowiem blisko ¼ całej powierzchni miasta. W skali Polski miast o powierzchni pod wodami przekraczającej 500 ha jest zaledwie kilka.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w Gminie Miasto Augustów jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP), przyjęte uchwałą nr XXXV/324/17 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 30 maja 2017 roku aktualizowane w roku 2021. W gminie obowiązuje 51 Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego które obejmują 33% obszaru Miasta. Studium oraz Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego zostaną jednak zastąpione Planem Ogólnym, który każda gmina w Polsce ma obowiązek uchwalić do 30 czerwca 2026 roku. Ma to związek z reformą systemu planowania przestrzennego w Polsce, która weszła w życie w 2023 roku. Nowe przepisy zniósł dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków rozwoju, tym samym obligując gminy do sporządzenia nowego opracowania planistycznego – Planu Ogólnego Gminy (POG). Gmina Miasto Augustów uchwałą nr IV/50/24 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 25 lipca 2024 r. przystąpiła do sporządzenia Planu ogólnego Gminy Miasta Augustów.

Miasto Augustów charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną, zarówno w skali regionalnej, jak i krajowej. Przez miasto przebiegają trzy drogi krajowe (DK 16, DK 61, DK 8) oraz dwie drogi wojewódzkie (DW662 i DW664), a także liczne drogi powiatowe i gminne. Augustów jest obsługiwany przez linię kolejową nr 40 relacji Sokółka – Suwałki, z dwoma stacjami kolejowymi: Augustów i Augustów Port.

Rysunek 2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta.
Źródło: opracowanie własne

Dzięki położeniu w pobliżu drogi ekspresowej S61 (Ostrów Mazowiecka – granica z Litwą, część trasy międzynarodowej Via Baltica relacji Polska-Litwa-Łotwa-Estonia) oraz stosunkowo dobremu połączeniu z drogą międzynarodową Via Carpatia (Polska – Słowacja – Węgry – Rumunia – Bułgaria) i transeuropejskim korytarzem kolejowym Rail Baltica, Augustów posiada potencjał do rozwoju funkcji transportowych i logistycznych oraz zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej.

Planowana jest budowa obwodnicy Miasta Augustów, w wariantie południowo-wschodnim, który rozpoczynałby się nieopodal DK8, a kończył przy DK16 w kierunku Ogrodnik, przecinając linię kolejową Sokółka–Augustów. Wariant ten budzi wątpliwości pod kątem oddziaływania na środowisko, gdyż przebiega przez cenne tereny zielone i przyrodnicze. Trwają analizy i prace koncepcyjne, a termin realizacji inwestycji nie został jeszcze określony⁵.

Na terenie miasta funkcjonuje komunikacja publiczna, organizowana przez Przedsiębiorstwo Transportowe „Necko” Sp. z o.o. Obsługuje ona cztery miejskie linie autobusowe o łącznej długości 52,75 km. W 2024 roku, przy wsparciu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zakupiono cztery autobusy elektryczne wraz ze stacjami ładowania, co stanowi istotny krok w kierunku zrównoważonego transportu miejskiego i ograniczenia emisji spalin.

Zarówno wielkość miasta, jak i ukształtowanie powierzchni czyni je wyjątkowo przyjaznym z punktu widzenia rozwoju ruchu pieszego oraz rowerowego. Natężenie ruchu rowerowego w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, wg badań przeprowadzonych przez GDDKiA w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu, plasuje Augustów w pierwszej dziesiątce miast w Polsce. Warto podkreślić, że w pewnej mierze ruch ten ma charakter całoroczny, zaś wśród rowerzystów znajduje się widoczna grupa seniorów.

W Mieście Augustów występuje brak spójnego systemu komunikacji rowerowej, a istniejąca sieć dróg i ciągów rowerowych, pomimo znaczącej długości (33 km), nakierowana jest na obsługę kierunków wychodzących z głównego obszaru zurbanizowanego miasta. Dlatego też ważna jest współpraca z wszystkimi zarządcami dróg na terenie miasta. Planowane do realizacji inwestycje drogowe uwzględniać powinny zapotrzebowanie na sieć rowerową.

Samorząd Miasta Augustów, we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, podejmował szerokie działania, mające na celu przebudowę odcinka drogi krajowej Białystok – Augustów – Raczek do parametrów drogi ekspresowej lub dwujezdniowej ruchu głównego przyspieszonego. Realizacja inwestycji przyczyniłaby się do wzrostu spójności międzyregionalnej, zwiększenia potencjału gospodarczego regionu oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu komunikacyjnemu północnej części województwa podlaskiego. Droga ekspresowa S16 pomiędzy Ełkiem a Knyszynem została wpisana do sieci dróg ekspresowych w Polsce Rozporządzeniem Rady Ministrów z 19 maja 2016 r. i uwzględniona w Rządowym Programie Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. (z perspektywą do 2033 r.). Mimo to, obecne

⁵ www.gov.pl/web/infrastruktura/wojewodztwo-podlaskie

deklaracje rządu dotyczące realizacji tego odcinka w standardzie drogi ekspresowej pozostają nieprecyzyjne, co budzi wątpliwości co do ostatecznego terminu i formy realizacji inwestycji⁶.

Priorytetem samorządu Miasta Augustów jest konsekwentna realizacja programu „Rozwoju sieci dróg miejskich” zainicjowanego przez Radę Miejską w Augustowie w 2016 r. Program zakłada przebudowę, czyli utwardzenie jezdni poprzez ułożenie nawierzchni asfaltowej bądź kostki brukowej, betonowej na ulicach. Drogi miejskie realizowane są przy pozyskanych środkach zewnętrznych zarówno krajowych jak i unijnych. Sukcesywnie wykonywane są także dokumentacje techniczne kolejnych dróg.

Miasto Augustów charakteryzuje się dobrą dostępnością infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej. Według danych za 2023 rok ze zbiorczej sieci wodociągowej korzysta 93,1% mieszkańców, a ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej – 91,1%. Spółka Wodociągów i Kanalizacji Miejskich Sp. z o.o. w Augustowie systematycznie prowadzi rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, odpowiadając na potrzeby rozwijającego się miasta. W 2024 roku zakończono budowę około 1,57 km nowej sieci wodociągowej w ulicach: Nadbrzeżnej, Kamiennej, Ślepskiej, Pszennej, Limanowskiego, Pensjonatowej, Lasanek, Biwakowej, Plażowej i Zimowej.

Jednocześnie należy zauważyć, że dostęp do sieci gazowej w Mieście Augustów jest ograniczony – obecnie podłączonych jest jedynie 0,9% mieszkańców miasta. To wskazuje na potrzebę rozważenia rozwoju alternatywnych źródeł energii i sieci gazowej, zwłaszcza w kontekście planowania nowych terenów mieszkaniowych i inwestycji infrastrukturalnych.

Znaczna część miejskiej infrastruktury charakteryzuje się wysokim stopniem zużycia technicznego. Dotyczy to w szczególności dróg, infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym oczyszczalni ścieków) oraz systemu ciepłowniczego. Wysoki poziom amortyzacji tych elementów wskazuje na potrzebę ich modernizacji lub wymiany, aby zapewnić ciągłość świadczenia usług oraz bezpieczeństwo mieszkańców. W odpowiedzi na te potrzeby, Rada Miejska w Augustowie uchwałą nr LVII/614/23 z dnia 28 czerwca 2023 roku przyjęła wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2023–2026. Plan ten stanowi ramy dla systematycznej modernizacji infrastruktury, podnoszenia jej efektywności i niezawodności oraz zapewnienia odpowiednich standardów obsługi mieszkańców.

Zarówno na terenie miasta, jak i w jego bezpośrednim otoczeniu występują cenne elementy środowiska przyrodniczego objęte różnymi formami ochrony przyrody. Według danych z GUS (stan za 2023 rok) aż ok. 77,0 % powierzchni Gminy Miasto Augustów stanowi obszary objęte ochroną przyrody. Z punktu widzenia rozwoju miasta wyjątkowy cenny charakter środowiska przyrodniczego z jednej strony stanowi niezaprzeczalny atut i wciąż niewykorzystany w pełni endogenny potencjał rozwojowy. Z drugiej zaś, jest czynnikiem hamującym niektóre części składowe gospodarki np. pewnych branż produkcyjnych.

⁶augustow24.pl/info-10/nowa-inicjatywa-w-sprawie-budowy-s-i-s-w-wojewodztwie-podlaskim

Na obszarze Miasta Augustów powołano następujące formy ochrony przyrody (w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia o ochronie przyrody), mające na celu ochronę cennych zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Puszcza i Jeziora Augustowskie,
- Rezerwat przyrody Stara Ruda,
- Rezerwat przyrody Brzozowy Grąd,
- Rezerwat przyrody Bory nad Kanałem Augustowskim,
- Obszar Natura 2000 Ostoja Augustowska (specjalny obszar ochrony siedlisk),
- Obszar Natura 2000 Puszcza Augustowska (obszar specjalnej ochrony ptaków),
- Użytki ekologiczne: Stawik studzieniczański, Ślepe jeziorko, Leśne oko, Suchar czarnobrodzki, Bagno czarnobrodzkie,
- 14 pomników przyrody (drzewa i grupy drzew).

Poza wyjątkowymi walorami przyrodniczymi Gmina Miasto Augustów posiada cenne zabytki kulturowe. Długoletnia historia Miasta Augustów ma swoje odzwierciedlenie w obecnie zachowanych obiektach zabytkowych, a także w unikalnym układzie urbanistycznym położonym w centrum miasta.

Wśród elementów zabytkowych zlokalizowanych na terenie miasta 33 objęte są ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków. W sporządzonej gminnej ewidencji zabytków figuruje 131 obiektów zabytkowych.

Do najcenniejszych elementów dziedzictwa kulturowego, objętych wpisem do rejestru zabytków, należy zaliczyć m. in:

- Zabytkowy układ urbanistyczny w Augustowie – układ przestrzenny Augustowa należy do najlepszych rozplanowań renesansowych w Polsce. Jest jednym z nielicznych, doskonale zachowanych, pochodzących z czasów pomiaru włócznej, kwaterowych układów przestrzennych miasta. Jego głównym elementem jest Rynek Zygmunta Augusta, który otoczony jest ciągiem niskich, eklektycznych kamieniczek. Na placu tym po II wojnie światowej odbywały się liczne jarmarki i targi.
- Park Miejski (d. Ogród Saski) – położony na Rynku Zygmunta Augusta, powstał ok. 1870 roku, obecnie zajmuje powierzchnię 1,7 ha. W parku znajduje się m.in. fontanna i kolumna Zygmunta Augusta, zabytkowy Posterunek Policji i współczesne Centrum Informacji. Park jest zachowany w dobrym stanie, a istniejące alejki tworzą czytelny układ.

- Budynek Starej poczty – wybudowany w 1829 roku, w neoklasycystycznym stylu według projektu H. Marconiego, początkowo pełnił rolę małego hotelu dla specjalnych gości (np. rodziny carskiej), później utworzono w nim biuro turystyczne, a obecnie mieści się w nim Szkoła Muzyczna I stopnia.
- Kościół Parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa i Św. Bartłomieja – wybudowany w latach 1906 – 1911 z inicjatywy księdza Wincentego Nowickiego (proboszcza parafii). Kościół o długości 50 m i szerokości 20 m jest trójnawowy, wybudowany w stylu eklektycznym.
- Budynek Zarządu Wodnego – eklektyczny pałacyk, który powstał w połowie XIX wieku, następnie przebudowany w latach 1901 – 1903, głównym projektantem był inż. Michał Staraszkiewicz. Mieściło się w nim mieszkanie inżyniera i siedziba kierownictwa wiślano-niemieńskiej drogi wodnej. W 1939 obiekt przejęli Rosjanie i przekształcili go w siedzibę NKWD. 22 czerwca 1941 r. rozstrzelano w jego pobliżu 30 więźniów; w parku przy pałacyku została umieszczona tablica poświęcona pamięci ofiar. Obecnie w budynku mieści się Nadzór Wodny Augustów.
- Kanał Augustowski wraz z urządzeniami wodnymi – zabytek budownictwa wodnego, najdłuższy w kraju, uznany za pomnik historii. Prace nad jego powstaniem rozpoczęto w lipcu w 1824 r., a ukończono w 1839 roku, jego projektantem był ppłk Ignacy Prądzyński. Kanał miał długość 101,2 km, na jego odcinku wybudowano 18 śluz (w tym 14 po stronie polskiej), różnica poziomu wód w śluzach sięgała czasem prawie 8 m. Przy budowie murowanych obiektów na jego trasie po raz pierwszy użyto wapna o właściwościach wodoodpornych. Była to na tamte lata największa inwestycja komunikacyjna w skali krajowej. Obecnie Kanał Augustowski ma długość ok. 103 km (po polskiej stronie 80 km), praktycznie na całej swojej długości jest dostępny dla żeglugi. Jego odbudowa została przeprowadzona na podstawie dawnych, dziewiętnastowiecznych planów, co pozwoliło zachować pierwotny wygląd kanału. Jest wykorzystywany jako atrakcja turystyczna regionu, kanałem i wzdłuż niego

*Rysunek 3. Kościół Parafialny p.w. Najświętszego
Serca Jezusowego*

Źródło: <https://www.augustow.pl/pl/kanal-augustowski>

poprowadzono liczne szlaki turystyczne (kajakowe, rowerowe). Rozporządzeniem Prezydenta RP z 25 kwietnia 2007 roku (Dz. U. z 2007 r. nr 86 poz. 572) Kanał Augustowski uznany został za pomnik historii⁷.

Rysunek 4 - Śluza Paniewo na Kanale Augustowskim
Źródło: <https://www.augustow.pl/pl/kanal-augustowski>

Jak już wcześniej wspomniano, atutem Miasta Augustów, w skali całego kraju jest również unikalne połączenie bardzo wysokiego udziału wód powierzchniowych w połączeniu z wysoką lesistością. Udziały powyżej 15% obydwu form użytkowania terenu osiągnęły wśród gmin miejskich w Polsce, poza Augustowem, jeszcze jedynie Żywiec, Włocławek i Szczecin. W grupie miast o analogicznych udziałach w wysokości powyżej 20% Augustów jest już jedynym takim przypadkiem wśród gmin miejskich w Polsce.

Miasto Augustów charakteryzuje jednak względnie niski udział zieleni urządzonej w powierzchni gminy ogółem. Jednocześnie warto pamiętać, że ograniczona dostępność do tego rodzaju przestrzeni jest w części rekompensowana dobrą dostępnością do obszarów zieleni nieurządzonej jak np. lasy. W roku 2024 powstały dwa nowe parki kieszonkowe - nad Kanałem Byстрыm oraz nad Kanałem Augustowskim⁸. Trwają również prace dotyczące przekształcenia części miejskiego lasu w Królewski Park Uzdrowskiowy.

Jednym z kluczowych problemów przestrzennych Gminy Miasto Augustów pozostaje ograniczona dostępność zasobów mieszkaniowych. Niska podaż mieszkań stanowi istotną barierę dla rozwoju społecznego i gospodarczego miasta, szczególnie w kontekście młodych

⁷ <https://nid.pl/rejestr-zabytkow/>

⁸ Raport o Stanie Gminy Miasto Augustów za rok 2024

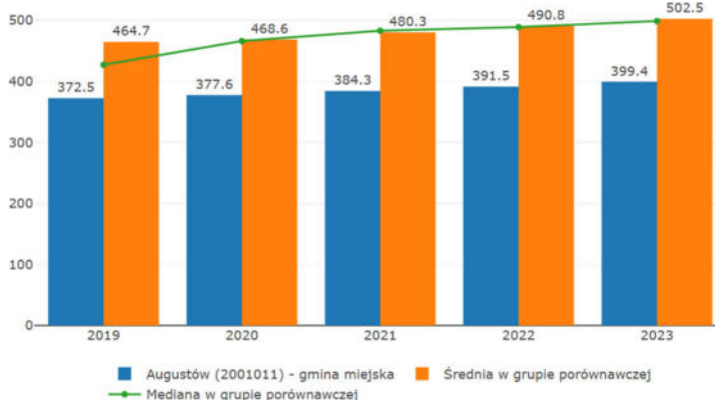
osób w wieku 25–34 lata, których udział w populacji Miasta Augustów jest wyraźnie niższy niż średnia w grupie miast porównawczych.

Dodatkowym wyzwaniem jest niewielka średnia powierzchnia mieszkań – zarówno całkowita, jak i przypadająca na jednego mieszkańca – co w zestawieniu z poziomem przeciętnego wynagrodzenia brutto wskazuje na relatywnie niską dostępność ekonomiczną lokali mieszkalnych. W rezultacie, wiele osób młodych i aktywnych zawodowo decyduje się na migrację do większych ośrodków miejskich, oferujących szerszy wybór i bardziej przystępne warunki mieszkaniowe. Brak odpowiedniej oferty mieszkaniowej prowadzi do pogłębiania procesów depopulacyjnych i utrudnia zatrzymanie wykwalifikowanych pracowników w mieście. Zjawisko to negatywnie wpływa na lokalny rynek pracy, ogranicza potencjał inwestycyjny Miasta Augustów oraz powoduje wzrost presji cenowej na dostępne zasoby mieszkaniowe.

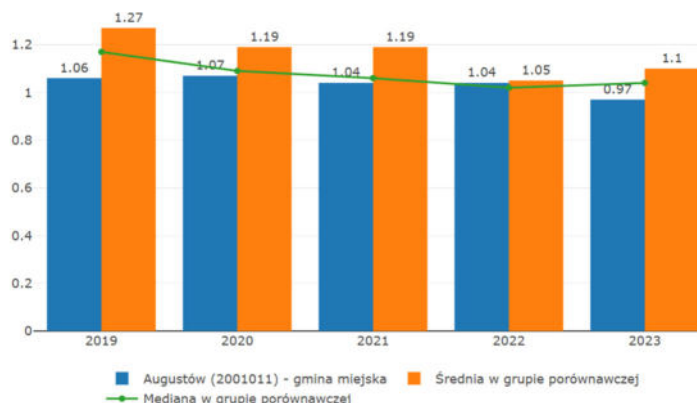
W dłuższej perspektywie niedostateczna podaż mieszkań może stać się czynnikiem hamującym rozwój społeczno-gospodarczy miasta, sprzyjając marginalizacji regionu oraz pogłębianiu różnic między Miastem Augustów a większymi ośrodkami miejskimi. Dlatego niezbędne jest planowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz aktywne działania samorządu w zakresie wspierania budownictwa mieszkaniowego, w tym także form dostępnych cenowo i społecznych.

2.4. Środowisko i klimat

Zgodnie z podziałem J. Kondrackiego⁹ Augustów położony jest w obrębie dwóch mezoregionów. Wschodnia jego część zaliczana jest do Równiny Augustowskiej i stanowi fragment makroregionu Pojezierze Litewskie, natomiast zachodnia należy do Pojezierza

Wykres 7. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w latach 2019-2023.
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego

Wykres 6. Powierzchnia mieszkania w odniesieniu do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego

⁹ Kondracki J., Geografia regionalna Polski, Warszawa: PWN, 2002

Łęckiego – położonego na wschodnim krańcu Pojezierza Mazurskiego. Rzeźba terenu Miasta Augustów jest urozmaicona przez podłużne formy glacialne, takie jak wzgórza morenowe i pole drumlinów zbudowanych z glin, piasków, żwirów i głazów. Drumliny układają się równolegle na linii wschód–zachód, natomiast moreny spiętrzone i martwego lodu przebiegają prostopadle do nich. Najwyższe wzniesienia o największych walorach krajobrazowych mają pochodzenie fluwoglacialne. Najwyższy punkt miasta położony jest na wzgórzu kemowym na wysokości 141,9 m n.p.m., najniższy położony jest na wysokości – 118,3 m n.p.m.¹⁰

Miasto Augustów zlokalizowane jest w zasięgu dwóch regionów klimatycznych. Region Suwalski obejmuje swoim zasięgiem najchłodniejszą strefę w kraju o zróżnicowanej intensywności i częstotliwości opadów, wysokiej średniej rocznej prędkości wiatru. Są to niekorzystne warunki dla rolnictwa, ale sprzyjają lokalizacji farm wiatrowych. Region Podlaski cechuje się wyraźnym kontynentalizmem termicznym i dużym zróżnicowaniem opadów. Średnia roczna temperatura powietrza w Augustowie to ok. 6°C. Zima pojawia się tu najwcześniej w Polsce (nie licząc terenów górskich) i trwa blisko 4 miesiące. Z tego względu okres wegetacyjny roślin trwa zaledwie około 180 dni w ciągu roku¹¹.

Pokrywa glebowe miasta zależy głównie od rzeźby terenu i rodzaju osadów powierzchniowych. Na wysoczyznach morenowych dominują żyzne brunatnoziemy wykorzystywane rolniczo, natomiast w zagłębieniach występują gleby bagienne i mady w dolinach rzek. Na terenach sandrowych przeważają gleby bielcowe i brunatne o niskiej przydatności rolniczej, stopniowo zastępowane przez lasy, zabudowę rekreacyjną i nieużytki. Ok. 20% gleb na obszarze Miasta Augustów to gleby wysokich klas bonitacyjnych IIIa i IIIb¹².

Na obszarze Miasta Augustów zlokalizowane jest udokumentowane złożę piasków kwarcowych Augustów–Zatartacze, dawniej eksploatowane i wykorzystywane do produkcji materiałów silikatowych. Liczne ślady dawnych żwirowni wskazują na szerszy niż udokumentowany zasięg wydobywania kruszywa. Obecnie eksploatacja surowców została wstrzymana.

Do kopalin mających istotne znaczenie dla rozwoju uzdrowiskowej funkcji miasta zalicza się udokumentowane w granicach miasta złożę torfu leczniczego „Silikaty” o powierzchni 0,49 ha. Surowiec charakteryzuje się wysokim stopniem humifikacji i właściwościami potwierdzonymi atestem Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego. Należy wspomnieć również o zlokalizowanym poza terenem miasta udokumentowanym złożu borowiny na torfowisku wysokim „Kolnica”, które do czasu podjęcia Uchwały Nr XVII/136/15 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie uchwalenia Statutu Uzdrawiska Augustów stanowiło bazę funkcjonowania Uzdrawiska Augustów.

¹⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Augustowa, 2017

¹¹ Ibidem

¹² Ibidem

Dodatkowym zasobem naturalnym Gminy Miasto Augustów jest naturalna woda mineralna z głębokiego ujęcia w dzielnicy Lipowiec, cechująca się stałym składem i korzystną dla zdrowia zawartością składników mineralnych¹³.

Miasto Augustów charakteryzuje się bogatą siecią hydrologiczną. Ze względu na bardzo wysoki udział wód powierzchniowych w ogólnej powierzchni (ok. 24%) Augustów nazywany jest wodną stolicą północno-wschodniej Polski.

Jednym z najważniejszych cieków wodnych przepływające przez miasto jest rzeka Rospuda – Netta, prawostronny dopływ Biebrzy. Rzeka płynie dość wąską doliną w kierunku południowym i południowo-wschodnim i uchodzi do jeziora Rospuda Augustowska połączonego z jeziorem Necko. Z jeziora Necko wspólnym szlakiem z Kanałem Augustowskim, a później jako Kanał Bystry płynie do jeziora Sajno. Z jeziora Sajno, już jako Netta, wypływa w kierunku południowo zachodnim, a następnie południowym zasilając w wodę położony obok Kanał Augustowski, łącząc się z nim ostatecznie w okolicy wsi Sosnowo (gmina Sztabin). Po połączeniu z Kanałem Augustowskim rzeka płynie uregulowanym korytem i uchodzi przez jaz piętrzący do Biebrzy obok śluzy w Dębowie. Na odcinku miejskim rzeka położona jest w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie”.

Niezwykle ważnym dla krajobrazu i historii miasta jest Kanał Augustowski - unikatowe w skali europejskiej dzieło budownictwa wodnego z pierwszej połowy XIX wieku. Kanał wodny łączy drogą okrężną dopływy Wisły z Bałtykiem poprzez dopływy Niemna, z pominięciem dolnego biegu Wisły. Kanał Augustowski wraz z zespołem budowli i urządzeń został ujęty w rejestrze zabytków nieruchomości oraz uznany w 2007 roku za pomnik historii. Obecnie kanał uznawany jest za drogę wodną o znaczeniu regionalnym (klasa Ia – maks. długość statków z napędem i barek – 24 m, maks. szerokość – 3,5 m, maks. zanurzenie – 1 m)¹⁴. Kanał Augustowski oraz śluza Augustów stanowią unikatowe atrakcje turystyczne i krajobrazowe miasta, będące symbolem jego inżynierskiego dziedzictwa. Kanał wpisuje się w otaczający krajobraz lasów i jezior, przyciągając miłośników turystyki wodnej. Śluza Augustów - najstarsza na całym kanale jest ważnym elementem szlaku wodnego, a jednocześnie jednym z symboli Miasta Augustów i popularnym punktem widokowym wśród turystów.

Kolejnym charakterystycznym elementem krajobrazu miasta są jeziora. W granicach administracyjnych Miasta Augustów znajduje się 9 jezior: Jezioro Necko, Jezioro Białe Augustowskie, Jezioro Sajno, Jezioro Sajenek, Staw Sajenek, Jezioro Studzienniczne, Jezioro Rospuda Augustowska, Jezioro Wojciech oraz Staw Księdzowski (Studzieniczański). Niemal wszystkie, są przepływowe, rynnowe, mają wydłużony kształt, znaczną głębokość, dobrą jakość wód, przeważnie wysokie piaszczyste brzegi porośnięte lasem i kierunek dłuższych osi

¹³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Augustowa, 2017

¹⁴ Ibidem

zgodny z równoleżnikowym przebiegiem rynien (wyjątek Jezioro Rospuda). Jeziora zajmują łącznie powierzchnię ok. 19 km².

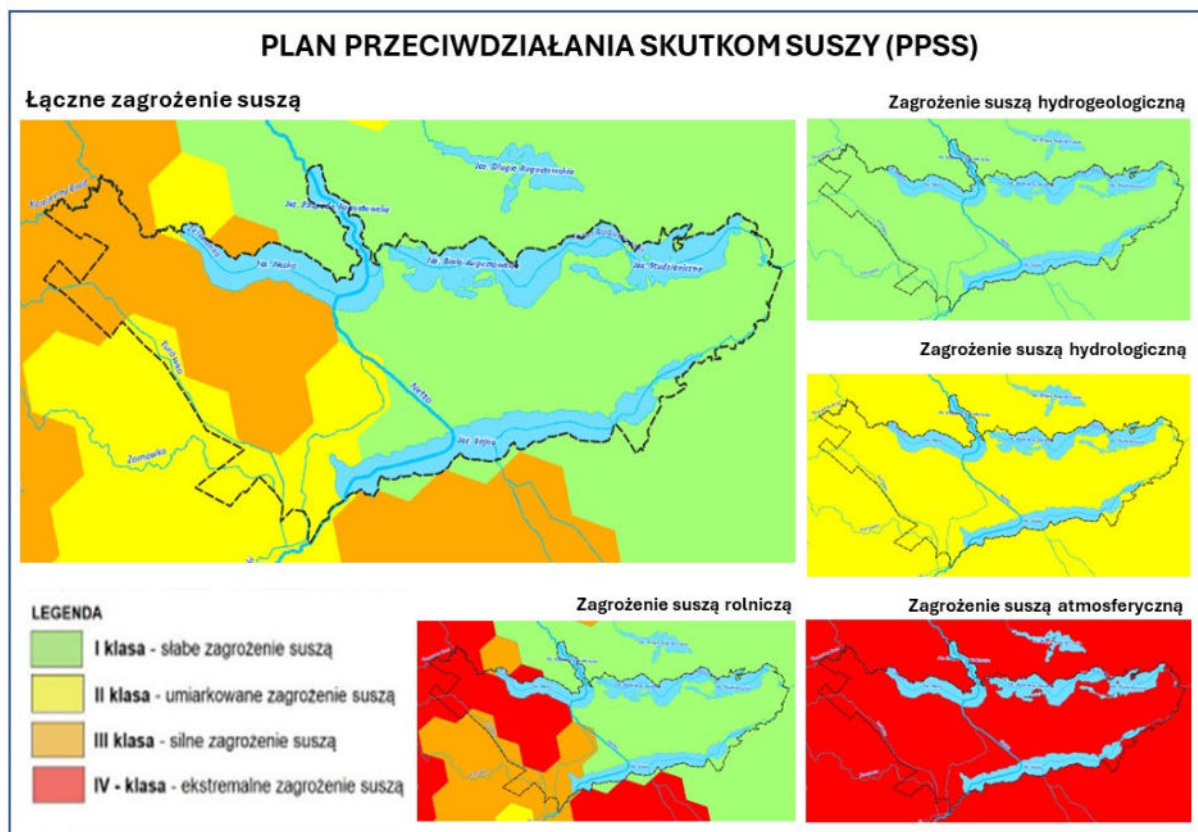
Na obszarze miasta zidentyfikowano tereny należące do strefy płytkiego zalewu (do 0,5 m głębokości), narażone na wystąpienie powodzi z prawdopodobieństwem 1%. Oznacza to, że obszary te mogą zostać zalane w przypadku wezbrań występujących średnio raz na sto lat. Największa strefa zagrożenia znajduje się na północny wschód od Osiedla Limanowskiego, za rzeką Nettą oraz w rejonie wypływu Netty z Jeziora Necko. Niewielkie obszary zalewowe występują również w okolicach ujścia rzeki do Jeziora Sajno. Ogólnie jednak, ze względu na ukształtowanie terenu, naturalną retencję zlewni, układ urządzeń wodnych oraz sposób zagospodarowania przestrzeni, ryzyko wystąpienia powodzi w Augustowie jest niewielkie.

Wody podziemne w Mieście Augustów pochodzą z utworów czwartorzędowych i występują na zróżnicowanych głębokościach od 5 - 15 m na wschodzie miasta do 50 - 100 m na jego zachodnich obrzeżach, a w rejonie Jeziora Necko sięgają nawet 100 - 150 m. Miasto leży poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych, choć cały powiat augustowski jest zasobny w ten surowiec. W Mieście Augustów od ponad 40 lat wydobywa się wodę mineralną „Augustowiankę”, charakteryzującą się stałym składem chemicznym i korzystnymi właściwościami zdrowotnymi.

Rosnąca częstość negatywnych efektów zmian klimatycznych i nasilające się w ostatnich latach negatywne zjawiska pogodowe dotyczą miasta i jego mieszkańców w coraz większym stopniu. Rośnie liczba tzw. powodzi błyskawicznych (*flash flood*) wynikających z gwałtownych i krótkotrwałych opadów nawałnych.

Na terenie Miasta Augustów, zgodnie z danymi Mapy łącznego zagrożenia suszą (1987-2018) opracowanej w ramach Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS)¹⁵, występuje zróżnicowany poziom łącznego zagrożenia suszą, rozumianego jako sumaryczna ocena zagrożenia wynikającego z występowania suszy atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Wschodnia, zalesiona część miasta charakteryzuje się słabym łącznym zagrożeniem suszą, natomiast w części zachodniej występuje zagrożenie średnie i silne. Augustów jest szczególnie narażony na suszę atmosferyczną – na całym obszarze miasta notuje się ekstremalne zagrożenie tym rodzajem suszy. Z kolei silne i ekstremalne zagrożenie suszą rolniczą występuje w zachodniej części miasta. W ww. dokumencie w graniach miasta przewidziano zadanie techniczne w celu zwiększania retencji oraz wspierające przeciwdziałanie skutkom suszy pt. „Opracowanie dokumentacji i remontu jazu na stopniu wodnym Augustów w km 32+500 Kanału Augustowskiego”.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 r. poz. 1615)

Rysunek 5 - Zagrożenie suszą na terenie Miasta Augustów

Źródło: Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy, dostęp z dnia 18.07.2025

Według danych BDL GUS za 2024 rok, powierzchnia gruntów leśnych na terenie Miasta Augustów wynosi 2 945,76 ha, co stanowi 35,2% ogólnej powierzchni miasta. Aż 92% lasów pełni funkcje ochronne, których głównym celem jest ochrona środowiska przyrodniczego oraz zasobów wodnych. Lasy zlokalizowane w środkowej i wschodniej części miasta wchodzi w skład kompleksu Puszczy Augustowskiej¹⁶.

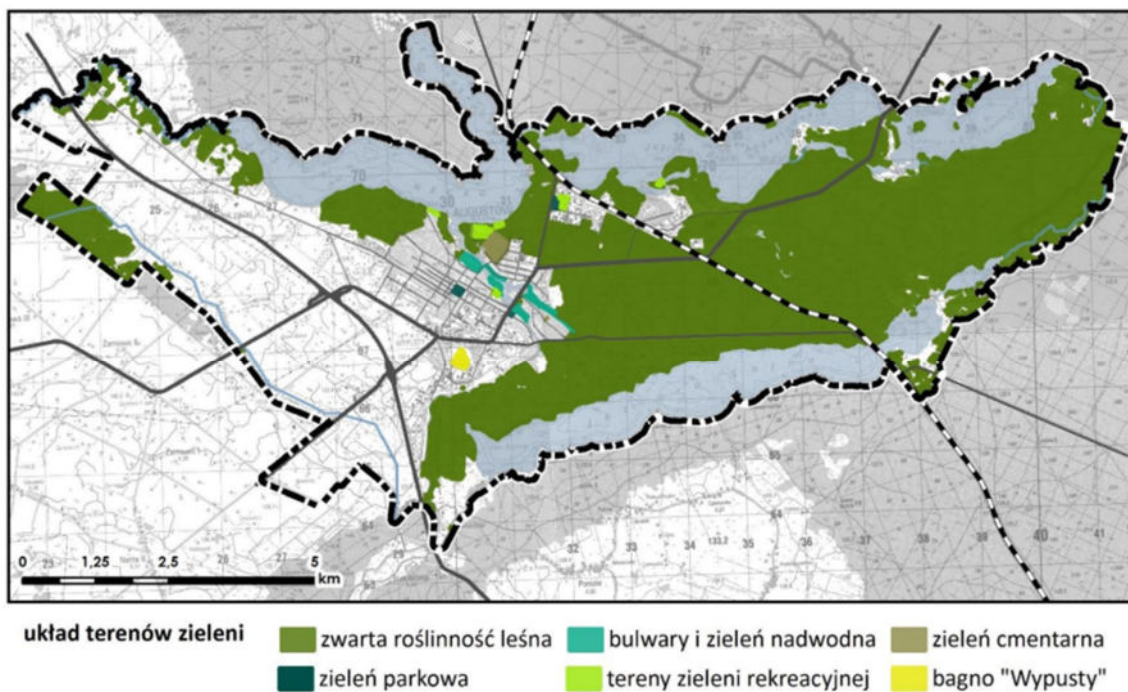
Zieleń miejska na terenach zurbanizowanych Miasta Augustów jest ograniczona. Tereny zieleni niestanowiące lasów zajmują ok. 5% powierzchni miasta. Najważniejsze obszary zieleni w Mieście Augustów to park na Rynku Zygmunta Augusta oraz park przy Starej Poczcie. Na obu terenach zachował się starodrzew oraz czytelna kompozycja przestrzenna wraz z elementami wyposażenia charakterystycznymi dla tradycyjnych parków miejskich.

Ze względu na cenny drzewostan, szczególnie wartościowy jest park otaczający Muzeum Kanału Augustowskiego, położony na półwyspie, w rozwidleniu Kanału Augustowskiego i Kanału Bystrego. Istotnym elementem systemu zieleni miejskiej są również bulwary w dolinie rzeki Netty – na odcinku pomiędzy ulicami Mostową a 29 Listopada, po stronie południowo-zachodniej, bulwar rozszerza się, tworząc rodzaj plant podkreślających sylwetę zabudowy

¹⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Augustowa, 2017

centrum miasta. Po stronie północnej bulwar przechodzi w układ plaż nad Jeziorem Necko, stanowiąc płynne połączenie terenów rekreacyjnych i krajobrazowych¹⁷.

Zieleń miejską uzupełniają także tereny cmentarzy oraz ogródki działkowe, które pełnią ważną funkcję społeczną i przyrodniczą w strukturze przestrzennej miasta.

Rysunek 6 - Obszary zieleni w Augustowie

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Augustowa, 2017

Na stan powietrza na obszarze miasta Augustów wpływ mają głównie źródła niskiej emisji oraz emisja liniowa z ciągów komunikacyjnych. Miasto jest jednak dobrze wyposażone w sieć ciepłowniczą, co może oznaczać niewielkie emisje zanieczyszczeń pochodzące z indywidualnych źródeł ciepła. Według danych GUS za 2023 rok 89,4% mieszkań było przyłączonych do sieci centralnego ogrzewania. Emisja liniowa dotyczy na terenie miasta zwłaszcza obszarów w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu: DK 8, DK 16, DW 662, DW 664, DW 665. Na obszarze gminy nie występują znaczące źródła emisji przemysłowej emisji zanieczyszczeń.

Klimat akustyczny rejonu Miasta Augustów kształtuje głównie komunikacja drogowa, a szczególnie duży udział w ruchu tranzytowym pojazdów ciężkich oraz w niewielkim stopniu hałas przemysłowy, którego uciążliwość ma charakter lokalny, o niedużym zasięgu oddziaływania na środowisko. Przebieg i skrzyżowanie dróg krajowych DK 8 i DK 16 stanowi główne zagrożenie hałasem komunikacyjnym na obszarze miasta. Wysokie natężenie ruchu obserwowane jest również drogami wojewódzkimi DW 662, DW 664, DW 665.

¹⁷ Ibidem

Rysunek 7 - Mapa immisji hałasu, którego źródłem jest DK16 w porze dziennej
Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Ochrona środowiska stanowi jeden z kluczowych elementów lokalnej polityki Miasta Augustów. Gmina konsekwentnie realizuje działania ukierunkowane na poprawę jakości powietrza, ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska. W ramach tych działań wdrażany jest m.in. program redukcji niskiej emisji „Airgustów”, którego celem jest wspieranie mieszkańców w wymianie nieefektywnych źródeł ciepła na niskoemisyjne oraz przyłączanie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej. Miasto aktywnie wspiera również realizację Programu „Czyste Powietrze”, prowadząc punkt konsultacyjno-informacyjny, który umożliwia mieszkańcom uzyskanie pomocy w przygotowaniu i realizacji inwestycji proekologicznych. Podejmowane inicjatywy wpisują się w szerszą politykę gminy, której celem jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko oraz promowanie postaw proekologicznych.

Realizacja polityki ochrony środowiska w mieście opiera się na realizacji dokumentów planistycznych i strategicznych, takich jak: Program Ochrony Środowiska, Program gospodarki niskoemisyjnej czy też Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Miasto Augustów na lata 2022- 2038. Dokumenty te określają długofalowe priorytety ekologiczne gminy, obejmujące m.in. optymalizację gospodarki wodno-ściekowej, ochronę powietrza atmosferycznego, ochronę wód i powierzchni ziemi, ograniczanie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego, a także zachowanie różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych. W ramach realizacji tych celów Gmina Miasto Augustów podejmuje szereg działań inwestycyjnych i edukacyjnych, m.in. w zakresie modernizacji infrastruktury technicznej, rozwoju niskoemisyjnego transportu publicznego, poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz rozbudowy sieci ciepłowniczej. Istotnym elementem lokalnej polityki środowiskowej są również działania

edukacyjne i promujące postawy proekologiczne, takie jak konkursy, warsztaty i inicjatywy skierowane do mieszkańców, szkół i organizacji społecznych.

Miasto podejmuje również działania z zakresu ograniczenia ilości powstających odpadów i wprowadzania zasad gospodarki o obiegu zamkniętym. W 2025 roku, Uchwałą nr XVI/167/25 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 25 września 2025 r. przyjęto Program zaopatrzenia mieszkańców w kompostowniki na terenie Gminy Miasto Augustów. Celem programu jest:

- promocja kompostowania bioodpadów na własne potrzeby,
- edukacja mieszkańców w zakresie zasad prawidłowego postępowania z odpadami biodegradowalnymi (odpady zielone i odpady kuchenne),
- zwiększenie ilości odpadów ulegających biodegradacji zagospodarowywanych i poddawanych odzyskowi we własnym zakresie, a tym samym ograniczenie ilości wytworzonych bioodpadów skierowanych do gminnego systemu gospodarowania odpadami Augustów.

2.5. Instytucja

Urząd Miejski w Augustowie jest gminną jednostką organizacyjną, która funkcjonuje na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym - obecnie o samorządzie gminnym, w Statucie Gminy, Regulaminie Urzędu Miejskiego w Augustowie oraz innych przepisach regulujących funkcjonowanie administracji gminnej.

Urząd obsługuje organy gminy i wykonuje czynności związane z wykonaniem budżetu gminy i realizacją zadań gminy. Z racji charakteru prowadzonej działalności mającej na celu zaspokajanie potrzeb ludności nie istnieje ryzyko zaprzestania działalności. Zadania stawiane przed jednostką mają charakter trwały i ciągły, co jest gwarantem trwałości instytucjonalnej. Gmina dysponuje wykwalifikowaną kadrą merytoryczną, administracyjną i techniczną, której zaangażowanie w działalność gwarantuje jej trwałość.

Urząd Miejski w Augustowie posiada uporządkowaną strukturę organizacyjną ustalającą stanowiska i komórki organizacyjne oraz kompetencje wydziałów, zakres ich zadań i odpowiedzialności. Pracownicy urzędu posiadają odpowiednią wiedzę, doświadczenie i kwalifikacje, które gwarantują prawidłową realizację określonych zadań.

Niewątpliwym potencjałem w miejscowym JST jest zorientowanie na rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz dbałość o przejrzystość funkcjonowania JST.

W Gminie Miasto Augustów aktywnie działają Rada Seniorów Miasta Augustowa oraz Młodzieżowa Rada Miejska w Augustowie. Celem ich funkcjonowania jest upowszechnianie

idei samorządowej, wspieranie aktywności młodzieży i osób starszych oraz reprezentowanie interesów różnych grup społecznych¹⁸.

3. Analiza SWOT

Końcowym etapem diagnozy jest jej synteza, stanowiąca jednocześnie wnioski podsumowujące przeprowadzone analizy szczegółowe. Do syntezy ustaleń diagnostycznych wykorzystano metodę SWOT.

Analiza SWOT to metoda, która pozwala wyłonić kluczowe informacje o potrzebach rozwojowych danej jednostki w oparciu o wiedzę z diagnozy. Wskazując szanse, zagrożenia, a także mocne i słabe strony pozwala przekształcić wiedzę diagnostyczną w precyzyjne wytyczne do dalszych działań rozwojowych jednostki. W tym przypadku analiza oparta została o istotne obszary funkcjonowania miasta, dla których konieczne są działania pozwalające na poprawę sytuacji (w oparciu o słabe strony i zagrożenia) oraz te, które wymagają kontynuacji rozwoju, a wynikają z mocnych stron i szans.

Analiza SWOT została przeprowadzona podczas warsztatu diagnostyczno-projektowego z przedstawicielami Urzędu Miejskiego w Augustowie oraz członkami Rady Miejskiej w Augustowie w dniu 26 czerwca 2025 r. Warsztat z wykorzystaniem metodologii SWOT przygotowany został w oparciu o przeprowadzoną szczegółową diagnozę, która wyłoniła słabe i mocne strony, zagrożenia i szanse dla rozwoju Gminy Miasto Augustów.

Analizy nie przeprowadzono jednak w typowy sposób wskazując ww. elementy bezpośrednio. W pierwszej kolejności wyłoniono kluczowe czynniki rozwoju miasta, które podzielono na potencjały oraz deficyty rozwojowe. Zespół składający się z przedstawicieli Urzędu Miejskiego oraz Radnych Miejskich ocenił aktualny stopień oddziaływania poszczególnych czynników rozwojowych. Ocenie poddano również przewidywany poziom rozwoju poszczególnych czynników w perspektywie czasu obowiązywania opracowanej strategii, tj. do 2030 roku. Ocenione w ten sposób czynniki zostały rozmieszczone w czterech obszarach odpowiadających tradycyjnej metodzie SWOT – mocnych stron, słabych stron, szans oraz zagrożeń. Przy wykorzystaniu tej metody, w zależności od przewidywanej intensyfikacji działań rozwojowych, a także przyszłych uwarunkowań, mocne i słabe strony mogą stać się zarówno szansami, jak i zagrożeniami dla rozwoju miasta. Ważnym atutem tego podejścia jest również wskazanie wagi oraz gradacyjne określenie poszczególnych priorytetów rozwojowych. Wszystkie czynniki oceniane są z większą precyzją.

W analizie przyjęto skalę od -10 (dla czynników z najmniejszym priorytetem) do +10 (dla najistotniejszych czynników rozwojowych). W ocenie aktualnej sytuacji wartości ujemne oznaczają, że czynnik jest słabą stroną, a wartości dodatnie mocną stroną w rozwoju miasta. Wartości zbliżone do 0 należy traktować jako uznane za neutralne. Analogicznie prezentuje się

¹⁸ Raport o stanie Gminy Miasto Augustów za 2024 rok

sytuacja przy ocenie przewidywanego stanu rozwoju czynników, w tym przypadku w 2030 roku. Zmiany w kierunku dodatnim sugerują wzrost szans rozwojowych w danym czynniku, natomiast w kierunku ujemnym, że dane obszary rozwojowe mogą w przyszłości stanowić zagrożenie dla funkcjonowania i rozwoju Gminy Miasto Augustów.

Wskazane poniżej czynniki rozwojowe w podziale na potencjały i deficyty obejmują swym zakresem wszystkie obszary funkcjonowania miasta, które w diagnozie uznano za kluczowe dla rozwoju oraz w których wskazano potrzebę zmian. Są wśród nich czynniki środowiskowe, przestrzenne, społeczne, gospodarcze. Odpowiednio ocenione i zhierarchizowane umożliwią dobór adekwatnych celów i kierunków rozwojowych.

Tabela 1. Potencjały rozwojowe Gminy Miasto Augustów.

Kluczowe czynniki rozwoju – POTENCJAŁY ROZWOJOWE		Ocena aktualnej pozycji	Ocena szans i zagrożeń do 2030 r.
P.1	Korzystne położenie komunikacyjne (dostęp do drogi ekspresowej S61 stanowiącej część drogi międzynarodowej Via Baltica, stosunkowo dobre połączenie z drogą międzynarodową Via Carpatia i transeuropejskim korytarzem transportowym Rail Baltica)	-2,00	2,00
P.2	Zdywersyfikowana struktura gospodarcza (tj. silnie zaakcentowany profil przemysłowy miasta, z rozwiniętym sektorem usług publicznych, obecnością funkcji turystycznej, w tym uzdrowskiej i sanatoryjnej)	3,00	5,00
P.3	Strefa Aktywności Gospodarczej	3,00	4,00
P.4	Przemysł tytoniowy i przetwórczy (szkutnictwo) - wielowiekowe tradycje szkutnicze, obecność znanych w Polsce i Europie firm produkujących łodzie i jachty	5,00	6,00
P.5	Funkcja turystyczna, wysokie natężenie ruchu turystycznego w sezonie letnim, obsługa ruchu turystycznego o charakterze ponadregionalnym/krajowym	6,00	8,00
P.6	Infrastruktura turystyczna (szlaki turystyczne, w tym rozwinięta sieć dalekobieżnych ścieżek rowerowych - Green Velo, ścieżki edukacyjne, przestrzenie do wypoczynku)	6,00	8,00
P.7	Status miasta uzdrowskiego z naturalnymi zasobami leczniczymi (obecność złóż borowiny, mikroklimat)	4,00	6,00
P.8	Transformacja energetyczna (odległość od kopalnych zasobów energetycznych, którymi dysponuje Polska, jako szansa na rozwój zielonej energii z OZE z wykorzystaniem lokalnych zasobów energetycznych, wspieranie mieszkańców w modernizacjach indywidualnych źródeł ciepła i montażu instalacji OZE)	3,00	5,00
P.9	Unikalna infrastruktura techniczna - Kanał Augustowski (obiekt o ogólnopolskiej i międzynarodowej rozpoznawalności)	5,00	3,00
P.10	Bogate dziedzictwo kulturowe (unikalne zabytki hydrotechniczne - Kanał Augustowski, zachowana zabytkowa architektura drewniana, historyczna tożsamość miasta - tj. postacie i wydarzenia związane z historią Augustowa)	5,00	7,00
P.11	Uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe (Puszcza Augustowska, wysoka lesistość, jeziora, formy ochrony przyrody, położenie na obszarze „Zielonych Płuc Polski”, wodna stolica Polski północno-wschodniej)	7,00	9,00

Kluczowe czynniki rozwoju – POTENCJAŁY ROZWOJOWE		Ocena aktualnej pozycji	Ocena szans i zagrożeń do 2030 r.
P.12	Prężnie działające lokalne instytucje kultury (np. Augustowskie Placówki Kultury, Państwowa Szkoła Muzyczna i inne), w tym szeroka działalność Augustowskich Placówek Kultury (liczne grupy i zajęcia tematyczne oraz integracyjne dla dzieci i dorosłych w MDK, organizacja wystaw, spotkań, konkursów, targów, kiermaszy, imprez i innych wydarzeń kulturalnych, w tym imprezy masowe i promocyjne)	6,00	8,00
P.13	Aktywność organizacji pozarządowych oraz wysokie wsparcie inicjatyw oddolnych ze strony miasta	4,00	6,00
P.14	Inicjatywy angażujące mieszkańców w proces decyzyjny (np. Budżet obywatelski, Młodzieżowa Rada Miasta, Rada Seniorów)	4,00	6,00
P.15	Współpraca władz miasta z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych, w tym Radą Seniorów Miasta Augustowa (np. inicjatywa Pudełka Życia, powołanie Klubu Seniora, stworzenie Augustowskiego Centrum Aktywności Seniorów)	4,00	6,00
P.16	Inicjatywy kształtujące poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców (np. Drużyna Zygmunta Augusta, Augustów oddaje krew za Warszawę i inne)	3,00	4,00
P.17	Potencjał rozwoju kultury fizycznej i sportów wodnych (rosnąca liczba członków klubów sportowych, rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna, wspieranie ze strony miasta sportowej aktywności mieszkańców - tj. nagrody i stypendia za osiągnięte wyniki sportowe, organizacja wydarzeń sportowych)	5,00	7,00
P.18	Sporty wodne jako przewaga lokalna	5,00	7,00
P.19	Rozpoznawalne produkty lokalne (np. miód pitny) i kuchnia regionalna	5,00	7,00
P.20	Silna marka miasta (miasto uzdrowiskowe, miasto królewskie)	5,00	7,00
P.21	Wykorzystywanie nowoczesnych kanałów promocji miasta, tj. na portalach internetowych - strona internetowa, profil na Facebooku i Instagramie	3,00	5,00
P.22	Skuteczne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych	6,00	6,00
P.23	Aktywna współpraca międzynarodowa i wymiana doświadczeń z gminami partnerskimi w Europie (m.in. z włoskim Porto Ceresio, z ukraińskimi miastami Bursztyn i Łuck, z miastem Druskienniki na Litwie)	3,00	5,00
P.24	System transportu miejskiego	4,00	6,00

Źródło: opracowanie własne

W ramach szczegółowej analizy opisane zostały potencjały, które stanowią największe perspektywy rozwoju Gminy Miasto Augustów. Kluczowe czynniki rozwoju miasta stanowią:

P.2 (3;5) Zdywersyfikowana struktura gospodarcza

Dzięki zdywersyfikowanej strukturze gospodarczej Miasta Augustów, obejmującej zarówno przemysł, jak i rozwinięty sektor usług publicznych oraz funkcje turystyczne – w tym uzdrowiskowe i sanatoryjne – miasto może sprawniej reagować na potencjalne zmiany rynkowe i społeczne, utrzymując stabilność ekonomiczną oraz ciągłość rozwoju.

Funkcje turystyczne, zwłaszcza w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego, stanowią istotny zasób możliwy do dalszego rozwinięcia, zwłaszcza w kontekście rosnącego ogólnego popytu na usługi zdrowotne i prozdrowotne. Przemysł i usługi publiczne zapewniają natomiast stabilność zatrudnienia i dochodów, co tworzy korzystne warunki dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz inwestycji.

Zidentyfikowany potencjał sugeruje potrzebę ukierunkowania działań strategicznych na wzmocnienie synergii pomiędzy sektorami, zwiększenie innowacyjności przemysłu oraz wykorzystanie walorów turystyczno-uzdrowiskowych w celu budowania przewagi konkurencyjnej miasta. Rozwój gospodarki opartej na zrównoważonym modelu, integrującym przemysł, usługi i turystykę, może stać się kluczowym celem strategicznym Gminy Miasto Augustów w perspektywie do 2030 roku.

P.4 (5;6) Przemysł tytoniowy i przetwórczy (szkutnictwo)

Przemysł tytoniowy oraz sektor przetwórstwa, w tym szczególnie branża skutnicza, stanowią istotne filary gospodarki Miasta Augustów o ugruntowanej pozycji rynkowej i rozpoznawalności poza regionem. Obecność dużych zakładów produkcyjnych, takich jak British-American Tobacco Polska S.A. – będącego największym pracodawcą w mieście – zapewnia stabilność zatrudnienia oraz generuje znaczące wpływy lokalne. Jednocześnie branża skutnicza, oparta na wielowiekowej tradycji i rozwijana przez renomowane firmy, wskazuje na trwały potencjał wzrostu w segmencie produkcji wyspecjalizowanej i eksportowej.

W związku z tym warto koncentrować się na dalszym wzmacnianiu rozwoju branż, zwłaszcza poprzez wspieranie innowacji, rozwijanie współpracy między firmami a lokalnymi instytucjami oraz promowanie produktów na rynkach krajowych i zagranicznych. Takie działania umożliwią wykorzystanie potencjału przemysłu tytoniowego i skutniczego jako ważnych motorów rozwoju gospodarczego Miasta Augustów w przyszłości.

P.5 (6;8) Funkcja turystyczna, wysokie natężenie ruchu turystycznego w sezonie letnim, obsługa ruchu turystycznego o charakterze ponadregionalnym/krajowym

P.6 (6;8) Infrastruktura turystyczna

Funkcja turystyczna Miasta Augustów, charakteryzująca się znacznym natężeniem ruchu turystycznego (w tym o zasięgu ponadregionalnym i krajowym) wraz z dobrze rozwiniętą infrastrukturą turystyczną, stanowi kluczowy atut rozwojowy miasta. Obecność licznych szlaków turystycznych, w tym dalekobieżnych ścieżek rowerowych takich jak Green Velo oraz przestrzeni wypoczynkowych i ścieżek edukacyjnych, tworzy atrakcyjną ofertę zarówno dla turystów indywidualnych, jak i grup zorganizowanych.

Miasto zakłada kontynuację działań w zakresie rozwoju sektora turystyki m.in. poprzez doposażanie istniejącej infrastruktury, jej promocję oraz usprawnienie obsługi ruchu turystycznego. Wzmocnienie tych elementów pozwoli Gminie Miasto Augustów umocnić

pozycję jako atrakcyjnego i konkurencyjnego ośrodka turystycznego, przyczyniając się do wzrostu gospodarczego i zwiększenia jakości życia mieszkańców.

P.7 (4;6) Status miasta uzdrowiskowego z naturalnymi zasobami leczniczymi

Miasto Augustów posiada istotny potencjał rozwoju wynikający ze statusu miasta uzdrowiskowego oraz naturalnych zasobów leczniczych, ze względu na obecność złoża borowiny i korzystny mikroklimat wynikający z położenia na obszarze tzw. „Zielonych Płuc Polski”. Obecnie zasoby te nie są wykorzystywane w pełni z uwagi na brak uruchomionego wydobycia borowiny, co stwarza szansę na rozwinięcie oferty uzdrowiskowej, nawet na ograniczoną, promocyjną skalę.

P.8 (3;5) Transformacja energetyczna

Lokalizacja miasta z dala od krajowych kopalnych źródeł energii (stanowiąca jednocześnie deficyt rozwojowy – patrz D.6) może być szansą w dążeniu do transformacji energetycznej. Wykorzystanie lokalnych zasobów energetycznych w ramach odnawialnych źródeł energii (OZE) może stać się jednym z kluczowych kierunków rozwoju miasta, sprzyjając nie tylko poprawie efektywności energetycznej, ale także zwiększeniu samowystarczalności energetycznej i ograniczeniu emisji zanieczyszczeń.

Gmina Miasto Augustów już obecnie realizuje aktywne działania wspierające mieszkańców w modernizacji indywidualnych systemów grzewczych oraz w instalacji urządzeń wykorzystujących OZE, co stanowi solidną podstawę do dalszego rozwoju tych inicjatyw.

P.9 (5;3) Unikalna infrastruktura techniczna - Kanał Augustowski

Unikalna infrastruktura techniczna miasta, jaką jest Kanał Augustowski, posiada duży potencjał rozwojowy ze względu na swoje znaczenie jako atrakcja turystyczna oraz rozpoznawalność w skali krajowej, ale również międzynarodowej. Należy zauważyć jednak, że obecny stan techniczny kanału, obejmujący problemy z zarastaniem i obniżającym się poziomem wody może w przyszłości znacząco ograniczyć jego efektywne wykorzystanie. W związku z tym, w perspektywie najbliższych lat kluczowe będzie podjęcie działań na rzecz renowacji i odnowienia brzegu kanału. W tym celu istotne będzie nawiązanie partnerstw z gminami położonymi wzdłuż Kanału Augustowskiego.

P.11 (7;9) Uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe

Uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe Miasta Augustów, obejmujące m.in. Puszcę Augustowską, wysoką lesistość, liczne jeziora oraz obszary chronione, tworzą wyjątkowy i rozpoznawalny na skalę krajową i regionalną potencjał rozwojowy. Położenie miasta w tzw. „Zielonych Płucach Polski” oraz powszechne określenie jako „wodna stolica północno-wschodniej Polski” podkreślają znaczenie miasta jako atrakcyjnego ośrodka o unikalnych walorach przyrodniczych i turystycznych.

W perspektywie strategicznej kluczowe jest dalsze wspieranie i promowanie istniejących walorów, zarówno poprzez zachowanie i ochronę zasobów naturalnych, jak i rozwój aktywności rekreacyjnych oraz turystycznych opartych na walorach przyrodniczych. Działania takie wpłyną na umocnienie pozycji Miasta Augustów jako atrakcyjnego i zrównoważonego miejsca do życia oraz odwiedzin, przyczyniając się jednocześnie do wzrostu gospodarczego opartego na wartościach środowiskowych i krajobrazowych.

P.13 (4;6) Aktywność organizacji pozarządowych oraz wysokie wsparcie inicjatyw oddolnych ze strony miasta

P.14 (4;6) Inicjatywy angażujące mieszkańców w proces decyzyjny

P.15 (4;6) Współpraca władz miasta z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych, w tym Radą Seniorów Miasta Augustowa

Aktywność organizacji pozarządowych oraz wsparcie inicjatyw oddolnych ze strony władz miasta stanowią ważny element potencjału rozwojowego Miasta Augustów. Zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne, realizowane m.in. poprzez budżet obywatelski, Młodzieżową Radę Miasta czy Radę Seniorów, sprzyja budowaniu społeczności obywatelskiej i zwiększa efektywność podejmowanych działań.

Ponadto, współpraca miasta z organizacjami działającymi na rzecz osób starszych, wspierająca inicjatywy takie jak „Pudełko Życia”, Klub Seniora czy Augustowskie Centrum Aktywności Seniorów, wzmacnia integrację społeczną i odpowiada na potrzeby rosnącej grupy seniorów. W perspektywie strategicznej warto kontynuować i rozwijać te działania, promując aktywne uczestnictwo mieszkańców w życiu miasta oraz wspierając różnorodne formy współpracy międzysektorowej, co przyczyni się do zrównoważonego i inkluzywnego rozwoju społecznego Gminy Miasto Augustów.

P.17 (5;7) Potencjał rozwoju kultury fizycznej i sportów wodnych

P.18 (5;7) Sporty wodne jako przewaga lokalna

Potencjał rozwoju kultury fizycznej oraz sportów wodnych w Mieście Augustów opiera się przede wszystkim na uwarunkowaniach naturalnych, obejmujących liczne jeziora, unikalnej infrastrukturze wodnej (Kanał Augustowski), ale również istniejącej infrastrukturze rekreacyjnej, w tym funkcjonującym od 1999 roku pierwszym w Polsce wyciągu nart wodnych. Potencjał ten wzmacnia rosnąca liczba członków klubów sportowych oraz rozbudowana baza sportowo-rekreacyjna. Miasto wspiera aktywność mieszkańców poprzez przyznawanie nagród i stypendiów za osiągnięcia sportowe oraz organizację wydarzeń sportowych, co sprzyja popularyzacji kultury fizycznej.

W perspektywie strategicznej warto kontynuować rozwój infrastruktury i inicjatyw promujących sporty wodne, co pozwoli Gminie Miasto Augustów umocnić wizerunek ważnego ośrodka sportowo-rekreacyjnego w regionie i kraju. Konsekwentne budowanie marki miasta

jako centrum sportów wodnych przyczyni się do wzmacniania jego tożsamości i rozpoznawalności.

P.19 (5;7) Rozpoznawalne produkty lokalne (np. miód pitny) i kuchnia regionalna

Wyraźnie zauważalny jest również potencjał rozwoju Miasta Augustów w obszarze produktów lokalnych i kuchni regionalnej. Istniejące, rozpoznawalne produkty (m.in. takie jak miód pitny) stanowią ważny element dziedzictwa kulturowego. Wykorzystanie tego potencjału może przyczynić się do rozwoju turystyki kulinarnej, wspierając jednocześnie lokalnych producentów i promując tradycyjne smaki regionu, co pozwoli na wzmocnienie tożsamości i atrakcyjności miasta.

W ramach szczegółowej analizy opisane zostały również deficyty, które ograniczają potencjał rozwoju Gminy Miasto Augustów i wymagają podjęcia odpowiednich działań naprawczych. **Kluczowe obszary problemowe, które mają największy wpływ na obecne ograniczenia rozwojowe miasta, obejmują:**

Tabela 2. Deficyty rozwojowe Gminy Miasto Augustów

Kluczowe czynniki rozwoju - DEFICYTY ROZWOJOWE		Ocena aktualnej pozycji	Ocena szans i zagrożeń do 2030 r.
D.1	Niekorzystne trendy demograficzne (duży udział ludności w wieku poprodukcyjnym, starzenie się społeczeństwa - presja na system opieki społecznej)	-4,00	-6,00
D.2	Saldo migracji i odpływ mieszkańców	-5,00	-4,00
D.3	Poziom bezrobocia (porównując do danych ogólnych dla powiatu, województwa i kraju)	-1,00	1,00
D.4	Wysoka sezonowość działalności turystycznej, krótki średni okres pobytu turystów	-7,00	-4,00
D.5	Niski poziom przedsiębiorczości (w odniesieniu do miast z grupy porównawczej - na podstawie wskaźnika liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców - <i>Monitor Rozwoju Lokalnego</i>)	-5,00	-4,00
D.6	Odległość od systemowych wytwórców energii elektrycznej i koszty związane z dostarczaniem energii odbiorcom (które są jednymi z najwyższych w kraju)	-5,00	-4,00
D.7	Dostępność zasobów mieszkaniowych - niska podaż mieszkań w ujęciu ilościowym (wskaźnik <i>Monitor Rozwoju Lokalnego</i> - liczba mieszkań na 1000 mieszkańców jest niższa względem miast z grupy porównawczej)	-7,00	-6,00
D.8	Niska intensyfikacja działań promocyjnych i zachęt do osiedlania się w Augustowie	-4,00	1,00
D.9	Silna konkurencja w regionie (Ełk, Suwałki wraz z Suwalską Specjalną Strefą Ekonomiczną, Białystok oraz w kontekście turystyki wodnej Giżycko, Mikołajki, Mrągowo)	-3,00	-1,00
D.10	Ograniczenia wynikające z prawnymi formami ochrony przyrody i ochroną konserwatorską	-5,00	-4,00
D.11	Względnie niski udział zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni gminy	-2,00	3,00

Kluczowe czynniki rozwoju - DEFICYTY ROZWOJOWE		Ocena aktualnej pozycji	Ocena szans i zagrożeń do 2030 r.
	(wartość wskaźnika definiowanego przez <i>Monitor Rozwoju Lokalnego</i> – wynosząca jedynie 0,45%)		
D.12	Negatywne skutki zmian klimatu (np. powodzie błyskawiczne wynikające z gwałtownych i krótkotrwałych nawałnych opadów)	-3,00	2,00
D.13	Niewielki zasięg sieci gazowej w mieście	-3,00	-2,00
D.14	Wysokie koszty podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej	-7,00	-4,00
D.15	Brak spójnego systemu komunikacji rowerowej (istniejąca sieć dróg i ciągów rowerowych mimo znaczącej długości nakierowana jest głównie na obsługę kierunków wychodzących z głównego zurbanizowanego obszaru miasta)	-3,00	1,00
D.16	Sezonowe natężenie ruchu samochodowego - obecność dróg krajowych i wojewódzkich na terenie miasta (hałas komunikacyjny, liniowa emisja zanieczyszczeń)	-2,00	1,00
D.17	Peryferyjne położenie dworca kolejowego (ograniczona dostępność i funkcjonalność, ograniczenie możliwości integracji różnych form transportu)	-2,00	1,00
D.18	Niski poziom segregacji odpadów, w tym duży problem z odpadami w sezonie turystycznym	-3,00	-1,00
D.19	Względnie wysokie koszty życia: usługi, wynajem mieszkań	-5,00	-4,00
D.20	Położenie w tzw. przesmyku suwalskim	-5,00	-3,00

Źródło: opracowanie własne

Poniżej opisano najważniejsze ze zdefiniowanych deficytów rozwoju:

D.1 (-4;-6) Niekorzystne trendy demograficzne

D.2 (-5;-4) Saldo migracji i odpływ mieszkańców

Miasto Augustów – podobnie jak wiele miast o średniej wielkości – mierzy się z niekorzystnymi trendami demograficznymi, takimi jak starzenie się społeczeństwa, rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym oraz utrzymujące się ujemne saldo migracji. Procesy te generują presję na lokalny system opieki społecznej, a w dłuższej perspektywie mogą osłabiać potencjał rozwojowy miasta poprzez zmniejszenie liczby osób aktywnych zawodowo oraz spadek liczby mieszkańców.

W kontekście strategicznym niezbędne jest wdrażanie działań ukierunkowanych na zatrzymanie młodych mieszkańców, poprawę warunków życia rodzin oraz przyciąganie nowych mieszkańców – także poprzez ofertę mieszkaniową, edukacyjną i rekreacyjną. Istotne będzie również rozwijanie polityki senioralnej odpowiadającej na zmieniające się potrzeby demograficzne, przy jednoczesnym wzmacnianiu aktywności osób starszych w życiu społecznym miasta.

D.4 (-7;-4) Wysoka sezonowość działalności turystycznej, krótki średni okres pobytu turystów

Turystyka stanowi jeden z kluczowych filarów rozwoju Miasta Augustów, jednak jej silna sezonowość oraz krótki średni czas pobytu turystów ograniczają możliwości pełnego wykorzystania tego potencjału w ciągu całego roku. Obserwowany jest znaczny spadek natężenia ruchu turystycznego poza sezonem letnim, co przekłada się na mniejsze przychody lokalnych przedsiębiorców i ograniczoną aktywność sektora usług.

Z punktu widzenia strategii rozwoju niezbędne jest dążenie do wydłużenia sezonu turystycznego oraz dywersyfikacji oferty – szczególnie w kierunku turystyki zdrowotnej, kulturalnej, konferencyjnej i aktywnej – które mogłyby przyciągać gości także w miesiącach poza szczytem sezonu. Kluczowe będzie tworzenie całorocznych atrakcji i wydarzeń oraz wspieranie inicjatyw rozwijających pozaletnie formy wypoczynku.

D.9 (-3;-1) Silna konkurencja w regionie

Wyzwaniem w rozwoju Miasta Augustów w obszarze gospodarki (w tym sektora turystycznego) jest silna konkurencja ze strony sąsiednich ośrodków – takich jak Suwałki, Ełk, Białystok czy miasta Krainy Wielkich Jezior Mazurskich (m.in. Giżycko, Mikołajki, Mrągowo). Ośrodki te dysponują rozwiniętą infrastrukturą, intensywnymi działaniami promocyjnymi oraz – w przypadku Suwałk – wsparciem wynikającym z funkcjonowania specjalnej strefy ekonomicznej. W odpowiedzi, Gmina Miasto Augustów powinna skoncentrować się przede wszystkim na wsparciu rozwoju lokalnej gospodarki poprzez tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej, poprawę infrastruktury oraz warunków dla inwestorów i przedsiębiorców. Równocześnie istotne jest rozwijanie całorocznej oferty turystycznej, szczególnie w segmencie uzdrowiskowo-rekreacyjnym, co pozwoli wykorzystać naturalne atuty Miasta Augustów. Spokojniejszy charakter miasta w porównaniu do bardziej zatłoczonych ośrodków turystycznych regionu może stanowić jego przewagę konkurencyjną i podstawę do budowania unikalnej pozycji na rynku.

D.16 (-2;1) Sezonowe natężenie ruchu samochodowego - obecność dróg krajowych i wojewódzkich na terenie miasta

D.18 (-3;-1) Niski poziom segregacji odpadów, w tym duży problem z odpadami w sezonie turystycznym

Wzmógłony sezonowo ruch turystyczny w Mieście Augustów generuje istotne wyzwania środowiskowe i infrastrukturalne, które w sposób odczuwalny wpływają na jakość życia mieszkańców. Szczególnie uciążliwy jest wzrost natężenia ruchu samochodowego w miesiącach letnich, potęgowany przez przebiegające przez miasto drogi krajowe i wojewódzkie. Skutkuje to zwiększonym hałasem, emisją spalin oraz obciążeniem dla lokalnej sieci drogowej. Równolegle nasila się problem niskiego poziomu segregacji odpadów i ich zwiększonej ilości w szczycie sezonu, co wskazuje na niewystarczające dostosowanie systemu

gospodarowania odpadami do czasowo rosnącej liczby osób przebywających na terenie miasta.

W perspektywie rozwojowej niezbędne jest zatem wdrażanie rozwiązań łagodzących skutki sezonowego przeciążenia – zarówno w zakresie organizacji ruchu drogowego, jak i zarządzania odpadami. Warto również rozważyć działania edukacyjne oraz wzmocnienie infrastruktury wspierającej zrównoważoną mobilność i efektywną gospodarkę odpadami, szczególnie w kontekście turystyki.

D.6 (-5;-4) Odległość od systemowych wytwórców energii elektrycznej i koszty związane z dostarczaniem energii odbiorcom

D.13 (-3;-2) Niewielki zasięg sieci gazowej w mieście

D.14 (-7;-4) Wysokie koszty podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej

Deficyty związane z odległością od głównych wytwórców energii elektrycznej w kraju skutkują wysokimi kosztami dostarczania energii do odbiorców w Mieście Augustów, co negatywnie wpływa na konkurencyjność lokalnej gospodarki i obciążenia mieszkańców. Dodatkowo ograniczony zasięg sieci gazowej oraz wysokie koszty podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej stanowią bariery w rozwoju efektywnego i nowoczesnego systemu energetycznego miasta. W perspektywie rozwoju niezbędne jest podjęcie działań mających na celu modernizację i rozbudowę infrastruktury energetycznej, zwiększenie dostępności do alternatywnych i odnawialnych źródeł energii oraz optymalizację kosztów dostaw energii, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców oraz atrakcyjności inwestycyjnej Miasta Augustów.

D.12 (-3;-2) Negatywne skutki zmian klimatu

Dzięki rozwiniętej infrastrukturze wodnej ryzyko powodzi wynikających z podniesienia poziomu wód w Mieście Augustów jest ograniczone. Głównym problemem są jednak ekstremalne zjawiska pogodowe, przede wszystkim gwałtowne, krótkotrwałe opady deszczu, które przyczyniają się do tzw. powodzi błyskawicznych i podtopień. Stanowią one wyzwania dla funkcjonowania miejskiej infrastruktury i wymagają podjęcia skutecznych oraz sprawnych działań zapobiegawczych.

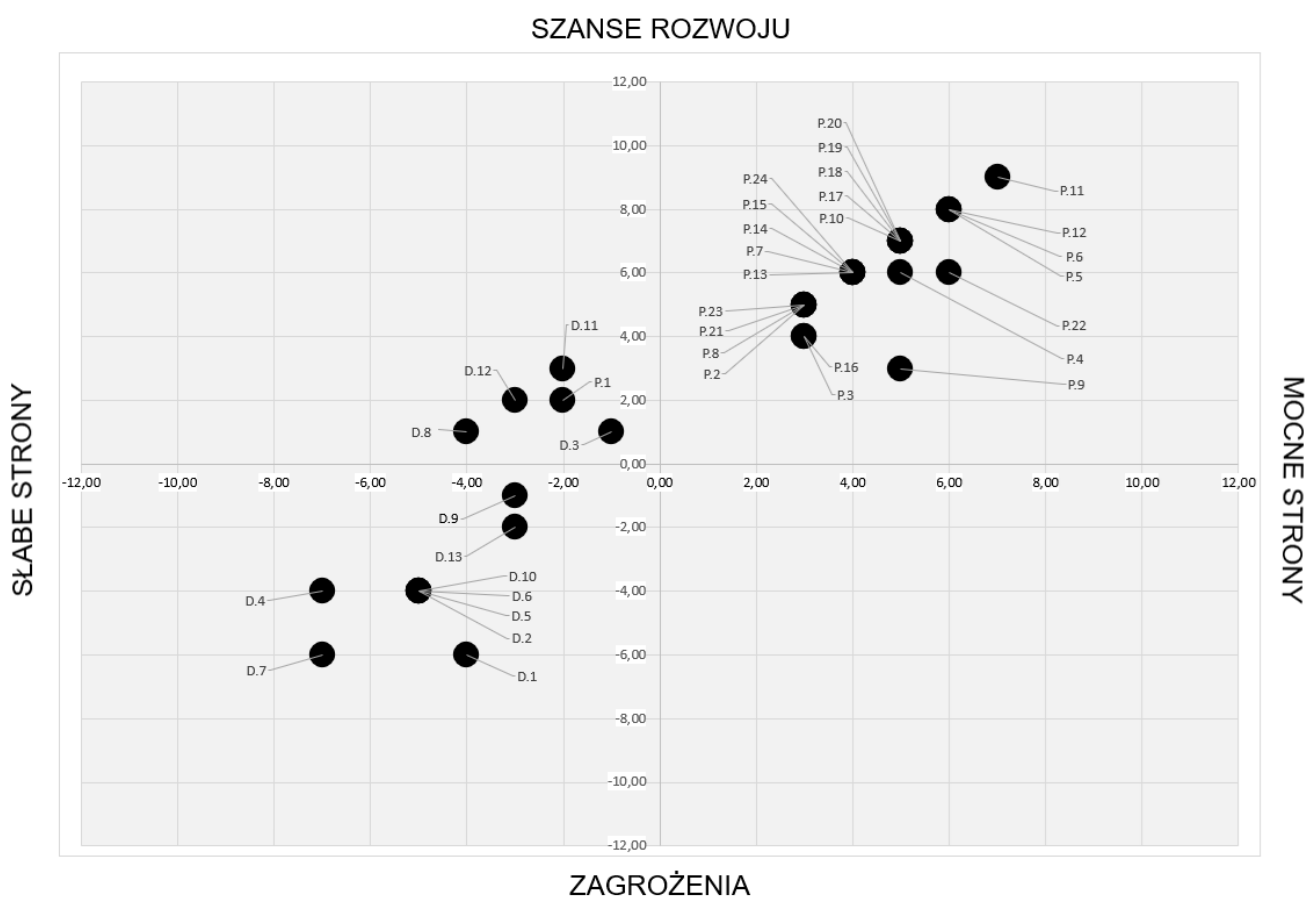
D.20 (-5;-3) Położenie w tzw. przesmyku suwalskim

Położenie Miasta Augustów w tzw. przesmyku suwalskim stanowi wyzwanie dla rozwoju gospodarczego miasta, wpływając na ograniczenia inwestycyjne oraz generując odczucie niepewności wśród lokalnych przedsiębiorców i odwiedzających. W celu zwiększenia rezyliencji miasta na zewnętrzne zagrożenia kluczowe jest wzmacnianie bezpieczeństwa lokalnego oraz rozwój infrastruktury technicznej, co pozwoli zwiększyć zdolność miasta do adaptacji wobec ograniczeń wynikających z jego położenia. Równocześnie, aktywne promowanie Gminy Miasto Augustów jako atrakcyjnego miejsca dla inwestorów może

przyczynić się do poprawy klimatu inwestycyjnego i długoterminowego wzrostu gospodarczego.

Na podstawie oceny czynników rozwojowych Gminy Miasto Augustów, powstał wykres, który lokalizuje poszczególne czynniki w ramach klasycznej analizy SWOT, uwzględniając mocne strony, słabe strony, szanse oraz zagrożenia rozwoju miasta.

W ocenie czynników rozwojowych w czytelny sposób rozkłada się podział na słabe i silne strony oraz na szanse i zagrożenia, co jest kluczowe w procesie planowania strategicznego.

Rysunek 8. Wykres analizy SWOT

Źródło: opracowanie własne

Analiza wyników przeprowadzonego warsztatu SWOT wskazuje, że Gmina Miasto Augustów posiada wyraźnie zarysowane mocne strony związane z zasobami przyrodniczymi, dziedzictwem kulturowym oraz zdywersyfikowaną strukturą gospodarczą, szczególnie w obszarze turystyki i przemysłu tradycyjnego. Te atuty stanowią solidną podstawę rozwoju i kreują perspektywę wzrostu, zwłaszcza w kontekście długofalowych szans do 2030 roku. Jednocześnie, mimo zauważalnych pozytywnych trendów i silnego potencjału, wyraźne wyzwania pozostają w sferze demografii, infrastruktury technicznej oraz ograniczeń

związanych z kosztami energii i dostępnością zasobów mieszkaniowych. Negatywne czynniki koncentrują się również wokół strukturalnych barier inwestycyjnych i silnej konkurencji regionalnej, co wymaga skoncentrowanych działań wzmacniających odporność i adaptacyjność miasta.

Przyszły rozwój miasta powinien zatem uwzględniać konieczność równoważenia rozwoju gospodarczego i turystycznego z poprawą jakości infrastruktury oraz warunków życia mieszkańców, szczególnie w obszarze mieszkalnictwa i energetyki. Wzmacnianie warunków sprzyjających inwestycjom oraz zwiększanie odporności miasta, przy jednoczesnym efektywnym wykorzystaniu lokalnych zasobów naturalnych i kulturowych, jest fundamentem dla podniesienia konkurencyjności oraz zapewnienia długofalowej stabilności gospodarczej Miasta Augustów.

Analiza ocen czynników rozwoju rozmieszczonych na wykresie SWOT wskazuje na dominujące podejście do rozwoju Miasta Augustów oparte na zachowawczej i przemysłanej strategii. Uczestnicy warsztatu diagnostyczno-projektowego wskazali na potrzebę bezpiecznego, zrównoważonego wzmacniania potencjałów miasta, przy jednoczesnym świadomym zarządzaniu istniejącymi ryzykami i deficytami. Taki model rozwoju pozwala na wykorzystanie mocnych stron oraz szans, jednocześnie minimalizując negatywne skutki zagrożeń i ograniczeń, co sprzyja stabilności i odporności miasta w perspektywie długoterminowej. Oznacza to dążenie do poprawy warunków dla inwestorów i mieszkańców, rozwoju lokalnej gospodarki i infrastruktury, przy równoczesnym zachowaniu walorów środowiskowych i kulturowych Miasta Augustów. Takie podejście sprzyja budowaniu odporności miejskiej i zwiększaniu konkurencyjności, ograniczając jednocześnie ryzyka wynikające z czynników zewnętrznych oraz wewnętrznych.

CZĘŚĆ III

ELEMENTY STRATEGICZNE

4. Wizja rozwoju, cele strategiczne i operacyjne

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej, której syntezę ujęto w niniejszym dokumencie wraz z diagnozą potencjałów i deficytów rozwojowych gminy (analiza SWOT) stanowiły punkt wyjścia do określenia kluczowych elementów strategicznych tj. wizji rozwoju gminy oraz niezbędnych do jej osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych.

Przytoczone elementy niniejszej Strategii stanowią pewien wzorzec planowanego procesu rozwoju – kierunku i sposobu działania władz przyjętego na najbliższe lata.

Wizją określa się przyszłe wyobrażenie gminy, czyli pożądany obraz, stan docelowy, do którego władze miasta powinny dążyć, poprzez realizację zaplanowanych w Strategii działań.

Poniżej sformułowano **wizję Gminy Miasto Augustów w 2030 roku**:

W 2030 roku Augustów jest nowoczesnym, zielonym i bezpiecznym miastem, które potrafi elastycznie reagować na aktualne wyzwania. Dzięki konsekwentnym działaniom w zakresie rezyliencji miejskiej, Miasto Augustów jest wspólnotą odporną na zagrożenia klimatyczne, energetyczne i geopolityczne – jest miastem niezależnym, dobrze zarządzanym i solidarnym wobec swoich mieszkańców.

Lokalna gospodarka rozwija się w oparciu o innowacje, przedsiębiorczość i zróżnicowane sektory – od usług uzdrowiskowych i turystycznych po nowoczesne technologie i ekoinnowacje. Miasto tworzy atrakcyjne warunki dla inwestorów i stabilne miejsca pracy, przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska i dziedzictwa kulturowego.

Miasto Augustów to przestrzeń harmonijna i funkcjonalna – zintegrowana komunikacyjnie, estetyczna i przyjazna mieszkańcom. Zrównoważony rozwój przestrzenny idzie tu w parze z ochroną zasobów przyrodniczych oraz rozwojem zielonej i niebieskiej infrastruktury, które wzmacniają wizerunek miasta jako uzdrowiska o wysokiej jakości życia.

Społeczność Gminy Miasto Augustów to ludzie aktywni, świadomi i zaangażowani. Miasto zapewnia im dostęp do nowoczesnych usług społecznych, edukacyjnych i kulturalnych, wspiera rozwój kapitału społecznego i obywatelskiego.

Augustów 2030 to miasto transparentne i współzarządzane – otwarte na dialog, współpracę i innowacje, oparte na partnerstwie mieszkańców, instytucji i przedsiębiorców. To miasto, które łączy tradycję z nowoczesnością, budując swoją przyszłość w duchu odpowiedzialności, równowagi i wspólnego dobra.

Cel nadrzędny strategii sformułowano jako:

Augustów – zielony, bezpieczny i gotowy na wyzwania przyszłości.

Realizacja celu ma zapewnić zrównoważony rozwój miasta poprzez wzmacnianie bezpieczeństwa mieszkańców, ochronę środowiska oraz zwiększanie odporności społecznej, gospodarczej i infrastrukturalnej na nowe wyzwania. Określony nadrzędny cel strategii jest nawiązaniem do ogłoszonego przez Unię Europejską projektu nowych wieloletnich ram finansowych na lata 2028-2034. Wśród priorytetów nowych ram finansowych UE uwaga skupiona jest przede wszystkim na działaniach w zakresie reagowania na kryzysy, podejmowanie działań z zakresu bezpieczeństwa, energii oraz walki ze zmianami klimatycznymi. Dążenie do osiągnięcia przez Gminę Miasto Augustów celu nadrzędnego pozwoli miastu sprostać zmianom geopolitycznym, gospodarczym, klimatycznym i społecznym w nadchodzącym pięcioleciu.

Na realizację celu nadrzędnego strategii składa się **6 celów poziomu strategicznego**, które stanowić będą główne filary planowanych zmian:

Rysunek 9. Struktura celów aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030.

Źródło: opracowanie własne

CEL NADRZĘDNY:

Augustów – zielony, bezpieczny i gotowy na wyzwania przyszłości

CEL STRATEGICZNY 1 (HORYZONTALNY):

Wzmocnienie rezyliencji miejskiej w kontekście wyzwań klimatycznych, geopolitycznych i energetycznych

CEL STRATEGICZNY 2 (GOSPODARCZY):

Rozwój nowoczesnej
i stabilnej gospodarki
z atrakcyjnymi
miejscami pracy

CEL STRATEGICZNY 3 (PRZESTRZENNY):

Rozwój przestrzenny
oparty na racjonalnym
wykorzystaniu
zasobów i integracji
funkcjonalnej miasta

CEL STRATEGICZNY 4 (ŚRODOWISKOWY):

Ochrona zasobów
środowiskowych
i rozwój zielonej
i niebieskiej
infrastruktury

CEL STRATEGICZNY 5 (SPOŁECZNY):

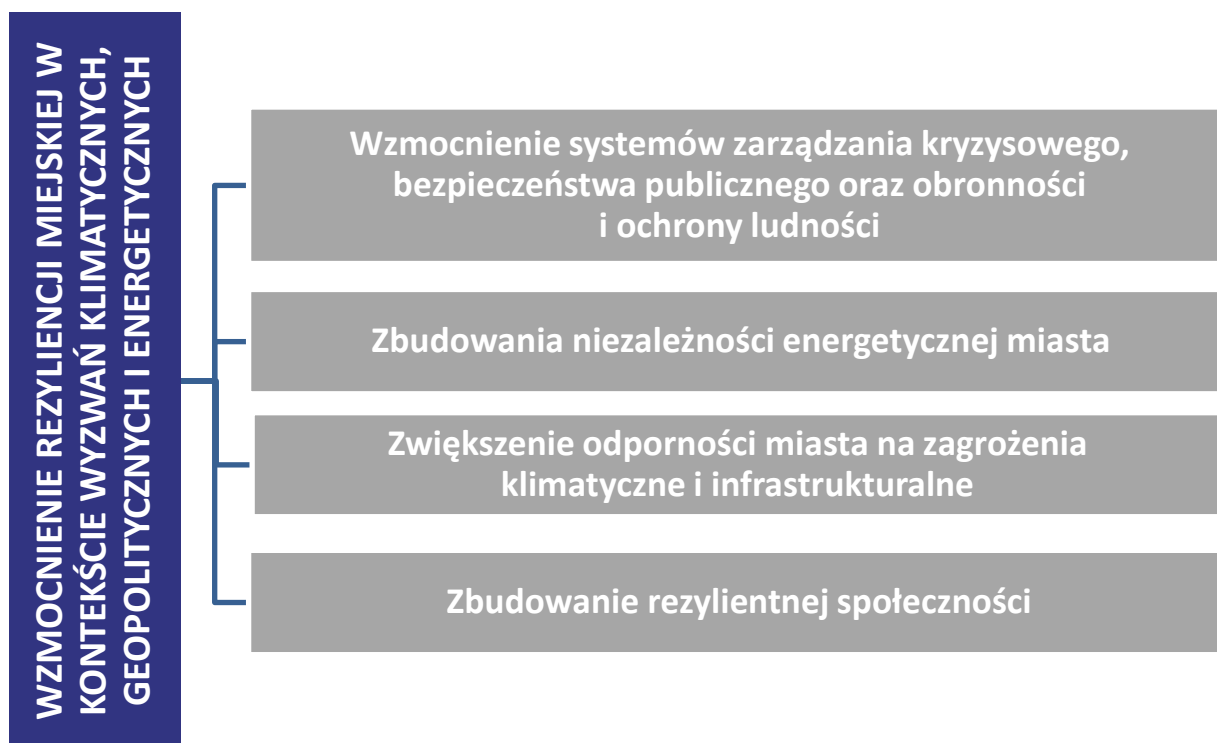
Wysoki poziom życia
mieszkańców

CEL STRATEGICZNY 6 (HORYZONTALNY):

Wzmocnienie instytucjonalnej i partycypacyjnej efektywności zarządzania miastem

Cele strategiczne realizowane będą poprzez cele operacyjne i przypisane im kierunki działań.

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie rezyliencji miejskiej w kontekście wyzwań klimatycznych, geopolitycznych i energetycznych

Rysunek 11. Cel strategiczny 1- cele operacyjne.

Źródło: opracowanie własne.

Cel operacyjny 1.1. Wzmocnienie systemów zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa publicznego oraz obronności i ochrony ludności

W obliczu narastających zagrożeń klimatycznych, geopolitycznych i energetycznych kluczowym zadaniem Gminy Miasto Augustów jest budowa sprawnego i nowoczesnego systemu bezpieczeństwa oraz ochrony ludności. Priorytetem będzie rozwój zintegrowanego systemu zarządzania kryzysowego, opartego na aktualnych planach reagowania na sytuacje nadzwyczajne oraz wzmocnienie systemów monitoringu, ostrzegania i komunikacji z mieszkańcami, wykorzystujących m.in. aplikacje miejskie i lokalne alerty. Szczególną rolę odegra modernizacja i rozbudowa infrastruktury krytycznej oraz systemów alarmowania, obejmująca rozwój inteligentnego monitoringu, tworzenie bezpiecznych przejść dla pieszych, budowę i modernizację infrastruktury ewakuacyjnej, schronów oraz magazynów zasobów przeznaczonych dla ochrony ludności i obrony cywilnej. Istotnym elementem będzie również zakup specjalistycznej infrastruktury służącej ochronie mieszkańców oraz dostosowanie istniejących obiektów do pełnienia funkcji Miejsc Doraźnego Schronienia (MDS). Równolegle prowadzone będą działania ukierunkowane na doskonalenie kompetencji służb

odpowiedzialnych za reagowanie kryzysowe oraz wzmacnianie umiejętności pracowników administracji samorządowej w zakresie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności. Uzupełnieniem tych działań będzie wdrażanie nowoczesnych technologii wspierających zarządzanie kryzysowe i obronę cywilną, w tym cyfrowych narzędzi do koordynacji interwencji i komunikacji kryzysowej oraz systemów monitorowania zagrożeń środowiskowych, klimatycznych i energetycznych.

Kierunki działań:

- ✓ rozwój zintegrowanego systemu zarządzania kryzysowego, w tym opracowanie planów reagowania na sytuacje nadzwyczajne,
- ✓ wzmacnianie systemów monitoringu, ostrzegania i komunikacji kryzysowej wobec mieszkańców oraz odbiorców zewnętrznych (turystów, kuracjuszy i inwestorów) w warunkach niestabilności geopolitycznej i sytuacji kryzysowych,
- ✓ rozwój i modernizacja infrastruktury krytycznej i systemów alarmowania ludności,
- ✓ doskonalenie kompetencji służb i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i reagowanie kryzysowe,
- ✓ edukacja i wzmacnianie kompetencji pracowników administracyjnych w zakresie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności,
- ✓ wdrażanie technologii wspierających zarządzanie kryzysowe i obronę cywilną,

Cel operacyjny 1.2. Zbudowania niezależności energetycznej miasta

Dążenie do zbudowania niezależności energetycznej Miasta Augustowa stanowi kluczowy element wzmacniania odporności miasta wobec współczesnych oraz potencjalnych wyzwań, w szczególności geopolitycznych i klimatycznych.

Założeniem niniejszego celu operacyjnego jest stworzenie lokalnego systemu energetycznego opartego na źródłach odnawialnych, nowoczesnych technologiach i wysokiej efektywności wykorzystania energii. W tym celu przewiduje się powołanie klastra energii oraz opracowanie kompleksowego planu działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu, które wyznaczą ramy dla długofalowej transformacji energetycznej miasta. Gmina Miasto Augustów będzie również dążyć do stworzenia i wdrożenia miejskiego systemu zarządzania energią i mediami.

W ramach przyszłych działań szczególny nacisk zostanie położony na rozwój instalacji OZE (w tym małych turbin wiatrowych / mikroinstalacji) wraz z systemami magazynowania energii, wspieranie rozwoju wysokosprawnej kogeneracji, stopniową termomodernizację infrastruktury miejskiej (zarówno budynków użyteczności publicznej jak i mieszkalnych) a także kontynuację wymiany oświetlenia ulicznego na bardziej efektywne energetycznie. Ważnym aspektem będzie również aktywizacja mieszkańców poprzez wspieranie postaw prosumenckich i promowanie oszczędzania energii. Realizacja tych działań pozwoli miastu zmniejszyć zależność od zewnętrznych dostaw energii, ograniczyć emisję gazów cieplarnianych oraz wzmocnić bezpieczeństwo i stabilność lokalnej gospodarki energetycznej.

Kierunki działań:

- ✓ powołanie augustowskiego klastra energii,
- ✓ opracowanie planu na rzecz zrównoważonej energii i klimatu dla Miasta Augustów (SECAP),
- ✓ wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE) i rozwiązań magazynowania energii,
- ✓ termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych,
- ✓ rozwój efektywnego energetycznie oświetlenia,
- ✓ promowanie postaw prosumenckich i wspieranie mieszkańców w produkcji i oszczędzaniu energii,
- ✓ rozwój i integracja wysokosprawnej kogeneracji,
- ✓ wdrożenie miejskiego systemu zarządzania energią i mediami.

Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie odporności miasta na zagrożenia klimatyczne i infrastrukturalne

Zwiększenie odporności Miasta Augustów na zagrożenia klimatyczne i infrastrukturalne zakłada wdrożenie kompleksowych rozwiązań adaptacyjnych, które zabezpieczą miasto przed skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych i zapewnią ciągłość funkcjonowania kluczowych usług publicznych.

Fundamentem tych działań jest opracowany dokument strategiczny tj. planu adaptacji miasta do zmian klimatu oraz rozwój planowania przestrzennego opartego na odporności (resilience-based planning). Zakłada się również opracowanie modelu hydrologicznego dla pozostałej części miasta, którego podstawowym celem będzie analiza i ocena zdolności miasta do zarządzania wodami opadowymi. Model pozwoli zidentyfikować obszary szczególnie narażone na podtopienia i powodzie błyskawiczne oraz wskaże miejsca, w których istniejące systemy kanalizacyjne wymagają modernizacji lub rozbudowy. Wyniki tych analiz staną się podstawą do planowania inwestycji w infrastrukturę miejską, tak aby była ona lepiej przygotowana na skutki intensywnych opadów i zmieniających się warunków klimatycznych. W tym kontekście priorytetem będzie modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnych (w tym kanalizacji deszczowej) oraz systemów wodociągowych i retencyjnych (rozumianych jako zbiorniki, urządzenia i instalacje służące gromadzeniu oraz kontrolowanemu odprowadzaniu wód opadowych).

Charakterystyczną cechą Miasta Augustów jest wysoki udział wód powierzchniowych w strukturze miejskiej. Jeziora augustowskie pełnią funkcję naturalnych zbiorników retencyjnych, co decyduje o ich wysokim potencjale adaptacyjnym. Utrzymanie i wzmacnianie ich adaptacyjnych zdolności (m.in. poprzez odpowiednie zarządzanie jakością wód, ochronę stref brzegowych i zwiększanie możliwości zatrzymywania wody) będzie kluczowym kierunkiem działań dla ograniczenia skutków suszy oraz nadmiernych opadów w mieście. Równolegle w zurbanizowanej części miasta, szczególnie narażonej na problem nadmiernej powierzchni uszczelnionej, wdrażane będą systemy małej retencji wód opadowych, takie jak

ogrody deszczowe, zbiorniki infiltracyjne czy powierzchnie przepuszczalne. Uzupełnieniem tych działań będzie rozwój błękitno-zielonej infrastruktury obejmującej nowe nasadzenia, parki kieszonkowe, łąki kwietne, zielone dachy i ściany, czy też ogrody wertykalne, które poprawią mikroklimat, zwiększą odporność ekosystemu miejskiego i podniosą jakość życia mieszkańców.

Znaczący wpływ na poprawę odporności miasta na zmiany klimatu może mieć również wprowadzenie mechanizmów finansowych i regulacyjnych wspierających racjonalne gospodarowanie wodami opadowymi przez mieszkańców, w tym m.in. tzw. „podatku od deszczu”. Założeniem takiego systemu jest zachęcenie właścicieli prywatnych nieruchomości do stosowania indywidualnych rozwiązań retencyjnych oraz ograniczania powierzchni nieprzepuszczalnych.

W ramach niniejszego celu operacyjnego uwzględniono również podejmowanie działań na rzecz zapewnienia ciągłości kluczowych usług miejskich w sytuacjach kryzysowych. W zakresie transportu publicznego zakłada się dywersyfikację źródeł zasilania i napędu pojazdów, co pozwoli na utrzymanie ruchu komunikacyjnego w przypadku awarii lub zakłóceń w dostawach energii. Równolegle rozwijane będą rezerwowe systemy operacyjne dla infrastruktury krytycznej, które zwiększą odporność miasta na przerwy w działaniu kluczowych instalacji i usług. W obszarze gospodarki wodnej działania skoncentrują się na zwiększeniu bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę. Obejme to zarówno budowę nowych ujęć, jak i modernizację istniejącej infrastruktury wodnej, co pozwoli na stabilne i niezawodne dostawy wody dla mieszkańców oraz wzmocni odporność miasta na skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Kierunki działań:

- ✓ przygotowanie i wdrażanie programów strategicznych dotyczących adaptacji do zmian klimatu oraz przestrzenne planowanie oparte na odporności,
- ✓ opracowanie modelu hydrologicznego dla pozostałej miasta,
- ✓ modernizacja i rozbudowa infrastruktury miejskiej z uwzględnieniem odporności na zmiany klimatu,
- ✓ modernizacja kluczowych dla systemu odprowadzania wód opadowych odcinków sieci kanalizacji deszczowej,
- ✓ utrzymanie i wzmacnianie retencji i funkcji adaptacyjnej naturalnych zbiorników wodnych,
- ✓ wdrażanie systemów retencji wód opadowych i rozwiązań infiltracyjnych w terenach zurbanizowanych,
- ✓ rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (m.in. nowe nasadzenia, parki kieszonkowe, łąki kwietne, zielone ściany, zielone dachy, ogrody wertykalne itp.);
- ✓ wdrażanie mechanizmów finansowych i regulacyjnych wspierających zarządzanie wodami opadowymi (w tym tzw. „podatek od deszczu”),

- ✓ zapewnienie funkcjonowania kluczowych usług miejskich (w tym transportu publicznego),
- ✓ zwiększanie niezależności zaopatrzenia w wodę.

Cel operacyjny 1.4. Zbudowanie rezylientnej społeczności

Poza działaniami lokalnej administracji publicznej, skuteczne reagowanie na wyzwania przyszłości uzależnione są od świadomości i aktywności mieszkańców miasta. W związku z tym, istotnym celem w zakresie budowania rezyliencji miejskiej jest zbudowanie odpornej społeczności.

W ramach realizacji celu operacyjnego planuje się zwiększenie kompetencji społecznych poprzez edukację i kampanie informacyjne dotyczące postępowania w sytuacjach kryzysowych oraz zasad budowania lokalnej odporności. Istotnym elementem będzie także rozwój i wspieranie lokalnych sieci współpracy i samopomocy, które pozwalają mieszkańcom działać wspólnie w obliczu potencjalnych zagrożeń.

Zaangażowanie społeczności obejmuje także aktywny udział mieszkańców w procesach planowania oraz testowania scenariuszy reagowania, co pozwoli lepiej dostosować działania Gminy Miasto Augustów do realnych potrzeb i warunków lokalnych.

Budowanie społeczności rezylientnej odbywać się będzie również poprzez działania umożliwiające mieszkańcom włączenie się w proces transformacji energetycznej miasta i gospodarowania zasobami wodnymi. W tym zakresie planowana jest kontynuacja realizacji programu AIRgustów, zapewniającego wsparcie finansowe na wymianę nieefektywnych źródeł ogrzewania na bardziej ekologiczne rozwiązania. Zakłada się rozwój nowego programu, działającego na podobnych zasadach – AQUAgustów – wpierającego mieszkańców w zakupie zbiorników do gromadzenia wody deszczowej. Dzięki tym inicjatywom mieszkańcy staną się aktywnymi uczestnikami zmian, a ich codzienne działania będą wspierać odporność miasta na zagrożenia.

Takie podejście pozwoli mieszkańcom nie tylko lepiej rozumieć i reagować na kryzysy, ale też w praktyczny sposób przyczyniać się do trwałego wzmocnienia odporności miejskiej.

Kierunki działań:

- ✓ edukacja i kampanie informacyjne dla mieszkańców w zakresie rezyliencji miejskiej i postępowania w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ tworzenie i wspieranie lokalnych sieci współpracy i samopomocy,
- ✓ angażowanie mieszkańców w planowanie i testowanie scenariuszy reagowania,
- ✓ budowanie zaufania i komunikacji między mieszkańcami a instytucjami,
- ✓ włączenie społeczeństwa w budowanie odporności miejskiej – m.in. kontynuacja programów AIRgustów oraz AQUAgustów.

Cel strategiczny 2. Rozwój nowoczesnej i stabilnej gospodarki z atrakcyjnymi miejscami pracy

Rysunek 12. Cel strategiczny 2- cele operacyjne.

Źródło: opracowanie własne.

Cel operacyjny 2.1. Proinwestycyjna polityka przestrzenna

Skuteczny rozwój gospodarczy miasta wymaga prowadzenia spójnej i proinwestycyjnej polityki przestrzennej, która tworzy przejrzyste warunki dla lokalnych przedsiębiorców oraz potencjalnych inwestorów zewnętrznych.

W ramach realizacji tego celu kluczowe jest udostępnienie mieszkańcom i podmiotom gospodarczym nowoczesnych narzędzi informacji przestrzennej, pozwalających na szybkie i precyzyjne rozpoznanie dostępnych terenów inwestycyjnych oraz istniejącej infrastruktury. Równocześnie istotne jest aktualizowanie dokumentów planistycznych w taki sposób, aby uwzględniały one potrzeby rozwoju gospodarczego, ułatwiały lokalizację nowych inwestycji i minimalizowały konflikty przestrzenne. Wsparciem dla tych działań będzie wyznaczanie i przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych, zapewniających atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie dla przedsiębiorstw.

Zakłada się również zintegrowany system promocji gospodarczej miasta, który umożliwi skuteczne komunikowanie potencjału inwestycyjnego Miasta Augustów oraz wzmocni jego pozycję jako miasta przyjaznego dla biznesu. Takie kompleksowe podejście pozwoli zwiększyć konkurencyjność lokalnej gospodarki, przyciągnąć nowe inwestycje i stworzyć stabilne miejsca pracy.

Kierunki działań:

- ✓ rozwijanie i udostępnianie systemów informacji przestrzennej dla mieszkańców i przedsiębiorców,
- ✓ aktualizacja dokumentów planistycznych z uwzględnieniem potrzeb rozwoju gospodarczego,
- ✓ wyznaczanie i przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych w ramach polityki przestrzennej miasta,
- ✓ stworzenie zintegrowanego systemu promocji gospodarczej miasta.

Cel operacyjny 2.2. Rozwój infrastruktury dla działalności gospodarczej

W celu stworzenia nowoczesnej i stabilnej gospodarki, działania Gminy Miasto Augustów będą opierać się na dążeniu do stworzenia odpowiednich warunków infrastrukturalnych, umożliwiających funkcjonowanie i rozwój różnorodnych form działalności gospodarczej. Priorytetem będzie rozszerzenie i poprawa dostępności terenów aktywności gospodarczej, w tym uruchomienie nowej strefy inwestycyjnej w południowej części miasta oraz przeznaczanie kolejnych obszarów na funkcję gospodarczą w ramach sporządzanych dokumentów planistycznych. Podejmowane działania będą opierać się również na zapewnieniu wysokiej jakości infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej i cyfrowej, co zwiększy konkurencyjność miasta na rynku inwestycyjnym. Zakłada się zarówno modernizację istniejących sieci jak i uzbrajanie nowych terenów wraz ze zwiększeniem ich dostępności komunikacyjnej.

Założeniem niniejszej Strategii jest również wzmocnienie wsparcia dla augustowskich przedsiębiorców, w tym start-upów oraz lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw. W ramach realizacji celu powołane zostanie centrum obsługi inwestora/agencja rozwoju przedsiębiorstw/inkubator przedsiębiorczości o funkcji doradczej, informacyjnej i koordynacyjnej. Równolegle planowane jest uruchomienie przestrzeni coworkingowych, które umożliwią elastyczną pracę, współdzielenie zasobów, wymianę wiedzy i doświadczeń między przedsiębiorcami oraz promowanie kultury innowacji. Takie rozwiązania zwiększą możliwości rozwoju lokalnej przedsiębiorczości (w tym małych i średnich przedsiębiorstw), ale również umocnią współpracę w społeczności biznesowej, co sprzyjać będzie powstawaniu nowych miejsc pracy.

Kierunki działań:

- ✓ rozszerzenia i poprawa dostępności terenów aktywności gospodarczej,
- ✓ zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury drogowej, technicznej i cyfrowej dla rozwoju działalności gospodarczej,
- ✓ powołanie centrum obsługi inwestora/agencji rozwoju przedsiębiorstw/inkubator przedsiębiorczości, w tym wsparcia start-upów oraz lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw,
- ✓ tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i elastycznych form pracy poprzez uruchomienie inkubatora i przestrzeni coworkingowej.

Cel operacyjny 2.3. Rozwój przedsiębiorczości

Rozwój przedsiębiorczości stanowi jeden z filarów stabilnej gospodarki miasta i bezpośrednio przekłada się na tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy. Dlatego w ramach realizacji tego celu planuje się wdrażanie kompleksowych form wsparcia dla przedsiębiorców – zarówno już działających, jak i dopiero rozpoczynających działalność. Obejmować to będzie m.in. programy doradcze, promocyjne czy szkoleniowe, a także powołanie funduszu start-upowego, który ułatwi młodym firmom rozpoczęcie działalności. Zakłada się również wsparcie lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw.

Istotnym kierunkiem działań będzie także rozwój współpracy z instytucjami otoczenia biznesu, takimi jak Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna czy Powiatowy Urząd Pracy, co pozwoli lepiej odpowiadać na potrzeby lokalnych przedsiębiorców. Równocześnie miasto będzie wspierać rozwój kompetencji mieszkańców poprzez programy edukacyjne z zakresu przedsiębiorczości oraz inicjatywy praktyczne, w tym program płatnych staży w augustowskich firmach.

Dodatkowe działania będą koncentrować się na budowaniu otwartego i konkurencyjnego rynku pracy – m.in. poprzez wsparcie dla obcokrajowców osiedlających się i poszukujących zatrudnienia w mieście, a także wzmacnianie sieci współpracy między lokalnymi firmami, sprzyjającej transferowi wiedzy i technologii. W efekcie Augustów będzie rozwijał środowisko biznesowe oparte na innowacyjności, współpracy i trwałych podstawach rozwoju gospodarczego.

Kierunki działań:

- ✓ rozwijanie i wdrażanie kompleksowych systemów wsparcia dla przedsiębiorców, w szczególności dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- ✓ stworzenie funduszu start-upowego,
- ✓ wzmacnianie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu, w tym z Suwalską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz Powiatowym Urzędem Pracy,
- ✓ rozwój programów nauczania podstaw przedsiębiorczości dla mieszkańców,
- ✓ dążenie do utworzenia programu płatnych staży w augustowskich przedsiębiorstwach,

- ✓ wsparcie osiedlania się i zatrudnienia obcokrajowców pod potrzeby lokalnych przedsiębiorców,
- ✓ wsparcie w budowaniu sieci współpracy augustowskich firm z uwzględnieniem transferu wiedzy i technologii.

Cel operacyjny 2.4. Zdywersyfikowana struktura gospodarki

Doświadczenia związane z pandemią COVID-19 pokazały, że nadmierne uzależnienie rozwoju gospodarczego Miasta Augustów od sektora turystycznego wiąże się z wysokim poziomem ryzyka i ograniczoną stabilnością rynku pracy. Jednym z kluczowych wyzwań Gminy Miasto Augustów na kolejne lata jest zatem dywersyfikacja struktury gospodarki, która pozwoli zwiększyć odporność miasta na wahania koniunkturalne i zewnętrzne kryzysy.

Oznacza to z jednej strony dalsze wzmacnianie potencjału turystycznego Miasta Augustów, w tym rozwój oferty uzdrowiskowej i usług zdrowotnych, które powinny stać się wyróżnikiem miasta w skali regionu, a nawet kraju. Szczególnie istotne w tym zakresie jest jednak wydłużenie sezonu turystycznego poprzez rozwój całorocznej infrastruktury rekreacyjnej i kulturalnej, organizację wydarzeń poza sezonem letnim oraz lepsze wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego. Z drugiej strony, ważne będzie tworzenie warunków dla rozwoju nowoczesnej produkcji i przemysłu, bazujących na lokalnych zasobach i charakteryzujących się niską uciążliwością dla środowiska. Ma to szczególne znaczenie w kontekście obecności na terenie gminy rozległych obszarów stanowiących formy ochrony przyrody oraz statusu Miasta Augustów jako miasta uzdrowiskowego. Dlatego wszelkie przedsięwzięcia gospodarcze powinny wpisywać się w proekologiczny kierunek rozwoju, nie naruszając wartości środowiskowych, które stanowią jeden z kluczowych atutów miasta.

Uzupełnieniem tak ukierunkowanego rozwoju gospodarczego będzie rozwijanie funkcji logistycznych oraz szeroko rozumianego sektora usług, które mogą pełnić rolę stabilizatora lokalnej gospodarki i zapewniać atrakcyjne miejsca pracy również poza sezonem turystycznym.

Ukształtowanie zrównoważonej i wielobranżowej gospodarki pozwoli Gminie Miasto Augustów wzmocnić konkurencyjność, a mieszkańcom zapewni większe bezpieczeństwo ekonomiczne i perspektywy rozwoju zawodowego.

Kierunki działań:

- ✓ wspieranie rozwoju produkcji i przemysłu opartego na lokalnych zasobach, o niskiej uciążliwości dla środowiska,
- ✓ rozwijanie potencjału logistycznego miasta,
- ✓ rozwijanie sektora usług, z uwzględnieniem usług uzdrowiskowych i zdrowotnych,
- ✓ rozwijanie funkcji turystycznych.

Cel operacyjny 2.5. Rozwój funkcji uzdrowiskowych

W perspektywie kolejnych lat należy kontynuować utrzymanie funkcji uzdrowiskowych Miasta Augustów. Stanowią one jeden z najważniejszych atutów miasta i wyróżniają je na tle regionu. Utrzymanie statusu uzdrowiska wymaga podejmowania działań zapewniających zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego oraz właściwych warunków klimatu leczniczego, co jest fundamentem dalszego rozwoju tego sektora. Równocześnie konieczna będzie rozbudowa i modernizacja infrastruktury uzdrowiskowej, obejmująca zarówno powstawanie nowych stref i obiektów sanatoryjnych, jak i rozwój terenów rekreacyjnych i spacerowych, parków uzdrowiskowych, tężni, pijalni wód, domów zdrojowych czy innych przestrzeni przeznaczonych do relaksu i aktywności fizycznej.

Uzupełnieniem działań infrastrukturalnych będzie wspieranie lokalnej kultury, rzemiosła i produktów lokalnych, które mogą stać się integralną częścią oferty uzdrowiskowej. W tym kontekście można wykorzystać lokalne zasoby borowiny, które mogą być wykorzystywane w formie produktów promocyjnych i wizerunkowych, podkreślających unikatowy charakter Miasta Augustów oraz wzmacniających markę miasta jako uzdrowiska.

Ważnym elementem będzie również inicjowanie współpracy z innymi gminami uzdrowiskowymi oraz organizacjami branżowymi w kraju i za granicą, co pozwoli na wymianę doświadczeń, wzmacnianie pozycji Miasta Augustów na rynku usług zdrowotnych oraz pozyskiwanie nowych impulsów rozwojowych.

Kompleksowe podejście do rozwoju tej funkcji przyczyni się do umocnienia pozycji Gminy Miasto Augustów jako jednego z najważniejszych ośrodków uzdrowiskowych w Polsce, a zarazem zwiększy atrakcyjność miasta dla mieszkańców, turystów i inwestorów.

Kierunki działań:

- ✓ prowadzenie działań umożliwiających utrzymanie statusu uzdrowiska oraz warunków klimatu leczniczego,
- ✓ rozbudowa i modernizacja infrastruktury uzdrowiskowej,
- ✓ budowanie partnerstw oraz współpracy z innymi gminami uzdrowiskowymi, stowarzyszeniami i organizacjami branżowymi w kraju i za granicą,
- ✓ wspieranie lokalnej kultury, rzemiosła i produktów regionalnych jako elementu oferty uzdrowiskowej.

Cel operacyjny 2.6. Dbłość o rozwój marki Augustów

Rozwój marki Miasta Augustów stanowi istotny element wzmacniania konkurencyjności miasta oraz zwiększania jego rozpoznawalności w regionie i w skali krajowej. Celem wskazanych kierunków działań jest budowanie spójnego i atrakcyjnego wizerunku Miasta Augustów jako miasta bezpiecznego, dynamicznego oraz oferującego wysoką jakość życia mieszkańcom i turystom. Priorytetem będzie opracowanie i wdrożenie efektywnej strategii komunikacji marketingowej, obejmującej m.in. jednolity system identyfikacji wizualnej oraz

nowoczesne narzędzia promocji. Wzmacnianie marki miasta będzie wspierane przez rozwój i modernizację infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, organizację cyklicznych wydarzeń kulturalnych, sportowych i społecznych o znaczeniu regionalnym i krajowym, a także inicjatywy promujące lokalną tożsamość, w tym program Twoja Augustowska Karta.

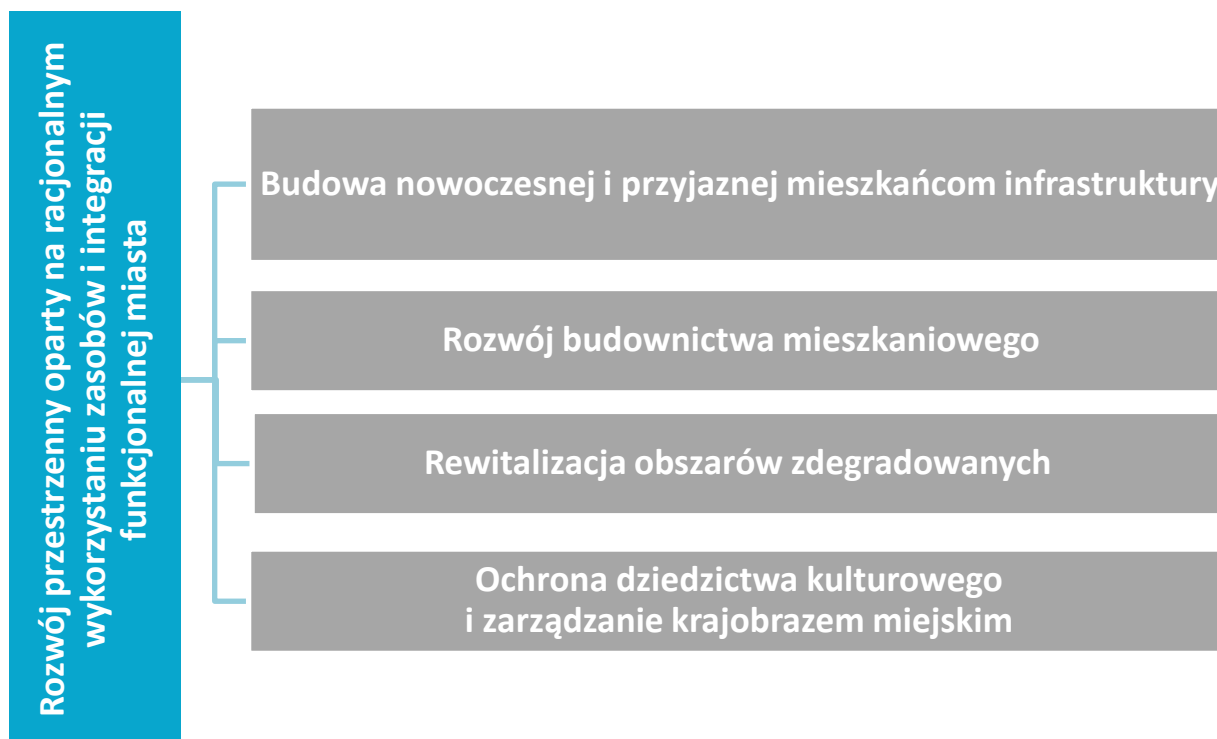
Integralnym elementem będzie także wykorzystanie potencjału sportu, ze szczególnym uwzględnieniem sportów wodnych, takich jak spływy kajakowe Kanałem Augustowskim, żeglarsstwo czy promocja pierwszego w Polsce wyciągu do nart wodnych i unikalnych wydarzeń, m.in. takich jak: Mistrzostw Polski w Pływaniu na Byle Czym.

Promocja walorów turystycznych i uzdrowiskowych w powiązaniu z aktywnością sportową, przy współpracy z lokalnymi klubami i organizatorami wydarzeń, wzmocni atrakcyjność miasta w oczach turystów i inwestorów. Kompleksowo realizowana strategia budowania marki pozwoli Gminie Miasto Augustów umocnić pozycję istotnego ośrodka w regionie przygranicznym, zwiększając atrakcyjność inwestycyjną i zapewniając mieszkańcom lepsze perspektywy rozwoju.

Kierunki działań:

- ✓ prowadzenie spójnej i efektywnej strategii komunikacji marketingowej (w tym. stworzenie jednolitego systemu identyfikacji wizualnej miasta),
- ✓ rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej oraz rekreacyjnej z uwzględnieniem zasad turystyki zrównoważonej,
- ✓ organizacja i wsparcie cyklicznych wydarzeń kulturalnych i sportowych o znaczeniu regionalnym i ogólnopolskim,
- ✓ rozwój programu Twoja Augustowska Karta,
- ✓ promocja marki Augustów z wykorzystaniem sportu i walorów turystycznych (m.in. poprzez współpracę z klubami sportowymi i organizację wydarzeń sportowych),
- ✓ budowanie pozytywnego wizerunku Augustowa jako bezpiecznego i dynamicznie rozwijającego się miasta w regionie przygranicznym.

Cel strategiczny 3. Rozwój przestrzenny oparty na racjonalnym wykorzystaniu zasobów i integracji funkcjonalnej miasta

Rysunek 13. Cel strategiczny 3- cele operacyjne.

Źródło: opracowanie własne.

Cel operacyjny 3.1. Budowa nowoczesnej i przyjaznej mieszkańcom infrastruktury

Rozwój przestrzenny Miasta Augustów w nadchodzących latach wymaga inwestycji w nowoczesną, zintegrowaną i przyjazną mieszkańcom infrastrukturę, która będzie odpowiadać zarówno na potrzeby codziennego życia, jak i wyzwania związane z rosnącą atrakcyjnością turystyczną i gospodarczą miasta.

Kluczowe znaczenie będzie miało planowe i zrównoważone kształtowanie mobilności, w oparciu o opracowanie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Augustowa (SUMP). Opracowanie takiego dokumentu pozwoli na diagnozę obecnej sytuacji, zidentyfikowanie potrzeb komunikacyjnych mieszkańców oraz zaplanowanie przyszłych inwestycji w sposób spójny i długofalowy. Przyszłe działania będą koncentrować się przede wszystkim na rozwoju infrastruktury drogowej oraz wdrażaniu rozwiązań sprzyjających bezpieczeństwu i płynności ruchu. Modernizacja istniejących dróg traktowana będzie kompleksowo – obejmując zarówno nawierzchnię jak i infrastrukturę podziemną, taką jak sieci wodociągowe, kanalizacyjne czy ciepłownicze.

Miasto skupi się również na inwestycjach w infrastrukturę rowerową i pieszą, które sprzyjać będą zarówno codziennej mobilności mieszkańców, jak i rozwojowi turystyki zrównoważonej. Poprzez przyszłe działania należy dążyć do stworzenia spójnej sieci ścieżek rowerowych w mieście, połączonej z systemem komunikacji miejskiej, co umożliwi

mieszkańcom i turystom łatwe i bezpieczne przemieszczanie na terenie miasta. Przyszłe inwestycje obejmą także rozwój elementów towarzyszących, takich jak parkingi rowerowe, stacje napraw oraz stojaki, a także integrację tras rowerowych z głównymi ciągami komunikacyjnymi miasta. Jednocześnie rozwijana będzie infrastruktura pieszka, obejmująca chodniki, ciągi spacerowe i tereny rekreacyjne.

Istotnym kierunkiem działań będzie także modernizacja infrastruktury technicznej – m.in. sieci ciepłowniczej wraz z węzłami ciepłowniczymi, sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu, oświetlenie uliczne i systemy monitoringu wizyjnego – co podniesie komfort życia i bezpieczeństwo mieszkańców oraz zwiększy efektywność funkcjonowania miasta.

Ważną rolę odegra tworzenie i modernizacja przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społecznej i wypoczynkowi, takich jak bulwary, plaże miejskie, place zabaw czy tereny rekreacyjne, które stanowią istotny element wizerunku Augustowa jako miasta atrakcyjnego do życia i odwiedzin.

Priorytetem pozostaje także zwiększanie dostępności przestrzeni miejskiej. Działania te będą ukierunkowane zarówno na potrzeby osób z niepełnosprawnościami, jak i rodzin z małymi dziećmi, tak aby Gmina Miasto Augustów stawała się miastem w pełni otwartym i przyjaznym dla wszystkich użytkowników. Szczególne znaczenie ma tu poprawa powiązań komunikacyjnych między obszarami miasta oddzielonymi rzeką, gdzie obecnie ograniczona dostępność utrudnia swobodne przemieszczanie się mieszkańców, np. pomiędzy osiedlami Zarzecze i Borki.

Dopełnieniem opisanych kierunków działań będzie rozwój nowoczesnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (zarówno istniejącej jak i nowej), która wzmacnia nie tylko ofertę turystyczną, ale również integrację lokalnej społeczności i aktywność mieszkańców. Tak kształtowana infrastruktura miejska pozwoli podnieść jakość życia w Mieście Augustów, a jednocześnie wzmocni jego wizerunek jako miasta nowoczesnego, funkcjonalnego i zrównoważonego.

Kierunki działań:

- ✓ opracowanie planu mobilności miejskiej (SUMP),
- ✓ modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą techniczną,
- ✓ rozbudowa i poprawa jakości sieci ścieżek rowerowych oraz infrastruktury pieszej,
- ✓ modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej,
- ✓ tworzenie i modernizacja przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społecznej i wypoczynkowi (m.in. plaże miejskie, place zabaw, bulwary, tereny rekreacyjne itp.),
- ✓ poprawa dostępności przestrzeni miejskiej, w tym dla osób z ograniczoną mobilnością,
- ✓ rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

Cel operacyjny 3.2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego

Realizacja polityki mieszkaniowej Gminy Miasta Augustów w nadchodzących latach powinna opierać się na ustaleniach zawartych w rozdziale 7.2. Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej na terenie miasta - Potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej. Cel operacyjny w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego zakłada tworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju lokalnego rynku mieszkaniowego, uwzględniającego zarówno potrzeby społeczności lokalnej, jak i perspektywę zwiększania atrakcyjności miasta dla nowych mieszkańców.

Priorytetem jest wspieranie inwestycji mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem budownictwa komunalnego, co odpowiada na rosnące zapotrzebowanie na dostępne cenowo lokale. Rozwój tej sfery będzie wspierany poprzez tworzenie nowych lokali w ramach Towarzystwa Budownictwa Społecznego (TBS) a także budowę i modernizację istniejących zasobów komunalnych, co pozwoli na poprawę standardu mieszkań i efektywniejsze wykorzystanie zasobów publicznych.

Równocześnie przewidziane jest stwarzanie warunków sprzyjających rozwojowi mieszkalnictwa prywatnego, w tym poprzez właściwe planowanie przestrzenne oraz udostępnienie terenów pod nowe inwestycje, co umożliwi dywersyfikację oferty mieszkaniowej i odpowiada na potrzeby różnych grup społecznych.

Kierunki działań:

- ✓ wspieranie inwestycji mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem budownictwa komunalnego,
- ✓ wspieranie tworzenia nowych lokali Towarzystwa Budownictwa Społecznego (TBS),
- ✓ stwarzanie warunków sprzyjających rozwojowi mieszkalnictwa prywatnego,
- ✓ modernizacja i budowa zasobów komunalnych.

Cel operacyjny 3.3. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w Mieście Augustów stanowi istotny element strategii rozwoju, mający na celu przywrócenie funkcjonalności i estetyki części miasta wymagających odnowy. Działania dążące do osiągnięcia celu będą realizowane w oparciu o założenia Gminnego Programu Rewitalizacji, co pozwoli na systematyczne i spójne planowanie inwestycji w infrastrukturę miejską, poprawę przestrzeni publicznych oraz przywracanie pełnej funkcjonalności zdegradowanych obszarów.

Równocześnie rewitalizacja będzie wspierać przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez inicjatywy aktywizujące mieszkańców, wzmacniające więzi społeczne i integrujące lokalne społeczności. Tak kompleksowe podejście pozwoli nie tylko na poprawę jakości przestrzeni miejskiej, ale także na zwiększenie spójności społecznej i wzmocnienie poczucia przynależności do miasta wśród jego mieszkańców.

Kierunki działań:

- ✓ rewitalizacja infrastruktury z uwzględnieniem celów określonych w Gminnym Programie Rewitalizacji,
- ✓ zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez działania aktywizujące i integrujące mieszkańców.

Cel operacyjny 3.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zarządzanie krajobrazem miejskim

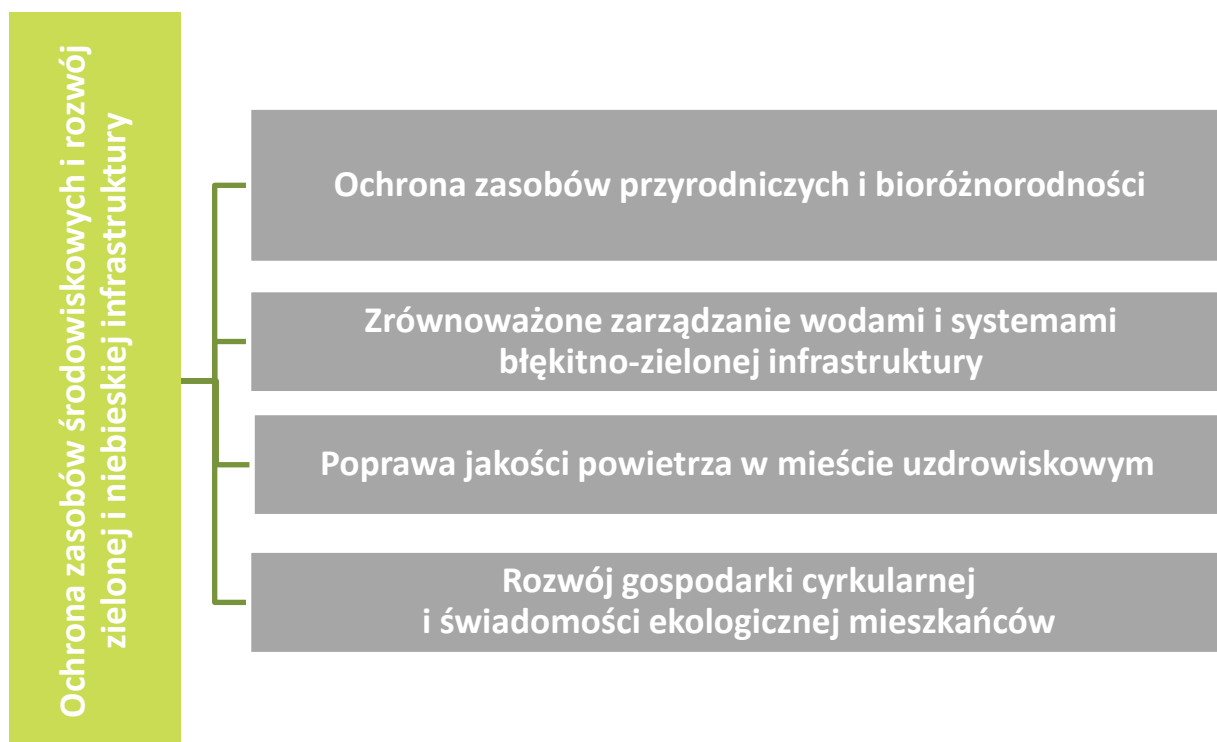
Ochrona dziedzictwa kulturowego i zarządzanie krajobrazem miejskim Augustowa ma na celu zachowanie tożsamości miasta oraz podkreślenie jego historycznych i kulturowych walorów. W ramach realizacji celu operacyjnego zakłada się wdrażanie miejskiego programu opieki nad zabytkami oraz ochrony krajobrazu kulturowego, który powinien inicjować, wspierać i koordynować działania związane z ochroną dziedzictwa materialnego i niematerialnego miasta. Program ten stanowić powinien również narzędzie umożliwiające wypracowanie efektywnych ustaleń oraz współpracę z konserwatorem zabytków i innymi instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę dziedzictwa. Działania miasta w najbliższych latach obejmować będą również bieżącą ochronę i odnowę zabytków, w tym renowację obiektów historycznych, przywracanie pierwotnych funkcji architektonicznych oraz pielęgnację przestrzeni kulturowej, co wzmocni dziedzictwo materialne i wizualny charakter miasta.

Równolegle podejmowane powinny być działania promocyjne mające na celu upowszechnienie wiedzy o dziedzictwie kulturowym Miasta Augustów, w tym poprzez organizację wydarzeń, programów edukacyjnych i inicjatyw komunikacyjnych. Takie podejście pozwoli nie tylko zachować historyczne i kulturowe wartości miasta, ale również wzmocni jego atrakcyjność turystyczną, podnosząc świadomość mieszkańców i odwiedzających o unikalnym charakterze miasta.

Kierunki działań:

- ✓ wdrażanie miejskiego programu opieki nad zabytkami oraz ochrony krajobrazu kulturowego,
- ✓ ochrona i odnowa zabytków,
- ✓ promocja dziedzictwa kulturowego miasta poprzez wydarzenia, edukację i działania komunikacyjne.

Cel strategiczny 4. Ochrona zasobów środowiskowych i rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury

Rysunek 14. Cel strategiczny 4- cele operacyjne.

Źródło: opracowanie własne.

Cel operacyjny 4.1. Ochrona zasobów przyrodniczych i bioróżnorodności

Uwzględniając unikalne uwarunkowania przyrodnicze Miasta Augustów, w tym bogactwo wód powierzchniowych, ochrona posiadanych zasobów i bioróżnorodności jest jednym z kluczowych elementów strategii rozwoju miasta. Niniejszy cel operacyjny zakłada utrzymanie i odbudowę funkcjonujących na obszarze miasta ekosystemów, w tym zabezpieczenie terenów objętych formami ochrony przyrody. Ochrona zasobów przyrodniczych i wodnych Miasta Augustów wymaga jednak harmonijnego łączenia działań ochronnych z potrzebami mieszkańców i rozwojem turystyki. Wśród przyszłych działań warto uwzględnić również nadanie statusu pomników przyrody najbardziej okazałym drzewom na obszarze miasta.

Choć Gmina Miasto Augustów charakteryzuje się znacznymi obszarami naturalnymi, w tym występowaniem obszaru leśnego Puszczy Augustowskiej i licznych jezior, szczególną uwagę należy poświęcić centralnej, zurbanizowanej części miasta. W tym obszarze zakłada się tworzenie spójnego systemu zieleni miejskiej i błękitno-zielonej infrastruktury, który będzie wspierał bioróżnorodność, jednocześnie zapewniając atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie rekreacyjne dla mieszkańców i turystów. W praktyce obejmuje to zakładanie łąk kwietnych, parków kieszonkowych, zielonych przystanków, zielonych dachów i ścian, a także

integrowanie zieleni z istniejącą infrastrukturą miejską w sposób sprzyjający zarówno ochronie przyrody, jak i dostępności przestrzeni publicznych.

Gmina Miasto Augustów podejmować będzie również działania przyjazne pszczołom i innym owadom zapylającym, które odgrywają kluczową rolę w utrzymaniu bioróżnorodności i równowagi ekosystemów. Augustów jako miasto otoczone jeziorami i lasami a także miasto z silnymi tradycjami bartniczymi ma wyjątkowe warunki do rozwijania inicjatyw takich jak tworzenie pasiek edukacyjnych, zakładanie roślinności miododajnej czy prowadzenie akcji uświadamiających mieszkańców o znaczeniu owadów zapylających dla środowiska i lokalnej gospodarki, w tym turystyki i rekreacji. Rozwój zieleni miejskiej połączony z działaniami na rzecz ochrony pszczół i innych zapylaczy pozwoli miastu wzmocnić swój wizerunek jako miasta przyjaznego naturze.

Kierunki działań:

- ✓ ochrona zasobów wodnych i przyrodniczych z uwzględnieniem ich dostępności dla mieszkańców i rozwoju turystyki,
- ✓ ochrona bioróżnorodności poprzez działania na rzecz siedlisk, gatunków i terenów cennych przyrodniczo (np. objęcie okazałych drzew statusem pomników przyrody),
- ✓ przywracanie funkcji przyrodniczych dolinom rzecznych, jeziorom i kanałom (renaturyzacja, odbudowa siedlisk, zielone korytarze biologiczne itp.),
- ✓ tworzenie spójnego systemu zieleni miejskiej i błękitno-zielonej infrastruktury wspierającej bioróżnorodność i estetykę przestrzeni (w tym łąk kwietnych, zielonych dachów, zielonych przystanków),
- ✓ wspieranie działań przyjaznych pszczołom.

Cel operacyjny 4.2. Zrównoważone zarządzanie wodami i systemami błękitno-zielonej infrastruktury

Zrównoważone zarządzanie wodami i rozwój systemów błękitno-zielonej infrastruktury w Mieście Augustów stanowią kluczowy element ochrony zasobów środowiskowych oraz zapewnienia funkcji rekreacyjnych i turystycznych miasta. Ze względu na bogactwo zasobów wodnych, obejmujących przede wszystkim jeziora augustowskie, rzekę Nettę i Kanał Augustowski, niniejszy cel operacyjny ma szczególne znaczenie w działaniach na rzecz ochrony środowiska. Podejmowane działania będą koncentrować się przede wszystkim na monitoringu jakości wód oraz wdrażaniu działań naprawczych w obszarach wymagających interwencji, co pozwoli na zachowanie właściwych parametrów środowiskowych i bezpieczeństwa ekosystemów wodnych. Istotnym elementem będzie także modernizacja miejskiej oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. zbiornika wtórnego), co zwiększy efektywność systemu gospodarowania wodami i ograniczy negatywny wpływ na wody powierzchniowe. Równolegle, Gmina Miasto Augustów będzie rozwijać współpracę międzygminną w zakresie ochrony, utrzymania i promocji Kanału Augustowskiego, co pozwoli na koordynację działań ochronnych i utrzymaniowych w skali całego systemu wodnego,

zwiększając jego funkcjonalność zarówno dla mieszkańców, jak i dla potrzeb turystyki i rekreacji.

Kierunki działań:

- ✓ wdrażanie programów monitoringu jakości wód wraz z działaniami naprawczymi,
- ✓ modernizacja oczyszczalni ścieków, np. zbiornika wtórnego,
- ✓ zacieśnianie współpracy międzygminnej na rzecz poprawy stanu i promocji Kanału Augustowskiego.

Cel operacyjny 4.3. Poprawa jakości powietrza w mieście uzdrowiskowym

Utrzymanie wysokiej jakości powietrza jest jednym z priorytetowych założeń dla Gminy Miasta Augustów jako miasta uzdrowiskowego. W ramach realizacji celu operacyjnego zakłada się podejmowanie działań na rzecz ograniczania emisji z lokalnych źródeł ciepła poprzez wspieranie mieszkańców w modernizacji systemów grzewczych, w tym likwidację przestarzałych pieców kaflowych, a także rozwój i promocję odnawialnych źródeł energii (OZE), m.in. w ramach programów grantowych (w tym kontynuacji programu AIRgustów). Równolegle miasto będzie promować elektromobilność i transport zeroemisyjny, w tym komunikację rowerową, aby ograniczyć wpływ ruchu kołowego na lokalne zanieczyszczenia powietrza. Istotnym działaniem będzie także opracowanie koncepcji rozwoju komunikacji miejskiej oraz wspieranie integracji transportu publicznego i prywatnego, co pozwoli zwiększyć udział transportu zbiorowego i ograniczyć natężenie ruchu indywidualnego w całym mieście, szczególnie w okresach wysokiego natężenia ruchu turystycznego. Tak kompleksowe działania przyczynią się do zapewnienia czystego powietrza i poprawy jakości środowiska miejskiego, zachowując jednocześnie walory uzdrowiskowe i przyrodnicze Miasta Augustów.

Kierunki działań:

- ✓ wspieranie mieszkańców w wymianie źródeł ciepła,
- ✓ rozwój i promocja odnawialnych źródeł energii (OZE),
- ✓ wspieranie rozwoju i promocja elektromobilności i transportu zeroemisyjnego (w tym rowerowego),
- ✓ opracowanie koncepcji rozwoju komunikacji miejskiej,
- ✓ promocja i rozwój komunikacji zbiorowej, w tym wspieranie działań z zakresu integracji transportu publicznego i prywatnego.

Cel operacyjny 4.4. Rozwój gospodarki cyrkularnej i świadomości ekologicznej mieszkańców

W perspektywie najbliższych lat, Gmina Miasto Augustów dążyć będzie do rozwoju gospodarki cyrkularnej oraz wzmocnienia świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów. Cel operacyjny zakłada opracowanie i wdrożenie strategii gospodarki obiegu zamkniętego

(GOZ), która pozwoli na efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi i ograniczenie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko (w tym poprawę segregacji odpadów). W ramach tego celu przewidziano również rozwój nowoczesnej infrastruktury do zarządzania odpadami, w tym doposażenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) oraz Zakładu Oczyszczania Miasta PT NECKO, zwiększając efektywność segregacji, recyklingu i odzysku surowców.

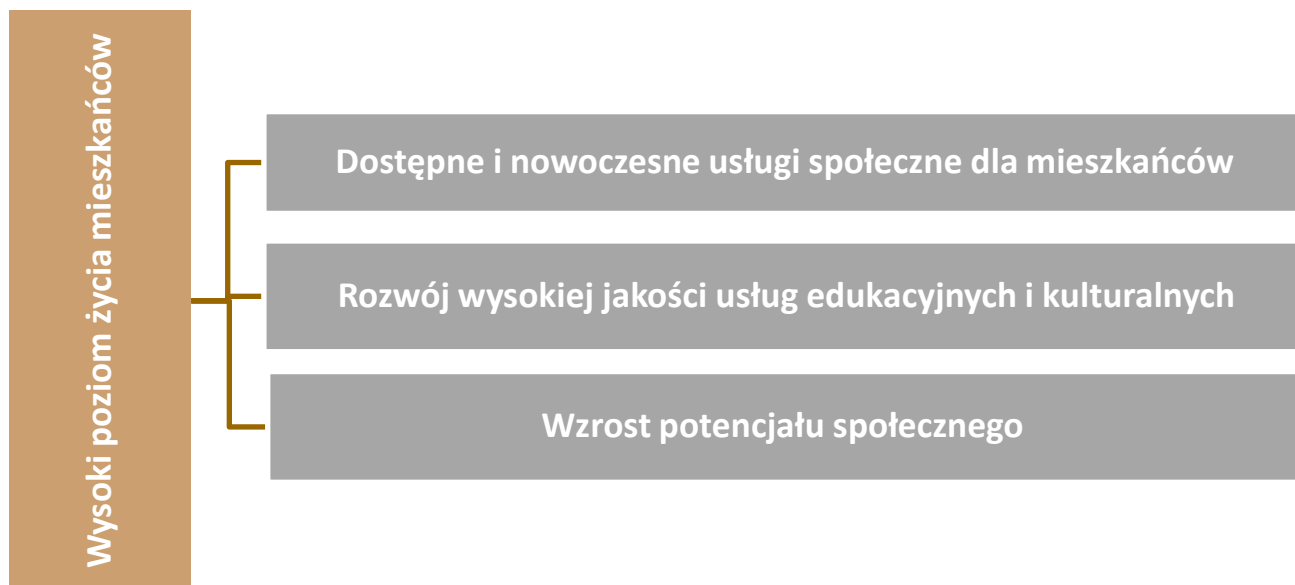
Istotnym aspektem będzie także promocja postaw proekologicznych wśród mieszkańców i turystów, w tym edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży oraz inicjatywy społeczne propagujące ideę ponownego wykorzystania surowców i ograniczania odpadów (np. organizacja pikników i festynów ekologicznych, wizyty dzieci i młodzieży w PSZOK czy spółce BIOM zajmującej się zbiórką i zagospodarowaniem odpadów).

W ramach wsparcia gospodarki cyrkularnej planowane jest wprowadzenie systemów kaucyjnych oraz rozwój miejskiego systemu kompostowania i zagospodarowania bioodpadów, co pozwoli na ograniczenie ilości odpadów kierowanych na składowiska i wzmocni świadomość ekologiczną społeczności lokalnej.

Kierunki działań:

- ✓ opracowanie strategii gospodarki cyrkularnej (GOZ), w tym poprawa segregacji odpadów,
- ✓ rozwijanie nowoczesnej infrastruktury do zarządzania odpadami, w tym doposażenie ZOM Augustów - PT NECKO,
- ✓ promocja postaw prośrodowiskowych i edukacja ekologiczna mieszkańców i turystów,
- ✓ promowanie i wdrażanie systemu kaucyjnego,
- ✓ dążenie do wdrożenia miejskiego systemu kompostowania i zagospodarowania bioodpadów (utworzenie tzw. kompostownika miejskiego).

Cel strategiczny 5. Wysoki poziom życia mieszkańców

Rysunek 15. Cel strategiczny 5- cele operacyjne.
Źródło: opracowanie własne.

Cel operacyjny 5.1. Dostępne i nowoczesne usługi społeczne dla mieszkańców

Zapewnienie wysokiego poziomu usług publicznych w Gminie Miasto Augustów stanowi kluczowy element podnoszenia jakości życia mieszkańców i wzmacniania spójności społecznej. W kontekście opieki i wsparcia społecznego istotne jest nie tylko rozwijanie działań samorządu, ale również współpraca z licznymi organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób potrzebujących. Obecnie wiele z tych podmiotów nie dysponuje odpowiednimi przestrzeniami do realizacji swojej działalności, a istniejące obiekty nie są w pełni przystosowane do potrzeb osób starszych, dzieci czy osób z niepełnosprawnościami. Dlatego, priorytetem będzie stworzenie nowoczesnych, funkcjonalnych miejsc, takich jak środowiskowy dom samopomocy lub dom dziennej opieki społecznej, a także modernizacja i dostosowanie istniejącej infrastruktury do wymogów dostępności.

Równolegle rozwijana będzie profilaktyka zdrowotna, usługi terapeutyczne i teleopieka, wspierające zdrowie mieszkańców, a także działania promujące aktywność fizyczną i zdrowy styl życia. W ramach polityki prorodzinnej przewidziane jest wsparcie rodzin (m.in. w okresie okołoporodowym), dostęp do terapii oraz wsparcie instytucji zajmujących się pomocą dzieciom i rodzicom.

Istotnym elementem będzie również tworzenie warunków do atrakcyjnego spędzania czasu wolnego poprzez rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, w tym modernizację placów zabaw, boisk, obiektów sportowych oraz przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społecznej. Zakłada się również systematyczne rozwijanie oferty istniejących instytucji kultury.

Zwiększenie dostępności usług publicznych odbywać się będzie również poprzez rozwój cyfrowych kanałów komunikacji i zdalnej obsługi mieszkańców, co ułatwi kontakt z administracją i zapewni większą efektywność świadczenia usług.

Wdrażane działania stworzą kompleksowy, nowoczesny i dostępny system usług publicznych, który odpowiada na różnorodne potrzeby mieszkańców, wspiera rodziny, poprawia jakość życia i wzmacnia spójność lokalnej społeczności.

Kierunki działań:

- ✓ poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych, opiekuńczych i socjalnych,
- ✓ poprawa dostępności do instytucji publicznych pod kątem dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- ✓ zapewnienie odpowiednio dostosowanych miejsc dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnościami,
- ✓ wspieranie rozwoju profilaktyki zdrowotnej, usług terapeutycznych, teleopieki oraz promocja zdrowia i aktywności fizycznej,
- ✓ podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych i realizacja polityki prorodzinnej,
- ✓ tworzenie warunków do atrakcyjnego spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież i dorosłych (kultura, sport),
- ✓ rozwój cyfrowych kanałów komunikacji i zdalnej obsługi mieszkańców.

Cel operacyjny 5.2. Rozwój wysokiej jakości usług edukacyjnych i kulturalnych

Rozwój wysokiej jakości usług edukacyjnych i kulturalnych jest ważnym elementem podnoszenia kompetencji mieszkańców, wzmacniania tożsamości lokalnej oraz tworzenia atrakcyjnego środowiska życia i rozwoju społecznego. W ramach niniejszego celu zakłada się przede wszystkim modernizację i wyposażenie placówek edukacyjnych (szkoły) oraz opieki nad dziećmi (żłobki, przedszkola), wraz z rozwinięciem przynależnej do nich infrastruktury rekreacyjno-sportowej. Zakłada się również podejmowanie działań mających na celu rozwój innowacyjnych programów nauczania, w tym programów stypendialnych, lekcji terenowych oraz podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej. Jednocześnie planowane jest wzmacnianie współpracy szkół z partnerami krajowymi i zagranicznymi, co umożliwi wymianę doświadczeń oraz podniesienie jakości edukacji.

Rozwój oferty kulturalnej miasta będzie dotyczył zarówno wyposażenia instytucji (w tym przede wszystkim Muzeum Kanału Augustowskiego), jak i organizacji cyklicznych wydarzeń i konkursów o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym (np. Dni Augustowa, Pływanie Na Byle Czym, i inne). Uzupełnieniem będzie bieżące rozwijanie oferty różnorodnych zajęć, warsztatów i programów wspierających rozwój pasji, umiejętności i aktywności społecznej mieszkańców (w tym dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów). Integracja edukacji, kultury i dziedzictwa lokalnego będzie stanowiła istotne narzędzie wzmacniania więzi społecznych oraz budowania poczucia przynależności do wspólnoty miejskiej.

Położenie Miasta Augustów w otoczeniu jezior i Kanału Augustowskiego sprawia, że elementem o szczególnym znaczeniu w polityce edukacyjnej miasta są programy związane z wodą i środowiskiem naturalnym. Istotnym elementem strategii będzie realizacja miejskich programów edukacyjnych, takich jak program wychowania wodnego dla dzieci i młodzieży, które rozwijają kompetencje praktyczne, poczucie bezpieczeństwa oraz świadomość ekologiczną mieszkańców.

Kierunki działań:

- ✓ modernizacja i doposażenie placówek edukacyjnych i opieki nad dziećmi wraz z przynależną infrastrukturą rekreacyjno-sportową,
- ✓ rozwój innowacyjnych programów nauczania, w tym programów stypendialnych, lekcji terenowych oraz podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej,
- ✓ wzmacnianie współpracy szkół z partnerami krajowymi i zagranicznymi,
- ✓ rozwój zróżnicowanej oferty kulturalnej, dostosowanej do potrzeb różnych grup wiekowych (w tym np. doposażenie Muzeum Kanału Augustowskiego),
- ✓ organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych o znaczeniu lokalnym i regionalnym, w tym Dni Augustowa, Pływanie na byle czym, festiwali i konkursów,
- ✓ integrowanie edukacji, kultury i dziedzictwa lokalnego jako narzędzia wzmacniania tożsamości i więzi społecznych mieszkańców;
- ✓ realizacja miejskich programów edukacyjnych, m.in. takich jak program wychowania wodnego dla dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny 5.3. Wzrost potencjału społecznego

Podstawą stworzenie spójnego, otwartego i przyjaznego miasta jest wzmacnianie kapitału społecznego oraz aktywności obywatelskiej mieszkańców. W tym kontekście istotne znaczenie ma wsparcie dla organizacji pozarządowych, rady seniorów, rady młodzieżowej oraz lokalnych inicjatyw, a także promocja i rozwój wolontariatu jako narzędzia integracji międzypokoleniowej i budowania więzi wspólnotowych.

W obliczu starzejącego się społeczeństwa istotnym kierunkiem działań będzie opracowanie strategii senioralnej, która zapewni systemowe podejście do potrzeb osób starszych, umożliwiając im aktywny udział w życiu miasta. Równocześnie wspierane będą podmioty społeczeństwa obywatelskiego i ekonomii społecznej, szczególnie w zakresie realizacji usług społecznych, a system pomocy społecznej będzie doskonalony z myślą o osobach i grupach wymagających szczególnego wsparcia.

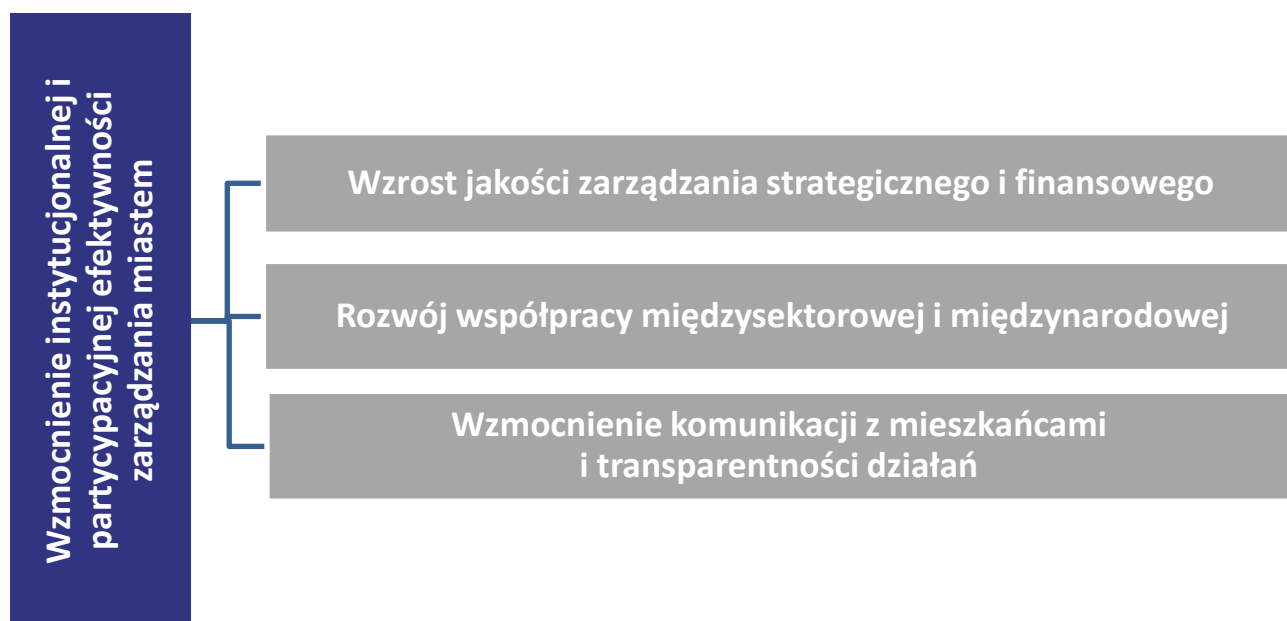
Ważnym kierunkiem działań będzie również wyrównywanie szans edukacyjnych oraz wspieranie rozwoju młodzieży poprzez programy stypendialne i inicjatywy adresowane do uczniów uzdolnionych i zaangażowanych społecznie.

Dzięki kompleksowemu podejściu do wzmacniania potencjału społecznego możliwe będzie kształtowanie aktywnej, zintegrowanej i odpowiedzialnej wspólnoty, która w sposób trwały podnosi jakość życia mieszkańców Gminy Miasto Augustów.

Kierunki działań:

- ✓ wsparcie organizacji pozarządowych, rady seniorów, rady młodzieżowej oraz lokalnych inicjatyw,
- ✓ promocja i rozwój wolontariatu,
- ✓ wspieranie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i ekonomii społecznej, z naciskiem na efektywną realizację usług społecznych,
- ✓ doskonalenie i rozwój systemu pomocy społecznej wspierającego osoby i grupy potrzebujące,
- ✓ opracowanie strategii senioralnej,
- ✓ wyrównywanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju młodzieży.

Cel strategiczny 6. Wzmocnienie instytucjonalnej i partycypacyjnej efektywności zarządzania miastem

Rysunek 16. Cel strategiczny 6- cele operacyjne.

Źródło: opracowanie własne.

Cel operacyjny 6.1. Wzrost jakości zarządzania strategicznego i finansowego

Cel operacyjny koncentruje się na podniesieniu efektywności funkcjonowania administracji miejskiej oraz zapewnieniu sprawnego i przejrzystego procesu realizacji polityk rozwojowych. Priorytetem jest wdrożenie nowoczesnych narzędzi monitoringu i ewaluacji, które pozwolą systematycznie śledzić postępy w realizacji projektów i inwestycji miejskich,

identyfikować potencjalne ryzyka oraz podejmować decyzje oparte na rzetelnej analizie danych.

Równolegle miasto będzie aktywnie pozyskiwać środki zewnętrzne, w tym fundusze unijne i krajowe, a także uczestniczyć w projektach międzynarodowych, co umożliwi zwiększenie zakresu inwestycji oraz wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań w różnych obszarach funkcjonowania gminy. W ramach doskonalenia procesów planowania strategicznego i operacyjnego przewidziane jest wykorzystanie nowoczesnych metod zarządzania, które umożliwią efektywne planowanie, koordynację i realizację działań miejskich.

Integralnym elementem realizacji celu jest systematyczny rozwój kompetencji pracowników administracji publicznej, obejmujący zarówno umiejętności cyfrowe, językowe i analityczne, jak i zarządcze i komunikacyjne. Szkolenia z zakresu wykorzystywania sztucznej inteligencji, stosowania modelu CAF oraz rozwój kompetencji językowych i cyfrowych pozwolą pracownikom skutecznie reagować na wyzwania zarządzania miastem, a także wzmacniać profesjonalizm i innowacyjność funkcjonowania urzędu.

Odpowiednio skonstruowany system zarządzania strategicznego i finansowego zapewni Gminie Miasto Augustów możliwość podejmowania decyzji planistycznych i inwestycyjnych w sposób bardziej przejrzysty, spójny i efektywny, zwiększając zdolność miasta do realizacji długofalowych celów rozwojowych.

Kierunki działań:

- ✓ wdrażanie nowoczesnych narzędzi monitoringu i ewaluacji polityk rozwojowych oraz realizacji projektów miejskich,
- ✓ aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych i udział w projektach międzynarodowych,
- ✓ doskonalenie procesów planowania strategicznego i operacyjnego z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi zarządzania,
- ✓ rozwój kompetencji pracowników administracji publicznej, w tym cyfrowych, językowych i zarządczych.

Cel operacyjny 6.2. Rozwój współpracy międzysektorowej i międzynarodowej

Cel zakłada wzmocnienie pozycji Gminy Miasto Augustów jako miasta otwartego, innowacyjnego i zintegrowanego z otoczeniem krajowym i międzynarodowym. Realizacja celu koncentruje się na budowaniu trwałych partnerstw lokalnych, regionalnych i zagranicznych, które będą wspierać rozwój społeczny i gospodarczy miasta oraz umożliwiają wymianę doświadczeń i dobrych praktyk.

Istotnym elementem działań jest wzmacnianie współpracy z sektorem pozarządowym oraz przedsiębiorcami, w tym rozwój partnerstw publiczno-prywatnych, co pozwoli na bardziej efektywne wykorzystywanie zasobów oraz wdrażanie innowacyjnych inicjatyw

w różnych obszarach funkcjonowania miasta. Zakłada się również rozwijanie programów międzynarodowej wymiany młodzieży oraz współpracy edukacyjnej.

Rozwój współpracy międzynarodowej powinien dotyczyć również działań w obszarze sportu i rekreacji. Organizacja zawodów i wydarzeń o charakterze międzynarodowym nie tylko promuje miasto i integruje mieszkańców, ale także umożliwia nawiązywanie kontaktów z partnerami zagranicznymi w zakresie aktywności fizycznej i turystyki.

Podjęcie kompleksowych działań w zakresie współpracy międzysektorowej i międzynarodowej wzmocni pozycję Gminy Miasto Augustów jako miasta innowacyjnego, konkurencyjnego i atrakcyjnego zarówno dla mieszkańców, jak i dla inwestorów oraz partnerów zagranicznych.

Kierunki działań:

- ✓ rozwijanie partnerstw lokalnych, regionalnych i międzynarodowych na rzecz rozwoju miasta,
- ✓ wzmacnianie współpracy z sektorem pozarządowym, biznesem oraz rozwój partnerstw publiczno-prywatnych,
- ✓ rozwój programów międzynarodowej wymiany młodzieży i współpracy edukacyjnej, w tym w ramach organizacji pozarządowych,
- ✓ rozwój współpracy międzynarodowej w obszarze sportu i rekreacji (np. organizacja zawodów międzynarodowych CSIR).

Cel operacyjny 6.3. Wzmocnienie komunikacji z mieszkańcami i transparentności działań

Realizacja niniejszego celu ma na celu zwiększenie zaangażowania społecznego, zaufania mieszkańców do władz miejskich oraz efektywności działania administracji. W zakresie budowania otwartości i przejrzystości procesów decyzyjnych Gmina Miasto Augustów będzie rozwijać nowoczesne narzędzia komunikacji cyfrowej, w tym platformy konsultacyjne oraz mechanizmy budżetu obywatelskiego. Umożliwią one mieszkańcom aktywny udział w planowaniu, realizacji i monitorowaniu miejskich inwestycji oraz usług.

Realizacja celu będzie wspierana poprzez zapewnienie pełnej przejrzystości działań administracji. Systematyczne publikowanie danych i informacji o podejmowanych decyzjach oraz realizowanych projektach umożliwi mieszkańcom rzetelne śledzenie procesów decyzyjnych i finansowych. Jednocześnie prowadzone będą działania w zakresie podnoszenia kompetencji pracowników Urzędu Miejskiego w obszarze obsługi mieszkańców i komunikacji publicznej, tak aby kontakt z administracją był sprawny, profesjonalny i przyjazny. W tym kontekście kluczowe znaczenie ma także promocja i rozwój miejskiej aplikacji do zgłaszania usterek, która pozwala na szybkie i efektywne reagowanie na potrzeby mieszkańców oraz wspiera cyfryzację i usprawnienie procesów miejskich. Realizacja wskazanych kierunków działań wzmocni dialog społeczny, zwiększy partycypację mieszkańców oraz pozwoli budować

wizerunek Gminy Miasto Augustów jako miasta transparentnego, nowoczesnego i otwartego na potrzeby społeczności lokalnej.

Kierunki działań:

- ✓ rozwój narzędzi komunikacji cyfrowej, platform konsultacyjnych i budżetu obywatelskiego,
- ✓ zapewnienie przejrzystości działań administracji poprzez publikację danych i informacji o decyzjach i realizowanych projektach,
- ✓ podnoszenie kompetencji pracowników Urzędu Miejskiego w zakresie obsługi mieszkańców oraz komunikacji publicznej,
- ✓ promocja miejskiej aplikacji do zgłaszania usterek.

Poniżej zamieszczono wykaz zadań wskazanych przez Urząd Miejski w Augustowie rekomendowanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030. Należy podkreślić, że wyznaczone w Strategii cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań stanowią podstawę do podejmowania również innych, nowych inicjatyw i działań, które nie zostały ujęte w przedstawionej tabeli. Zapewnia to elastyczność i adaptacyjność Strategii wobec zmieniających się warunków oraz potrzeb Gminy Miasto Augustów.

Tabela 3. Wykaz zadań wskazanych przez Urząd Miejski w Augustowie do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030.

Lp.	Działanie	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacunkowy koszt zadania
01	Opracowanie planu na rzecz zrównoważonej energii i klimatu dla Augustowa (SECAP)	UM Augustów	2026-2027	300 000 zł
02	Powołanie augustowskiego klastra energii lub spółdzielni energetycznej	UM Augustów	2026-2027	100 000 zł
03	Opracowanie modelu hydrologicznego dla Augustowa	UM Augustów	2026-2028	2 000 000 zł
04	Umocnienie brzegu Kanału Bystrego wraz z utworzeniem bulwarów	UM Augustów	2027-2030	20 000 000 zł
05	Kontynuacja miejskiego programu wsparcia retencji „AQUAgustów” - wspieranie rodzin w zagospodarowaniu wody deszczowej oraz programy edukacyjno-informacyjne w zakresie zmian klimatu i zagospodarowania wód opadowych	UM Augustów	2025-2030	1 000 000 zł
06	Opracowanie strategii gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ) dla Augustowa	UM Augustów	2026-2027	100 000 zł
07	Doposażenie Zakładu Oczyszczania Miasta w Augustowie (ZOM Augustów - PT NECKO) w nowoczesne pojazdy uprawniające zarządzanie odpadami i ich zagospodarowanie	NECKO Sp. z o.o.	2028-2029	3 000 000 zł
08	Opracowanie strategii senioralnej miasta Augustowa	UM Augustów	2027-2028	100 000 zł
09	Termomodernizacja, zwiększenie dostępności, poprawa funkcjonowania Miejskiej Biblioteki Publicznej i Muzeum Ziemi Augustowskiej	UM Augustów	2026-2027	3 700 000 zł
10	Termomodernizacja, zwiększenie dostępności i poprawa funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	UM Augustów	2028-2029	8 500 000 zł
11	Zwiększenie dostępności i poprawa funkcjonowania Przedszkola przy ul. Waryńskiego	UM Augustów	2027-2028	9 500 000 zł
12	Budowa Środowiskowego Domu Samopomocy	UM Augustów	2027-2029	9 400 000 zł
13	Opracowanie „Planu Mobilności Miejskiej dla Augustowa” wraz koncepcją rozbudowy ścieżek i dróg rowerowych	UM Augustów	2027-2028	300 000 zł
14	Wykonanie systemu monitoringu wizyjnego miasta Augustowa	UM Augustów	2025-2027	2 500 000 zł
15	Szkolenia z obrony cywilnej i pierwszej pomocy dla mieszkańców miasta Augustowa	UM Augustów	2026-2028	500 000 zł
16	Powołanie Centrum Obsługi Inwestora - agencji rozwoju przedsiębiorstw	UM Augustów	2026-2028	300 000 zł
17	Przeprowadzenie szkoleń dla pracowników administracyjnych z modelu CAF	UM Augustów	2026-2027	50 000 zł

Lp.	Działanie	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacunkowy koszt zadania
18	Kompleksowa modernizacja budynku krytej pływalni Centrum Sportu i Rekreacji w Augustowie	CSiR	2027-2029	51 000 000 zł
19	Sporządzanie Planów szczegółowych nowych terenów gospodarczych wskazanych w Planie ogólnym	UM Augustów	2026-2028	300 000 zł
20	Wykonanie projektów i budowa dróg na terenach przewidzianych do inwestowania	UM Augustów	2026-2028	50-100 tys. zł/1km
21	Zapewnienie dostępności mediów (energia, woda, kanalizacja) na ww. terenach	UM Augustów	2026-2028	2-5 mln zł/ 1 km
22	Modernizacja i rozbudowa istniejącej ciepłowni o kolejną instalację opartą na odnawialnych źródłach energii (biomasa drzewna) wraz z budową wysokosprawnej kogeneracji bazującej na produkcji energii cieplnej i elektrycznej ze spalania biomasy – <i>zadanie uzależnione od uzyskania środków zewnętrznych w postaci dofinansowania z NFOŚiGW lub innej instytucji finansującej</i>	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „GIGA” sp. z o.o. w Augustowie	2026-2030	50 000 000 zł
23	Modernizacja miejskiego systemu ciepłowniczego na obszarze Miasta Augustowa w celu zmniejszenia strat przesyłu i redukcji emisji gazów cieplarnianych, w tym: a) modernizacja sieci ciepłowniczych magistralnych, rozdzielczych, przyłączy ciepłowniczych oraz węzłów ciepłowniczych, b) rozbudowa systemu ciepłowniczego poprzez budowę nowych przyłączy do odbiorców ciepła, c) modernizacja systemów automatyki, telemetrii i telemechaniki polegająca na wdrożeniu nowoczesnych narzędzi i rozwiązań IT/OT służących m.in. do nadzoru, sterowania, monitorowania oraz analizy parametrów jakościowych i ilościowych pracy miejskiego systemu ciepłowniczego oraz przesyłu ciepła, a także lokalizacji awarii – <i>zadanie uzależnione od uzyskania środków zewnętrznych w postaci dofinansowania z NFOŚiGW lub innej instytucji finansującej</i>	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „GIGA” sp. z o.o. w Augustowie	2024-2030	25 000 000 zł
24	Rozwój mieszkalnictwa – Budownictwa komunalne i społeczne, ukierunkowane na bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców, zatrzymanie osób młodych w mieście, przyciąganie mieszkańców z innych okolicznych gmin do miasta, popyt na usługi lokalne	ATBS „KODREM”	2027-2030	50 000 000 zł
25	Termomodernizacja budynków komunalnych wraz ze zmianą źródła ciepła (MPEC, pompy ciepła)	ATBS „KODREM”	2026-2030	6 000 000 zł
26	Transformacja energetyczna – instalacje fotowoltaiczne i małe turbiny wiatrowe na budynkach gminnych i targowisku miejskim	ATBS „KODREM”	2026-2030	1 000 000 zł
27	Utworzenie dwóch parków uzdrowiskowych wraz z kładką pieszo-rowerową i wieżą widokową oraz ciągu szlaków rowerowych nad Rzeką Nettą.	UM Augustów	2026-2028	80 000 000 zł

Lp.	Działanie	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacunkowy koszt zadania
28	Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 2 w Augustowie o halę sportową wraz z zagospodarowaniem terenu	UM Augustów	2024-2026	21 279 000 zł
29	Modernizacja oczyszczalni ścieków	WiKM Augustów	2025-2026	1 545 000 zł
30	Rozbudowa Żłobka nr 1 w Augustowie	UM Augustów	2025-2026	4 218 000 zł
31	Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych	UM Augustów	2026-2030	20 000 000 zł
32	Budowa cmentarza komunalnego	UM Augustów	2026-2027	2 700 000 zł
33	Zagospodarowanie Błoni nad Rzeką Nettą	UM Augustów	2025-2026	2 049 000 zł
34	Zagospodarowanie plaży nad Jeziorem Necko	UM Augustów	2025-2026	1 340 000 zł
35	Budowa farmy fotowoltaicznej 1–2 MW z magazynem energii na terenie dawnego wysypiska	UM Augustów	2026-2028	10 000 000 zł
36	Kompleksowy system zarządzania wodami opadowymi: modernizacja i rozbudowa kanalizacji deszczowej, mapa zagrożeń, system alarmowy	UM Augustów	2028-2030	15 000 000 zł
37	Rewitalizacja i rozwój zieleni miejskiej	UM Augustów	2026-2028	5 000 000 zł
38	Modernizacja i rozwój sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej	WiKM Augustów, UM Augustów	2026-2030	15 000 000 zł
39	Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 6 o salę gimnastyczną	UM Augustów	2028-2030	12 000 000 zł

Źródło: Urząd Miejski w Augustowie

5. Obszary strategicznej interwencji

5.1. Obszary strategicznej interwencji określone w dokumentach wyższego rzędu

Zgodnie z zapisami art. 10e ust. 3 pkt. 6 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024, poz. 1465 ze zm.) Strategia rozwoju gminy określa w szczególności obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

W Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030¹⁹ (SRWP) wyznaczono 6 obszarów strategicznej interwencji. Miasto Augustów zostało wskazane w obszarze pierwszym - **Miasta średnie tracące funkcje społeczno- gospodarcze** oraz w obszarze piątym – **Miasta powiatowe**.

W Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 (SRWP) wskazano, że wsparcie realizowane dla OSI związanej z Miastami średnimi tracącymi funkcje społeczno- gospodarcze, powinno w szczególności zawierać *„działania, które pobudzą rozwój przedsiębiorczości, rozwiną kształcenie i szkolenia zawodowe, czy zwiększą atrakcyjność osiedleńczą oraz przyciągną zewnętrzne zasoby”*. Kluczowym założeniem jest odbudowa bazy gospodarczej oraz wzmocnienie roli miasta jako centrum aktywności społecznej i gospodarczej.

Poniżej określono spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 z kierunkami interwencji ujętymi w SRWP w ramach OSI Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Wsparcie wskazanych obszarów będzie realizowane przez działania podejmowane przy realizacji następujących celów operacyjnych zdefiniowanych w SRWP:

1.3 Lokalna przedsiębiorczość

Wśród kierunków interwencji SRWP wskazuje:

- Kształtowanie postaw przedsiębiorczych i wiedzy z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej na wszystkich etapach edukacji;
- Wspieranie powstawania nowych oraz rozwoju istniejących przedsiębiorstw, w tym w aspektach organizacyjnym, edukacyjnym i finansowym;
- Rozwój ekologicznych i zrównoważonych form produkcji rolniczej oraz powiązany z nimi rozwój lokalnego przetwórstwa i sprzedaży żywności wysokiej jakości (także poprzez udział w grupach producentów) i wspieranie koncepcji krótkich łańcuchów dostaw;

¹⁹ Uchwała Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030

- Wspieranie rozwoju turystyki w oparciu o m.in. walory przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i lokalne produkty turystyczne;
- Wspieranie rozwoju usług uzdrowiskowych.

Powyższe ustalenia regionalnego dokumentu strategicznego uwzględniono w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 poprzez kierunki działań ujęte w celach operacyjnych:

- 2.1. Proinwestycyjna polityka przestrzenna
- 2.2. Rozwój infrastruktury dla działalności gospodarczej
- 2.3. Rozwój przedsiębiorczości
- 2.4. Zdywersyfikowana struktura gospodarki
- 2.5. Rozwój funkcji uzdrowiskowych
- 2.6. Dbłość o rozwój marki Augustów

2.1 Kompetentni mieszkańcy

Wśród kierunków interwencji SRWP wskazuje:

- Szkolnictwo wyższe na potrzeby inteligentnych specjalizacji regionu;
- Szkolnictwo zawodowe dopasowane do potrzeb rynku pracy, współpracujące w procesie kształcenia z pracodawcami;
- Kształcenie ustawiczne powszechne i wykorzystujące potencjał regionalnych instytucji edukacyjnych zgodne z potrzebami rozwijającej się gospodarki regionu;
- Wysokiej jakości edukacja cyfrowa powszechna na wszystkich etapach kształcenia;
- Rozwój kompetencji kluczowych i talentów uczniów we wszystkich szkołach;
- Doskonalenie kadry nauczycieli pod kątem nowoczesnych metod kształcenia i potrzeb rozwijającego się regionalnego popytu na kompetencje.

Powyższe ustalenia uwzględniono w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 poprzez kierunki działań ujęte w celach operacyjnych:

- 5.2. Rozwój wysokiej jakości usług edukacyjnych i kulturalnych
- 5.3. Wzrost potencjału społecznego

2.3 Przestrzeń wysokiej jakości;

Wśród kierunków interwencji SRWP wskazuje:

- Rozwój i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej oraz różnych form transportu (w tym autobusowej komunikacji publicznej);
- Rozwój funkcji komunikacyjnych regionu w ruchu osobowym i towarowym (w tym drogowych, kolejowych i lotniczych) o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym;
- Rozwój i modernizacja infrastruktury i przestrzeni dla usług zdrowotnych i społecznych, w tym związanych ze starzeniem się społeczeństwa;

- Rozwój i modernizacja infrastruktury edukacyjnej i kulturowej;
- Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska i przestrzeni dla gospodarki o obiegu zamkniętym;
- Działania związane z zapobieganiem i ograniczaniem skutków zmian klimatu, w tym w zakresie infrastruktury służącej retencjonowaniu wód oraz ochronie przeciwpowodziowej;
- Ochrona zasobów kulturowych, przyrodniczych i wartości krajobrazowych;
- Wspieranie działań rewitalizacyjnych i związanych z odnową wsi;
- Wspieranie rozwoju nowoczesnych przestrzeni dla biznesu (m.in. tereny inwestycyjne, przestrzenie coworkingowe, inkubatory przedsiębiorczości, parki nauk owo-technologiczne i przemysłowe).

Powyższe ustalenia uwzględniono w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 poprzez kierunki działań ujęte w celach operacyjnych:

- 1.3. Zwiększenie odporności miasta na zagrożenia klimatyczne i infrastrukturalne
- 2.2. Rozwój infrastruktury dla działalności gospodarczej
- 3.1. Budowa nowoczesnej i przyjaznej mieszkańcom infrastruktury
- 3.3. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
- 3.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zarządzanie krajobrazem miejskim
- 4.1. Ochrona zasobów przyrodniczych i bioróżnorodności
- 4.2. Zrównoważone zarządzanie wodami i systemami błękitno-zielonej infrastruktury
- 4.3. Poprawa jakości powietrza w mieście uzdrowiskowym
- 4.4. Rozwój gospodarki cyrkularnej i świadomości ekologicznej mieszkańców
- 5.2. Rozwój wysokiej jakości usług edukacyjnych i kulturalnych

3.1 Dobre zarządzanie

Wśród kierunków interwencji SRWP wskazuje:

- Wzmacnianie kompetencji administracji;
- Wzmacnianie zarządzania publicznego na poziomie regionalnym i lokalnym.

Powyższe ustalenia uwzględniono w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 poprzez kierunki działań ujęte w celach operacyjnych:

- 6.1. Wzrost jakości zarządzania strategicznego i finansowego
- 6.2. Rozwój współpracy międzysektorowej i międzynarodowej
- 6.3. Wzmocnienie komunikacji z mieszkańcami i transparentności działań

3.4 Gościnny region

Wśród kierunków interwencji SRWP wskazuje:

- Promocja województwa jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania, inwestycji, pracy, studiowania, wypoczynku;
- Tworzenie warunków do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- Podnoszenie świadomości mieszkańców regionu o roli imigracji w rozwoju społeczno-gospodarczym;
- Rozwój inicjatyw lokalnych wspierających włączenie społeczne imigrantów.

Powyższe ustalenia uwzględniono w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 poprzez kierunki działań ujęte w celach operacyjnych:

- 2.1. Proinwestycyjna polityka przestrzenna
- 2.2. Rozwój infrastruktury dla działalności gospodarczej
- 2.3. Rozwój przedsiębiorczości
- 2.4. Zdywersyfikowana struktura gospodarki
- 2.6. Dbłość o rozwój marki Augustów

W odniesieniu do obszaru związanego z miastami powiatowymi twórcy SRWP jako najważniejsze działanie, wskazali dostarczenie tym miastom impulsu rozwojowego.

Poniżej określono spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 z kierunkami interwencji ujętymi w SRWP w ramach OSI Miasta powiatowe. SRWP zakłada interwencje w tym obszarze poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

1.3 Lokalna przedsiębiorczość

Kierunki interwencji i sposób uwzględniania założeń w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 – jak dla OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – patrz powyżej.

2.1. Kompetentni mieszkańcy

Kierunki interwencji i sposób uwzględniania założeń w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 – jak dla OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – patrz powyżej.

2.2 Aktywni mieszkańcy

Wśród kierunków interwencji SRWP wskazuje:

- Wspieranie mieszkańców, w tym imigrantów w zdobywaniu i rozwijaniu kompetencji na wszystkich etapach życia;

- Działania w kierunku wzrostu aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców, w tym osób o utrudnionym dostępie do rynku pracy;
- Rozwój oferty kulturalnej, edukacyjnej, sportowej, rekreacyjnej oraz innych form realizacji aktywności społecznych;
- Rozwój usług społecznych i zdrowotnych, w tym związanych ze starzeniem się społeczeństwa;
- Wspieranie działań promujących przyswajanie i wdrażanie idei zdrowego stylu życia;
- Wspieranie rodzin w opiece nad dzieckiem i osobami zależnymi;
- Rozwijanie działań z zakresu aktywnej integracji i przedsiębiorczości społecznej

Powyższe ustalenia uwzględniono w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 poprzez kierunki działań ujęte w celach operacyjnych:

2.3. Rozwój przedsiębiorczości

5.1. Dostępne i nowoczesne usługi społeczne dla mieszkańców

5.2. Rozwój wysokiej jakości usług edukacyjnych i kulturalnych

5.3. Wzrost potencjału społecznego

2.3 Przestrzeń wysokiej jakości.

Kierunki interwencji i sposób uwzględniania założeń w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 – jak dla OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – patrz powyżej.

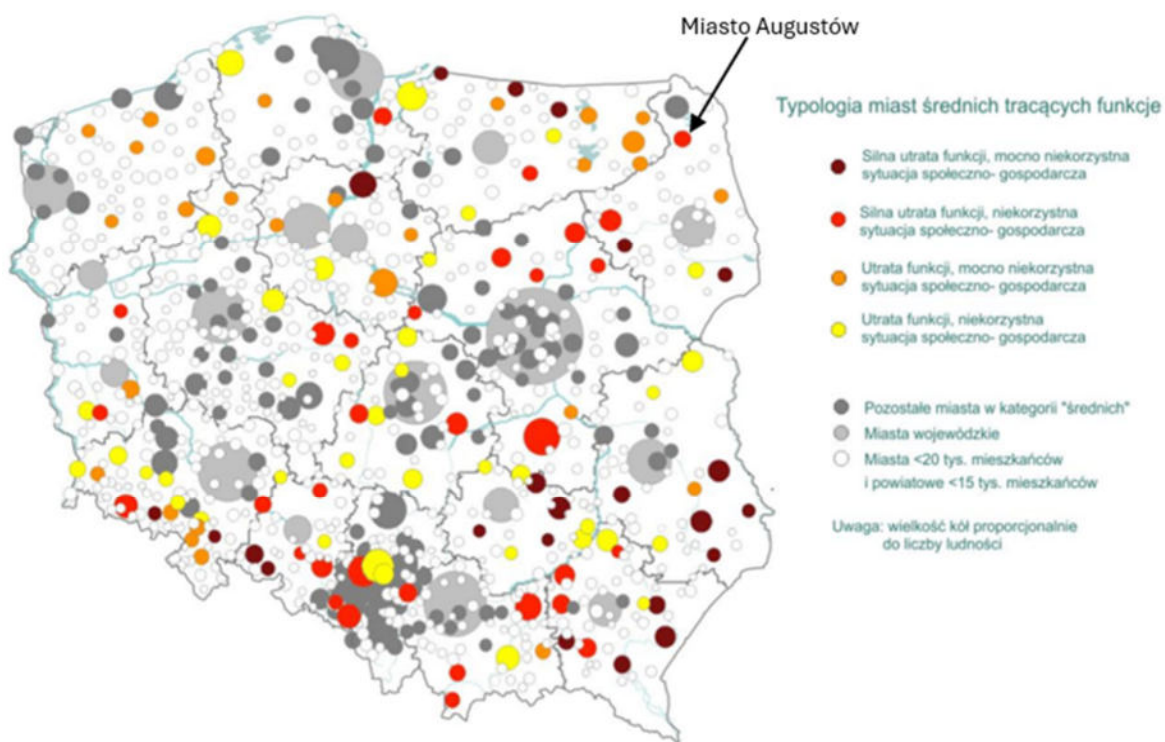
Mimo, iż zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym formalnie niewymagane określenie w strategii rozwoju, istotne jest również położenie Gminy Miasto Augustów w ramach OSI ustalonych na szczeblu krajowym. Z punktu widzenia rozwoju kraju, w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**²⁰ oraz **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030**²¹ zidentyfikowano następujące obszary problemowe wymagające interwencji:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją
- Śląsk
- Wschodnia Polska

Gmina Miasto Augustów została zakwalifikowana do dwóch obszarów strategicznej interwencji rangi krajowej: **miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze** jako miasto obniżającego się potencjału oraz **Wschodnia Polska**.

²⁰ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) przyjęta uchwałą przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku

²¹ Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”

Rysunek 17 - Obszar Strategicznej Interwencji: Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze
Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, 2019

Rysunek 18 - Obszar Strategicznej Interwencji Wschodnia Polska
Źródło: Krajowa strategia Rozwoju Regionalnego 2030, 2019

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego wskazano, że wymienione obszary zmagają się z trudnościami adaptacyjnymi i restrukturyzacyjnymi, jakie występują zarówno na poziomie regionalnym – w ramach wschodniej Polski, jak również są to miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze usytuowane z dala od dobrze rozwijających się stolic województw. Główne bariery i problemy tych obszarów są związane z nieefektywną

gospodarką i słabo funkcjonującym rynkiem pracy oraz problemami demograficznymi dotyczącymi spadku liczby ludności i starzeniem się społeczeństwa. Wdrażaniu działań rozwojowych na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją i w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze nie sprzyja, ponadto utrzymujące się ubóstwo, braki w wyposażeniu podstawowej infrastruktury, oraz niska dostępność transportowa i usługowa tych obszarów. Szczególna koncentracja tego typu problemów występuje we wschodniej Polsce, która nadal pozostaje jednym z najbiedniejszych regionów w UE²². Z drugiej strony główną barierą rozwojową jest niska wydajność pracy, będąca pochodną przestarzałej struktury gospodarki (w tym dużego na tle kraju udziału zatrudnienia w rolnictwie) oraz niski poziom przedsiębiorczości i inwestycji prywatnych, innowacyjności, a także trudności na lokalnych rynkach pracy. Rozprzestrzenianiu impulsów rozwojowych nie sprzyja również położenie przy zewnętrznej granicy UE, w sąsiedztwie regionów słabiej rozwiniętych.

Kierowanie interwencji do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją ma służyć wyeliminowaniu lokalnych barier wzrostu i optymalnego wykorzystania istniejących na miejscu, jak i w otoczeniu potencjałów gospodarczych. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego przedstawia następujące działania wobec wymienionych obszarów:

1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo
2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze
3. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych
4. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów

5.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy

Zgodnie z zapisami art. 10e ust. 3 pkt. 7 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024, poz. 1465 ze zm.) strategia rozwoju gminy może określać również obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań.

W toku prac nad projektem strategii zidentyfikowano następujące **Obszary Strategicznej Interwencji o znaczeniu lokalnym**:

- 1) **Obszar szczególnej aktywności miejskiej i rekreacyjno-turystycznej**
- 2) **Obszar rozwoju funkcji uzdrowiskowej i zdrowotnej**
- 3) **Strefa aktywności wodnej i szczególnych walorów przyrodniczych**
- 4) **Strefa Aktywności Gospodarczej II**

²² Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”

Wszystkie z wyznaczonych kluczowych dla Gminy Miasto Augustów Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) mają na celu wzmocnienie istniejących potencjałów rozwojowych miasta i stanowią bieguny wzrostu, w których skoncentrowana interwencja publiczna może wywołać trwałe zmiany.

OSI Obszar szczególnej aktywności miejskiej i rekreacyjno-turystycznej

OSI obejmuje tereny wzdłuż Rzeki Netty oraz wokół jej ujścia do Jeziora Necko, w tym strefy przylegające do jeziora Necko. Jest to miejsce szczególnej koncentracji życia społecznego, rekreacyjnego oraz turystycznego Miasta Augustów, w związku z czym ma duże znaczenie dla wizerunku miasta.

Działania interwencyjne planowane w ramach niniejszego OSI będą ukierunkowane na kompleksową poprawę jakości przestrzeni miejskich, rozwój infrastruktury rekreacyjnej oraz integrację tras spacerowych, rowerowych i wodnych. Równocześnie przewidziane są działania zwiększające dostępność i atrakcyjność terenów nadwodnych. Podjęcie interwencji we wskazanym zakresie wzmocni funkcje miasta jako centrum aktywności społecznej i turystycznej przy maksymalnym wykorzystaniu istniejącego potencjału rozwojowego.

OSI Obszar rozwoju funkcji uzdrowskiej i zdrowotnej

Miasto Augustów posiada status uzdrowiska od 1993 roku, jednak dotychczas jego potencjał lecznictwa uzdrowskiego był wykorzystywany w ograniczonym zakresie. Funkcje uzdrowskie stanowią jeden z kluczowych atutów miasta, wyróżniający je na tle regionu i kreujący przewagę konkurencyjną w sferze turystyki i zdrowia.

Zakres przyszłych działań w tym obszarze będzie obejmować zarówno rozbudowę i modernizację infrastruktury uzdrowskiej, jak i działania mające na celu poprawę jakości środowiska naturalnego, w tym w szczególności stanu aerosanitarne. Priorytetowe będą działania związane z tworzeniem nowych obiektów sanatoryjnych, rozwijaniem parków uzdrowskich, tężnioraz przestrzeni przeznaczonych do aktywności fizycznej i rekreacji. Wśród kluczowych interwencji zakłada się również podejmowanie działań służącym ochronie i poprawie jakości środowiska naturalnego, co pozwoli zachować walory lecznicze i przyrodnicze miasta oraz wzmocnić jego funkcję jako ośrodka uzdrowskiego o wysokiej renomie.

OSI Strefa aktywności wodnej i szczególnych walorów przyrodniczych

OSI obejmuje jeziora augustowskie oraz przyległe do nich tereny przyrodnicze, a także infrastrukturę hydrotechniczną Kanału Augustowskiego. Jeziora augustowskie wraz z Kanałem Augustowskim to jeden z głównych endogenicznych potencjałów miasta, który zasługują na szczególną uwagę, wsparcie i ochronę. Wyznaczenie niniejszego OSI wynika z potrzeby ochrony i wzmocnienia funkcji przyrodniczych oraz rekreacyjnych tych terenów, które mają istotny wpływ na atrakcyjność Miasta Augustów jako ośrodka turystyczno-rekreacyjnego.

Planowane działania interwencyjne obejmują ochronę jakości wód powierzchniowych, utrzymanie i modernizację infrastruktury hydrotechnicznej, a także rozwój infrastruktury rekreacyjnej w sposób zrównoważony. Działania te mają na celu zarówno zachowanie walorów przyrodniczych, jak i wzmocnienie potencjału turystyczno-rekreacyjnego jezior i przyległych terenów, przyczyniając się do trwałego rozwoju miasta w obszarze środowiska naturalnego i aktywności wodnej.

OSI Strefa Aktywności Gospodarczej II

OSI obejmuje tereny zlokalizowane w południowej części miasta, na których planowany jest rozwój nowej Strefy Aktywności Gospodarczej. Wyznaczenie niniejszego OSI wynika z potrzeby zapewnienia trwałego, zrównoważonego rozwoju miejskiego poprzez wspieranie przemysłu nieuciążliwego, logistyki i działalności usługowej. Doświadczenia związane z pandemią COVID-19 uwiaryściły ryzyko nadmiernej zależności od turystyki i funkcji uzdrowskiej Miasta Augustów, wskazując na konieczność rozwoju alternatywnych sektorów gospodarki.

Strategiczna interwencja obejmie działania regulacyjne i inwestycyjne mające na celu przygotowanie terenów dla nowych inwestorów, tworzenie warunków sprzyjających lokalizacji przedsiębiorstw oraz aktywne pozyskiwanie inwestorów, co pozwoli zwiększyć potencjał zatrudnienia i przychodów miejskich, minimalizując ryzyko gospodarcze związane z nadmierną zależnością od turystyki.

Celem jest zachęcenie do przenoszenia zakładów przemysłowych z obszaru miejskiego na jego obrzeża, poza obwodnicę, tak aby wyraźnie rozdzielić strefy funkcjonalne miasta.

6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Rola modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi kluczowy komponent strategii rozwoju gminy, pełniąc rolę integrującą i porządkującą wobec działań planistycznych i rozwojowych podejmowanych w horyzoncie długookresowym.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej to efekt złączenia szczegółowych założeń planowania przestrzennego Gminy Miasto Augustów i kierunków rozwoju miasta, w szczególności są to kierunki rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowo-magazynowej uwarunkowanej występującymi trendami osiedleńczymi oraz zapleczem logistycznym miasta, z zachowaniem walorów przyrodniczych i zwartej charakteru zabudowy. Kierunki rozwoju zabudowy uwzględniają przede wszystkim uzupełnienia w istniejącej siatce osadniczej oraz zakładany wzrost potrzeb mieszkaniowych i inwestycyjnych, warunkowanych czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Model przedstawia wizję rozwoju miasta uwzględniającą obecny stan, lokalne uwarunkowania, obserwowane trendy oraz zidentyfikowane w toku działań partycypacyjnych,

w tym warsztatów diagnostyczno-projektowych mocne strony i problemy, uwzględniając przy tym europejskie trendy i standardy z zakresu rozwoju przestrzennego.

Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju gminy uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej a plan ogólny gminy

Należy zaznaczyć, że model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy ma charakter ogólny i kierunkowy, co oznacza, iż nie jest jego rolą formułowanie szczegółowych wytycznych planistycznych w stosunku do poszczególnych nieruchomości. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej nie stanowi podstawy do rozstrzygania o konkretnym przeznaczeniu terenów. Metodyka opracowania strategii rozwoju gminy oparta jest na syntetycznym podejściu do problemów przestrzennych i ogólnych relacjach funkcjonalnych.

Nadrzędną funkcją modelu jest zatem funkcja wizyjna – wskazanie docelowego układu przestrzennego – oraz funkcja komunikacyjna, ułatwiająca zrozumienie i koordynację działań wśród różnych interesariuszy procesu rozwoju. Model ma charakter ramowy i elastyczny, a jego zadaniem jest wspieranie podejmowanych decyzji przestrzennych oraz tworzenie podstaw do dalszych, szczegółowych opracowań planistycznych, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań i potrzeb rozwojowych.

Model stanowi uogólniony obraz przyszłego zagospodarowania przestrzennego gminy, mający na celu:

- zarysowanie podstawowego układu funkcjonalnego, obejmującego schematyczną sieć komunikacyjną i infrastrukturalną,
- przybliżenie obszarów i kierunków podejmowanej interwencji, zgodnie z celami strategii rozwoju, z uwzględnieniem zróżnicowanego charakteru poszczególnych części gminy oraz ich potencjału rozwojowego lub potrzeby ochrony.

Model pozwala również na wskazanie przestrzennie osadzonych priorytetów strategii – obszarów wymagających ochrony, obszarów o potencjale rozwojowym, obszarów problemowych – oraz na określenie wzajemnych powiązań funkcjonalnych pomiędzy nimi. Tym samym wyznacza ramy dla dalszych działań strategicznych, wspiera zarządzanie przestrzenią oraz ułatwia prognozowanie i łagodzenie potencjalnych konfliktów przestrzennych, środowiskowych i społecznych. Stanowi ponadto zbiór wytycznych i kierunków rozwoju przestrzennego, na podstawie których analizowane i rozpatrywane mogą być potrzeby inwestycyjne zgłaszane na etapie opracowywania dokumentów planistycznych – od planu ogólnego gminy po miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Co istotne – proces ten odbywa się z uwzględnieniem analiz dotyczących zapotrzebowania na nową zabudowę (zgodnie z przepisami odrębnymi) oraz rzeczywistego stanu zagospodarowania i zróżnicowania funkcjonalnego terenu.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia kierunki rozwoju przestrzennego gminy, w tym rozwoju zabudowy w podziale na jej funkcje. Jest to ogólne założenie w dużej skali i niskim poziomie szczegółowości, które wskazuje założenia dominujących funkcji poszczególnych terenów, nie przesądzając o dopuszczalności lub wykluczeniu innych określonych form zagospodarowania. Oznacza, to że na etapie przygotowania dokumentów planistycznych, w granicach poszczególnych stref funkcjonalnych możliwe jest wprowadzanie zróżnicowanych, punktowych lub uzupełniających funkcji, wynikających ze stanu istniejącego, lokalnych potrzeb lub racjonalnego wykorzystania przestrzeni, o ile nie narusza to zasad ładu przestrzennego i spójności funkcjonalnej obszaru.

Dokładne ustalenie granic terenów o różnym przeznaczeniu i funkcjach (w skali uwzględniającej granice nieruchomości) powinno nastąpić na etapie dalszych prac planistycznych, w procesie opracowywania planu ogólnego gminy a następnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ujęty w Strategii rozwoju gminy **model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi narzędzie wspomagające proces planowania przestrzennego, sprzyjające elastycznemu podejściu do istniejących uwarunkowań i potrzeb rozwojowych gminy.**

W kolejnych częściach niniejszego rozdziału przedstawiono docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy w ujęciu czterech kluczowych komponentów:

- struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- system powiązań przyrodniczych,
- główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

6.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Augustów został opracowany w oparciu o aktualne i obowiązujące przesądzenia planistyczne oraz funkcjonalne, które stanowią podstawę dla dalszego kształtowania stref o dominujących funkcjach: mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej i innych. Założenia te nie mają charakteru normatywnego, lecz kierunkowy – wskazują funkcję dominującą w danym obszarze, nie wykluczając możliwości późniejszego wprowadzania dodatkowych funkcji podstawowych i uzupełniających na etapie szczegółowych opracowań planistycznych.

Miasto Augustów posiada unikalną w skali kraju strukturę funkcjonalno-przestrzenną, wynikającą z wysokiego udziału powierzchni wód i lasów w powierzchni obszaru znajdującego się w granicach administracyjnych miasta. Układ ten determinuje formowanie się rozproszonej, lecz wewnętrznie spójnej struktury osadniczej, w której funkcje urbanistyczne

współistnieją z obszarami o dominującym znaczeniu przyrodniczym i rekreacyjnym. Struktura osadnicza miasta ma charakter jednorodny – brak tu wyraźnej hierarchii jednostek osadniczych w klasycznym ujęciu systemów miejskich.

Główną rolę w układzie pełni natomiast **obszar centralny**, koncentrujący podstawowe funkcje administracyjne, usługowe i społeczne.

Wskazane dla tego obszaru na rysunku ***Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej – Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych - aktualne przesądzenia planistyczne oraz funkcjonalne stanowiące podstawę rozwoju stref o dominujących funkcjach***, na etapie formułowania ustaleń planistycznych winny być weryfikowane pod kątem ich wzajemnych relacji, komplementarności oraz braku negatywnego oddziaływania między funkcjami. Analiza powinna uwzględniać zarówno aspekty przestrzenne, jak i funkcjonalne, w tym dostępność komunikacyjną oraz charakter poszczególnych form zagospodarowania. **Obszar centralny** powinien w ten sposób mieć zapewnione warunki rozwoju funkcji centrotwórczej, wzmacniając tożsamość i wizerunek Miasta Augustów jako miasta harmonijnie łączącego funkcjonalność, estetykę i zrównoważony rozwój. W procesie planowania przestrzennego, dla tego obszaru w sposób szczególny należy dążyć do osiągnięcia symbiozy funkcjonalnej pomiędzy różnymi formami użytkowania terenu, zapewniającej ich równoczesne i komplementarne funkcjonowanie. Oznacza to konieczność uwzględnienia zróżnicowanych rytmów aktywności w przestrzeniach publicznych, półpublicznych i prywatnych, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi pomiędzy potrzebami mieszkańców, użytkowników oraz podmiotów gospodarczych.

W szczególności należy zapewnić takie warunki rozwoju, aby funkcje usługowe i mieszkaniowe uzupełnione funkcjami komunikacyjnymi mogły współistnieć w sposób harmonijny, bez wzajemnego ograniczania się. Funkcja usługowa winna mieć zapewnioną dostępność (odpowiednią dla specyfiki), posiadać możliwość dalszego rozwoju – zwłaszcza w powiązaniu z układem przestrzeni publicznych – przy jednoczesnym zachowaniu standardów jakości życia mieszkańców terenów sąsiednich o takim charakterze. Tereny przeznaczone pod utrzymanie i rozwój zabudowy mieszkaniowej natomiast winny mieć zagwarantowany komfort użytkowania (w tym również dostęp do terenów zielonych oraz odpowiednie powiązania funkcjonalne z otoczeniem), przy jednoczesnym braku konfliktów przestrzennych z terenami o funkcjach usługowych.

Przestrzenie prywatne powinny być poddane analizie pod kątem zabezpieczenia ich prawidłowego funkcjonowania i ochrony ładu przestrzennego, natomiast przestrzenie publiczne i półpubliczne – ocenione w aspekcie ich potencjału wspierania aktywności społecznej i gospodarczej. Dotyczyć to może to w szczególności możliwości lokalizacji ogródków gastronomicznych, stref rekreacyjnych, stref stanowiących przedpola zabudowy usługowej innych czy rozwiązań sprzyjających integracji przestrzeni miejskiej.

Obszar centralny wymaga również szczegółowej weryfikacji w zakresie dostępności i mobilności, z uwzględnieniem zasad zrównoważonego transportu. Wprowadzenie rozwiązań ograniczających intensywność ruchu samochodowego powinno przyczynić się do uspokojenia ruchu, poprawy jakości środowiska miejskiego i zwiększenia bezpieczeństwa pieszych.

W ramach rozwoju obszaru centralnego szczególne znaczenie ma kształtowanie spójnego systemu błękitno-zielonej infrastruktury, integrującego obszary zieleni miejskiej, tereny nadwodne oraz przestrzenie publiczne o wysokiej jakości estetycznej i użytkowej. System ten powinien pełnić funkcję nie tylko przyrodniczą, ale również społeczną i klimatyczną – sprzyjać poprawie mikroklimatu, retencji wód opadowych oraz podnoszeniu atrakcyjności przestrzeni miejskiej jako miejsca codziennego życia mieszkańców i turystów. Równolegle należy przeanalizować możliwości wdrożenia rozwiązań proekologicznych, sprzyjających poprawie efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji zanieczyszczeń i kosztów utrzymania przestrzeni. Obszar ten powinien stać się przykładem zdrowego, ekonomicznie racjonalnego i środowiskowo zrównoważonego fragmentu miasta.

Nieodłącznym elementem analiz poprzedzających decyzje planistyczne powinna być również ocena estetyczna i kompozycyjna. Konieczne jest przyjęcie narzędzi i wytycznych, które umożliwią kształtowanie przestrzeni o wysokich walorach estetycznych, stanowiącej rozpoznawalny i reprezentacyjny element struktury miasta (m.in. ciąg od Rynku Zygmunta Augusta, poprzez ulicę Mostową, z powiązaniem przestrzennymi w kierunku bulwarów).

Takie podejście pozwoli na kształtowanie zrównoważonej struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru centralnego miasta, opartej na zasadzie synergii pomiędzy różnymi formami zagospodarowania, sprzyjającej zarówno aktywności gospodarczej, jak i kreowaniu komfortowej przestrzeni życia i wypoczynku.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej określa również **obszary do weryfikacji uwarunkowań planistycznych oraz kierunki poszukiwania możliwości integracji pod kątem rozwoju funkcji mieszkaniowych, produkcyjnych i usługowych**. Wskazane obszary stanowią potencjalne rezerwy przestrzenne, których dalsze zagospodarowanie wymaga pogłębionej analizy środowiskowej, infrastrukturalnej i funkcjonalnej na etapie przygotowania przyszłych dokumentów planistycznych. Określają one strategiczne kierunki możliwego rozwoju poszczególnych funkcji miejskich, stanowiąc punkt odniesienia dla przyszłych działań planistycznych.

W kontekście strategicznego rozwoju funkcji mieszkaniowej, szczególne znaczenie przypisano południowo-wschodniej części miasta, w rejonie jeziora Sajenek. Obszar ten cechuje się wysokimi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi, co sprzyja rozwojowi zabudowy o charakterze rezydencjonalnym i letniskowym. Równolegle przewiduje się możliwość aktywizacji terenów przemysłowych, w tym obszaru po dawnych zakładach silikatowych, które stanowią istotne tereny do potencjalnych inwestycji mieszkaniowych

i usługowych. Wskazano również możliwość dogęszczenia i uzupełnienia istniejących struktur mieszkaniowych, w tym przede wszystkim w zachodniej części miasta, w rejonie przylegającym do drogi krajowej nr 8 i drogi powiatowej nr 2540B. W odniesieniu do funkcji produkcyjnych i gospodarczych, z uwagi na uwarunkowania przestrzenne i dostępność komunikacyjną Model identyfikuje tereny położone na południe od drogi krajowej nr 8 jako potencjalny obszar rozwoju aktywności gospodarczej – stanowiący możliwe rozszerzenie zaplanowanej strefy aktywności gospodarczej II w południowej części miasta.

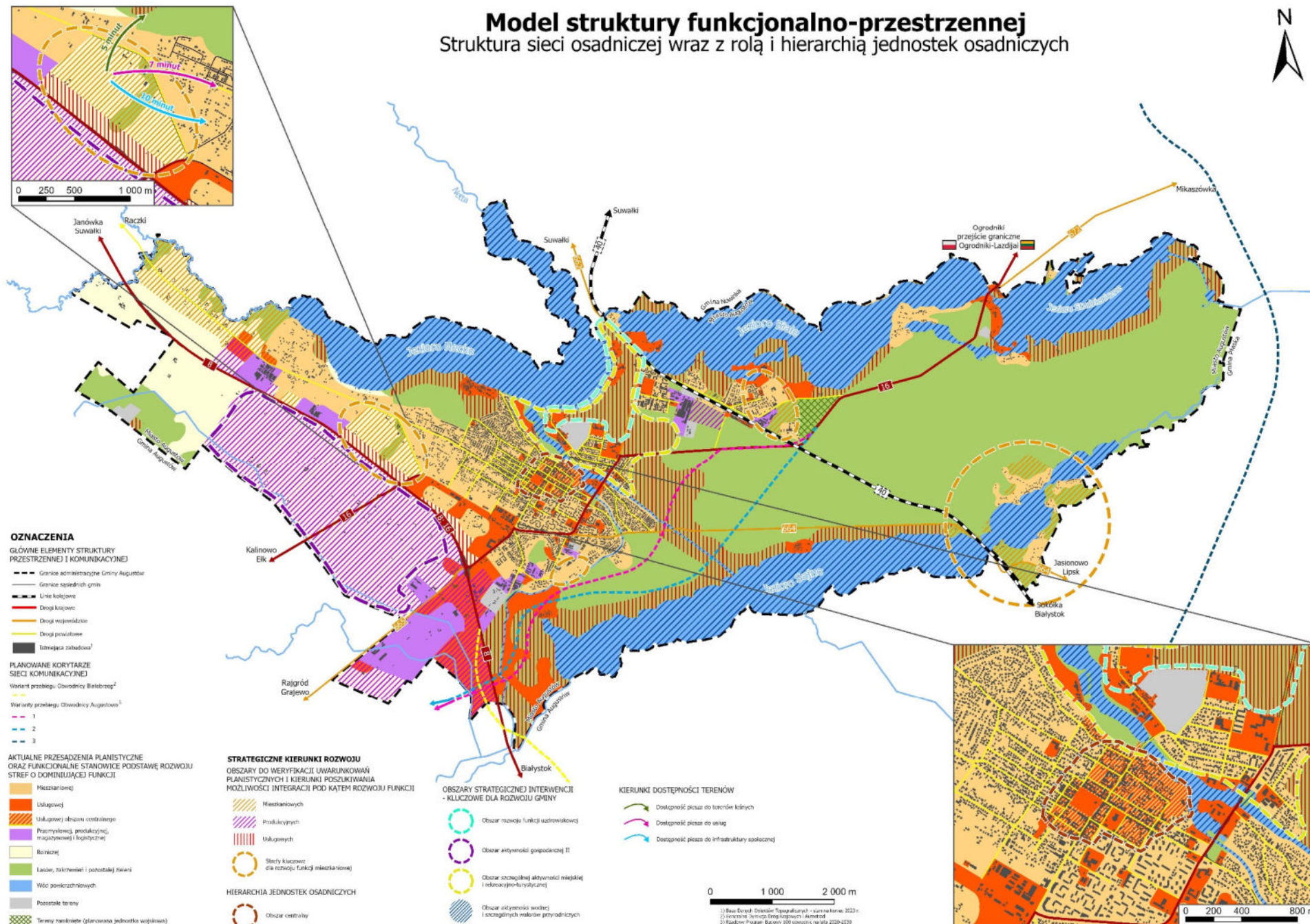
Strategiczne kierunki rozwoju w odniesieniu do obszarów rozwojowych dla poszczególnych funkcji stanowią potencjalne **obszary do weryfikacji uwarunkowań planistycznych**, które w dalszych etapach planowania mogą zostać wykorzystane jako kierunki poszukiwania nowych terenów dla integracji funkcji gospodarczych, usługowych czy mieszkaniowych — w zależności od potrzeb i trendów rozwojowych miasta.

-- --

Jako uzupełnienie przyszłych działań w przestrzeni miasta, na rysunku Modelu wskazano lokalizację określonych w ramach Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2035 Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu lokalnym. Opis OSI wraz z proponowanym zakresem działań zawarto w rozdziale **3.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy**.

Poniżej przedstawiony został schemat **Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych**. [Załącznik graficzny nr 1](#) do niniejszej Strategii stanowi przedstawienie niniejszej części modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w większej skali.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

6.2. System powiązań przyrodniczych

W zakresie systemu powiązań przyrodniczych model struktury funkcjonalno-przestrzennej zakłada przede wszystkim ochronę i wzmocnienie istniejącego bogatego i zróżnicowanego systemu przyrodniczego Miasta Augustów, który jest jednym z kluczowych walorów miasta i jego otoczenia, decydującym o jego unikalnym charakterze krajobrazowym, ekologicznym i rekreacyjnym. System przyrodniczy Miasta Augustów tworzą przede wszystkim obszary objęte formami ochrony przyrody w rozumieniu *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*:

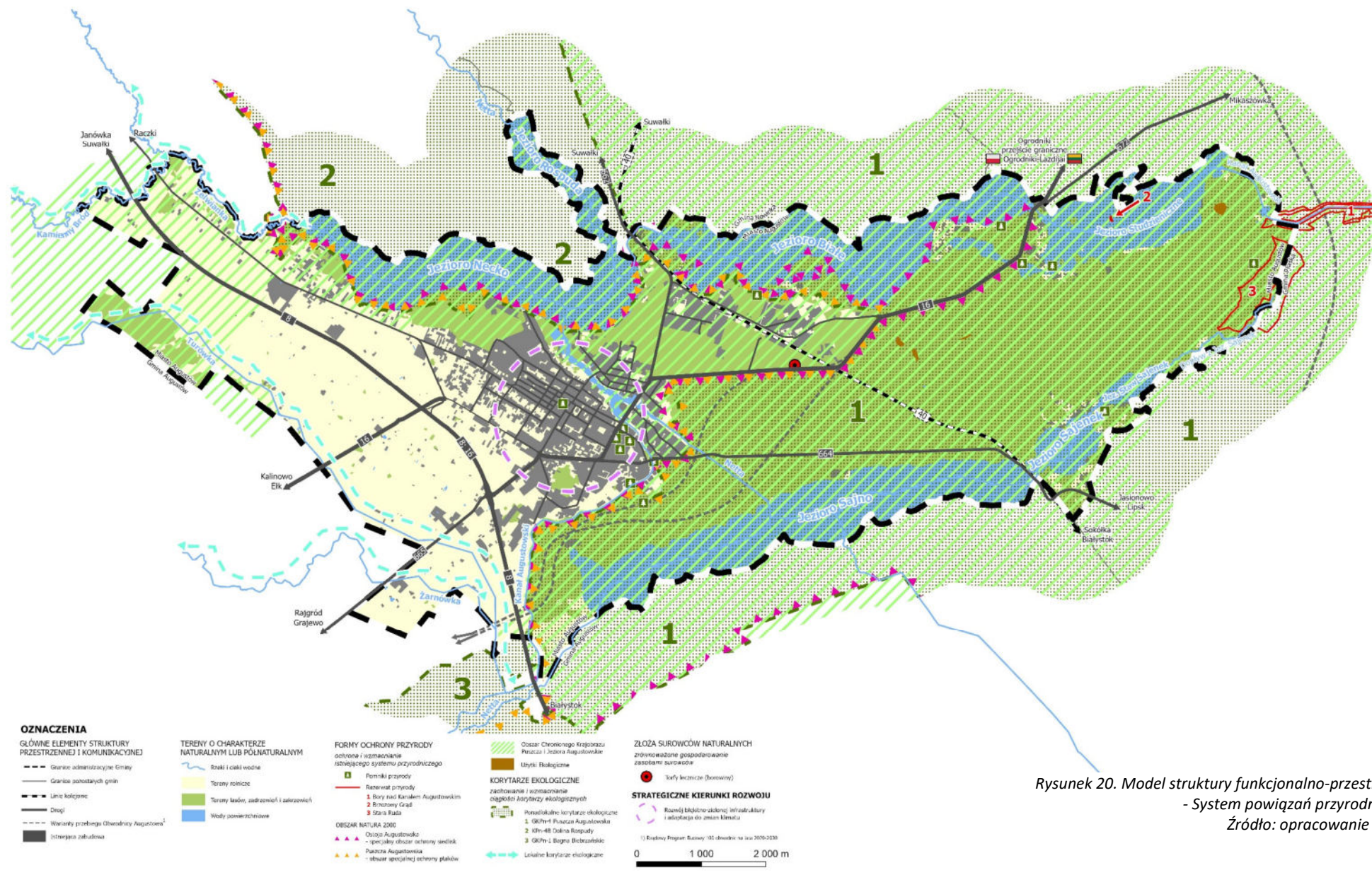
- obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 PLB200002 „Puszcza Augustowska” (Dyrektywa ptasia),
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 PLH200005 „Ostoja Augustowska” (Dyrektywa siedliskowa),
- rezerваты przyrody: Stara Ruda, Brzozowy Grąd oraz Bory nad Kanałem Augustowskim,
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie”,
- użytki ekologiczne - bagna: Stawik Studzieniczański, Ślepe Jeziorko, Leśne Oko, Suchar Czarnobrodzki, Bagno Czarnobrodzkie,
- pomniki przyrody – pojedyncze drzewa oraz grupy drzew o znaczeniu krajobrazowym i historycznym.

Przewiduje się również zachowanie i wzmocnienie ciągłości korytarzy ekologicznych. Dotyczy to zarówno korytarzy o charakterze ponadlokalnym, których miasto jest częścią – w tym Główny Korytarz Północny Puszcza Augustowska (GKPn-4), Główny Korytarz Północny Bagna Biebrzańskie (GKPn-1), będących fragmentami korytarzy paneuropejskich oraz Korytarz Północny Doliny Rospudy (KPn-4B) – zapewniających łączność ekologiczną w skali krajowej i kontynentalnej. Równocześnie w systemie uwzględnione są lokalne korytarze ekologiczne wyznaczone przez teren rzek, co wpływa na spajanie struktury przyrodniczej wewnątrz miasta i w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Pomimo dużego udziału powierzchni terenów naturalnych i przyrodniczych, w ramach modelu wskazano obszar rekomendowany do wzmocnienia systemu ekologicznego. Rozwijanie rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury w centralnej, najbardziej zurbanizowanej części miasta pozwoli na adaptację do zmian klimatu, ograniczenie skutków wysokiego stopnia uszczelnienia gruntów oraz zwiększenie odporności miasta na lokalne podtopienia i ekstremalne zjawiska pogodowe. Jednocześnie działania takie wzmocnią funkcje rekreacyjne i krajobrazowe głównych przestrzeni publicznych, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Poniżej przedstawiony został schemat *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej - System powiązań przyrodniczych*. Załącznik graficzny nr 2 do niniejszej Strategii stanowi przedstawienie niniejszej części modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w większej skali.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej System powiązań przyrodniczych

Rysunek 20. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej
- System powiązań przyrodniczych.
Źródło: opracowanie własne

Uwarunkowania wodne

Częścią uwarunkowań środowiskowych są uwarunkowania wodne. Miasto Augustów charakteryzuje się bogatą siecią hydrologiczną, udział wód powierzchniowych w ogólnej powierzchni miasta jest wysoki i wynosi aż 24%.

Gmina Miasto Augustów położona jest w całości w dorzeczu Wisły, najważniejszą rzeką przepływającą przez Miasto jest rzeka Netta, prawostronny dopływ Biebrzy.

Niezwykle ważnym dla krajobrazu i historii miasta jest Kanał Augustowski, unikatowe w skali europejskiej dzieło budownictwa wodnego z pierwszej połowy XIX wieku, który łączy drogą okrężną dopływy Wisły z Bałtykiem poprzez dopływy Niemna, z pominięciem dolnego biegu Wisły.

Kolejnym charakterystycznym elementem krajobrazu miasta są jeziora, które łącznie zajmują powierzchnię ok. 19 km². W granicach administracyjnych Miasta Augustów znajduje się 9 jezior:

- Jezioro Necko,
- Jezioro Białe Augustowskie,
- Jezioro Sajno,
- Jezioro Sajenek,
- Staw Sajenek,
- Jezioro Studzienniczne,
- Jezioro Rospuda Augustowska,
- Jezioro Wojciech,
- Staw Księdzowski (Studzieniczański).

Ze względu na bogatą sieć hydrologiczną Miasto Augustów znajduje się w zasięgu pięciu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych oraz pięciu jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły²³ (IIaPGW) Gmina Miasto Augustów znajduje się w zasięgu zlewni następujących jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych:

- RW2000152622979 - Netta od jez. Necko do połączenia z Kanałem Augustowskim,
- RW2000152622989 - Kanał Augustowski,
- RW20001726229329 - Dopływ z jez. Sajenek,
- RW20001726229349 - Dopływ z lasów koło Podborowej,
- RW20001826227945 - Kanał Augustowski od stanowiska szczytowego do jez. Necko z jez. Studzienicznym i Białym Augustowskim,
- RW20000926229829 – Turówka,

²³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

- RW2000112622799 – Netta od jez. Bolesty do jez. Necko z Blizną od Szczeberki,
- RW2000926227929 – Zelwianka.

Tabela 4 - Charakterystyka Jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na terenie Gminy Miasto Augustów

Kod i nazwa JCWP	Typ JCWP	Obszar dorzecza	Status JCWP
RW2000152622979 Netta od jez. Necko do połączenia z Kanałem Augustowskim	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	obszar dorzecza Wisły	naturalna część wód
RW2000152622989 Kanał Augustowski	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	obszar dorzecza Wisły	silnie zmieniona część wód
RW20001726229329 Dopływ z jez. Sajenek	Potok w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	obszar dorzecza Wisły	naturalna część wód
RW20001726229349 Dopływ z lasów koło Podborowej	Potok w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	obszar dorzecza Wisły	naturalna część wód
RW20001826227945 Kanał Augustowski od stanowiska szczytowego do jez. Necko z jez. Studzienicznym i Białym Augustowskim	Rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	obszar dorzecza Wisły	sztuczna część wód
RW20000926229829 Turówka	Potok lub strumień nizinny	obszar dorzecza Wisły	silnie zmieniona część wód
RW2000112622799 Netta od jez. Bolesty do jez. Necko z Blizną od Szczeberki	Rzeka nizinna	obszar dorzecza Wisły	naturalna część wód
20000926227929 Zelwianka	Potok lub strumień nizinny	obszar dorzecza Wisły	naturalna część wód

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły²⁴ Miasto Augustów położone jest w zasięgu następujących jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych:

- LW30037 – Sajno
- LW30032 – Studziennicze
- LW30034 – Białe Augustowskie
- LW30036 – Sajenek
- LW30030 – Rospuda Augustowska
- LW30031 – Necko

²⁴ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

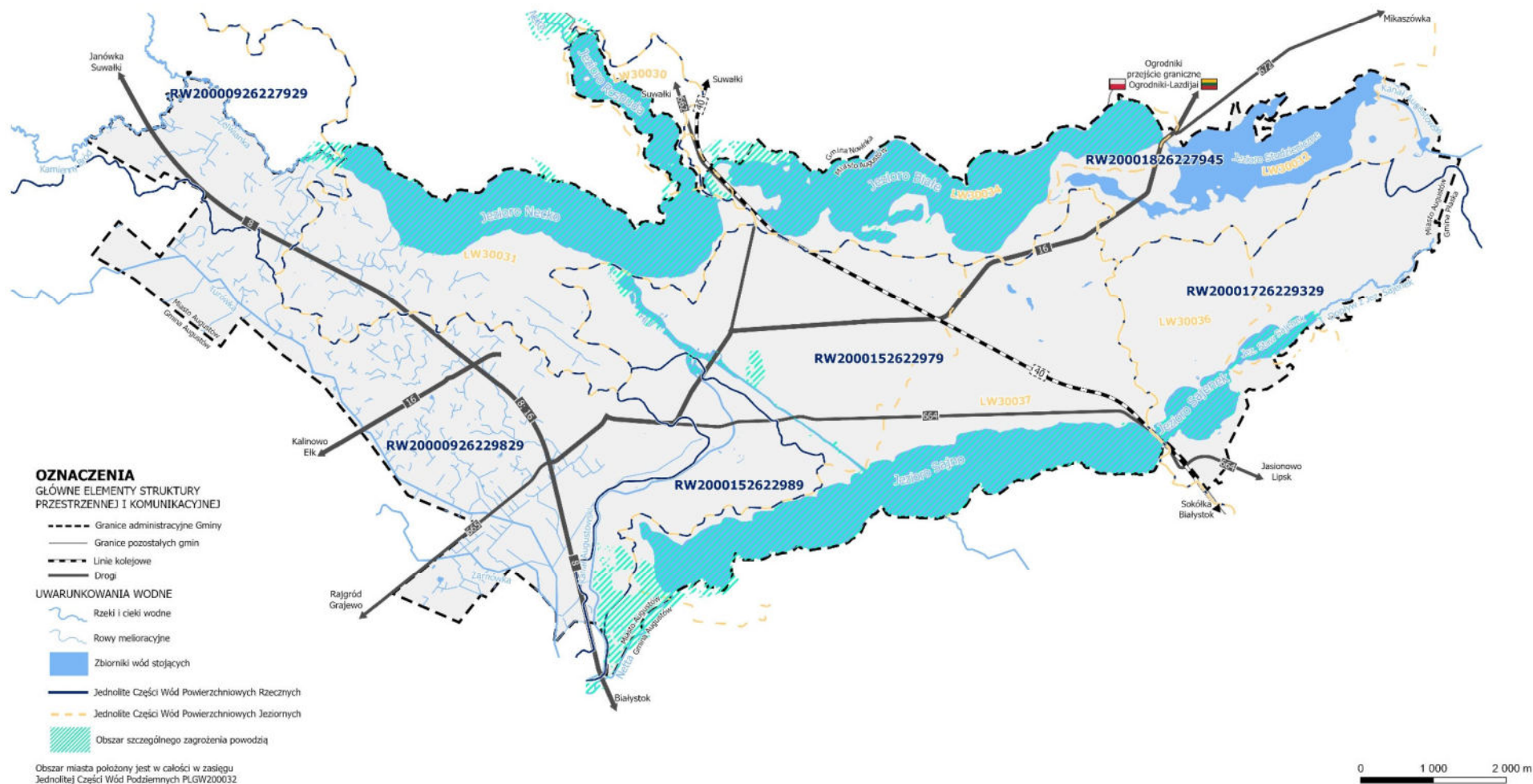
Tabela 5 - Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych jeziornych na terenie Gminy Miasto Augustów

Kod i nazwa JCWP	Typ JCWP	Obszar dorzecza	Status JCWP
LW30037 Sajno	Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	obszar dorzecza Wisły	naturalna część wód
LW30032 Studziennicze	Jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	obszar dorzecza Wisły	naturalna część wód
LW30034 Białe Augustowskie	Jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	obszar dorzecza Wisły	naturalna część wód
LW30036 Sajenek	Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	obszar dorzecza Wisły	silnie zmieniona część wód
LW30030 Rospuda Augustowska	Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	obszar dorzecza Wisły	naturalna część wód
LW30031 Necko	Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	obszar dorzecza Wisły	silnie zmieniona część wód

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Uwarunkowania wodne

Rysunek 21. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Uwarunkowania wodne
Źródło: Opracowanie własne

Niemal wszystkie JCWP rzecznych na obszarze Gminy Miasto Augustów charakteryzują się złym stanem wód, dla dwóch z nich określenie ich stanu było niemożliwe. Ponadto poza JCWP Dopływ z jez. Sajenek wszystkie JCWP są zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego. Szczegóły dotyczące stanu wód, presje determinujące stan wód oraz ocenę ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla poszczególnych JCWP rzecznych znajdujących się na terenie Gminy Miasto Augustów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6 - Stan Jednolitych Części Wód Powierzchniowych rzecznych na terenie Gminy Miasto Augustów

Numer i nazwa JCWP	Stan /potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Presje determinujące stan wód	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
RW2000152622979 Netta od jez. Necko do połączenia z Kanałem Augustowskim	Słaby <i>Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny: ichtiofauna</i>	Brak danych <i>Wskaźniki determinujące stan chemiczny: związki tributylocyny; bromowane difenyloetery, rtęć</i>	Zły stan wód	Troficzne: nie dotyczy Zasalające: nie dotyczy Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy Hydromorfologiczne: prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne, Chemiczne: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo;	Zagrożona
RW2000152622989 Kanał Augustowski	Umiarkowany <i>Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny: ichtiofauna</i>	Poniżej dobrego <i>Wskaźniki determinujące stan chemiczny: związki tributylocyny; bromowane difenyloetery, rtęć</i>	Zły stan wód	Troficzne: nie dotyczy Zasalające: nie dotyczy Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy Hydromorfologiczne: prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne, wały przeciwpowodziowe - rzeki główne, Chemiczne: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo;	Zagrożona
RW20001726229329 Dopływ z jez. Sajenek	Dobry	Brak danych	Brak danych	Troficzne: nie dotyczy Zasalające: nie dotyczy Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy	Niezagrożona

Numer i nazwa JCWP	Stan /potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Presje determinujące stan wód	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
				Hydromorfologiczne: prostowanie koryta – nie dotyczy Chemiczne: nie dotyczy	
RW20001726229349 Dopływ z lasów koło Podborowej	Dobry	Brak danych	Brak Danych	Troficzne: nie dotyczy Zasalające: nie dotyczy Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy Hydromorfologiczne: prostowanie koryta - rzeki główne, Chemiczne: nie dotyczy	Zagrożona
RW20001826227945 Kanał Augustowski od stanowiska szczytowego do jez. Necko z jez. Studzienicznym i Białym Augustowskim	Słaby <i>Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny: ichtiofauna</i>	Brak możliwości klasyfikacji	Zły stan wód	Troficzne: nie dotyczy Zasalające: nie dotyczy Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy Hydromorfologiczne: prostowanie koryta - rzeki główne, Chemiczne: nie dotyczy	Zagrożona
RW20000926229829 Turówka	Zły <i>Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny: OWO, przewodność, azot ogólny, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); makrobezkręgowce, ichtiofauna</i>	Poniżej dobrego <i>Wskaźniki determinujące stan chemiczny: benzo(a)piren, ołów; bromowane difenyloetery, rtęć</i>	Zły stan wód	Troficzne: nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) Zasalające: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym) Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy Hydromorfologiczne: prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe Chemiczne: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski;	Zagrożona
RW2000112622799 Netta od jez. Bolesty do jez. Necko z Blizną od Szczeberki	Zły <i>Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny: ichtiofauna</i>	Dobry	Zły stan wód	Troficzne: nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) Zasalające: nie dotyczy	Zagrożona

Numer i nazwa JCWP	Stan /potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Presje determinujące stan wód	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
				<i>Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy</i> <i>Hydromorfologiczne: nie dotyczy</i> <i>Chemiczne: nie dotyczy</i>	
20000926227929 Zelwianka	Dobry	Brak danych	Brak Danych	<i>Troficzne: nie dotyczy</i> <i>Zasalające: nie dotyczy</i> <i>Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy</i> <i>Hydromorfologiczne: nie dotyczy</i> <i>Chemiczne: nie dotyczy</i>	Zagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Stan Jednolitych Części Wód Powierzchniowych jeziornych na terenie Gminy Miasto Augustów jest zróżnicowany. Niemal wszystkie JCWP (poza JCWP Białe Augustowskie) nie wykazują ryzyka zagrożenia nieosiągnięcia przypisanych ich celów środowiskowych. Szczegóły dotyczące stanu wód, presji determinujących stan wód oraz oceny ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla poszczególnych JCWP jeziornych znajdujących się na terenie Gminy Miasto Augustów ujęto w poniższej tabeli.

Tabela 7 - Stan Jednolitych Części Wód Powierzchniowych jeziornych na terenie Gminy Miasto Augustów

Numer i nazwa JCWP	Stan /potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Presje determinujące stan wód	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
LW30037 Sajno	Brak danych	Dobry	Brak danych	<i>Troficzne: brak danych</i> <i>Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: brak danych</i> <i>Hydromorfologiczne: brak danych</i> <i>Chemiczne: brak danych</i>	Niezagrożona
LW30032 Studziennice	Zły Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny: przezroczystość	Dobry	Zły stan wód	<i>Troficzne: brak danych</i> <i>Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: brak danych</i>	Niezagrożona

Numer i nazwa JCWP	Stan /potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Presje determinujące stan wód	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
				<i>Hydromorfologiczne: brak danych</i> <i>Chemiczne: brak danych</i>	
LW30034 Białe Augustowskie	Brak danych	Dobry	Brak danych	<i>Troficzne: nie dotyczy</i> <i>Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy</i> <i>Hydromorfologiczne: nie dotyczy</i> <i>Chemiczne: nie dotyczy</i>	Niezagrożona
LW30036 Sajenek	Brak danych	Dobry	Brak danych	<i>Troficzne: nie dotyczy</i> <i>Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy</i> <i>Hydromorfologiczne: nie dotyczy</i> <i>Chemiczne: Nie dotyczy</i>	Zagrożona
LW30030 Rospuda Augustowska	Brak danych	Dobry	Brak danych	<i>Troficzne: nie dotyczy</i> <i>Zasalające: nie dotyczy</i> <i>Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy</i> <i>Hydromorfologiczne: nie dotyczy</i> <i>Chemiczne: nie dotyczy</i>	Niezagrożona
LW30031 Necko	Zły <i>Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny: Przezroczystość, azot og.;</i>	Dobry	Zły stan wód	<i>Troficzne: rolnictwo i depozycja</i> <i>Z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy</i> <i>Hydromorfologiczne: Db, Dc, Eb, Ed</i> <i>Chemiczne: Nie dotyczy</i>	Zagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły²⁵ Gmina Miasto Augustów znajduje się w zasięgu jednolitej części wód podziemnych nr GW200032. Charakteryzuje się ona dobrym stanem ogólnym a także dobrym stanem chemicznym i ilościowym. Dla JCWPd nie zidentyfikowano presji znaczących a osiągnięcie celów środowiskowych nie jest zagrożone.

Zgodnie z informacjami udostępnianymi do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska z dnia 22 października 2020 r., Gmina Miasto Augustów znajduje się w zasięgu występowania obszarów szczególnie zagrożonych powodzią²⁶ dla zalewu wodą Q1% (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 100 lat) od rzeki Netty, od jeziora Necko oraz Jeziora Białe Augustowskie a także dla zalewu wodą Q10% (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 10 lat) od rzeki Netty, Jeziora Białe Augustowskie i Jeziora Sajno. W ramach Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (2022)²⁷ w granicach miasta nie przewidziano żadnych działań technicznych.

Według przyjętego w 2021 roku Planu przeciwdziałania skutkom suszy²⁸, obszar Gminy Miasto Augustów został zakwalifikowany do strefy słabego, umiarkowanego i silnego zagrożenia suszą. Szczególnie niekorzystna sytuacja występuje w północno – zachodniej części Miasta, gdzie stwierdzono silny poziom zagrożenia. Główną przyczyną tego stanu jest występujące na terenie całego miasta ekstremalne zagrożenie suszą atmosferyczną oraz ekstremalne zagrożenie suszą rolniczą w północno – zachodniej części miasta.

Przy planowaniu działań na obszarze miasta należy uwzględnić wytyczne wynikające z przepisów odrębnych oraz dokumentów wyższego rzędu obowiązujących dla obszaru, w tym w szczególności:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły²⁹ w zakresie oceny stanu i ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych jednolitych części wód

²⁵ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

²⁶ *Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały zidentyfikowane w art. 16 ust. 16 pkt. 34 ustawy Prawo Wodne (t.j. Dz.U. z 2024, po. 1087). Zgodnie z definicjami, za obszary szczególnego zagrożenia powodzią uważa się: a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;*

b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat; c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w którym wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;

d) pas techniczny

²⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739)

²⁸ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615)

²⁹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

powierzchniowych i podziemnych oraz działań wskazanych do realizacji przez gminę, mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wody zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód oraz zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody;

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy³⁰;
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły³¹, którego celem jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń.

6.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Układ transportowy Miasta Augustów stanowi jeden z najważniejszych elementów modelu funkcjonalno-przestrzennego miasta, wyznaczając kierunki jego długofalowego rozwoju i determinując relacje przestrzenne zarówno w wymiarze lokalnym, regionalnym jak i międzynarodowym.

Trzon układu drogowego miasta tworzą drogi krajowe DK8 i DK16, które zapewniają połączenie Miasta Augustów z drogą ekspresową S61, stanowiącą fragmenty transeuropejskiego korytarza Via Baltica (Polska – Litwa – Łotwa – Estonia). DK8 dodatkowo łączy miasto z korytarzem Via Carpatia (Polska – Słowacja – Węgry – Rumunia – Bułgaria), co wzmacnia logistyczne znaczenie miasta jako punktu styku dwóch strategicznych szlaków komunikacyjnych Europy Środkowej.

Drogi wojewódzkie nr 662, 664, 665 i 672 wraz z siecią dróg powiatowych i gminnych odgrywają istotną rolę w integracji funkcjonalnej miasta z otaczającymi miejscowościami oraz w obsłudze ruchu lokalnego.

W perspektywie długookresowej istotnym czynnikiem wpływającym na strukturę przestrzenną miasta może być planowana budowa obwodnicy Miasta Augustów, ujęta w krajowym „Programie Budowy 100 obwodnic”. Jej realizacja pozwoli na wyprowadzenie części ruchu z centrum, co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców. Należy zaznaczyć jednak, że wskazywany przez GDDKiA wariant drugi przebiegu obwodnicy budzi

³⁰ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615)

³¹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739)

spzeciwi mieszkańców, związany z obawami przed wprowadzeniem ruchu ciężkiego w granice administracyjne miasta.

Kluczowym priorytetem infrastrukturalnym pozostaje modernizacja drogi krajowej DK8 do pełnego standardu 2x2 oraz kategorii drogi ekspresowej. Inwestycja ta znacząco wzmocni spójność komunikacyjną regionu i poprawi bezpieczeństwo ruchu. Uzupełniające znaczenie w układzie transportowym Miasta Augustów pełni transport kolejowy, oparty na przebiegu linii kolejowej LK40. Ze względu na usytuowanie stacji kolejowej Augustów oraz przystanku osobowego Augustów Port w stosunkowo dużej odległości od centralnej części miasta, docelowy model zakłada ich integrację z innymi formami mobilności - przede wszystkim z miejską komunikacją autobusową i siecią tras rowerowych. Aby stworzyć spójny system mobilności miejskiej, wspierający powiązania miasta w skali regionalnej i ponadlokalnym, istotnym będzie również rozwój infrastruktury towarzyszącej, takiej jak miejsca postojowe dla rowerów, parkingi „bike & ride”. Umożliwi to sprawne łączenie podróży rowerowych, kolejowych i wykorzystania komunikacji miejskiej.

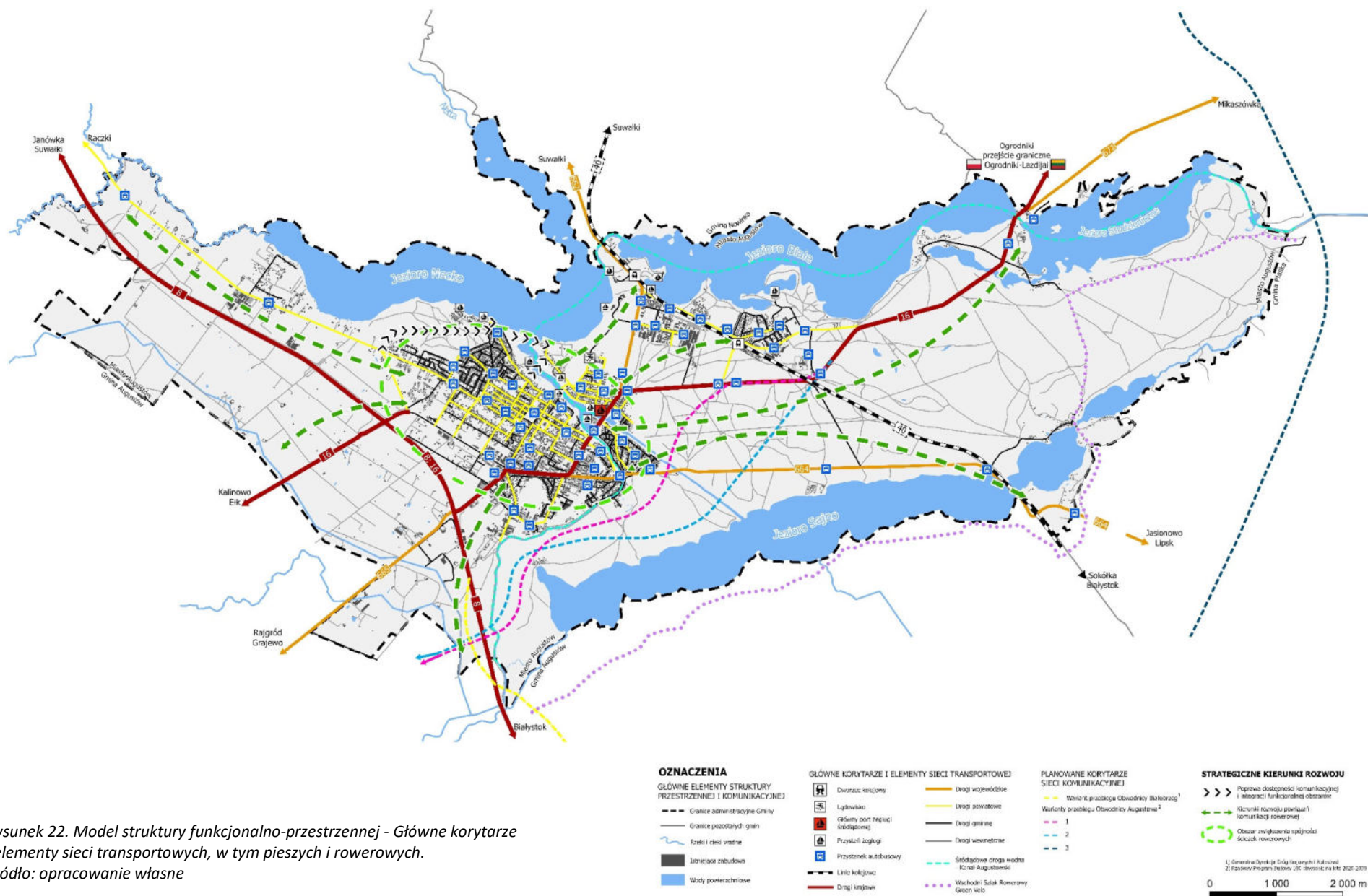
Ramy do dalszej rozbudowy infrastruktury rowerowej wyznacza również obecność międzynarodowego szlaku Green Velo. W docelowym modelu struktury przestrzennej zakłada się stworzenie spójnej sieci tras rowerowych, zapewniającej ciągłość powiązań w obrębie miasta oraz ich powiązanie z trasami regionalnymi. Szczególne znaczenie ma przedłużenie istniejącej drogi rowerowej wzdłuż drogi powiatowej nr 2540B do granic administracyjnych miasta.

Specyficzne uwarunkowania przestrzenne Miasta Augustów wynikają z faktu, że centralną część miasta przecina rzeka Netta, stanowiąca zarówno walor krajobrazowy, jak i barierę komunikacyjną. Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej zakłada rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej w postaci nowych przepraw przez rzekę oraz modernizacji istniejących połączeń, co umożliwi pełniejszą integrację układu miejskiego.

Szczególne znaczenie w strukturze komunikacyjnej Miasta Augustów ma transport wodny, którego funkcja definiowana jest głównie w kontekście turystycznym i rekreacyjnym. Kanał Augustowski, rzeka Netta i system jezior pełnią rolę korytarzy o charakterze kulturowym i krajobrazowym, wokół których koncentruje się oferta turystyczna miasta. Przystanie żeglarskie i porty powinny w docelowym układzie stanowić węzły aktywności, w których transport wodny naturalnie łączy się z pieszym i rowerowym, tworząc unikalny system mobilności charakterystyczny dla Miasta Augustów.

Poniżej przedstawiony został schemat **Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych**. [Załącznik graficzny nr 3](#) do niniejszej Strategii stanowi przedstawienie niniejszej części modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w większej skali.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Rysunek 22. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych.
Źródło: opracowanie własne

6.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Główne elementy infrastruktury społecznej

W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Augustów zakłada się dalsze wzmacnianie centralnej części miasta jako głównego, wielofunkcyjnego ośrodka usług społecznych. W oparciu o istniejące uwarunkowania oraz kierunki rozwojowe, obszar ten pełni kluczową rolę w zapewnianiu dostępności do infrastruktury społecznej – w tym usług edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych, sportowych i opiekuńczych. W ramach strategicznych kierunków rozwoju dotyczących sfery społecznej model określa:

- Obszar prognozowany do rozwoju mieszkalnictwa – obejmujący teren po dawnych zakładach silikatowych oraz fragment obszaru Lipowiec, tereny położone przy ul. Arnikowej oraz tereny w zachodniej części miasta, w rejonie skrzyżowania ul. Raczkowskiej i Rajgrodzkiej.

Przekształcenie terenu przemysłowego w strefę mieszkaniową może przyczynić się do poprawy jakości warunków bytowych mieszkańców, a jednocześnie rewitalizację fragmentu miasta o znaczącym potencjale przestrzennym. Założenie to wiąże się z możliwością realizacji nowych zasobów mieszkaniowych dostępnych cenowo, z towarzyszącą im podstawową infrastrukturą usługową i przestrzeniami wspólnymi, co sprzyja integracji społecznej i równoważeniu warunków życia w mieście. Z prognoz wynika, że mieszkania będą również powstawać na Lipowcu i wzdłuż ul. Arnikowej, a także w zachodniej części miasta w rejonie skrzyżowania ul. Raczkowskiej i Rajgrodzkiej, zgodnie z prowadzoną polityką przestrzenną miasta.

- Obszar kształtowania funkcji uzdrowisko-rekreacyjnych – stanowiący kontynuację rozwoju istniejącej już funkcji uzdrowskiej;

Zakłada się dalszy rozwój usług sanatoryjnych, rehabilitacyjnych i profilaktycznych w strefie uzdrowskiej. Funkcji uzdrowskiej powinny być dodatkowo integrowane z szeroką ofertą rekreacyjną i turystyczną, co pozwoli na budowanie komplementarnego systemu wypoczynku, sprzyjającego zarówno mieszkańcom, jak i odwiedzającym.

- Strefa poszukiwania lokalizacji dla przestrzeni wypoczynku nadwodnego – tj. plaż miejskich i lokalizacji usług turystycznych;

Wokół brzegów Jeziora Necko, Jeziora Białego, Jeziora Studzienniczego i Jeziora Sajno (na terenach o własności innej niż prywatna) przewiduje się tworzenie i rozwój ogólnodostępnych stref rekreacji wodnej, dostosowanych do potrzeb różnych grup użytkowników. Model zakłada zwiększenie dostępności mieszkańców i turystów do akwenów poprzez wyznaczenie plaż miejskich, przestrzeni rekreacyjnych i powiązanych z nimi usług sportowo-rekreacyjnych.

- Oś wzmacniania spójności przestrzennej reprezentacyjnych przestrzeni miejskich - obejmująca ciąg od Rynku Zygmunta Augusta, poprzez ulicę Mostową, z powiązaniami przestrzennymi w kierunku bulwarów i wzdłuż Rzeki Netty po obu jej stronach

Model zakłada w tym obszarze działania ukierunkowane na podniesienie jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, poprawę ich estetyki i funkcjonalności oraz kształtowanie spójnego układu urbanistycznego o charakterze reprezentacyjnym. Oś ta stanowić będzie kluczowy element tożsamości miasta oraz ważną przestrzeń integracji społecznej, łączącą funkcje kulturowe, rekreacyjne i usługowe.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Miasta Augustów szczególne znaczenie posiada dziedzictwo kulturowe, które w dużej mierze kształtuje tożsamość miasta i wpływa na jego atrakcyjność turystyczną oraz jakość przestrzeni publicznych. Najcenniejszym obiektem o randze ponadregionalnej jest Kanał Augustowski – uznany za pomnik historii, pełniący rolę zarówno zabytku techniki, jak i elementu krajobrazu kulturowego o wyjątkowych walorach przestrzennych. Jego obecność tworzy ramy dla dalszych działań ukierunkowanych na ochronę i wyeksponowanie unikalnych wartości historycznych miasta.

Docelowy model wskazuje także przestrzenie o podwyższonych wartościach dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego, które powinny zostać objęte szczegółowymi analizami pod kątem utworzenia parku kulturowego. Obejmują one przede wszystkim Rynek Zygmunta Augusta wraz z przyległą tkanką urbanistyczną, ulicę Mostową, dzielnicę Zarzecze oraz willę prezydenta Ignacego Mościckiego. Obszary te stanowią reprezentacyjne przestrzenie miejskie, łączące wartości historyczne, architektoniczne i krajobrazowe.

Główne elementy infrastruktury technicznej

W zakresie infrastruktury technicznej istotne znaczenie mają linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV ze stacją elektroenergetyczną „Augustów” 110 kV/15k V. Stacja pełni funkcję kluczowego punktu zasilania miasta, transformując energię z poziomu wysokiego do średniego napięcia. Stacja obsługuje linie 110 kV relacji Augustów – Dąbrowa Białostocka, Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna – Augustów oraz Szeligi – Augustów, które stanowią element ponadregionalnej struktury przesyłowej. W Mieście Augustów planowana jest również budowa dodatkowego GPZ wraz z linią zasilającą 110 kV.

W strukturze infrastruktury technicznej Miasta Augustów szczególną uwagę należy również zwrócić na obiekty hydrotechniczne, związane zarówno z funkcjonowaniem Kanału Augustowskiego, jak i jego dopływów oraz urządzeń regulujących gospodarkę wodną w mieście. Kluczowe znaczenie posiadają: Kanał Augustowski i jego odcinek miejski zwany Kanałem Bystrym, a także system zapór, jazów i śluz, które umożliwiają regulację przepływu wód, ochronę przeciwpowodziową oraz utrzymanie żeglowności.

W ramach strategicznych kierunków rozwoju dotyczących sfery technicznej model określa:

- Poprawę stanu infrastruktury hydrotechnicznej;

Celem działań jest zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego, utrzymanie żeglowności, optymalizacja gospodarki wodnej oraz wzmocnienie walorów turystycznych i rekreacyjnych tych obiektów.

- Strefę proponowanej relokacji miejskich usług transportowych i komunalnych;

Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje południową część miasta jako lokalizację miejskich spółek komunalnych, w tym ZOM Augustów - PT NECKO, w ramach planowanej strefy aktywności gospodarczej. Rozwiązanie to pozwoli na uporządkowanie przestrzeni miejskiej i zwiększenie efektywności obsługi infrastruktury technicznej.

Poniżej przedstawiony został schemat *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej*. Załącznik graficzny nr 4 do niniejszej Strategii stanowi przedstawienie niniejszej części modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w większej skali.

Id: 58DF68CE-AC8E-4421-8925-3775EF3269E8. Podpisany

7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej miasta

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej na terenie miasta obejmują w szczególności:

- ✓ tworzenie warunków rozwoju dla działalności gospodarczej;
- ✓ tworzenie warunków do dalszego rozwoju uzdrowiska;
- ✓ dążenie do uporządkowania struktury przestrzennej miasta,
- ✓ rozwój przestrzenny obszarów mieszkaniowych i aktywności gospodarczej z zapewnieniem odpowiedniej ilości terenów zielonych, w tym publicznych, np. organizacja parków kieszonkowych i ogrodów deszczowych;
- ✓ rozwój i uzupełnienie infrastruktury drogowej i sieci infrastruktury technicznej m.in. poprzez kształtowanie spójnego przestrzennie systemu powiązań drogowych, umożliwiającego poprawę wewnętrznej i zewnętrznej dostępności Miasta Augustów oraz podwyższanie parametrów użytkowych sieci drogowej; istotna jest również budowa i modernizacja dróg rowerowych w celu uspojnienia ich przebiegu;
- ✓ ochronę i poprawę stanu podstawowych komponentów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- ✓ racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu dla rozwoju turystyki całorocznej;
- ✓ zachowanie zasobów i zapewnienie wysokiej jakości wód, poprawę stanu powietrza atmosferycznego, racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych;
- ✓ planowanie przestrzeni publicznych oraz infrastruktury usług publicznych spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- ✓ dążenie do wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- ✓ wskazania w polityce przestrzennej obszarów zdegradowanych i obszarów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych;
- ✓ wykorzystanie i budowa zielonej i niebieskiej infrastruktury,
- ✓ ustalanie przeznaczenia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią wymaga przestrzegania zakazów, nakazów, ograniczeń oraz dopuszczeń wynikających z przepisów szczególnych dotyczących ochrony przed powodzią;
- ✓ w celu prawidłowego funkcjonowania oraz ograniczenia oddziaływania pól elektromagnetycznych dla linii wysokiego napięcia należy zachować pasy technologiczne o szerokości wskazywanej w przepisach odrębnych.

Poniżej określono wytyczne kierunkowe w zakresie zasad prowadzenie polityki przestrzennej miasta w odniesieniu do najważniejszych obszarów zagospodarowania. Zawarte poniżej ustalenia stanowią zbiór wskazań, do których powinny stosować się organy wykonawcze i uchwałodawcze gminy przy sporządzaniu w przyszłości aktów planowania przestrzennego. Określone w niniejszym rozdziale zasady mają jednak charakter ogólny

i odnoszą się do całego obszaru Gminy Miasto Augustów. Z tego względu należy pamiętać, aby w dokumentach planistycznych uwzględniać także lokalne uwarunkowania i specyfikę danego terenu.

7.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu oraz zasady ochrony zdrowia

Ochrona środowiska i jego zasobów stanowi jeden z kluczowych filarów zrównoważonego rozwoju Miasta Augustów. Polityka przestrzenna miasta powinna uwzględniać potrzebę zachowania wysokiej jakości środowiska naturalnego, ochrony walorów krajobrazowych, klimatu akustycznego i przyrodniczego oraz wspierania funkcji uzdrowskiej i turystycznej.

- ✓ W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem niezbędne jest kontynuowanie działań ograniczających niską emisję. Priorytetem jest stopniowa eliminacja tradycyjnych źródeł ogrzewania opartych na paliwach stałych i ich zastępowanie źródłami niskoemisyjnymi – preferencyjnie gazowymi, olejowymi lub opartymi na odnawialnych źródłach energii (OZE). Modernizacje te powinny w pierwszej kolejności objąć obiekty użyteczności publicznej, a następnie zabudowę mieszkaniową. Zaleca się, aby nowo powstające inwestycje były wyposażone w niskoemisyjne systemy grzewcze i energetyczne, w tym z wykorzystaniem technologii odnawialnych. Preferować należy systemy zbiorcze zamiast indywidualnych, co umożliwi lepszą kontrolę emisji i efektywniejsze zarządzanie energią. Ważnym kierunkiem działań jest ograniczanie lokalnych źródeł emisji pochodzących z zakładów produkcyjnych, usługowych i rzemieślniczych poprzez stosowanie technologii czystych i modernizację urządzeń energetycznych. Istotnym źródłem zanieczyszczeń pozostaje transport, w szczególności w rejonie tras krajowych przebiegających przez obszar miasta. W tym kontekście zaleca się utrzymanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężarowych w centralnej części Miasta Augustów oraz dalsze działania zmierzające do uspokojenia ruchu i promowania transportu niskoemisyjnego (rowerowego, pieszego, komunikacji publicznej).
- ✓ Miasto w znacznej części posiada uregulowaną gospodarkę wodno – ściekową. Niezbędne są dalsze działania w zakresie oczyszczania ścieków i rozbudowa sieci kanalizacyjnej zwłaszcza na nowych terenach zurbanizowanych. Dla zachowania wysokiej jakości wód powierzchniowych, w tym wód jeziornych i rzecznych, konieczne jest dalsze rozwijanie systemu kanalizacji sanitarnej, zwłaszcza na terenach nowej zabudowy oraz w strefach letniskowych i turystycznych. Należy bezwzględnie wyeliminować zjawisko niekontrolowanego odprowadzania ścieków nieoczyszczonych do wód lub do gruntu. W dokumentach planistycznych oraz przepisach prawa miejscowego należy wprowadzać

zakazy i rygory dotyczące ochrony wód zgodne z wymogami prawa krajowego i unijnego. Wskazane jest prowadzenie systematycznego monitoringu jakości wód, szczególnie w obrębie rzeki Netty, Kanału Augustowskiego i jezior miejskich, w celu wczesnego wykrywania zagrożeń i ograniczania eutrofizacji.

- ✓ Miasto Augustów dysponuje wyjątkowo cennym i złożonym systemem przyrodniczym, który stanowi podstawę ładu przestrzennego i jakości życia mieszkańców. Polityka przestrzenna miasta powinna być prowadzona w sposób gwarantujący zachowanie ciągłości i integralności tego systemu oraz utrzymanie jego funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społecznych.

Ustalenia w zakresie kształtowania przestrzeni powinny zapewnić:

- zachowanie i wzmacnianie spójności terenów objętych ochroną prawną, w tym obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, obszaru chronionego krajobrazu i użytków ekologicznych;
- ochronę przed zabudową i przekształceniami terenów pełniących istotne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe, w szczególności zwartych kompleksów leśnych i lasów o funkcji ochronnej, torfowisk, bagien i obszarów podmokłych;
- utrzymanie drożności i funkcjonalności korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. W obrębie miasta i jego otoczenia szczególnie istotne jest zachowanie drożności dolin rzecznych, kanałów (Kanał Augustowski, Bystry, rzeka Netta) oraz powiązań wodno-leśnych, które tworzą lokalne ciągi przyrodnicze;
- wprowadzanie zieleni urządzonej i półnaturalnej w strukturę miejską w celu zwiększenia retencji wód opadowych, poprawy mikroklimatu oraz wzmocnienia sieci powiązań ekologicznych;
- unikanie lokalizacji obiektów mogących stanowić zagrożenie dla awifauny i innych gatunków chronionych, zwłaszcza w rejonach tras migracyjnych ptaków;
- promowanie rozwiązań planistycznych sprzyjających zachowaniu walorów krajobrazowych i harmonijnemu współistnieniu funkcji miejskich i przyrodniczych.

W kształtowaniu polityki przestrzennej należy traktować system przyrodniczy jako strategiczny zasób miasta, stanowiący podstawę jego atrakcyjności, tożsamości oraz odporności na zmiany klimatu. Ochrona i racjonalne wykorzystanie tego systemu powinny stanowić nadrzędny cel w procesach planistycznych, inwestycyjnych i rewitalizacyjnych.

Zasady ochrony uzdrowiska

W zakresie ochrony uzdrowiska zakłada się przestrzegania w tym zakresie obowiązujących przepisów szczególnych. Zasady zagospodarowania w obszarze uzdrowiska określa *ustawa z dn. 28 lipca 2005 roku o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (t. j. Dz. U z 2025, poz. 1135)*. Ponadto, zgodnie z przepisami ustawy, Rada Miejska uchwaliła Statut Uzdrowiska Augustów, przyjęty *Uchwałą Nr LXIV/592/23 z dnia 27 kwietnia 2023 r.*, w którym ustalone zostały dodatkowe zasady ochrony. Prowadzona przez Gminę Miasto Augustów polityka przestrzenna powinna uwzględniać ustalone w ww. dokumentach obostrzenia w zakresie zagospodarowania i użytkowania terenu dla wyznaczonych stref ochrony uzdrowiskowej.

Na obszarze Gminy Miasto Augustów powinno się dopuszczać możliwość lokalizacji zakładów produkcyjnych i przemysłowych, jednakże, wyłącznie nie generujących negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze oraz niezakłócających funkcjonowania uzdrowiska.

7.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- ✓ ochrona z mocy *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U z 2024 poz. 1292 ze zm.)* – w odniesieniu do zespołów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków, przy czym wykaz obiektów objętych rejestrem jest zestawieniem otwartym, z możliwością uzupełniania o nowe elementy wskazane do objęcia ochroną prawną, jeżeli wynika to z działań bądź decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- ✓ ochrona obiektów ujętych w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także obiektów objętych ochroną w planach miejscowych, przy czym wykaz tych obiektów jest zestawieniem otwartym, z możliwością uzupełniania o nowe elementy wskazane do objęcia ochroną;
- ✓ zasada harmonijnego wkomponowania nowej zabudowy i nowego zagospodarowania terenu w istniejący krajobraz miejski;
- ✓ wykluczanie lokalizowania obiektów dysharmonizujących z zabytkowym sąsiedztwem;
- ✓ zasada maksymalnej ochrony zachowanych obiektów o wartości historyczno – kulturowej;
- ✓ utrzymanie i wyeksponowanie kulturowo – historycznej fizjonomii miejscowości Wojciech, Studzieniczna, Sajenek, Przewięź wraz z wypełniającą ją zabudową o wartości kulturowej;
- ✓ rewaloryzacja historycznych elementów zabytkowych – układu urbanistycznego, zabudowy, urządzeń Kanału Augustowskiego oraz sposobu zagospodarowania terenu w oparciu o szczegółowe wytyczne konserwatorskie.

Wśród obszarów i obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie miasta część objęta jest ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków. Do najcenniejszych elementów dziedzictwa kulturowego objętych ochroną prawną należy układ urbanistyczny, zespół budynków i urządzeń Kanału Augustowskiego, a także pozostałe elementy zabytkowe – kamienice, obiekty sakralne, cmentarze i parki.

W odniesieniu do powyższych elementów objętych ochroną prawną priorytet stanowią wymagania konserwatorskie:

- ✓ uzyskanie pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla działań inwestycyjnych w obiektach i na obszarach wpisanych do rejestru zabytków, wykonywanie zamierzeń i działań inwestycyjnych zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi, które Wojewódzki Konserwator Zabytków może wystawić na wniosek właściciela zabytku (zwłaszcza w przypadku prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, wykonywania robót budowlanych w zabytku oraz jego otoczeniu, dokonywania podziału nieruchomości, zmiany przeznaczenia obiektu, a także umieszczania na nim urządzeń technicznych, tablic, reklam, nośników informacji wizualnej;
- ✓ trwałe zachowanie historycznej formy urbanistycznej i architektonicznej oraz rewaloryzacja otoczenia zabytków zgodnie z historycznym zagospodarowaniem;
- ✓ w przypadku remontów, przebudowy, zmian sposobu zagospodarowania i użytkowania istotnym założeniem jest zachowanie zabytkowego wystroju elewacji i wyposażenia wnętrz, utrzymanie gabarytów i historycznego rozplanowanie wnętrz, stosowanie tradycyjne materiały budowlane o wysokiej jakości;
- ✓ zasady ochrony dla zabytkowego układu urbanistycznego w Augustowie ukształtowanego w okresie od XVI w. do XIX w.:
- ✓ zachowanie i rewaloryzacja zabytkowego układu urbanistycznego, w tym układu placów i ulic z zachowaniem ich przebiegu;
- ✓ zachowanie i rewaloryzacja obiektów zabytkowych kształtujących pierzeje ulic i placów;
- ✓ utrzymanie i uzupełnianie układów zieleni oraz zachowanie i konserwacja zabytkowych elementów zagospodarowania – nawierzchnie, posadzki, mała architektura, zieleni;
- ✓ wykluczenie lokalizowania obiektów i urządzeń wysokich i wysokościowych konkurujących z istniejącymi dominantami zlokalizowanymi w układzie zabytkowym.

Zasady ochrony dla budynków i urządzeń Kanału Augustowskiego:

- ✓ zachowanie głównej funkcji Kanału Augustowskiego (turystyczna – żegluga);
- ✓ zachowanie, modernizacja i konserwacja urządzeń Kanału Augustowskiego (np. śluzy, jazy, stopnie wodne piętrzące);

- ✓ systematyczne oczyszczanie Kanału (ochrona przed zarastaniem) oraz utrzymanie otaczających terenów zieleni w dobrym stanie;
- ✓ zachowanie i konserwacja formy architektonicznej i stylistycznej budynków stanowiących elementy systemu kanału;
- ✓ zachowanie w przypadku remontów i modernizacji historycznego detalu architektonicznego budynków stanowiących elementy systemu kanału.

Zasady ochrony dla zabytkowych parków i cmentarzy:

- ✓ zachowanie założenia, historycznych osi kompozycyjnych i powiązań widokowych;
- ✓ zachowanie zabytkowej kompozycji układów zieleni;
- ✓ pielęgnacja i konserwacja zieleni;
- ✓ zachowanie i konserwacja zabytków architektury, sztuki sakralnej i nagrobnej.

Zasady ochrony dla zabudowy mieszkaniowej, obiektów użyteczności publicznej i obiektów sakralnych, hoteli, a także elementów należących do tych obiektów:

- ✓ zachowanie i konserwacja formy architektonicznej i stylistycznej obiektów pojedynczych oraz tworzących zespoły zabudowy przy zachowaniu wszystkim elementów zabytkowych;
- ✓ próba odtworzenia historycznej kompozycji obiektu (wysokość, kształt, układ eksponowanych elewacji, kształt dachu, rozmieszczenie, wielkość i proporcje otworów), zewnętrznego detalu architektonicznego, a także dostosowania nowej funkcji i nowego programu użytkowego do specyfiki obiektu;
- ✓ zachowanie w przypadku remontów i modernizacji historycznego detalu architektonicznego i wyposażenia wnętrz;
- ✓ rewaloryzacja otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem.

Sąsiedztwo istniejących obszarów i obiektów zabytkowych powinno być uwzględniane w trakcie zamierzeń inwestycyjnych, przy komponowaniu nowego zagospodarowania. Pożądane jest, by nowa zabudowa w sąsiedztwie zabudowy o wartościach historycznych harmonizowała z nią pod względem usytuowania, gabarytu, rozwiązań architektonicznych.

Obiekty ujęte w ewidencji zabytków i objęte ochroną w planach miejscowych

Spośród obiektów zabytkowych zlokalizowanych w Mieście Augustów, poza elementami wpisanymi do rejestru zabytków, znajdują się również obiekty ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, a także obiekty objęte są ochroną prawną w planach miejscowych. Dla obiektów tych rekomenduje się następujące zasady ochrony:

- ✓ zachowanie obszarów i obiektów z możliwością rozbudowy, nadbudowy, przebudowy, zmiany sposobu użytkowania obiektów na zasadach określonych w planach miejscowych,
- ✓ uzgadnianie zamierzeń inwestycyjnych w zakresie rozbudowy, nadbudowy, przebudowy oraz rozbiórki obiektów z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, który na wniosek właściciela może przedstawić zalecenia konserwatorskie,
- ✓ usuwanie w miarę możliwości obiektów bądź ich części, stanowiących dysharmonijne elementy,
- ✓ ochrona zieleni towarzyszącej obiektom zabytkowym.

Lista obiektów objętych ochroną w ewidencjach i w planach miejscowych jest zestawieniem otwartym, tym samym istnieje możliwość uzupełniania ich o nowe elementy wskazane do objęcia ochroną.

Zgodnie z dyspozycją *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U z 2024 r., poz. 1292 ze zm.)* działania w zakresie opieki nad zabytkami należy kształtować w oparciu o gminny Program opieki nad zabytkami³², którego celem jest ochrona i poprawa stanu elementów dziedzictwa kulturowego w oparciu o ustalone rozwiązania organizacyjne, finansowe, a także edukacyjne i wychowawcze.

Zasady ochrony zasobów archeologicznych

Przed przystąpieniem do realizacji inwestycji na obszarach zajmowanych przez zabytki archeologiczne zakłada się wykonanie badań archeologicznych, niezbędnych w celu ochrony zabytku. Ochrona zasobów archeologicznych powinna być prowadzona zgodnie z ustaleniami zawartymi w przepisach odrębnych, w tym ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Dobra kultury współczesnej

Na terenie Miasta Augustów nie są zlokalizowane dobra kultury współczesnej, nie wskazuje się zatem ustaleń i rekomendacji dla takich obiektów.

³² Uchwała Nr XIX/210/25 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 30 grudnia 2025 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Augustowa na lata 2025-2028”

7.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Rekomendacje planistyczne w zakresie kształtowania struktury zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasto Augustów uwzględniają konieczność harmonijnego dostosowania kierunków rozwoju miasta do istniejących uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych oraz infrastrukturalnych. Kluczowe znaczenie ma kształtowanie spójnej i logicznej struktury przestrzennej, która łączy obszary zurbanizowane z terenami otwartymi, ogranicza rozpraszanie zabudowy oraz promuje wykorzystanie terenów już uzbrojonych i zdegradowanych, przy jednoczesnym zachowaniu funkcji ekologicznych, krajobrazowych i rekreacyjnych przestrzeni otwartych.

W tym kontekście, polityka przestrzenna miasta powinna koncentrować się na wyznaczeniu wyraźnych zasad dla rozwoju poszczególnych stref urbanistycznych, w tym stref centralnych, mieszkaniowych, usługowych, gospodarczych, rekreacyjnych i uzdrowiskowych, w sposób umożliwiającą spójność funkcjonalną i kompozycyjną całego miasta.

Rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych powinien odbywać się w ramach zdefiniowanych stref, przy jednoczesnym unikaniu fragmentarycznego rozpraszania zabudowy. W szczególności rekomenduje się:

- ✓ lokalizację nowej zabudowy w uzupełnieniu istniejącego układu urbanistycznego, z zachowaniem logicznej sieci ulic, ciągów pieszych i powiązań komunikacyjnych – w szczególności w miejscach występowania zwartych kwartałów zabudowy, tj. w centralnej części miasta oraz strefach mieszkaniowych;
- ✓ wprowadzanie nowej zabudowy przede wszystkim w ramach istniejących obszarów zurbanizowanych lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie;
- ✓ tworzenie buforów zieleni między funkcjami mieszkaniowymi, usługowymi i produkcyjnymi w celu ograniczenia konfliktów użytkowania oraz poprawy jakości przestrzeni publicznych.

Kształtowanie zabudowy w sąsiedztwie terenów zielonych, lasów, zbiorników wodnych i innych obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej powinno:

- ✓ minimalizować ingerencję w istniejący krajobraz i bioróżnorodność, szczególnie w rejonach Puszczy Augustowskiej i w sąsiedztwie jezior;
- ✓ wprowadzać rozwiązania integrujące przestrzenie publiczne z terenami zielonymi, takie jak parki leśne, bulwary nadwodne czy ciągi pieszo-rowerowe;
- ✓ zapewniać dostęp mieszkańców do przestrzeni rekreacyjnej bez degradacji walorów przyrodniczych.

W strukturze miasta wskazane jest:

- ✓ wykorzystanie terenów zdegradowanych lub nieużytkowanych w sposób umożliwiający ich integrację z sąsiednią zabudową;
- ✓ adaptacja istniejących budynków i zespołów zabudowy do nowych funkcji mieszkaniowych, usługowych lub rekreacyjnych, m.in. w rejonach dawnych terenów przemysłowych (np. dawnych zakładów silikatowych);
- ✓ wzmacnianie funkcji centralnych i lokalnych poprzez koncentrację usług, przestrzeni publicznych i powiązań komunikacyjnych w punktach węzłowych miasta.

Strukturę przestrzenną miasta należy kształtować w oparciu o zróżnicowanie funkcji i ich hierarchii, w tym:

- ✓ obszar centralny jako strefę reprezentacyjną z dominującymi funkcjami usługowymi, publicznymi i turystycznymi;
- ✓ strefy mieszkaniowe z wyraźnie określoną gęstością zabudowy, zachowaniem terenów zieleni i spójnością kompozycyjną;
- ✓ strefy aktywności gospodarczej zlokalizowane w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych, z odpowiednią izolacją od obszarów mieszkalnych;
- ✓ strefy rekreacyjne i uzdrowiskowe pełniące funkcje ekologiczne, zdrowotne i turystyczne, powiązane z innymi terenami publicznymi i walorami przyrodniczymi, np. w rejonach nadjeziornych i leśnych.

Kształtowanie struktury przestrzennej powinno uwzględniać dostępność transportową i infrastrukturę techniczną, w tym:

- ✓ zapewnienie obsługi komunikacyjnej nowej zabudowy poprzez optymalizację istniejącej sieci dróg miejskich i powiązań pieszo-rowerowych;
- ✓ maksymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej (m.in. wodociągowej i kanalizacyjnej) w sposób maksymalizujący efektywność inwestycji;
- ✓ ograniczenie negatywnych skutków transportu tranzytowego dla osiedli mieszkaniowych poprzez wyprowadzenie ruchu ciężkiego i tworzenie stref buforowych.

Polityka przestrzenna powinna umożliwiać adaptację terenów do zmieniających się potrzeb społecznych i gospodarczych, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju:

- ✓ promowanie zabudowy mieszanej w wybranych obszarach (przede wszystkim w centralnej części miasta i w rejonie jezior), łączącej funkcje mieszkaniowe, usługowe i rekreacyjne;
- ✓ planowanie terenów w sposób umożliwiający przyszłe rozszerzenia funkcji przy minimalnej ingerencji w istniejącą tkankę;

- ✓ wprowadzenie mechanizmów monitorowania i oceny skutków przestrzennych nowych inwestycji w kontekście ochrony środowiska i jakości życia mieszkańców.

Potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów* zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oblicza się na podstawie wzoru uwzględniającego prognozowaną liczbę mieszkańców gminy, powiększoną o 5%, łączną powierzchnię użytkową mieszkań istniejących oraz wskaźnik prognozowanej powierzchni użytkowej mieszkań przypadającej na jednego mieszkańca. W praktyce oznacza to, że wyjściowym punktem dla bilansu terenów mieszkaniowych jest analiza trendów demograficznych oraz warunków lokalowych gospodarstw domowych. W obliczeniach, przyjmuje się okres prognozy obejmujący 20 lat od roku, którego dotyczą najnowsze dostępne dane dotyczące liczby mieszkańców gminy udostępnianych przez statystykę publiczną.

Według danych za 2024 r. Miasto Augustów liczy 28 793 ludności. Prognozy demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że w horyzoncie 2030 r. liczba ludności zmniejszy się o około 1,7%, natomiast do roku 2044 ubytek może sięgnąć 10%³³. Należy zaznaczyć jednak, że statystyczne prognozy demograficzne oparte są wyłącznie na trendach ruchu naturalnego oraz migracyjnego. **W przypadku Gminy Miasto Augustów, takie podejście nie oddaje rzeczywistego zapotrzebowania na nowe tereny mieszkaniowe. Charakter miasta, jego atrakcyjność turystyczna, funkcja uzdrowiskowa, specyfika lokalnego rynku nieruchomości oraz planowane inwestycje gospodarcze i militarne determinują konieczność uwzględnienia dodatkowych czynników nieznajdujących odzwierciedlenia w czysto statystycznych modelach demograficznych, które finalnie wpłyną na zwiększenie liczby ludności miasta, kreując tym samym popyt na mieszkania, domy, działki pod budownictwo jednorodzinne.**

Drugim elementem wzoru wyliczeń zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową według ww. Rozporządzenia jest powierzchnia użytkowa mieszkań. W Mieście Augustów dynamicznie rozwija się nie tylko rynek usługowych lokali zakwaterowania turystycznego, ale również rynek mieszkań, domów, działek pod budownictwo jednorodzinne, o funkcji rezydencjonalnej lub po prostu letniskowej, nabywanych przez osoby spoza miasta, przede wszystkim z dużych ośrodków miejskich, najczęściej Warszawy. Część tych lokali jest również sezonowo wynajmowana w celach turystycznych. Z perspektywy statystyki mieszkaniowej zwiększają one pulę powierzchni użytkowej, a tym samym poprawiają wskaźnik powierzchni

³³ Prognoza ludności dla gmin na lata 2023-2060, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2023

przypadającej na jednego mieszkańca. W rzeczywistości jednak nie zaspokajają potrzeb lokalnej społeczności, lecz odpowiadają na popyt zewnętrzny i turystyczny. W efekcie, zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową liczone ze wzoru określonego w *Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów* prowadzi do zaburzenia wskaźników, a tym samym niedoszacowania skali koniecznych rezerw terenowych pod zabudowę mieszkaniową.

Z tego względu, przy planowaniu nowych terenów mieszkaniowych w Mieście Augustów nie należy ograniczać się wyłącznie do formalnych wzorów obliczeniowych. Właściwe planowanie powinno uwzględniać dodatkowe czynniki, takie jak:

- rozwój rynku mieszkaniowego (mieszkań, domów jednorodzinnych, działek pod budownictwo jednorodzinne) o funkcji rezydencjonalnej, letniskowej lub turystycznej
- trwały napływ mieszkańców zewnętrznych związany przede wszystkim z planowanymi inwestycjami gospodarczymi i militarnymi,

które w sposób wyważony przekładają się na rosnące potrzeby mieszkaniowe miasta.

Rozwój rynku mieszkaniowego o funkcji rezydencjonalnej, letniskowej lub turystycznej

Analiza danych lokalnego rynku nieruchomości wskazuje na stabilny i trwały popyt. Średnia liczba wszystkich transakcji sprzedaży i darowizn nieruchomości w latach 2021-2025 (do lipca włącznie)³⁴ wynosiła 45,9 miesięcznie, co w skali roku przekłada się na średnio 551 transakcji. Niezwykle ważną kwestią jest fakt, iż istotny odsetek (od 12,8% do 19,3% w analizowanych latach) transakcji dotyczył nabycia lokali mieszkalnych lub budynków jednorodzinnych lub działek pod budowę budynku jednorodzinnego przez nabywców spoza Miasta Augustów, najczęściej z dużych ośrodków metropolitalnych, w szczególności z Warszawy. Nabywcy ci nie kierują się potrzebami mieszkaniowymi, wynikającymi z lokalnej demografii, lecz poszukują zwykle tzw. drugich domów, traktując je jako lokale/obiekty letniskowe bądź rezydencjonalne, a częściowo również do sezonowego wynajmowania w celach turystycznych. Przy średniej rocznej liczbie transakcji wynoszącej 88 (średnia liczba transakcji z lat 2021-lipiec 2025)³⁵, liczbę nowych mieszkań, domów lub działek pod budowę domu, zajętych przez osoby nie będące stałymi mieszkańcami miasta, szacuje się na 880 w ciągu dekady, a tym samym 1760 w okresie 20 lat. Zjawisko to prowadzi do znaczącego ograniczania zasobów mieszkaniowych dostępnych dla stałych mieszkańców Miasta Augustów oraz skutkuje niedoszacowaniem rzeczywistej skali potrzeb i koniecznych rezerw terenowych pod zabudowę mieszkaniową, wynikających ze wzrostu wskaźnika powierzchni użytkowej

³⁴ Dane z Analizy aktów notarialnych z lat 2021-lipiec 2025 Urzędu Miejskiego w Augustowie

³⁵ Ibidem

przypadającej na jednego mieszkańca. Sytuacja ta determinuje konieczność zwiększenia potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

Zakładając, że w ramach jednej transakcji przeciętnie nabywana jest jedna jednostka mieszkalna lub grunt pod budowę jednej jednostki mieszkaniowej, o powierzchni użytkowej wynoszącej 95,2 m² przyjętej dla średniej wielkości gospodarstwa domowego 2,38 osoby³⁶ (2,38 osoby x 40m² = 95,2 m²), łączna powierzchnia użytkowa zasobów, które nie zostaną wykorzystane przez stałych mieszkańców miasta wynosi ok. 167 552 m². Odpowiada to zapotrzebowaniu na nową zabudowę mieszkaniową ok. 4 189 osób (167 552 m² : 40m² = 4189).

Z punktu widzenia planowania przestrzennego istotnym jest, aby w bilansie potrzeb mieszkaniowych ww. zasób został oddzielony od jednostek mieszkaniowych przeznaczonych dla stałych mieszkańców. Wynika to z faktu, że obiekty o funkcji rezydencjonalnej, letniskowej lub turystycznej nie pełnią funkcji poprawy dostępności mieszkań dla gospodarstw domowych osób osiedlających się w Gminie Miasto Augustów. Korekta ta stanowi uzasadnione dostosowanie metody obliczeniowej do specyfiki Miasta Augustów, w którym znacząca część nowo powstających lokali nie pełni funkcji zaspokajania potrzeb lokalnej społeczności, lecz obsługuje popyt turystyczny i rezydencjonalno-letniskowy.

Zjawisko funkcjonowania jednostek mieszkaniowych pełniących funkcje rezydencjonalne, letniskowe lub turystyczne jest trwale wpisane w strukturę przestrzenną Miasta Augustów. Wynika to z ponadstuletnich tradycji turystycznych miasta oraz rozwijającej się od ponad pięciu dekad funkcji uzdrowiskowej. Sezonowy wynajem dodatkowych mieszkań na cele turystyczne dotyczy również stałych mieszkańców Gminy Miasto Augustów, zwłaszcza właścicieli nieruchomości zlokalizowanych w atrakcyjnych turystycznie częściach miasta. Brak uwzględnienia istniejących jednostek mieszkaniowych o charakterze niestałego zamieszkania w bilansie potrzeb mieszkaniowych skutkuje zawyżeniem średniej powierzchni użytkowej mieszkań w skali miasta, a w konsekwencji – zaniżeniem rzeczywistego poziomu potrzeb mieszkaniowych ludności. Z uwagi jednak na brak dostępu do danych określających udział takich jednostek w łącznej powierzchni użytkowej zasobów mieszkaniowych, w niniejszej analizie nie dokonano korekty bilansu potrzeb mieszkaniowych w tym zakresie.

³⁶ Przyjęto na podstawie wartości przeciętnej liczby osób w gospodarstwie domowym w województwie podlaskim – według danych za 2024 r. – publikacja *Województwo Podlaskie w liczbach*, Główny Urząd Statystyczny, Białystok, 2025.

Trwały napływ mieszkańców zewnętrznych związany przede wszystkim z planowanymi inwestycjami gospodarczymi i militarnymi

Do bilansu zapotrzebowania na nowe tereny mieszkaniowe należy doliczyć również potrzeby wynikające z rozwoju jednostki wojskowej w Mieście Augustów. Utworzony w grudniu 2023 r. I Batalion Saperów w Augustowie w momencie formowania liczył 50 żołnierzy³⁷. Od tego czasu prowadzone były liczne rekrutacje. Około połowy 2026 roku zakładane jest przeniesienie stacjonujących żołnierzy z siedziby tymczasowej do planowanej siedziby stałej oraz rozwój jednostki. Zakładając rozwój do stanu osobowego typowego dla batalionów, tj. od 300 do 700 żołnierzy należy spodziewać się znacznego wzrostu liczby ludności Gminy Miasto Augustów. Nawet przy konserwatywnym założeniu rozwinięcia jednostki do 400 żołnierzy i uwzględnieniu ich rodzin, przy średniej wielkości gospodarstwa domowego 2,38 osoby³⁸, oznacza to realny napływ 952 osób w horyzoncie rzędu kilku lub kilkunastu lat. W scenariuszu maksymalnego zwiększenia liczebności jednostki wojskowej do 700 żołnierzy, wzrost liczby mieszkańców mógłby wynieść nawet 1666 osób, co przekłada się na zwiększenie zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową.

Kolejnym czynnikiem potencjalnie generującym popyt na tereny mieszkaniowe jest rozwój lokalnej gospodarki – zarówno w odniesieniu do istniejących, jak i planowanych w perspektywie 20 lat inwestycji gospodarczych. Powierzchnia terenów przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod funkcje przemysłowe (obejmujące produkcję, składy, magazyny oraz częściowo usługi) wynosi obecnie 155 ha³⁹. W tym ok. 24 ha stanowi rozwijająca się strefa aktywności gospodarczej w południowej części miasta. Dogodne położenie Miasta Augustów – w bliskim sąsiedztwie drogi ekspresowej S61 oraz w pobliżu granic kraju i Unii Europejskiej – sprzyja dalszemu rozwojowi funkcji gospodarczych. W sporządzanych obecnie⁴⁰ miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przewiduje się przeznaczenie pod funkcje przemysłowo-usługowe terenów o łącznej powierzchni ok. 128,8 ha. W dłuższej perspektywie planowane jest również wyznaczenie kolejnych terenów o charakterze przemysłowo-usługowym, obejmujących:

- ok. 698,6 ha brutto po południowo-zachodniej stronie drogi krajowej nr 8, co po odjęciu ok. 15% powierzchni terenu pod niezbędny układ drogowy i infrastrukturę

³⁷ <https://bialystok.tvp.pl/74528734/nowa-jednostka-wojskowa-w-augustowie>;
<http://www.augustowski.home.pl/2023/09/19/wojsko-w-augustowie-przyczyni-sie-do-rozwoju-miasta-i-powiatu/> [dostęp dnia 19.08.2025 r.];

³⁸ Przyjęto na podstawie wartości przeciętnej liczby osób w gospodarstwie domowym w województwie podlaskim – według danych za 2024 r. – publikacja *Województwo Podlaskie w liczbach*, Główny Urząd Statystyczny, Białystok, 2025.

³⁹ październik 2025 r.

⁴⁰ październik 2025 r.

techniczną przełoży się na ok. 593,8 ha terenów możliwych do zagospodarowania. Obszary te stanowią obecnie głównie grunty rolne, a w niewielkim zakresie tereny usługowe związane z obsługą ruchu tranzytowego, sportem i rekreacją.

- ok. 46,7 ha po północno - wschodniej stronie drogi krajowej nr 8, przeznaczonych zasadniczo na powiększenie istniejących terenów przemysłowych. Obszary te mają aktualnie charakter rolny lub leśny.

Spośród wskazanych obszarów szczególnie wysoki potencjał rozwojowy wykazują tereny zlokalizowane po południowo-zachodniej stronie drogi krajowej nr 8 (docelowo klasyfikowanej jako droga ekspresowa) oraz obwodnicy miasta. Ich atrakcyjność inwestycyjną determinuje szereg korzystnych uwarunkowań przestrzennych i infrastrukturalnych, w tym bliskość granicy państwa i Unii Europejskiej, bezpośredni dostęp do dróg krajowych nr 8 i 16, powiązania z dwoma węzłami drogowymi oraz z drogą wojewódzką nr 665, a także sąsiedztwo linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia, sieci gazowych oraz pozostałej infrastruktury technicznej. Dogodne warunki przestrzenne i ekofizjograficzne sprzyjają harmonijnemu, bezkolizyjnemu rozwojowi funkcji przemysłowo-usługowych w tej części miasta, zlokalizowanej w odpowiednim oddaleniu od terenów mieszkaniowych, usługowych oraz turystyczno-uzdrowiskowo-rekreacyjnych. Takie rozmieszczenie funkcji umożliwia równoważenie rozwoju gospodarczego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska przyrodniczego oraz walorów przestrzeni miejskiej. Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiej atrakcyjności stref mieszkaniowo-usługowej oraz turystyczno-uzdrowiskowej stanowi kluczowy czynnik dalszego rozwoju miasta, sprzyjający napływowi przedsiębiorców, specjalistów oraz ich rodzin. W rezultacie Gmina Miasto Augustów umocni swoją pozycję jako ośrodek atrakcyjny zarówno do inwestowania, jak i zamieszkania.

W skład terenów, które nie zostały dotychczas zagospodarowane pod funkcje przemysłowo-usługowe, wchodzi:

- 94,8 ha gruntów objętych obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem przemysłowym,
- 105,1 ha gruntów, dla których sporządzany jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (przeznaczenie pod funkcje przemysłowo-usługowe),
- 698,6 ha brutto terenów planowanych do objęcia nowym planem miejscowym, co po odjęciu około 15% powierzchni pod układ drogowy i infrastrukturę techniczną daje około 593,8 ha realnych terenów inwestycyjnych.

Łączna powierzchnia wskazanych terenów, niezagospodarowanych obecnie i docelowo przeznaczonych pod funkcje przemysłowo - usługowe wyniesie ok. 793,7 ha (94,8 ha + 105,1 ha + 593,8 ha = 793,7 ha).

Biorąc pod uwagę fakt, iż w Suwalskiej Strefie Ekonomicznej, 1 ha terenów przemysłowych wykorzystanych zgodnie z obowiązującymi zezwoleniami generuje (według danych z 2024 r.) średnio 35 miejsc pracy⁴¹, dodatkowe 793,7 ha terenów o szeroko rozumianej funkcji przemysłowej i usługowej może przełożyć się na ok. 27 780 nowych miejsc pracy. Mając na uwadze postęp technologiczny w zakresie automatyzacji, robotyzacji i wdrażania sztucznej inteligencji, liczba miejsc pracy w analizowanym obszarze będzie prawdopodobnie nieco niższa. Przyjmując średni stopień redukcji miejsc pracy dla Polski związany z automatyzacją ww. sektorów, wynoszący 64,5%⁴², (branża Przetwórstwo przemysłowe – 64%, Transport i magazynowanie – 65%), rzeczywista ilość miejsc pracy może wynieść ok. 9 862. Zakładając scenariusz, w którym przy średniej wielkości gospodarstwa domowego 2,38 osoby⁴³, dwie osoby w ramach każdego nowego gospodarstwa domowego powstałego w wyniku utworzenia dodatkowej strefy przemysłowej będą zatrudnione w zakładach zlokalizowanych w tej strefie, można szacować, że strefa ta wygeneruje zapotrzebowanie mieszkaniowe dla ok. 11 736 nowych mieszkańców (9 862 miejsc pracy : 2 x 2,38 osoby/gosp. domowe = 11 736 mieszkańców). W konsekwencji rozwój dodatkowych terenów przemysłowo-usługowych wprost przekłada się na wzrost zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w mieście.

Warto nadmienić, iż również istniejące tereny przemysłowe, znajdujące się w większości po północno – wschodniej stronie drogi krajowej nr 8, posiadają potencjał dalszego wzrostu zatrudnienia. W szczególności dotyczy to największego pracodawcy w Mieście Augustów – British American Tobacco Poland (BAT) – zatrudniającego obecnie⁴⁴ ponad 1 000 osób, czego potwierdzeniem są pozytywne wyniki przeprowadzanych audytów rozwojowych. Z uwagi jednak, na brak danych dotyczących możliwego wzrostu zatrudnienia, potencjalnego scenariusza zwiększenia liczby miejsc pracy, pomimo istniejących rezerw terenowych, nie uwzględniono w analizie.

Szczególną rolę w gospodarce miasta odgrywa również branża turystyczna oraz specjalizacja uzdrowiskowa. W szczególności rosnące zapotrzebowanie na specjalistów medycznych, rehabilitantów i fizjoterapeutów wymagać będzie zapewnienia atrakcyjnego

⁴¹ Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych Stan na 31 grudnia 2024 r., Druk sejmowy nr 1299 z dnia 30-05-2025,

<https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/druk.xsp?nr=1299> [dostęp dnia 20.10.2025 r.]

⁴² Raport McKinsey & Company "Ramię w ramię z robotem. Jak wykorzystać potencjał automatyzacji w Polsce", 2018.

https://www.mckinsey.com/pl/~media/McKinsey/Locations/Europe%20and%20Middle%20East/Polska/Raporty/Ramie%20w%20ramie%20z%20robotem/Rami-w-rami-z-robotem_Raport-McKinsey.pdf [dostęp dnia 20.10.2025 r.]

⁴³ Przyjęto na podstawie wartości przeciętnej liczby osób w gospodarstwie domowym w województwie podlaskim – według danych za 2024 r. – publikacja *Województwo Podlaskie w liczbach*, Główny Urząd Statystyczny, Białystok, 2025.

⁴⁴ październik 2025 r.

zasobu mieszkaniowego dla tej grupy zawodowej. Na terenie miasta docelowo 24,8 ha powierzchni zostanie przeznaczone na rozwój usług hotelowych i sanatoryjnych. Tereny te posiadają już miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub są one na zaawansowanym etapie opracowania. Tereny te położone są w najbardziej atrakcyjnych rejonach Miasta Augustów tj. przy jeziorze Necko, nad rzeką Nettą, w większości w strefie „A” ochrony uzdrowskiej oraz w niewielkim stopniu nad jeziorem Białym.

W ramach 24,8 ha terenów przeznaczonych pod rozwój usług hotelowych i sanatoryjnych, na 8 ha planuje się realizację przede wszystkim sanatoriów. Z tej powierzchni 16,1 ha stanowi zasób gminy, 6,3 ha – zasób Skarbu Państwa, a pozostałe grunty zostały sprzedane inwestorom.

Zakładając, że nowo powstałe hotele i sanatoria będą obiektami średniej klasy o charakterze wypoczynkowo-uzdrowskim, tereny te umożliwiają realizację obiektów o łącznej liczbie minimum 3 850 dwuosobowych pokoi hotelowych lub sanatoryjnych⁴⁵. Na potrzeby optymalizacji bilansu, nie zakłada się realizacji hoteli, sanatoriów w standardzie ekonomicznym lub luksusowym.

Przy minimalnym założeniu dotychczasowego wskaźnika zatrudnienia 0,5 pracownika na pokój⁴⁶, niezbędnym do funkcjonowania hotelu lub sanatorium średniej klasy o charakterze wypoczynkowo – uzdrowskim, powstanie 1 925 nowych miejsc pracy. Uwzględniając postęp technologiczny i automatyzację w sektorze, należy zastosować wskaźnik redukcji zatrudnienia wynoszący ok. 41%, wynikający ze średniej redukcji w branżach „Zakwaterowanie i gastronomia” (49%) oraz „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (33%), z uwagi na specyfikę obiektów (część z nich będzie miała charakter sanatoryjny, a część wypoczynkowo uzdrowski)⁴⁷. W rezultacie realna liczba nowych miejsc pracy wyniesie 1 136, co stanowi istotny impuls do wzrostu lokalnego rynku pracy i zapotrzebowania mieszkaniowego w mieście.

Analogicznie do założeń przyjętych dla strefy przemysłowej, przy średniej wielkości gospodarstwa domowego wynoszącej 2,38 osoby, przyjęto scenariusz, w którym dwie osoby w każdym nowym gospodarstwie będą zatrudnione w hotelach i sanatoriach. W rezultacie powstanie potencjalnie 1 352 nowych mieszkańców (1 136 miejsc pracy: 2 × 2,38 osoby/gospodarstwo), co bezpośrednio przekłada się na wzrost zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową dla tej liczby osób.

⁴⁵ Dane z Analizy potencjału terenów usług turystycznych i lecznictwa uzdrowskiego Urzędu Miejskiego w Augustowie.

⁴⁶ <https://turystyka.rp.pl/turystyka/art14055461-pracy-w-hotelach-bedzie-coraz-wiecej?>
[dostęp dnia 20.10.2025 r.]

⁴⁷ Raport McKinsey & Company "Ramię w ramię z robotem. Jak wykorzystać potencjał automatyzacji w Polsce", 2018.
https://www.mckinsey.com/pl/~/_media/McKinsey/Locations/Europe%20and%20Middle%20East/Polska/Raport_y/Ramie%20w%20ramie%20z%20robotem/Rami-w-rami-z-robotem_Raport-McKinsey.pdf
[dostęp dnia 20.10.2025 r.]

Należy również uwzględnić, że istniejące obiekty hotelowe i uzdrowiskowe posiadają potencjał do dalszego wzrostu zatrudnienia. W szczególności dotyczy to Sanatorium Uzdrowiskowego Augustów, które aktualnie planuje rozbudowę kompleksu sanatoryjnego (zgodnie z danymi z rejestru pozwoleń na budowę GUNB: budowa budynku A – sanatorium obejmującego część zabiegową, SPA, restaurację oraz pokoje, oraz budynku B – pobytowego dla kuracjuszy i gości zespołu uzdrowiskowego). Z uwagi jednak na brak kompleksowych danych dotyczących potencjalnego wzrostu zatrudnienia, scenariusz ten nie został uwzględniony w analizie.

Uwzględniając omówione powyżej czynniki, realne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w Gminie Miasto Augustów kształtuje się na poziomie znacznie wyższym niż wynikałoby to z formalnego zastosowania wzoru z *Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*. Przyjmując za podstawę:

- dynamiczny rozwój rynku mieszkaniowego o funkcji rezydencjonalnej, letniskowej lub turystycznej stymulowany przez nabywców zewnętrznych (**zapotrzebowanie na ok. 4 189 osób**),
- utworzenie i rozwój jednostki wojskowej (**zapotrzebowania na ok. 952 osoby**),
- rozwój lokalnej gospodarki oraz funkcji turystyczno – uzdrowiskowej (**zapotrzebowania wynikające z sektora przemysłowego ok. 11 736 osób, z sektora turystyczno – uzdrowiskowego ok. 1352 osoby**),

należy zwiększyć zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową o **ok. 18 229 osób**. Wartość ta powinna być uwzględniona (dodatkowo dodana) w obliczeniach na zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową dokonanych zgodnie ze wzorami z *Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*. Uwzględniając już istniejące jednostki mieszkaniowe o funkcji rezydencjonalnej, letniskowej lub turystycznej (4 189 osób), **rzeczywisty wzrost liczby mieszkańców w perspektywie 20 lat wyniósłby 14 040 osób**.

Przeprowadzony bilans wskazuje, że w perspektywie 20 lat konieczne będzie zabezpieczenie dodatkowych 7 659 jednostek mieszkaniowych (18 229 osób: 2,38 osoby/gospodarstwo domowe), przy czym powierzchnia niezbędnych terenów będzie zależała od przyjętego rodzaju zabudowy – jednorodzinnej, wielorodzinnej lub mieszanej. Szczegóły zostaną określone na dalszym etapie w ramach planu ogólnego miasta a następnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Analiza ta obrazuje zarówno skalę wymaganego rozwoju urbanistycznego, jak i podkreśla znaczenie elastycznego planowania

przestrzennego w kontekście lokalnych uwarunkowań demograficznych, militarnych, gospodarczych oraz turystyczno-uzdrowiskowych.

7.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

Rozwój obiektów handlu wielkopowierzchniowego w Mieście Augustów powinien wspierać równowagę między funkcjami gospodarczymi, przestrzennymi i społecznymi miasta. Polityka przestrzenna w tym zakresie powinna zakładać koncentrację tego typu zabudowy w obszarach o korzystnych warunkach komunikacyjnych, z dala od ścisłego centrum, w sposób niezakłócający ładu urbanistycznego i środowiskowego.

Jako preferowany obszar lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyższej 2000 m² wskazuje się tereny położone na północ od węzła „Augustów”, w południowej części miasta, w obrębie strefy aktywności gospodarczej. Lokalizacja obiektów handlu powinna być powiązana z istniejącymi i planowanymi trasami komunikacyjnymi oraz systemem przestrzeni publicznych, zapewniając wygodny dostęp pieszy, rowerowy i transportem zbiorowym.

Rekomenduje się, aby nowe inwestycje w zakresie obiektów handlu wielkopowierzchniowego przyjmowały formę zintegrowanych centrów handlowo-usługowych, które oprócz funkcji sprzedażowej oferują szeroki program usług towarzyszących – gastronomicznych, rekreacyjnych, finansowych czy kosmetycznych itp. Tego typu obiekty powinny pełnić funkcję lokalnych centrów aktywności, wspierających rozwój gospodarczy miasta i uzupełniających ofertę usługową obszaru centralnego Miasta Augustów. Ewentualna towarzysząca zabudowa w postaci obiektów technicznych i parkingowych winna być powiązana funkcjonalnie i kompozycyjnie z podstawową funkcją handlową.

Rozwój obiektów handlu wielkopowierzchniowego powinien sprzyjać zrównoważonemu kształtowaniu miasta – wspierać rozwój gospodarczy, nie pogarszając jakości życia mieszkańców ani warunków środowiskowych. Zaleca się:

- ✓ lokalizowanie obiektów w bezpośrednim sąsiedztwie układu drogowego o wysokiej przepustowości,
- ✓ unikanie lokalizacji w obszarach cennych krajobrazowo, przyrodniczo lub kulturowo,
- ✓ projektowanie infrastruktury w sposób wspierający transport zbiorowy, pieszy i rowerowy,
- ✓ tworzenie przestrzeni publicznych i usług towarzyszących integrujących funkcję handlową z życiem społecznym miasta,
- ✓ dążenie do kształtowania zielonych i przyjaznych dla środowiska centrów handlowych, wykorzystujących rozwiązania proekologiczne, np. retencję wód opadowych, nasadzenia kompensacyjne, odnawialne źródła energii.

7.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Inwestycje celu publicznego obejmują kluczowe działania o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, które warunkują sprawne funkcjonowanie miasta oraz zapewniają mieszkańcom dostęp do podstawowych usług publicznych. Dotyczą one m.in.: budowy i utrzymania dróg oraz innych obiektów infrastruktury transportowej (np. mostów, wiaduktów, linii kolejowych itp.), rozwoju infrastruktury technicznej, realizacji obiektów użyteczności publicznej, inwestycji związanych z obronnością państwa, zakładania i utrzymania cmentarzy, przedsięwzięć wynikających z ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego oraz z zakresu ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu (np. wały przeciwpowodziowe, zbiorniki retencyjne itp.).

Obszary, na których znajdują się lub będą realizowane inwestycje celu publicznego, zlokalizowane są na terenie całego miasta. Ich rozmieszczenie powinno wynikać zarówno z bieżących potrzeb rozwojowych i społecznych Gminy Miasto Augustów, jak i z obowiązujących dokumentów planistycznych – miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bądź decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Warto podkreślić, że część tych inwestycji może stanowić zadania własne gminy, część zaś może być realizowana przez inne podmioty publiczne i instytucje. W niektórych przypadkach dla ich realizacji konieczne będzie zastosowanie procedury wyłączenia, co wymagać będzie szczególnej staranności i transparentności w procesie planowania.

Rekomendacje w zakresie zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- ✓ ochrona zasobu nieruchomości przeznaczonych na cele publiczne – rekomenduje się zakaz sprzedaży nieruchomości, na których są już zrealizowane bądź przewiduje się realizację inwestycji celu publicznego;
- ✓ aktywne gospodarowanie przestrzenią – zaleca się systematyczne prowadzenie wykupu nieruchomości pod realizację nowych inwestycji celu publicznego według przyjętej strategii, co wymaga odpowiedniego zabezpieczenia środków finansowych w budżecie gminy oraz w wieloletnich planach finansowych;
- ✓ spójność z dokumentami planistycznymi – inwestycje celu publicznego powinny być w miarę możliwości lokalizowane, zgodnie z zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które rezerwują określone tereny na tego typu przedsięwzięcia. W przypadku braku planu miejscowego realizacja inwestycji powinna odbywać się w oparciu o decyzję o lokalizacji celu publicznego, z uwzględnieniem zasad ładu przestrzennego oraz ochrony środowiska;
- ✓ zabezpieczenie terenów pod inwestycje strategiczne – konieczne jest rezerwowanie odpowiednich obszarów w dokumentach planistycznych dla inwestycji o charakterze

ponadlokalnym, np. związanych z systemami transportowymi, energetycznymi czy ochroną środowiska;

- ✓ koordynacja międzyinstytucjonalna – w procesie planowania i realizacji inwestycji celu publicznego wskazane jest prowadzenie współpracy z instytucjami rządowymi, samorządem województwa i powiatu oraz z sąsiednimi gminami, w celu zapewnienia spójności i efektywności działań;
- ✓ transparentność i partycypacja społeczna – realizacja inwestycji celu publicznego powinna odbywać się w dialogu z mieszkańcami, przy zachowaniu zasad przejrzystości, aby minimalizować ryzyko konfliktów społecznych i przestrzennych;
- ✓ efektywność środowiskowa i klimatyczna – przy lokalizacji nowych inwestycji należy uwzględniać kwestie ochrony środowiska, efektywności energetycznej oraz adaptacji do zmian klimatu, w tym m.in. retencję wód opadowych, ograniczanie emisji czy rozwój zielonej infrastruktury.

7.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Kierunki rozwoju systemów komunikacji

Polityka transportowa Miasta Augustów powinna być prowadzona w duchu zrównoważonego rozwoju, łącząc efektywność przemieszczania osób i towarów z minimalizowaniem negatywnego wpływu transportu na środowisko i jakość życia mieszkańców. Kierunki rozwoju systemów komunikacji należy powiązać z celami strategicznymi rozwoju miasta, w tym zachowaniem funkcji turystycznych, uzdrowiskowych i gospodarczych oraz poprawą bezpieczeństwa i komfortu przestrzeni miejskiej.

Priorytetem w zakresie transportu drogowego jest segregacja ruchu tranzytowego i lokalnego poprzez rozwój układu drogowego o hierarchicznej strukturze:

- ✓ utrzymanie obwodnicy miejskiej w ciągu drogi krajowej nr 8 i w przyszłości nr 16, stanowiących główny korytarz tranzytowy,
- ✓ rozwój układu dróg zbiorczych i lokalnych w sposób zapewniający sprawne powiązania wewnętrzne pomiędzy strefami miejskimi, omijające centrum miasta,
- ✓ eliminację ruchu tranzytowego ze wschodniej części miasta poprzez realizację planowanej w ramach krajowego „Programu Budowy 100 obwodnic” obwodnicy Miasta Augustów oraz obwodnicy Białobrzegów,
- ✓ rozwój dróg do obsługi nowych terenów inwestycyjnych przy zachowaniu zasad hierarchii i funkcjonalności układu drogowego.

W polityce przestrzennej należy zapewnić możliwość dalszej rozbudowy sieci dróg zbiorczych i lokalnych, w tym poprzez wprowadzenie planowanych ulic na terenach o charakterze

inwestycyjnym i usługowym, w sposób spójny z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

W centralnej części Miasta Augustów rekomenduje się wprowadzenie strefy ruchu uspokojonego z ograniczeniem ruchu pojazdów indywidualnych oraz zakazem wjazdu pojazdów ciężarowych. Cele wprowadzenia strefy obejmują:

- ✓ poprawę bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów,
- ✓ zwiększenie komfortu przestrzeni publicznej w centrum,
- ✓ ograniczenie hałasu i emisji zanieczyszczeń,
- ✓ promocję ruchu pieszego i rowerowego, a także rozwój komunikacji publicznej.

Projektowanie strefy uspokojonego ruchu powinny uwzględniać elementy infrastruktury podnoszącej bezpieczeństwo i atrakcyjność przestrzeni, takie jak progi zwalniające, zmiana organizacji skrzyżowań, wydzielone chodniki, nasadzenia zieleni, zróżnicowanie nawierzchni oraz lokalizacja elementów małej architektury.

Gmina Miasto Augustów powinna kontynuować rozwój spójnego systemu tras rowerowych, uwzględniającego zarówno funkcje rekreacyjne, jak i transportowe. Priorytety w tym zakresie obejmują:

- ✓ tworzenie nowych odcinków tras oraz uzupełnianie brakujących elementów istniejącej sieci,
- ✓ wydzielanie pasów ruchu rowerowego w jezdniach lub budowę tras niezależnych od ruchu samochodowego,
- ✓ integrację tras rowerowych ze strefą uspokojonego ruchu i przestrzenią publiczną,
- ✓ projektowanie tras zgodnie z zasadami bezpieczeństwa, spójności, bezpośredniości, wygody i atrakcyjności,
- ✓ przystosowanie istniejących ulic do bezpiecznego współdzielenia przestrzeni przez pieszych, rowerzystów i komunikację publiczną,
- ✓ tworzenie stref ruchu pieszego i rowerowego zamkniętych dla samochodów.

Kanał Augustowski wraz z przyległymi jeziorami stanowi istotny element transportu turystycznego i rekreacyjnego. Kierunki rozwoju transportu wodnego obejmują:

- ✓ utrzymanie i modernizację istniejących tras żeglugowych i kajakowych, w tym na trasie Kanału Augustowskiego,
- ✓ rozwój infrastruktury wspierającej turystykę wodną w oparciu o zasady zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych,

Polityka transportu zbiorowego powinna koncentrować się na zwiększeniu jego atrakcyjności i efektywności. Rekomendacje obejmują:

- ✓ tworzenie priorytetów dla autobusów w ruchu miejskim,
- ✓ projektowanie nowych ulic z możliwością obsługi komunikacji zbiorowej,
- ✓ podejmowanie działań w zakresie integracji komunikacyjnej obejmującą transport zbiorowy, rowerowy i taksówki,
- ✓ rozwój infrastruktury przystankowej, informacji pasażerskiej i systemu taryfowego sprzyjającego korzystaniu z transportu zbiorowego.

Polityka parkingowa powinna wspierać ograniczenie ruchu samochodowego w centrum miasta i promować transport alternatywny. Rekomendacje planistyczne obejmują:

- ✓ wyznaczenie parkingów miejskich na obrzeżach centrum, umożliwiających ograniczenie wjazdu samochodów do obszaru centralnego,
- ✓ określenie wskaźników parkingowych oraz zasad zagospodarowania terenów parkingowych,
- ✓ porządkowanie parkowania w pasach ulic i na terenach zabudowy usługowej i mieszkaniowej,
- ✓ zachowanie istniejącej zieleni przy lokalizacji nowych miejsc postojowych.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

W zakresie infrastruktury technicznej podstawowym kierunkiem działania jest rozwój i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków, dystrybucji energii elektrycznej i gazu, ciepłownictwa oraz gospodarki odpadami. Niezbędne jest zachowanie terenów funkcjonalnych przeznaczonych pod lokalizację obiektów infrastrukturalnych, umożliwiających ich rozbudowę w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby mieszkańców i sektora gospodarczego. Zasoby te muszą służyć efektywnemu zaopatrzeniu miasta i jego otoczenia w niezbędne media, z uwzględnieniem bezpieczeństwa i ciągłości dostaw. Planowanie przestrzenne powinno zapewniać właściwą lokalizację inwestycji technicznych w relacji do struktury funkcjonalnej miasta, z uwzględnieniem minimalizacji konfliktów środowiskowych i społecznych. Wszelkie działania w tym zakresie winny być spójne z dokumentami planistycznymi opracowywanymi przez władze lokalne, stanowiącymi ramy dla projektowania, realizacji i eksploatacji infrastruktury technicznej.

Zaopatrzenie w wodę

W zakresie zaopatrzenia w wodę powinny być prowadzone działania mające na celu:

- ✓ zaopatrzenie odbiorców w wodę o odpowiedniej jakości i ilości,
- ✓ budowę nowych i modernizację istniejących sieci wodociągowych,
- ✓ prawidłową eksploatację sieci i urządzeń wodociągowych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami,

- ✓ racjonalne zarządzanie systemem wodociągowym.

Obszary, które są znacznie oddalone od istniejących odcinków sieci i znajduje się na nich rozproszona zabudowa, nie są predysponowane do objęcia siecią wodociągową ze względów ekonomicznych. Zakładanym rozwiązaniem alternatywnym są studnie głębinowe, jednakże przy ich lokalizacji należy uwzględnić wytyczne i warunki wynikające z przepisów odrębnych.

Odprowadzanie ścieków i wód opadowych

Sieć kanalizacyjna podobnie jak wodociągowa wymaga stałej rozbudowy i modernizacji. Priorytetem dla rozwiązania problemów odprowadzenia ścieków jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej w celu uniknięcia odprowadzenia ścieków bezpośrednio do wód powierzchniowych i gruntu, a także ograniczenia konieczności transportu ścieków do punktu zlewnego za pośrednictwem pojazdów asenizacyjnych. Na terenie znajdującym się w zasięgu sieci kanalizacyjnej należy dążyć do likwidacji szamb przez podłączenie budynków do sieci. W szczególnych przypadkach zakłada się stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na obszarach, nieprzewidzianych do objęcia siecią kanalizacyjną, gospodarka ściekowa powinna zostać rozwiązana przy wykorzystaniu przydomowych oczyszczalni ścieków lub atestowanych zbiorników bezodpływowych, z których ścieki transportowane będą wozami asenizacyjnymi do wyznaczonego punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków. W takim przypadku zaleca się przeprowadzenie kontroli stanu technicznego szamb oraz częstotliwości i miejsca wywozu ścieków.

W Mieście Augustów funkcjonuje rozdzielczy system kanalizacji. Zagospodarowanie wód deszczowych jest problemem wymagającym szczególnej analizy. Konieczne jest oczyszczanie lub podczyszczanie wód deszczowych przed odprowadzeniem ich do wód powierzchniowych. Szczególną analizą należy objąć kwestię odprowadzania wód opadowych przy zagospodarowywaniu nowych terenów. Na terenach zurbanizowanych występuje szybki wzrost powierzchni tzw. szczelnych tj. drogi, parkingi, dachy itp. W wyniku szybko postępującej urbanizacji następuje wzrost ilości wód opadowych, które należy zebrać i odprowadzić do odbiornika. W nowych terenach inwestycyjnych zasadnicze podejście do zagadnień zagospodarowania wód opadowych powinno być ukierunkowane, oprócz budowy wydajnej sieci kanalizacji deszczowej mogącej przyjąć opady po ulewnym deszczu, przede wszystkim na miejscowe zagospodarowanie tych wód, poprzez odprowadzenie wód opadowych do gruntu, możliwie blisko miejsca ich opadu.

Ciepłownictwo

W Mieście Augustów zaleca się kontynuację zbiorowego systemu zaopatrzenia w ciepło. Sieć oraz kotłownie podlegają bieżącej modernizacji. W ramach uzupełnienia infrastruktury lokalnej rekomenduje się dalszą termomodernizację obiektów użyteczności

publicznej jak i budynków mieszkaniowych, dzięki temu zostaną zmniejszone straty ciepła. Należy zadbać o wysoką sprawność instalacji grzewczej, poprzez modernizację indywidualnych źródeł ciepła (kotłów) oraz zachowanie dobrego stanu instalacji wewnętrznej. Ponadto, sugeruje się przeprowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych mieszkańców, w celu propagowania oszczędzania ciepła oraz przedstawienia zabiegów wspomagających ograniczenie zużycia ciepła.

Ze względu na ochronę środowiska i status uzdrowiska należy dążyć do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń poprzez systematyczne rezygnowanie z węgla, jako źródła energii na rzecz rozwiązań ekologicznych.

Elektroenergetyka

Do Miasta Augustów doprowadzone są linie wysokiego napięcia 110 kV, zapewniające możliwość pełnego pokrycia potrzeb energetycznych odbiorców. Stacja elektroenergetyczna „Augustów” 110/15 kV obsługuje m.in. linie 110 kV relacji Augustów – Dąbrowa Białostocka, Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna – Augustów oraz Szeli – Augustów.

W związku z przewidywanym rozwojem miasta oraz potrzebą zapewnienia możliwości przyłączenia nowych odbiorców, planowane jest wybudowanie drugiej stacji 110/15 kV („Augustów II”) wraz z dwutorową linią zasilającą od istniejącej linii Augustów – Dąbrowa Białostocka. Ponadto należy przewidzieć rezerwę terenu pod projektowaną linią napowietrzną 110 kV Augustów – Sztabin – Sidra, dedykowaną potrzebom PKP.

Sieć energetyczną średniego i niskiego napięcia wraz ze stacjami transformatorowymi powinna podlegać stałej modernizacji i rozbudowie. Należy budować nowe i modernizować wyeksploatowane stacje transformatorowe niskiego napięcia 15/0,4 kV. Zakłada się, iż liczba odbiorców energii elektrycznej w Mieście Augustów będzie się zwiększała. Nowe linie elektroenergetyczne niskiego i średniego napięcia powinny być w miarę możliwości prowadzone jako kablowe.

Istniejąca i projektowana infrastruktura energetyczne powinna być uwzględniona w przyszłych dokumentach planistycznych, poprzez wskazanie pasów technicznych o ograniczony zagospodarowaniu i użytkowaniu, o szerokości wynikającej z przepisów odrębnych. W granicach pasów technicznych nie powinny być lokalizowane budynki przeznaczone na pobyt ludzi oraz wprowadzane nasadzenia zieleni wysokiej. Działania inwestycyjne w sąsiedztwie linii powinny być koordynowane z operatorami sieci, zgodnie z obowiązującymi wymaganiami technicznymi i prawnymi.

Gazyfikacja

W planowaniu przestrzennym miasta należy uwzględnić istniejącą infrastrukturę gazową średniego ciśnienia oraz możliwości jej rozbudowy. Obecny gazociąg, zasilany ze stacji regazyfikacji przy drodze krajowej nr 16, stwarza potencjał przyłączenia nowych odbiorców indywidualnych i instytucjonalnych, w tym gospodarstw domowych i Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej, co może przyczynić się do bardziej efektywnej i ekologicznej produkcji ciepła.

W Polsce, pod wpływem dyrektyw UE, planowane jest stopniowe wycofywanie kotłów gazowych, z zakazem instalowania nowych w nowych budynkach po 2030 r. (w budynkach publicznych od 2028 r.) oraz możliwe dalsze ograniczenia dla istniejących systemów w przyszłości. Do preferowanych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w ciepło zalicza się rozwiązania OZE i pompy ciepła.

Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

W zakresie infrastruktury społecznej wskazane jest wspieranie jej rozwoju, zgodnie z potrzebami demograficznymi oraz układem osadniczym miasta. Kluczowe znaczenie mają inwestycje w infrastrukturę oświatową, zdrowotną, opiekuńczą oraz kulturalną, zarówno poprzez adaptację i modernizację istniejących obiektów, jak i poprzez budowę nowych, zlokalizowanych w sposób zrównoważony, funkcjonalnie zintegrowany oraz zgodny z lokalnymi potrzebami. W kontekście polityki rozwoju przestrzennego, szczególną uwagę należy poświęcić zapewnieniu spójności infrastruktury społecznej z systemem przestrzeni publicznych oraz z dostępnością transportową, co umożliwi ich pełne wykorzystanie przez mieszkańców. Efektywne działania w tym zakresie wymagają także współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w tym partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi oraz inwestorami prywatnymi, którzy mogą wspierać lokalną politykę społeczną w sposób komplementarny do działań samorządu.

Podsumowując wyznacza się następujące kierunki rozwoju infrastruktury społecznej:

- ✓ modernizacja i adaptacja istniejących obiektów infrastruktury społecznej,
- ✓ zwiększanie dostępności i oferty infrastruktury społecznej poprzez budowę nowych obiektów z uwzględnieniem gęstości zaludnienia i potrzeb mieszkańców,
- ✓ poszerzanie miejskiego zasobu nieruchomości komunalnych oraz rozwój budownictwa społecznego,
- ✓ rozwój infrastruktury ukierunkowanej w szczególności na dzieci, młodzież i seniorów,
- ✓ zwiększanie dostępności obiektów infrastruktury społecznej poprzez stosowanie rozwiązań architektonicznych odpowiednich dla osób z niepełnosprawnościami i o ograniczonej mobilności,

- ✓ zwiększanie dostępności obiektów publicznych przez rozwijanie połączeń komunikacji zbiorowej,
- ✓ wprowadzanie inteligentnych systemów zarządzania usługami i zasobami w gminie, eliminację barier cyfrowych,
- ✓ przyspieszenie transformacji technologicznej na obszarze miasta (dostępność technologii cyfrowych, sztuczna inteligencja, robotyka, Internet rzeczy) oddziałującej pozytywnie na wiele aspektów życia: sposoby pracy, komunikację, zdrowie, edukację, kulturę i rozrywkę.

7.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE) stanowi istotny element strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Miasto Augustów. Kierunki polityki przestrzennej w tym zakresie koncentrują się na wspieraniu inwestycji w technologie przyjazne środowisku, które pozwolą na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, poprawę efektywności energetycznej oraz zwiększenie samowystarczalności energetycznej miasta.

Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe i społeczne na terenie Miasta Augustów założenia polityki przestrzennej nie powinny dopuszczać lokalizacji elektrowni wiatrowych. Warto jednak umożliwić lokalizowanie urządzeń wytwarzających energię z innych odnawialnych źródeł, w tym elektrowni słonecznych, biogazowni oraz instalacji wykorzystujących energię gruntu i wód.

Rozwój energetyki słonecznej powinien odbywać się w sposób uporządkowany, zgodny z zasadami ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju. Lokalizację elektrowni fotowoltaicznych o mocy zainstalowanej powyżej 500 kW zaleca się przede wszystkim w strefach aktywności gospodarczej, położonych w południowej części miasta, a także w rejonie działalności przemysłowej Stoczni Jachtowej „Ślepsk”. Instalacje te należy sytuować na terenach o niskiej wartości przyrodniczej i ograniczonym potencjale rolniczym, unikając konfliktów z obszarami zamieszkałymi, terenami rekreacyjnymi oraz obszarami objętymi ochroną przyrody. Zaleca się:

- ✓ projektowanie inwestycji w sposób minimalizujący wpływ na krajobraz i środowisko,
- ✓ wyznaczanie stref ochronnych i uciążliwości, które w całości zamykają się w granicach terenu inwestycji,
- ✓ zapewnienie odpowiedniego dostępu komunikacyjnego i infrastrukturalnego,
- ✓ przywrócenie terenów do poprzedniego sposobu użytkowania po zakończeniu eksploatacji instalacji,

- ✓ stosowanie rozwiązań ograniczających efekt ośnienia i oddziaływanie wizualne na sąsiednie obszary.

Ostateczne przesądzenie o możliwości lokalizacji instalacji fotowoltaicznych o mocy powyżej 500 kW powinno następować na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem szczegółowych analiz środowiskowych i krajobrazowych.

Ewentualny rozwój biogazowni w Mieście Augustów powinien być powiązany z lokalną gospodarką odpadami i systemem oczyszczania ścieków. Zaleca się:

- ✓ eliminowanie transportu surowców i odpadów pofermentacyjnych przez tereny zabudowane,
- ✓ stosowanie pasów zieleni izolacyjnej o funkcji ochronnej,
- ✓ projektowanie obiektów z uwzględnieniem bezpieczeństwa sanitarnego i minimalizacji emisji zapachowych,
- ✓ zapewnienie zagospodarowania produktów końcowych, w tym energii elektrycznej, ciepłej i biogazu o parametrach gazu ziemnego,
- ✓ wykorzystanie lokalnych substratów, w tym odpadów z produkcji rolnej, przetwórstwa spożywczego czy gospodarki leśnej.

Biogazownie należy traktować jako element gospodarki obiegu zamkniętego, sprzyjający efektywnemu wykorzystaniu zasobów. Możliwość ich realizacji powinna być każdorazowo analizowana na poziomie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Dla instalacji wykorzystujących energię geotermalną lub energię gruntu zaleca się rozwój przede wszystkim w formie gruntowych pomp ciepła, które mogą wspierać systemy ogrzewania budynków publicznych, usługowych i mieszkaniowych. Lokalizacje tego typu instalacji muszą być planowane w sposób ograniczający ich potencjalne oddziaływania na środowisko i zdrowie ludzi. Strefa uciążliwości instalacji powinna mieścić się w granicach działki inwestycyjnej.

W Mieście Augustów nie powinno się lokalizować instalacji, które mogłyby negatywnie wpływać na wody podziemne lub powodować emisje szkodliwe dla zdrowia i środowiska.

Na terenie miasta funkcjonuje mała elektrownia wodna (MEW) o mocy 132 kW, zlokalizowana na upuście młyńskim łączącym rzekę Nettę z Kanałem Bystrym. Choć obecnie jej potencjał produkcyjny jest niewielki, stanowi ona istotny element lokalnego systemu odnawialnych źródeł energii i przykład racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych. W perspektywie długofalowej dopuszcza się możliwość modernizacji lub rozbudowy istniejącej elektrowni wodnej, pod warunkiem zachowania wymogów ochrony środowiska, krajobrazu i ciągłości ekologicznej cieków wodnych.

Wszelkie działania w tym zakresie powinny:

- ✓ respektować zasady ochrony hydromorfologii rzeki Netty i Kanału Bystrego,
- ✓ nie pogarszać warunków migracji organizmów wodnych,
- ✓ być poprzedzone analizą oddziaływania na środowisko,
- ✓ dążyć do integracji obiektów hydrotechnicznych z otaczającym krajobrazem i funkcją turystyczno-rekreacyjną miasta.

W polityce przestrzennej miasta zaleca się utrzymanie możliwości eksploatacji i rozwoju tego typu instalacji, z zachowaniem zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi.

7.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Polityka przestrzenna Gminy Miasto Augustów zakłada utrzymanie wysokiej jakości środowiska życia mieszkańców oraz ochronę jego unikalnych walorów przyrodniczych i uzdrowiskowych. Jednocześnie dopuszczone powinno być racjonalne lokowanie inwestycji, które – przy zachowaniu standardów środowiskowych – mogą przyczynić się do rozwoju gospodarczego miasta.

W granicach miasta lokalizowanie ewentualnych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko powinno odbywać się przede wszystkim w strefach aktywności gospodarczej (produkcyjno-usługowych), pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z przepisów o ochronie środowiska, przeprowadzenia wymaganych procedur oceny oddziaływania na środowisko oraz zastosowania nowoczesnych, niskoemisyjnych technologii minimalizujących wpływ na otoczenie.

Rekomenduje się ograniczenie możliwości lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obligatoryjne, w szczególności przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli ich realizacja mogłaby pogorszyć warunki środowiska zamieszkania lub walory uzdrowiskowe i krajobrazowe miasta, w szczególności:

- ✓ obszaru centralnego miasta,
- ✓ terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, jednorodzinnej oraz jednorodzinnej z usługami,
- ✓ terenów usług turystycznych, sportu, rekreacji i wypoczynku,
- ✓ stref ochrony uzdrowiskowej „A” i „B”,
- ✓ terenów objętych formami ochrony przyrody oraz ich bezpośredniego otoczenia.

Na tych obszarach zaleca się dopuszczać jedynie przedsięwzięcia niezwiązane z emisją zanieczyszczeń, hałasem czy uciążliwością zapachową, a także inwestycje infrastrukturalne

i komunikacyjne niezbędne dla obsługi miasta, pod warunkiem ich zgodności z przepisami ochrony środowiska i uzdrowiska. Na terenach stanowiących formy ochrony przyrody oraz w ich bezpośrednim otoczeniu nie powinno się lokalizować przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem działań służących ochronie przyrody, gospodarce leśnej, wodnej lub utrzymaniu infrastruktury publicznej o charakterze nieuciążliwym.

7.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Rolnicza przestrzeń produkcyjna w Mieście Augustów obejmuje głównie tereny o wysokiej jakości gleby (klasy bonitacyjne IIIa, IIIb, IV), położone w zachodniej części miasta. W oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju ustala się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- ✓ wyznaczenie i zachowanie terenów pod produkcję rolniczą w szczególności na gruntach wysokiej klasy bonitacyjnej, z ograniczeniem przekształceń na cele nieprzemysłowe lub budowlane;
- ✓ preferowanie produkcji rolnej ukierunkowanej na lokalny rynek, ze szczególnym uwzględnieniem sadownictwa, upraw warzyw i innych produktów konsumpcyjnych, co sprzyja rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości i bezpieczeństwa żywnościowego;
- ✓ ochrona terenów otwartych o wartości przyrodniczej i krajobrazowej, poprzez niedopuszczenie do dalszego rozpraszania zabudowy zagrodowej i innych form ingerencji w krajobraz;
- ✓ racjonalne wykorzystanie gruntów niższych klas bonitacyjnych (V–VI), w tym możliwość zalesiania przy jednoczesnym zachowaniu właściwych stosunków wodnych i funkcji ekologicznych.

Zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej

Tereny leśne w Mieście Augustów zajmują znaczną część powierzchni miasta i stanowią kluczowy element systemu przyrodniczego, w tym fragment Puszczy Augustowskiej. Polityka przestrzenna w zakresie użytkowania lasów powinna łączyć ochronę przyrody z możliwością prowadzenia działalności produkcyjnej, rekreacyjnej i turystycznej. Wyznacza się następujące zasady:

- ✓ tworzenie i zachowanie ciągłości ekosystemów leśnych, w tym wzmacnianie struktury drzewostanów zgodnie z siedliskiem i utrzymanie równowagi populacji zwierzyny;

- ✓ ograniczenie ingerencji infrastrukturalnej w zwarte kompleksy leśne, w tym dróg i urządzeń technicznych, przy przyjmowaniu rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ na najcenniejsze elementy przyrodnicze;
- ✓ wzmacnianie funkcji rekreacyjnych lasów, poprzez wytyczanie tras pieszych i rowerowych, miejsc wypoczynku, a także zagospodarowanie części obszarów na cele zabudowy letniskowej w wyznaczonych strefach, przy zachowaniu harmonii z krajobrazem i ekosystemem;
- ✓ zarządzanie gospodarką leśną zgodnie z planem urządzania lasu, uwzględniającym status ochronny kompleksów leśnych, w szczególności na terenach Lasów Państwowych.
- ✓ dopuszczenie ograniczonych zmian przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne wyłącznie w przypadkach uzasadnionych formalno-prawnie i projektowo, przy minimalizacji ingerencji w ekosystem i zachowaniu wartości przyrodniczych oraz po uzyskaniu zgody właściwego organu.

Polityka przestrzenna w zakresie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej powinna uwzględniać integralność systemu przyrodniczego miasta. Obejmuje to:

- ✓ ochronę i utrzymanie korytarzy ekologicznych i terenów cennych przyrodniczo,
- ✓ ograniczenie rozproszonej zabudowy w krajobrazie rolniczym i leśnym,
- ✓ uwzględnianie funkcji retencyjnych i klimatycznych terenów zielonych w planowaniu produkcji rolnej i leśnej,
- ✓ harmonizację działań gospodarczych z funkcjami turystycznymi i rekreacyjnymi, zapewniając równowagę między produkcją, ochroną przyrody i jakością przestrzeni publicznej.

7.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji i remediacji

W Mieście Augustów w ramach procedury opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji wyodrębniono jednostki urbanistyczne, które wymagają szczególnej uwagi ze względu na skumulowane negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze i przestrzenne. Działania na tych obszarach powinny koncentrować się na przywracaniu ładu przestrzennego, wzmacnianiu funkcji mieszkaniowych i usługowych oraz włączaniu terenów zdegradowanych w szerszą strukturę miejską.

Obowiązującym dokumentem w zakresie prowadzenia działań rewitalizacyjnych jest Gminny Program Rewitalizacji Miasta Augustów, przyjęty *Uchwałą nr XXXVII/350/17 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 10 sierpnia 2017 r. zmienionej uchwałą nr XLVII/462/18 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 13 kwietnia 2018 r. w sprawie zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustów*. Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji przyjęto natomiast *Uchwałą nr XX/170/16 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 2 marca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z dnia 2 marca 2016 r. Poz. 1222)*. Wówczas wyznaczone zostały cztery podobszary rewitalizacji: Koszary, Lipowiec, Centrum I oraz Kaczy Dołek.

Na wszystkich obszarach rewitalizacji należy kłaść nacisk na tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych poprzez wprowadzanie zieleni, elementów małej architektury, stref wypoczynku i rekreacji, a także na modernizację układu ulic i ciągów pieszych. Inwestycje powinny być prowadzone w sposób spójny z istniejącym układem miasta, z poszanowaniem dziedzictwa kulturowego i z uwzględnieniem potrzeb społecznych mieszkańców.

Zaleca się, aby działania rewitalizacyjne były realizowane w sposób elastyczny i adaptacyjny – w miarę aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) mogą zostać wyznaczone dodatkowe obszary wymagające interwencji. Takie podejście pozwala dostosować kierunki działań do zmieniających się potrzeb społecznych, gospodarczych i przestrzennych miasta.

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych powinna również wspierać rozwój lokalnej aktywności gospodarczej, umożliwiając wprowadzenie nowych usług i funkcji komplementarnych wobec istniejących, a także tworzyć warunki dla integracji społecznej i aktywności mieszkańców. W ten sposób procesy przekształceń przestrzennych przyczynią się zarówno do poprawy jakości życia mieszkańców, jak i do wzmocnienia spójności oraz atrakcyjności całego miasta.

Podstawowe zasady kształtowania przestrzennego w obszarach zdegradowanych i rewitalizowanych obejmują:

- ✓ wzmocnienie powiązań z sąsiednimi terenami o wyższej jakości zabudowy i przestrzeni publicznej,
- ✓ zapewnienie spójności funkcjonalnej i kompozycyjnej nowych i istniejących zabudowań,
- ✓ wspieranie lokalnej aktywności gospodarczej oraz dostępności usług,
- ✓ zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych poprzez wprowadzenie zieleni, ciągów pieszych i rowerowych, małej architektury oraz elementów podnoszących jakość życia mieszkańców.

Wdrożenie powyższych zasad pozwoli na stopniowe odtworzenie wartości użytkowych i estetycznych obszarów zdegradowanych, przy jednoczesnym wzmacnianiu potencjału społeczno-gospodarczego miasta.

CZĘŚĆ IV

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

8. Finansowanie

Projekty i działania wynikające z zapisów Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 będą realizowane w okresie wdrażania dokumentu zgodnie z przyjętym systemem i strukturą wdrażania z wykorzystaniem różnorodnych źródeł finansowania. Wdrażanie strategii i wynikających z niej projektów będzie poprzedzone analizą możliwości i dostępności środków, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowych gminy.

Ramy finansowe określają wielkość środków finansowych potrzebnych na realizację działań w ramach Strategii i możliwości finansowe gminy. Polityka strategiczna oprócz identyfikowania potrzeb i projektowania działań wspierających rozwój jednostki terytorialnej, powinna być możliwa do realizacji w ramach możliwości finansowych gminy, bądź innych możliwych do pozyskania źródeł finansowania. Ponieważ zapisy Strategii odnoszą się wiele lat wprzód, ramy finansowe określone są na podstawie obecnych i historycznych danych, analiz i prognoz finansowych. Ewaluacje możliwości finansowych gminy należy wykonywać w oparciu o analizy wpływów i wydatków do budżetu gminy oraz dokumentów regulujących finanse gminy, czyli uchwały budżetowej i wieloletnie prognozy finansowe.

Na potrzeby realizacji zapisów Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 zaplanowano wykorzystanie szerokiego katalogu źródeł finansowania. Przyjmuje się następujące źródła finansowania:

- ✓ środki własne Gminy Miasta Augustów,
- ✓ środki pochodzące z budżetu państwa lub budżetu samorządu województwa podlaskiego przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- ✓ środki z funduszy celowych, m.in. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w tym Program LIFE), Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO),
- ✓ Środki pochodzące z naborów w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027,
- ✓ środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, np.:
 - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS),
 - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
 - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS),
 - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
 - Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW),
 - Fundusze Europejskie dla Podlaskiego (FEdP),

- Programy Interreg (np. Program Interreg Europa, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego, Program Interreg Europa Środowa);
- ✓ środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych,
- ✓ inne funduszy zewnętrzne, np. funduszy norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- ✓ inne środki publiczne.

W planowaniu i organizowaniu źródeł finansowania projektów lub inwestycji będzie w szczególności Perspektywa Finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz nowy budżet Unii Europejskiej na lata 2028-2034, które przewidują możliwość finansowania inwestycji zarówno w formie dotacji, jak i pożyczek. Efektywne wykorzystanie tych środków będzie uzależnione od aktywności Gminy Miasto Augustów w zakresie identyfikowania dostępnych programów oraz skutecznego aplikowania o fundusze zewnętrzne.

Poniżej zaprezentowano możliwości wybranych funduszy europejskich w pod kątem realizacji działań objętych dokumentem:

- ✓ **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021 –2027 (FENiKS)** oraz późniejszy odpowiednik programu. Program zakłada poprawę warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, pozwala na finansowanie zadań związanych m.in. z ochroną środowiska, rozwojem lokalnej energetyki, zapewnieniem równego dostępu do opieki zdrowotnej, wzmocnieniem roli kultury w życiu gospodarczym i społecznym itp.;
- ✓ **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki na lata 2021 –2027** oraz późniejszy odpowiednik programu. Program pozwala na finansowanie zadań związanych m.in. z realizacją badań i wdrażaniem wyników badań w praktykę funkcjonowania lokalnej gospodarki, itp.;
- ✓ **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021 –2027 (FERS)** oraz późniejszy odpowiednik programu. Program pozwala na finansowanie zadań związanych m.in. ze stymulowaniem lokalnego rynku pracy, podnoszeniem jakości życia mieszkańców dotkniętych znamionami wykluczenia społecznego, edukacją, wspieraniem procesów zarządczych, międzynarodową wymianą doświadczeń itp.;
- ✓ **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy na lata 2021 –2027** oraz późniejszy odpowiednik programu. Program pozwala na finansowanie zadań związanych m.in. rozwojem infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej, realizowaniem projektów zwiększających poziom informatyzacji usług publicznych i dostępności e-usług,

rozwojem zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla JST;

- ✓ **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027 (FEPW).** Program realizowany w celu utrwalenie warunków sprzyjających konkurencyjności makroregionu oraz wyższej jakości życia w Polsce Wschodniej. Pozwala na zrealizowanie zadań w zakresie m. in.: wzmocnienia konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, aktywizacji kapitału społecznego oraz wzrostu wykorzystania potencjału turystyki i uzdrowisk, podniesienia jakości życia mieszkańców przez ochronę klimatu;
- ✓ **Program Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021- 2027 (FEPD)** oraz późniejszy odpowiednik programu. Program pozwala na finansowanie zadań związanych m.in. z polityką energetyczną i rozwojem infrastruktury transportowej, realizacją zintegrowanych inwestycji terytorialnych, a także programów rewitalizacji miast i obszarów wiejskich;
- ✓ **Programy Interreg na lata 2021-2027 (Program Europejskiej Współpracy Terytorialnej i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa na lata 2021 –2027)** oraz późniejszy odpowiednik programu. Program pozwala na finansowanie zadań związanych m.in. ze współpracą transgraniczną i transnarodową oraz międzyregionalną w zakresie ochrony środowiska i rozbudowy infrastruktury, wymiany kulturalnej i edukacyjnej;
- ✓ **Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich na lata 2021 -2027** oraz późniejszy odpowiednik programu. Program realizowany w celu zapewnienia skutecznego systemu realizacji polityki spójności w wymiarze strategicznym, wdrożeniowym i refleksyjnym.

W poniższej tabeli do każdego celu zdefiniowanego w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 zaproponowano potencjalne źródła finansowania.

Tabela 8 - Źródła finansowania działań wynikających z założeń Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów, które mogą dostać dofinansowania
CEL STRATEGICZNY 1 (HORYZONTALNY) WZMOCNIENIE REZYLIENCJI MIEJSKIEJ W KONTEKŚCIE WYZWAŃ KLIMATYCZNYCH, GEOPOLITYCZNYCH I ENERGETYCZNYCH		
1.1. Wzmocnienie systemów zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa publicznego oraz obronności i ochrony ludności	FEPD	2.7. Adaptacje do zmian klimatu Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego oraz systemów ratownictwa
1.2. Zbudowania niezależności energetycznej miasta	FEPD	2.3. Zintegrowana terytorialnie efektywność energetyczna 2.1. Efektywność energetyczna

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów, które mogą dostać dofinansowania
	KPO	B1.1.2. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, część dotycząca budynków wielorodzinnych,
1.3. Zwiększenie odporności miasta na zagrożenia klimatyczne i infrastrukturalne	KPO FEPD Interreg Europa Środkowa FEPW	B3.4.1 Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast 2.9 Gospodarka wodna i ściekowa 2.2. Zwiększenie odporności na zmiany klimatu 2.2. Adaptacja do zmian klimatu
1.4. Zbudowanie rezydentnej społeczności	FERS	4.13. Wysokiej jakości system włączenia społecznego
CEL STRATEGICZNY 2 (GOSPODARCZY) ROZWÓJ NOWOCZESNEJ I STABILNEJ GOSPODARKI Z ATRAKCYJNYMI MIEJSCAMI PRACY		
2.1. Proinwestycyjna polityka przestrzenna	KPO	A1.3.1 Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego
2.2. Rozwój infrastruktury dla działalności gospodarczej	FEPD	6.1. Mobilność miejska. Przygotowanie i aktualizacja: Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej oraz innych właściwych dokumentów planowania mobilności miejskiej,
2.3. Rozwój przedsiębiorczości	FEPD FEPW	7.1. Wspieranie zatrudnienia w regionie - Wspieranie zatrudnienia w powiecie augustowskim III 7.3. Rozwój kadr regionalnej gospodarki 7.4. Wspieranie uczenia się przez całe życie 1.1. Platformy Startowe Dla Nowych Pomysłów
2.4. Zdywersyfikowana struktura gospodarki	FEPD	5.2. Zintegrowana terytorialnie kultura i turystyka miejska
2.5. Rozwój funkcji uzdrowiskowych	FEPD	5.4. Lokalna kultura i turystyka
2.6. Dbłość o rozwój marki Augustów	FEPD EIS	5.2. Zintegrowana terytorialnie kultura i turystyka miejska 5.4. Lokalna kultura i turystyka - Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury Polska - Białoruś - Ukraina, Europejski Instrument Sąsiedztwa
CEL STRATEGICZNY 3 (PRZESTRZENNY) ROZWÓJ PRZESTRZENNY OPARTY NA RACJONALNYM WYKORZYSTANIU ZASOBÓW I INTEGRACJI FUNKCJONALNEJ MIASTA		
3.1. Budowa nowoczesnej i przyjaznej mieszkańcom infrastruktury	FEPD	6.1. Mobilność miejska, typ projektu: Przygotowanie i aktualizacja: Planów

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów, które mogą dostać dofinansowania
		Zrównoważonej Mobilności Miejskiej oraz innych właściwych dokumentów planowania mobilności miejskiej
	FEPW	4.1. Infrastruktura drogowa
3.2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	KPO	B3.5.1. Inwestycje w energooszczędne mieszkania dla gospodarstw domowych o niskich i średnich dochodach
	BGK	Program wspierania społecznego budownictwa czynszowego (SBC)
	Ministerstwo Rozwoju i Technologii	Program budownictwa socjalnego i komunalnego
3.3. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	FEPD	5.1. Rewitalizacja miejska 5.3. Lokalna rewitalizacja
	FERS	4.13. Wysokiej jakości system włączenia społecznego
3.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zarządzanie krajobrazem miejskim	FEPD	5.2. Zintegrowana terytorialnie kultura i turystyka miejska
	Dotacja Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Dofinansowanie prac przy zabytku
CEL STRATEGICZNY 4 (ŚRODOWISKOWY) OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKOWYCH I ROZWÓJ ZIELONEJ I NIEBIESKIEJ INFRASTRUKTURY		
4.1. Ochrona zasobów przyrodniczych i bioróżnorodności	FEPD	2.7 Adaptacja do zmian klimatu 2.11 Ochrona przyrody
	KPO	B3.4.1 Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast
	FEPW	2.3. Bioróżnorodność
4.2. Zrównoważone zarządzanie wodami i systemami błękitno-zielonej infrastruktury	FEPD	2.9 Gospodarka wodno-ściekowa
4.3. Poprawa jakości powietrza w mieście uzdrowiskowym	FEPD	2.1 Efektywność energetyczna 2.3 Zintegrowana terytorialnie efektywność energetyczna 2.4 Energia odnawialna 2.6 Zintegrowana terytorialnie energia odnawialna
4.4. Rozwój gospodarki cyrkularnej i świadomości ekologicznej mieszkańców	FEPD	2.8. Zintegrowana terytorialnie adaptacja do zmian klimatu 2.10. Gospodarka o obiegu zamkniętym

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów, które mogą dostać dofinansowania
	FEPW	13. Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP - etap II
CEL STRATEGICZNY 5 (SPOŁECZNY) WYSOKI POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW		
5.1. Dostępne i nowoczesne usługi społeczne dla mieszkańców	FEPD	1.4 Zintegrowana terytorialnie cyfryzacja 7.3 Rozwój kadr regionalnej gospodarki 8.4 Wzrost dostępności usług społecznych 4.5 Inwestycje w ochronę zdrowia
5.2. Rozwój wysokiej jakości usług edukacyjnych i kulturalnych	FEPD	4.2. Zintegrowane terytorialnie inwestycje w edukację 8.2. Zintegrowany terytorialnie rozwój edukacji i kształcenia
5.3. Wzrost potencjału społecznego	FEPD	4.4 Zintegrowane terytorialnie inwestycje społeczne 9.2 Zwiększenie lokalnej aktywności społeczno-zawodowej 7.1. Wspieranie zatrudnienia w regionie
	FERS	5.1. Innowacje społeczne
CEL STRATEGICZNY 6 (HORYZONTALNY) WZMOCNIENIE INSTYTUCJONALNEJ I PARTYCYPACYJNEJ EFEKTYWNOŚCI ZARZĄDZANIA MIASTEM		
6.1. Wzrost jakości zarządzania strategicznego i finansowego	FEPD	1.2 Rozwój przez cyfryzację 1.4 Zintegrowana terytorialnie cyfryzacja 2.1 Kapitał ludzki
	EFR	11.1 Pomoc Techniczna
6.2. Rozwój współpracy międzysektorowej i międzynarodowej	EIS	Polska - Białoruś - Ukraina, Europejski Instrument Sąsiedztwa
	Interreg Europa Środkowa	4.1. Wzmocnienie systemu zarządzania na rzecz zintegrowanego rozwoju terytorialnego w Europie Środkowej
6.3. Wzmocnienie komunikacji z mieszkańcami i transparentności działań	FEPD	1.2 Rozwój przez cyfryzację 1.4 Zintegrowana terytorialnie cyfryzacja

Źródło: Opracowanie własne

9. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja

9.1. System wdrażania

Właściwie zaplanowany system wdrażania strategii rozwoju będzie podstawą sukcesu jej realizacji. W strategii zapisane są pomysły i zadania stanowiące wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich podmiotów działających na terenie Gminy Miasto Augustów. W związku z tym, za wdrożenie strategii odpowiedzialny będzie zespół składający się z kierowników wydziałów oraz dyrektorów i kierowników jednostek podległych zaangażowanych w realizację poszczególnych działań. Pracami zespołu będzie kierował Burmistrz Miasta Augustowa.

Do zadań zespołu będzie należeć w szczególności:

- ✓ realizacja przypisanych zadań i projektów,
- ✓ ewaluacja i monitorowanie procesu realizacji zadań określonych w strategii,
- ✓ kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych zadań od partnerów i interesariuszy strategii,
- ✓ koordynacja procesu jej aktualizacji we współpracy z Radą Miejską w Augustowie,
- ✓ zapewnianie działań w zakresie promocji strategii,
- ✓ poszukiwanie, wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania dla projektów.

Ważnym elementem składowym systemu wdrażania strategii jest całość zagadnień związanych z tematyką działań komunikacji społecznej w zakresie zarówno zamierzeń strategii, procesu jej wdrażania oraz podsumowania efektów. Cele takich działań różnią się w zależności od etapu.

Zagadnienia związane z komunikacją społeczną programu powinny być realizowane w dwóch zasadniczych płaszczyznach, tj.:

1. Wewnętrznej, obejmującej wydziały Urzędu Miejskiego, jego jednostki organizacyjne oraz jednostki podległe. Ten element komunikacji pełni istotną rolę ze względu na interdyscyplinarny charakter planowanych działań. Sprawia on, że dotarcie z informacjami o zamierzeniach strategii oraz postępach w jej realizacji jest bardziej efektywne.
2. Zewnętrznej, na którą składa się większość zadań związanych z upowszechnianiem celów strategii.

Celami polityki informacyjnej powinny być następujące kwestie:

1. Informowanie o założeniach strategii.
2. Informowanie o postępach we wdrażaniu strategii.

3. Podsumowanie realizacji strategii.

Dla realizacji założonych celów powinien zostać wykorzystany szeroki i zróżnicowany wachlarz dostępnych środków i mediów komunikacji. Tylko w ten sposób możliwe będzie dotarcie do jak największej części spośród zidentyfikowanych grup docelowych działań informacyjnych. Działania te powinny w możliwie dużej mierze wykorzystywać kanały komunikacji bezpośredniej. Zalecanymi formami komunikacji i promocji realizacji strategii są:

- Informacje na stronach internetowych Urzędu Miejskiego, w tym Biuletyn Informacji Publicznej;
- Audycje radiowe i telewizyjne;
- Reklamy w lokalnych mediach.

9.2. Monitoring

Monitoring prowadzony będzie w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji strategii. Pozwoli to wykryć zagrożenia i ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji zadań lub podmiotów współpracujących przy ich realizacji.

Podstawą dobrze prowadzonego zarządzania projektem jest właściwie zaplanowany i sprawnie funkcjonujący monitoring. Głównym celem monitoringu jest weryfikacja skuteczności działań ujętych w dokumencie. Monitoring będzie prowadzony w sposób ciągły. Takie działanie zapewni szybką reakcję na zmiany w otoczeniu strategii oraz dodatkowo zwiększy efektywność realizacji polityk publicznych.

System monitoringu będzie obejmował nadzór nad poszczególnymi przedsięwzięciami jak również kontrolę realizacji całej strategii rozwoju.

Kierownicy wydziałów na koniec pierwszego kwartału przekazują do Wydziału Strategii i Funduszy Zewnętrznych (zwanego dalej Operatorem) informacje o zrealizowanych w poprzednim roku kalendarzowym projektach. Operator sporządza raport zawierający opis realizowanych zadań wynikających z zapisów strategii, który będzie częścią Raportu o stanie miasta.

Zasadnym jest również prowadzenie monitoringu na podstawie analizy wskaźnikowej. Dla każdego celu określone zostaną w celu monitorowania wskaźniki produktu, które będą zbierane, opisane i przeanalizowane.

Wskaźniki monitorowania postępu realizacji strategii powinny być badane raz w roku. Są to bowiem informacje odniesione do wskaźników produktu, a więc osiągniętych efektów realizacji przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii. Wskaźniki zostały tak wybrane, aby

jak najpełniej oddawały ocenę osiągnięcia celów strategii. Wybór takich wskaźników miał na celu przygotowanie systemu służącego do stałej weryfikacji poziomu rozwoju miasta.

Wybór wskaźników skupił się przede wszystkim na zapewnieniu adekwatnych mierników poszczególnych celów strategicznych. Zaproponowana lista nie stanowi katalogu zamkniętego i może być modyfikowana w reakcji na zmiany zachodzące w otoczeniu.

Po analizie corocznego raportu z monitoringu, w przypadku, kiedy wskazana w nim zostanie konieczność wprowadzenia działań korygujących Operator podejmie działania prowadzące do zmiany dokumentu.

Tabela 2. Lista wskaźników monitorujących wdrażanie Strategii

Wskaźnik	Miara	Źródło	Wartość bazowa	Oczekiwany rezultat w 2030 r.
CEL STRATEGICZNY 1 (HORYZONTALNY)				
Wzmocnienie rezyliencji miejskiej w kontekście wyzwań klimatycznych, geopolitycznych i energetycznych				
Liczba zrealizowanych nowych inwestycji poprawiających bezpieczeństwo publiczne lub/i wspierających ochronę ludności i obronę cywilną	Liczba	UM	0	min. 5
Liczba szkoleń dla mieszkańców w zakresie reagowania na sytuacje kryzysowe przeprowadzonych w ciągu roku	Liczba	UM	0	min. 1 w ciągu roku (min. 4 do 2030 r.)
Powołanie augustowskiego klastra energii	Liczba	UM	0	1 (zrealizowano)
Liczba dokumentów strategicznych lub programowych w zakresie zrównoważonej energii i klimatu dla Augustowa	Liczba	UM	0	1
Liczba udzielonych grantów na instalacje OZE i/lub magazyny energii	Liczba	UM	0	min. 60
Liczba zainstalowanych nowych urządzeń OZE w ramach budynków publicznych	Liczba	UM	0	min. 3
Liczba zainstalowanych kamer systemu monitoringu wizyjnego Augustowa	Liczba	UM	0	min. 300
Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	Liczba	UM	0	min. 2
Udział terenów w całkowitej powierzchni miasta, dla których opracowano model hydrologiczny	%	UM	0	min. 30%
Liczba nowych inwestycji w zakresie poprawy stanu i wzmocnienia funkcji kanałów	Liczba	UM	0	min. 1
Liczba nowych inwestycji w zakresie modernizacji sieci kanalizacji deszczowej	km	UM	0	min. 5

Wskaźnik	Miara	Źródło	Wartość bazowa	Oczekiwany rezultat w 2030 r.
Liczba nowych wdrożonych systemów retencji wód i/lub rozwiązań infiltracyjnych na terenach zurbanizowanych	Liczba	UM	0	4
Liczba udzielonych grantów na zakup zbiorników do gromadzenia wody deszczowej	Liczba	UM	0	min. 100
CEL STRATEGICZNY 2 (GOSPODARCZY) Rozwój nowoczesnej i stabilnej gospodarki z atrakcyjnymi miejscami pracy				
Powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych	ha	UM	0	80 ha
Liczba powołanych instytucji wspierających rozwój przedsiębiorstw	Liczba	UM	0	1
Liczba przedsiębiorstw (w tym start-upów), które uzyskały wsparcie, w tym ulgi w podatku	Liczba	UM	0	min. 10
Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	Liczba	BDL GUS	6,6 według stanu na koniec 2024 r.	wzrost
Wpływy z opłaty uzdrowskiej i miejscowej	zł	UM	według stanu na rok przyjęcia Strategii	wzrost o 10 %
Liczba nowych obiektów uzdrowskich	Liczba	UM	0	1
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	BDL GUS	7,1 według stanu na koniec 2024 r.	spadek
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	Liczba	BDL GUS	83 według stanu na koniec 2024 r.	wzrost
CEL STRATEGICZNY 3 (PRZESTRZENNY) Rozwój przestrzenny oparty na racjonalnym wykorzystaniu zasobów i integracji funkcjonalnej miasta				
Liczba zaktualizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Liczba	UM	0	min. 10

Wskaźnik	Miara	Źródło	Wartość bazowa	Oczekiwany rezultat w 2030 r.
Liczba opracowań strategicznych w zakresie mobilności miejskiej	Liczba	UM	0	1
Liczba wybudowanych/ zmodernizowanych dróg gminnych	Liczba	UM	0	min. 10
Długość dróg dla rowerów pod zarządem gminy	Km	BDL GUS	6,1 według stanu na koniec 2024 r.	wzrost
Liczba plaż miejskich	Liczba	UM	4	5 (wzrost o 1)
Liczba nowych lub/i zmodernizowanych przestrzeni publicznych sprzyjających wypoczynkowi i integracji społecznej	Liczba	UM	0	min. 3
Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności	Liczba	BDL GUS	8,8 według stanu na koniec 2024 r.	wzrost
Liczba zmodernizowanych budynków w zasobie komunalnym	Liczba	UM	0	min. 4 budynki
Przyjęcie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji	Liczba	UM	0	1 (zrealizowano)
CEL STRATEGICZNY 4 (ŚRODOWISKOWY)				
Ochrona zasobów środowiskowych i rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury				
Liczba drzew posiadających status pomnika przyrody	Liczba	CRFOP	14	wzrost o min. 5
Liczba nowych inicjatyw na rzecz ochrony owadów zapylających w ciągu roku	Liczba	UM	0	min. 1 w ciągu roku (min. 5 do 2030 r.)
Liczba nowych inwestycji w zakresie poprawy stanu istniejących lub tworzenia terenów zieleni w terenach zurbanizowanych	m ²	UM	0	min. 5
Liczba ukończonych nowych inwestycji lub modernizacji związanych z oczyszczalnią ścieków lub siecią kanalizacyjną	Liczba	UM	0	min. 4
Liczba udzielonych grantów na wymianę źródeł ciepła	Liczba	UM	0	min. 50
Liczba opracowanych dokumentów strategicznych z zakresu GOZ	Liczba	UM	0	1

Wskaźnik	Miara	Źródło	Wartość bazowa	Oczekiwany rezultat w 2030 r.
Liczba inwestycji w zakresie usprawnienia zarządzania odpadami i ich zagospodarowania	Liczba	UM	0	min. 3
CEL STRATEGICZNY 5 (SPOŁECZNY) Wysoki poziom życia mieszkańców				
Liczba nowych inwestycji w zakresie dostosowania instytucji publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnością	Liczba	UM	0	3
Liczba nowych miejsc dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnościami	Liczba	UM	0	1
Liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych w ciągu roku	Liczba	BDL GUS	327 według stanu na koniec 2024 r.	wzrost
Liczba opracowanych dokumentów strategicznych w zakresie miejskiej polityki senioralnej	Liczba	UM	0	1
Liczba zmodernizowanych obiektów kultury w zakresie zwiększenia dostępności i poprawy funkcjonowania	Liczba	UM	0	1
Liczba zmodernizowanych obiektów świadczących usługi edukacyjne lub opieki nad dziećmi	Liczba	UM	0	1
Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych	Liczba	UM	0	1
CEL STRATEGICZNY 6 (HORYZONTALNY) Wzmocnienie instytucjonalnej i partycypacyjnej efektywności zarządzania miastem				
Liczba inwestycji realizowanych z pozyskanych środków zewnętrznych	Liczba	UM	0	min. 4
Liczba szkoleń dla pracowników administracji publicznej w ciągu roku	Liczba	UM	0	min. 1 w ciągu roku (min. 4 do 2030 r.)

Wskaźnik	Miara	Źródło	Wartość bazowa	Oczekiwany rezultat w 2030 r.
Liczba zawartych nowych partnerstw lokalnych, regionalnych lub międzynarodowych na rzecz rozwoju miasta	Liczba	UM	0	min. 2
Liczba użytkowników miejskiej aplikacji do zgłaszania usterek	Liczba	UM	według stanu na rok przyjęcia Strategii	wzrost o 20 %

Źródło: opracowanie własne.

9.3. Ewaluacja

Ewaluacja winna odbyć się dwukrotnie: w trakcie realizacji strategii oraz na zakończenie. Jej celem jest rozliczenie wyników prac związanych ze strategią. Zasadnicza ocena efektów prowadzonych działań powinna odbywać się w połowie (po 5 latach – tzw. ocena mid-term) oraz po zakończeniu realizacji strategii (ocena ex-post) zakończona do końca 2031 roku.

Ocena mid-term jest pierwszą oceną stopnia realizacji i aktualności strategii, przypadającą po pięciu latach od uchwalenia strategii przez Radę Miejską. Powinna ona pełnić funkcje wspomagające jej wdrażanie i na tej podstawie umożliwiać pewne korekty prowadzonych działań. Jej zakres może być nieco węższy niż kolejnej, ze względu na dynamikę przemian zachodzących w obrębie miasta.

Po zakończeniu realizacji strategii powinna być dokonywana druga (ocena ex-post), bardziej rozbudowana, ocena stopnia realizacji strategii. Na jej podstawie będzie możliwe podsumowanie kolejnych etapów jej realizacji oraz sformułowanie rekomendacji, w tym również na potrzeby ewentualnej aktualizacji oraz kontynuacji strategii. Powinna ona obejmować jak najszerszy zakres zjawisk, możliwie jak najbardziej zbliżony do zakresu diagnozy.

9.4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Niezbędnym narzędziem w realizacji celów zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 są dokumenty wykonawcze, które stanowią fundament skutecznego planowania oraz wdrażania założeń strategicznych. Dokumenty wykonawcze umożliwiają przełożenie celów strategicznych na konkretne, operacyjne działania, zapewniając tym samym ich realną realizację.

W związku z powyższym opracowano wytyczne oraz rekomendacje dotyczące przygotowywania dokumentów wykonawczych, które obejmują zarówno obligatoryjne, jak i fakultatywne plany, programy oraz inne opracowania realizowane przez miasto.

Poniższa tabela zawiera ocenę stopnia zgodności istniejących dokumentów wykonawczych z założeniami niniejszej Strategii oraz analizę ich aktualności w kontekście zapisów strategicznych. Takie podejście pozwala na systematyczną weryfikację i aktualizację dokumentów, co jest niezbędne dla zachowania spójności i efektywności realizacji polityki rozwoju gminy.

Tabela 9. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Plan ogólny
Uchwała o przystąpieniu: Uchwała Nr IV/50/24 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 25 lipca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego Gminy Miasto Augustów Rekomendacje/wnioski: Plan ogólny jest obecnie⁴⁸ w opracowaniu. Plan ogólny powinien uwzględniać przestrzenny zakres strategii rozwoju gminy, w szczególności opracowany w niej model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz rekomendacje zawarte w rozdziale 5. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W MIEŚCIE. Oznacza to konieczność: ✓ zapewnienia spójności układu przestrzennego z kierunkami rozwoju określonymi w strategii ✓ wskazania priorytetowych obszarów rozwoju i intensyfikacji poszczególnych rodzajów funkcji (np. strefy mieszkaniowe, gospodarcze, uzdrowiskowe itp.) ✓ zachowanie równowagi między rozwojem terenów zurbanizowanych a ochroną terenów naturalnych i cennych przyrodniczo ✓ uwzględnienie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz przestrzeni historycznych. Zgodność planu ogólnego z Strategią Rozwoju Gminy Miasto Augustów jest kluczowa, aby zapewnić spójność działań oraz efektywne wykorzystanie zasobów w długoterminowej perspektywie.
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
Rekomendacje/wnioski: Aktualizacje miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego będą opracowywane na bazie planu ogólnego, który będzie zgodny z założeniami Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021 - 2030, szczególnie w zakresie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, zapewniając spójność i realizację strategicznych kierunków rozwoju miasta.
Gminny Program Rewitalizacji (GPR)
Podstawa prawna: Gminny Program Rewitalizacji Miasta Augustów przyjęto <i>Uchwałą nr XXXVII/350/17 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 10 sierpnia 2017 r.</i> Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji przyjęto natomiast <i>Uchwałą nr XX/170/16 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 2 marca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z dnia 2 marca 2016 r. Poz. 1222).</i> Rekomendacje/wnioski: Strategia Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 nie określa obszarów charakteryzujących się cechami obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji, o których mowa w <i>art. 9 ust.1 i art. 10 ust 1 i 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. 2024 poz. 278).</i> W związku z tym, w przypadku podjęcia aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustowa, konieczne będzie sporządzenie diagnozy delimitacyjnej.
Program Opieki nad Zabytkami
Podstawa prawna: <i>Uchwała nr XIX/210/25 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 30 grudnia 2025 r. w sprawie przyjęcia „Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Augustowa na lata 2025-2028”</i> Rekomendacje/wnioski: Miasto Augustów posiada aktualny Program Opieki nad Zabytkami. Dokument ten pozostaje w pełnej zgodności z założeniami niniejszej Strategii Rozwoju w zakresie kierunków działań dotyczących bieżącej ochrony i odnowy zabytków, w tym renowację obiektów historycznych oraz przywracania pierwotnych funkcji architektonicznych.
Program Ochrony Środowiska

⁴⁸ październik 2025 r.

Podstawa prawna: *Uchwała Nr LXIV/595/23 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Augustów na lata 2023-2027 z perspektywą na lata 2028-2031” wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Augustów na lata 2023-2027 z perspektywą na lata 2028-2031”.*

Rekomendacje/wnioski: Program aktualny, założenia programu uwzględniono w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030.

Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu (MPA)

Podstawa prawna: *Uchwała nr L/505/22 Miejskiej w Augustowie z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie przystąpienia Gminy Miasta Augustów do opracowania i wdrożenia Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu*

Rekomendacje/wnioski: Miasto Augustów posiada aktualny Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu z perspektywą do 2034 roku. Dokument ten pozostaje w pełnej zgodności z założeniami niniejszej Strategii Rozwoju, w szczególności w obszarach dotyczących odporności miasta na skutki zmian klimatu, gospodarowania wodami opadowymi, ochrony zieleni miejskiej oraz poprawy jakości środowiska życia mieszkańców.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Podstawa prawna: *Uchwała Nr LXIV/596/23 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Augustów na lata 2022-2030” wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Augustów na lata 2022-2030”.*

Rekomendacje/Wnioski: Plan aktualny, założenia dokumentu zostały uwzględnione w Strategii. Obszary problemowe określone w Planie, w tym kwestie dotyczące efektywności energetycznej budynków, wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców, poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji oświetlenia ulicznego, stanu nawierzchni dróg oraz rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zostały uwzględnione w celach strategicznych i operacyjnych Strategii oraz w powiązanych kierunkach działań.

Wieloletni program gospodarowania zasobem mieszkaniowym

Podstawa prawna: *Uchwała Nr VI/92/24 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 31 października 2024 r. w sprawie Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Augustów na lata 2024 – 2033.*

Rekomendacje/wnioski: Program jest aktualny a jego założenia zostały uwzględnione w Strategii. Program odnosi się do kwestii utrzymania, modernizacji oraz racjonalnego wykorzystania zasobu mieszkaniowego, co koresponduje z celami Strategii w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców, rewitalizacji obszarów miejskich oraz zrównoważonego rozwoju przestrzennego. W przypadku przyszłych aktualizacji w programie powinny zostać uwzględnione mechanizmy zwiększające dostępność lokali komunalnych i socjalnych, uwzględniając wyzwania demograficzne, jak również trendy dotyczące osadnictwa na obszarze Miasta Augustów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Podstawa prawna: *Uchwała nr XXIX/263/16 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 5 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasta Augustów na lata 2017-2025.*

Rekomendacje/wnioski: W związku z upływającym horyzontem czasowym obowiązującej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, rekomenduje się jej aktualizację. Rekomenduje się

wzmocnienie powiązań ze strategicznymi celami rozwoju społecznego określonymi w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030.

Strategia polityki senioralnej

Aktualnie brak obowiązującego dokumentu.

Rekomendacje/wnioski: Z uwagi na rosnący udział osób starszych w strukturze demograficznej mieszkańców oraz potrzebę systemowego podejścia do kwestii starzenia się populacji, opracowanie takiego dokumentu rekomenduje się jako działanie wynikające z niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030. Strategia polityki senioralnej powinna stanowić narzędzie koordynujące działania w zakresie aktywizacji, integracji społecznej, dostępności usług publicznych, mieszkalnictwa oraz opieki zdrowotnej i społecznej dla seniorów. Jej przygotowanie pozwoli na usystematyzowanie polityki miasta wobec osób starszych i zapewnienie spójności z celami operacyjnymi Strategii w obszarze społecznym.

Plan zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP)

Miasto Augustów nie posiada obecnie opracowanego Planu zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP).

Rekomendacje/wnioski: Z uwagi na rosnące znaczenie zrównoważonego transportu, poprawy dostępności komunikacyjnej oraz jakości przestrzeni publicznej, przygotowanie takiego dokumentu rekomenduje się jako jedno z działań wykonawczych niniejszej Strategii Rozwoju. SUMP powinien stanowić kompleksowe narzędzie planowania mobilności miejskiej, integrujące zagadnienia transportu publicznego, ruchu pieszego i rowerowego, organizacji ruchu samochodowego, polityki parkingowej oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego. Opracowanie Planu umożliwi wdrażanie działań ograniczających emisję z transportu, poprawiających efektywność komunikacji i sprzyjających rozwojowi niskoemisyjnych form przemieszczania się, zgodnie z celami operacyjnymi Strategii.

Strategia GOZ

Miasto Augustów nie posiada Strategii gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ).

Rekomendacje/wnioski: Mając na uwadze rosnące znaczenie zasad GOZ w polityce środowiskowej, energetycznej i gospodarczej, opracowanie takiego dokumentu rekomenduje się jako jedno z działań wdrożeniowych niniejszej Strategii Rozwoju. Strategia gospodarki obiegu zamkniętego powinna obejmować zagadnienia związane z racjonalnym gospodarowaniem zasobami, ograniczaniem ilości odpadów, ponownym wykorzystaniem surowców, efektywnością materiałową oraz promocją zrównoważonej konsumpcji. Dokument ten pozwoli na lepszą integrację lokalnych działań z krajowymi i unijnymi politykami w zakresie transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i cyrkularnej. Jego opracowanie przyczyni się do realizacji celów strategicznych i operacyjnych Strategii.

Źródło: Opracowanie własne

W powyższej tabeli omówione zostały rekomendacje i sugestie w zakresie opracowania przykładowych dokumentów wykonawczych gminy. Należy jednak podkreślić, że każda podejmowana przez gminę inicjatywa planistyczna lub wykonawcza powinna być zgodna z celami i kierunkami wyznaczonymi w Strategii rozwoju. Opracowywane w przyszłości dokumenty powinny wspierać długofalowy rozwój gminy, uwzględniając priorytety wskazane w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030, ale również działać w synergii z innymi aktami prawnymi, tworząc spójną sieć działań, pozwalającą na efektywne zarządzanie przestrzenią miejską i poprawę jakości życia mieszkańców.

10. Spójność kierunków rozwoju Strategii rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa

Zaproponowane w dokumencie cele wynikają z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej. Cele i działania zaplanowane we wcześniejszych rozdziałach są spójne z działaniami zaplanowanymi w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030, a przez to również z dokumentami na poziomie krajowym.

Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021 - 2030					
	1	2	3	4	5	6
	WZMACNIANIE REZYLIENCJI MIEJSKIEJ W KONTEKŚCIE WYZWAŃ KLIMATYCZNYCH, GEOPOLITYCZNYCH I ENERGETYCZNYCH	ROZWÓJ NOWOCZESNEJ I STABILNEJ GOSPODARKI Z ATRAKCYJNYMI MIEJSCAMI PRACY	ROZWÓJ PRZESTRZENNY OPARTY NA RACJONALNYM WYKORZYSTANIU ZASOBÓW I INTEGRACJI FUNKCJONALNEJ MIASTA	OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKOWYCH I ROZWÓJ ZIELONEJ I NIEBIESKIEJ INFRASTRUKTURY	WYSOKI POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	WZMOCNIENIE EFEKTYWNOŚCI INSTYTUCJONALNEJ I PARTYCYPACYJNEJ ZARZĄDZANIA MIASTEM
1. Dynamiczna gospodarka						
1.1. Przemysły przyszłości		2.1, 2.3, 2.4, 2.6				6.1, 6.2, 6.3
1.2. Podlaski system otwartych innowacji		2.1, 2.2, 2.3, 2.4			5.3	6.1, 6.2
1.3. Lokalna przedsiębiorczość		2.1, 2.2, 2.4, 2.5,				6.1, 6.2
1.4. Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego	1.2, 1.3		3.1	4.3, 4.4,		
1.5. E-podlaskie	1.1					6.1, 6.2, 6.3
2. Zasobni mieszkańcy						
2.1. Kompetentni mieszkańcy	1..4				5.2, 5.3	6.2
2.2. Aktywni mieszkańcy	1.4	2.6	3.1		5.2, 5.3,	6.2
2.3. Przestrzeń wysokiej jakości	1.3		3.1, 3.2, 3.3, 3.4	4.1, 4.2, 4.4		
3. Partnerski region						
3.1. Dobre zarządzanie						6.1, 6.3

	Strategia Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021 - 2030					
	1	2	3	4	5	6
Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030	WZMACNIANIE REZYLIENCJI MIEJSKIEJ W KONTEKŚCIE WYZWAŃ KLIMATYCZNYCH, GEOPOLITYCZNYCH I ENERGETYCZNYCH	ROZWÓJ NOWOCZESNEJ I STABILNEJ GOSPODARKI Z ATRAKCYJNYMI MIEJSCAMI PRACY	ROZWÓJ PRZESTRZENNY OPARTY NA RACJONALNYM WYKORZYSTANIU ZASOBÓW I INTEGRACJI FUNKCJONALNEJ MIASTA	OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKOWYCH I ROZWÓJ ZIELONEJ I NIEBIESKIEJ INFRASTRUKTURY	WYSOKI POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	WZMOCNIENIE EFEKTYWNOŚCI INSTYTUCJONALNEJ I PARTYCYPACYJNEJ ZARZĄDZANIA MIASTEM
3.2. Kapitał społeczny	1.4		3.3		5.1, 5.3	6.1, 6.2, 6.3
3.3. Partnerstwa międzynarodowe i ponadregionalne		2.6				6.1, 6.2
3.4. Gościnny region		2.2, 2.3, 2.4, 2.6				6.2

Tabela 10. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 z kierunkami rozwoju województwa
Źródło: opracowanie własne

11. Opracowanie strategii

Podstawą do opracowania niniejszego dokumentu były efekty kilkumiesięcznych prac z udziałem Zespołu Miejskiego do spraw przygotowania aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030, którego prace koncentrowały się w okresie od czerwca do października 2025 roku.

W ramach prac nad sporządzeniem niniejszego dokumentu strategicznego wykorzystano model ekspercko-partycypacyjny. Oznacza to, że w opracowaniu dokumentu udział brał zespół ekspertów, przedstawiciele władz lokalnych oraz przedstawiciele lokalnej społeczności.

W trakcie pracy wykorzystano następujące metody i narzędzia analityczne:

- ✓ **Praca analityczna:** Obejmuje szeroko zakrojone badania wykorzystujące bazy danych, zarówno ogólnokrajowe, jak i dane gromadzone przez Urząd Miejski w Augustowie. Do zdiagnozowania sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy wykorzystano takie narzędzia jak:
 - Bank Danych Lokalnych (BDL) Głównego Urzędu Statystycznego (GUS);
 - Monitor Rozwoju Lokalnego;
 - Raporty o stanie Gminy Miasto Augustów;
 - Strategie, programy, plany i dokumenty wykonawcze gminy;
 - Dokumenty planistyczne i strategiczne poziomu regionalnego.
- ✓ **Warsztaty diagnostyczno-strategiczne:** Obejmują bezpośrednią pracę lokalnych władz, ekspertów oraz interesariuszy zaangażowanych w rozwój miasta. Celem warsztatów diagnostyczno-projektowych było pogłębienie diagnozy poprzez identyfikację problemów, potencjałów oraz wstępne formułowanie celów i propozycji działań rozwojowych. Spotkania umożliwiły konfrontację danych analitycznych z lokalną wiedzą praktyczną oraz wspólne wypracowanie kierunków strategicznych z wykorzystaniem metod projektowych (np. SWOT). W trakcie procesu opracowania dokumentu strategicznego odbyły się następujące warsztaty diagnostyczno-strategiczne:

- (1) Spotkanie w dniu 26 czerwca 2025 roku z przedstawicielami jednostek i wydziałów Urzędu Miejskiego w Augustowie oraz członkami Rady Miejskiej w Augustowie, którego celem była analiza zdiagnozowanych potencjałów i deficytów rozwojowych gminy z wykorzystaniem metodologii SWOT. Praca warsztatowa z udziałem lokalnych ekspertów oraz osób podejmujących kluczowe decyzje w kwestii rozwoju miasta umożliwiła określenie najważniejszych potrzeb rozwojowych Gminy Miasto Augustów. Efektem pracy było także wypracowanie wstępnych wytycznych do opracowania założeń strategicznego rozwoju miasta.

- (2) Spotkanie w dniu 26 czerwca 2025 roku przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Augustowie (tj. Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej oraz Wydziału Funduszy Zewnętrznych), przedstawicieli zespołu opracowującego aktualizację Strategii Rozwoju Gminy oraz przedstawicieli zespołu opracowującego Plan Ogólny Gminy (online), którego celem była koordynacja prac w zakresie planowania przestrzennego oraz wymianę informacji i identyfikację kluczowych wyzwań przestrzennych i funkcjonalnych, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w obu dokumentach.
- (3) Spotkanie w dniu 23 lipca 2025 roku z udziałem władz lokalnych, przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Augustowie (tj. Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej oraz Wydziału Funduszy Zewnętrznych), którego celem było wypracowanie założeń modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

- (4) Spotkanie w dniu 23 lipca 2025 r. z władzami lokalnymi, przedstawicielami wydziałów Urzędu Miejskiego w Augustowie oraz miejskich jednostek organizacyjnych. Spotkanie warsztatowe koncentrowało się na identyfikacji kluczowych problemów rozwojowych w obszarach społecznych, gospodarczych, przestrzennych oraz klimatyczno-środowiskowych. W trakcie pracy warsztatowej uczestnicy wskazali najważniejsze wyzwania, definiowali potrzeby oraz proponowali możliwe kierunki działań. Wyniki warsztatu posłużyły jako podstawa do dalszych

prac nad przygotowaniem aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030.

- ✓ **Działania partycypacyjne:** Obejmują spotkania z interesariuszami procesu opracowania aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030. W trakcie procesu opracowania dokumentu strategicznego odbyły się następujące spotkania:

- (1) Spotkanie konsultacyjne z organizacjami pozarządowymi NGO's w dniu 23 lipca 2025 roku. Celem spotkania było rozpoznanie potrzeb, doświadczeń oraz wyzwań stojących przed organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi w Mieście Augustów, w kontekście przygotowywanej aktualizacji Strategii. Spotkanie miało charakter otwarty – zaproszenie skierowano do szerokiego grona NGO's działających w różnych obszarach życia społecznego.

- (2) Spotkanie konsultacyjne z przedsiębiorcami w dniu 23 lipca 2025 roku. Celem spotkania było zebranie informacji na temat aktualnych potrzeb i wyzwań z jakimi mierzą się przedsiębiorcy działający na terenie Miasta Augustów. Spotkanie miało charakter dialogu między samorządem a lokalną społecznością biznesową w kontekście opracowywanej aktualizacji Strategii.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 198), projekt strategu rozwoju gminy podlega konsultacjom – w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. **Konsultacje społeczne projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 odbyły się w terminie od 12 grudnia 2025 r. do 19 stycznia 2026 r.,** umożliwiając mieszkańcom i innym zainteresowanym rozwojem miasta wnoszenie uwag, opinii i propozycji dotyczących zapisów dokumentów. W związku z wprowadzeniem na dalszych etapach opracowania dokumentu zmian w zakresie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, stanowiącego załącznik graficzny Strategii rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030, **przeprowadzono ponowne konsultacje społeczne, które odbyły się w dniach od 21 maja do 26 czerwca 2026 r.,** umożliwiając mieszkańcom i innym interesariuszom zapoznanie się ze zaktualizowaną treścią dokumentu.

Na podstawie informacji pozyskanych na powyższych etapach prac sformułowano główne czynniki rozwojowe, a następnie określono cele i kierunki rozwoju Gminy Miasto Augustów odzwierciedlając zarówno plany władz lokalnych jak i potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności.

CZĘŚĆ V

WYKAZ TABEL, RYSUNKÓW WYKRESÓW

12. Spis tabel, rysunków, wykresów i załączników

Wykaz tabel:

Tabela 1. Potencjały rozwojowe Gminy Miasto Augustów.....	37
Tabela 2. Deficyty rozwojowe Gminy Miasto Augustów.....	42
Tabela 3. Wykaz zadań wskazanych przez Urząd Miejski w Augustowie do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030.	78
Tabela 4 - Charakterystyka Jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na terenie Gminy Miasto Augustów.....	100
Tabela 5 - Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych jeziornych na terenie Gminy Miasto Augustów.....	101
Tabela 6 - Stan Jednolitych Części Wód Powierzchniowych rzecznych na terenie Gminy Miasto Augustów.....	103
Tabela 7 - Stan Jednolitych Części Wód Powierzchniowych jeziornych na terenie Gminy Miasto Augustów.....	105
Tabela 8 - Źródła finansowania	150
Tabela 9. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	163
Tabela 10. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 z kierunkami rozwoju województwa	168

Wykaz rysunków:

Rysunek 1. Grupa miast porównawczych dla Gminy Miasto Augustów.....	9
Rysunek 2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta.	22
Rysunek 3. Kościół Parafialny p.w. Najświętszego Serca Jezusowego	26
Rysunek 4 - Śluza Paniewo na Kanale Augustowskim	27
Rysunek 5 - Zagrożenie suszą na terenie Miasta Augustów.....	32
Rysunek 6 - Obszary zieleni w Augustowie	33
Rysunek 7 - Mapa immisji hałasu, którego źródłem jest DK16 w porze dziennej.....	34
Rysunek 8. Wykres analizy SWOT.....	46
Rysunek 9. Struktura celów aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030.	50
Rysunek 10. Struktura celów.....	50
Rysunek 11. Cel strategiczny 1- cele operacyjne.....	52
Rysunek 12. Cel strategiczny 2- cele operacyjne.....	57
Rysunek 13. Cel strategiczny 3- cele operacyjne.....	63
Rysunek 14. Cel strategiczny 4- cele operacyjne.....	67
Rysunek 15. Cel strategiczny 5- cele operacyjne.....	71
Rysunek 16. Cel strategiczny 6- cele operacyjne.....	74
Rysunek 17 - Obszar Strategicznej Interwencji: Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze	86
Rysunek 18 - Obszar Strategicznej Interwencji Wschodnia Polska	86
Rysunek 19. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych.	95
Rysunek 20. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - System powiązań przyrodniczych.....	98

Rysunek 21. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Uwarunkowania wodne Źródło: Opracowanie własne	102
Rysunek 22. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych.....	110
Rysunek 23. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.....	114

Wykaz wykresów:

Wykres 1. Dynamika zmian liczby ludności Miasta Augustów w latach 2020-2024.	14
Wykres 2 - Urodzenia żywe i zgony na 1000 ludności w Mieście Augustów	15
Wykres 3. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2020-2024.	15
Wykres 4 - Wydatki z budżetu JST na dotacje bieżące dla organizacji pożytku publicznego na 1000 mieszkańców	20
Wykres 5. Wartość współczynnik skolaryzacji brutto w Mieście Augustów.	21
Wykres 6. Powierzchnia mieszkania w odniesieniu do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto.....	28
Wykres 7. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w latach 2019-2023.	28

Wykaz załączników:

Załącznik graficzny nr 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej
- Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

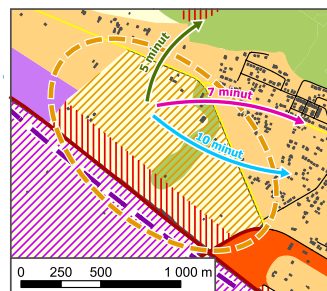
Załącznik graficzny nr 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej
– System powiązań przyrodniczych

Załącznik graficzny nr 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej
– Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Załącznik graficzny nr 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej
– Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

OZNACZENIA

GŁÓWNE ELEMENTY STRUKTURY PRZESTRZENNEJ I KOMUNIKACYJNEJ

- Granice administracyjne Gminy Augustów
- Granice sąsiednich gmin
- Linie kolejowe
- Drogi krajowe
- Drogi wojewódzkie
- Drogi powiatowe
- Istniejąca zabudowa¹

PLANOWANE KORYTARZE SIECI KOMUNIKACYJNEJ

Wariant przebiegu Obwodnicy Białobrzeg²

Warianty przebiegu Obwodnicy Augustowa³

- 1
- 2
- 3

AKTUALNE PRZESĄDZENIA PLANISTYCZNE ORAZ FUNKCJONALNE STANOWISCE PODSTAWĘ ROZWOJU STREF O DOMINUJĄCEJ FUNKCJI

- Mieszkaniowej
- Usługowej
- Usługowej obszaru centralnego
- Przemysłowej, produkcyjnej, magazynowej i logistycznej
- Rolniczej
- Lasów, zakrzewień i pozostałej zieleni
- Wód powierzchniowych
- Pozostałe tereny
- Tereny zamknięte (planowana jednostka wojskowa)

STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU

OBSZARY DO WERYFIKACJI UWARUNKOWAŃ PLANISTYCZNYCH I KIERUNKI POSZUKIWANIA MOŻLIWOŚCI INTEGRACJI POD KĄTEM ROZWOJU FUNKCJI

- Mieszkaniowych
- Produkcyjnych
- Usługowych
- Strefy kluczowe dla rozwoju funkcji mieszkaniowej

HIERARCHIA JEDNOSTEK OSADNICZYCH

- Obszar centralny

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI - KLUCZOWE DLA ROZWOJU GMINY

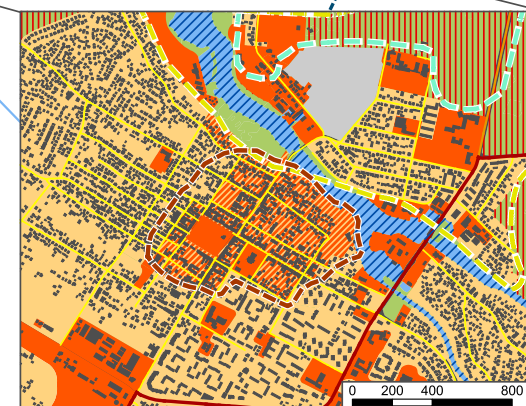
- Obszar rozwoju funkcji uzdrowiskowej
- Obszar aktywności gospodarczej II
- Obszar szczególnej aktywności miejskiej i rekreacyjno-turystycznej
- Obszar aktywności wodnej i szczególnych walorów przyrodniczych

KIERUNKI DOSTĘPNOŚCI TERENÓW

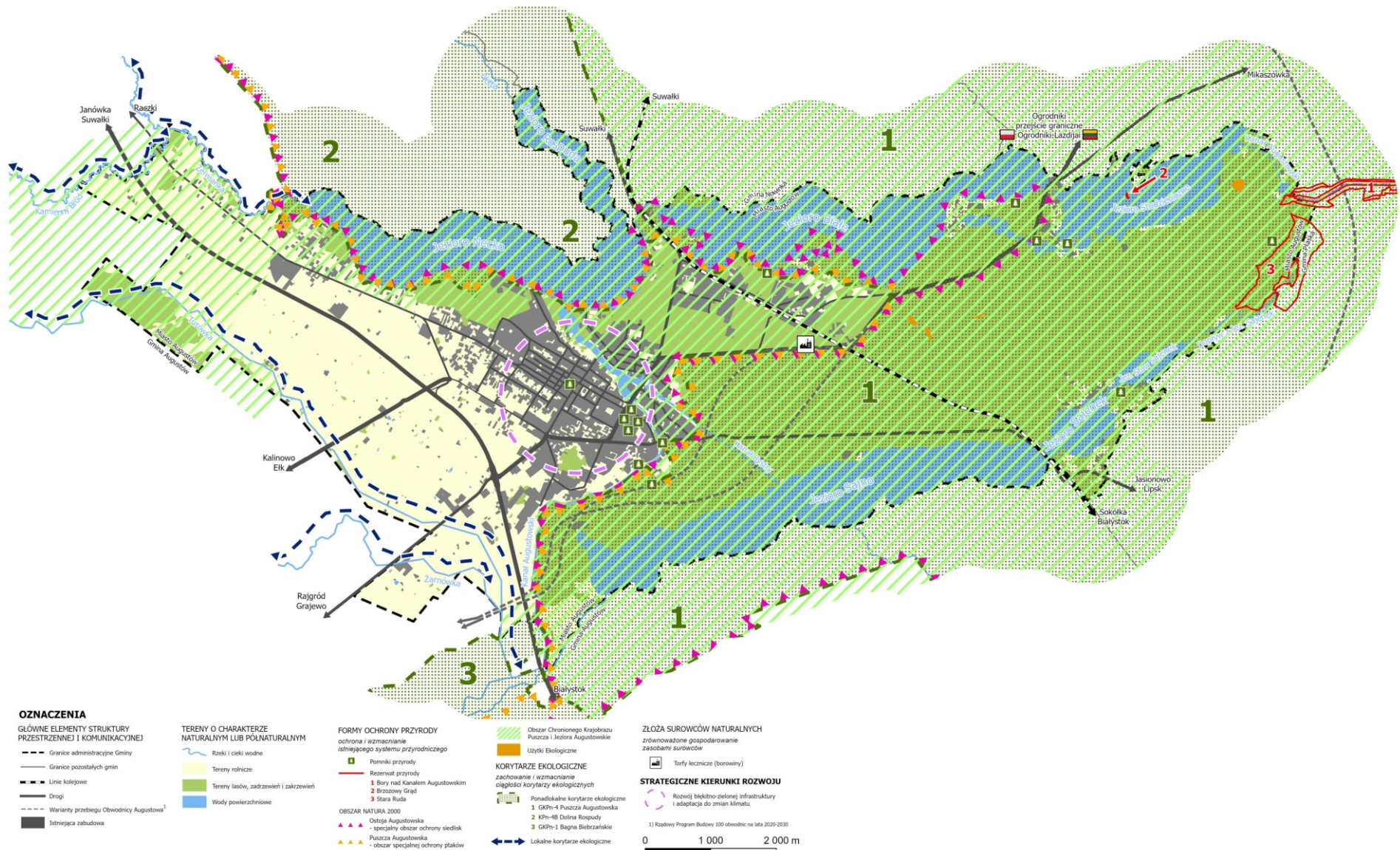
- Dostępność piesza do terenów zielonych
- Dostępność piesza do usług
- Dostępność piesza do infrastruktury społecznej

0 1 000 2 000 m

- 1) Baza Danych Obiektów Topograficznych - stan na koniec 2023 r.
- 2) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- 3) Rządowy Program Budowy 100 obwodnic na lata 2020-2030

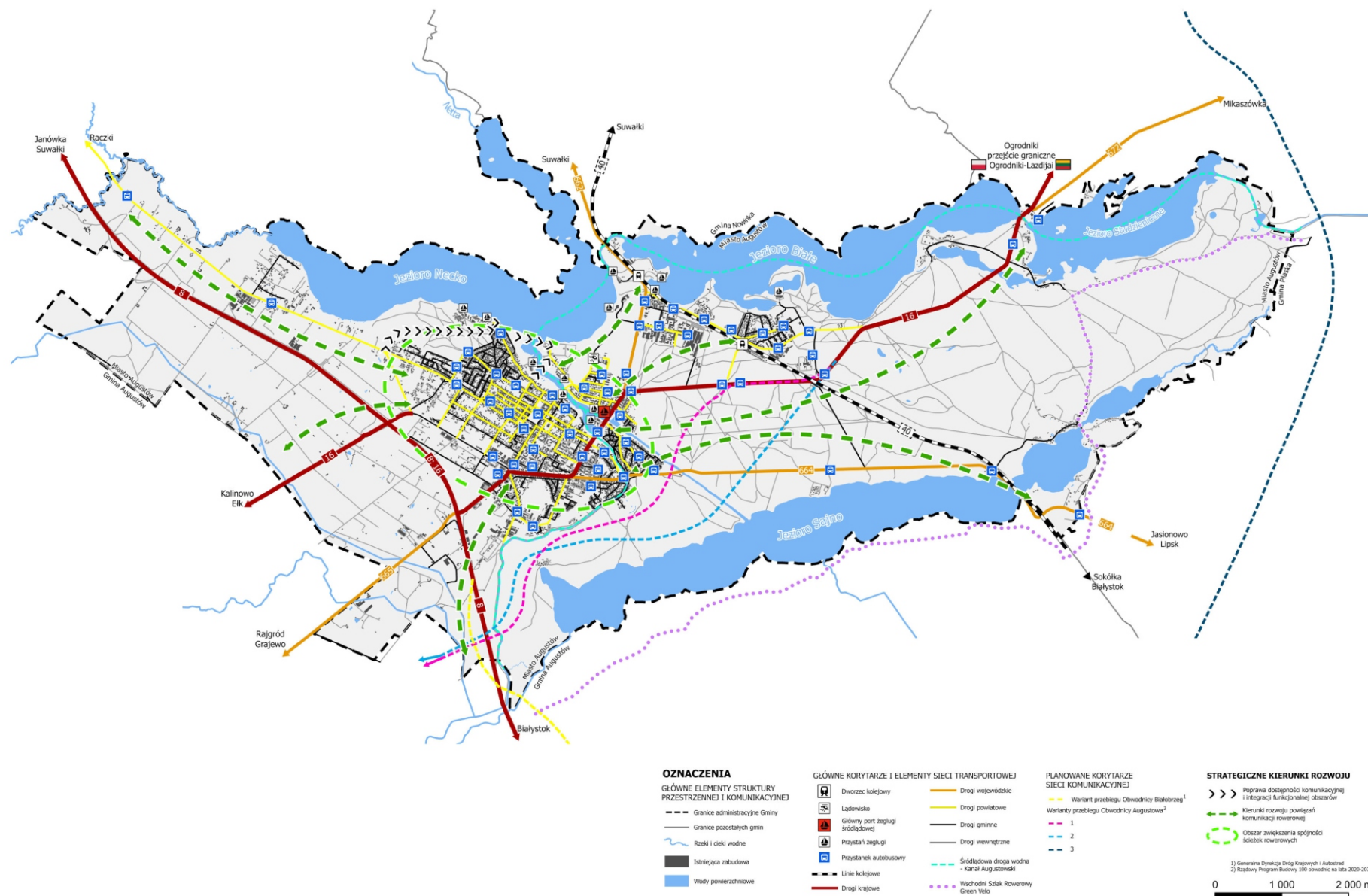

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej System powiązań przyrodniczych

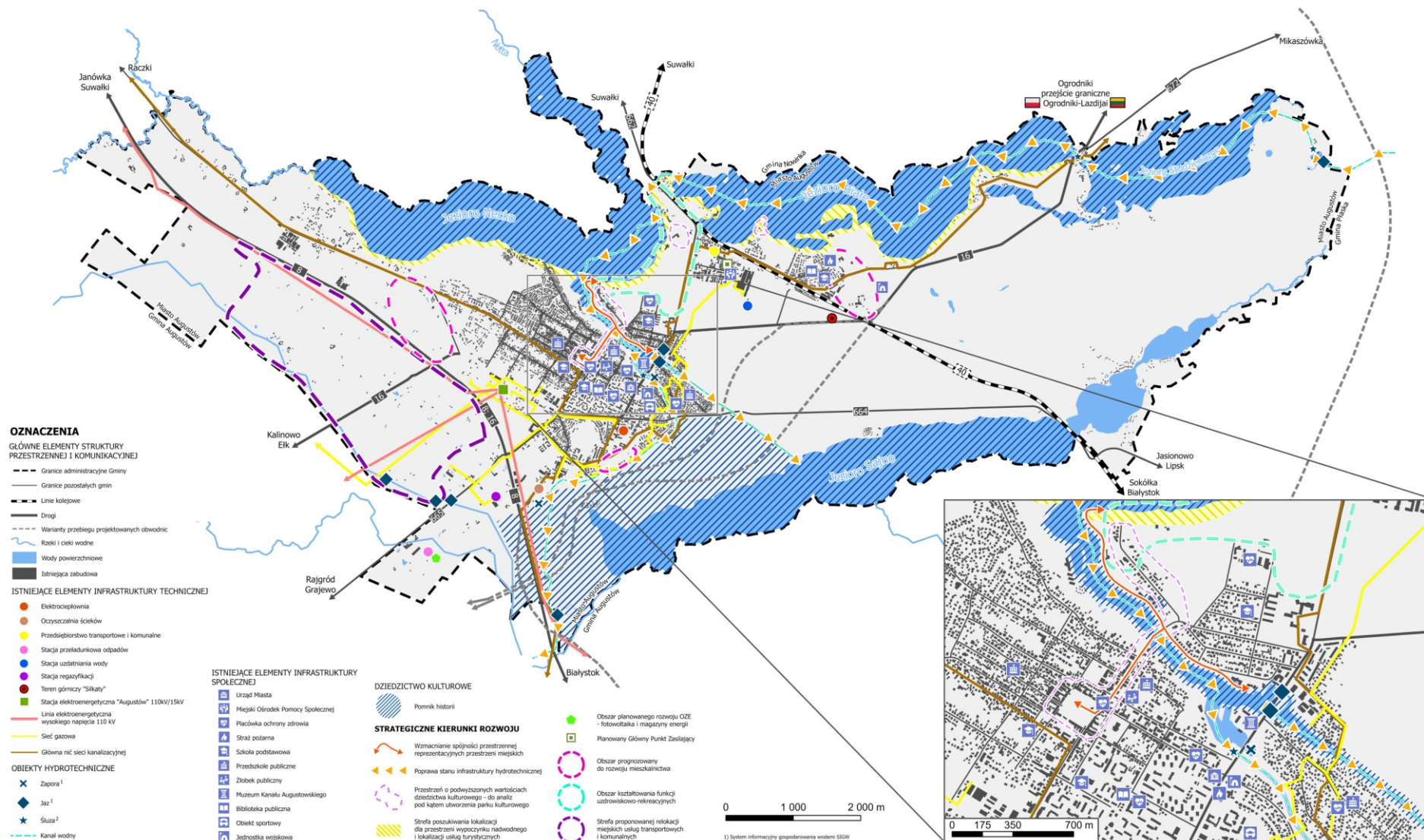
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Uzasadnienie

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 stanowi istotny dokument planowania rozwoju lokalnego, określający kluczowe kierunki rozwoju miasta. Strategia wskazuje wizję, która stanowi punkt odniesienia dla wszelkich działań o znaczeniu rozwojowym oraz zmierzających do zachowania specyficznego charakteru wspólnoty samorządowej. Wizji podporządkowane są cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań wyznaczone do realizacji w okresie jej obowiązywania, tj. do 2030 roku. W dokumencie przedstawiono syntetyczne wnioski z przeprowadzonej diagnozy miasta obejmującej analizę wyzwań strategicznych w wymiarze społecznym, przestrzennym, gospodarczym i klimatyczno-środowiskowym. Strategia zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej a także rekomendacje i ustalenia w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Miasta Augustów. Jest jednym z podstawowych instrumentów zarządzania i stanowi podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe długookresowej polityki rozwoju. W dokumencie określono system realizacji Strategii Rozwoju Miasta a także zasady jej monitorowania i ewaluacji.

Strategia została opracowana na podstawie *Uchwały Nr XII/135/25 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030, w tym trybu konsultacji* zmienionej *Uchwałą nr XVI/168/25 z dnia 25 września 2025 r.*, a następnie *Uchwałą nr XIX/206/25 z dnia 30 grudnia 2025 r. oraz Uchwałą nr XXII/234/26 z dnia 26 marca 2026 r.*

Dokument został opracowany z uwzględnieniem zasad partycypacji społecznej, w szczególności w oparciu o przeprowadzone spotkania warsztatowe z lokalną społecznością oraz wyniki badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby opracowania Strategii. Przeprowadzone działania partycypacyjne miały na celu rozpoznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców.

Projekt aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 był poddany dwukrotnie konsultacjom społecznym, które odbyły się w terminach: od 12 grudnia 2025 r. do 19 stycznia 2026 r., oraz od 21.05.2026 r. do 26.06.2026 r. co spełnia ustawowy wymóg czas trwania konsultacji min. 35 dni. W procesie konsultacji społecznych projekt strategii poddano konsultacjom zgodnie z art. 6 ust. 3 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198) z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. W związku z tym Gmina Miasto Augustów wystosowała pisma z informacją o terminie konsultacji społecznych i możliwości składania uwag, opinii i sugestii przede wszystkim do:

- Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku,
- Urzędu Gminy Augustów,
- Urzędu Gminy Nowinka,
- Urzędu Gminy Płaska.

Sprawozdania z przebiegu i wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych dokumentu zostały zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej, zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198), tj. w terminie do 30 dni od zakończonych konsultacji społecznych.

Zgodnie z art. 10f ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 2025 ze zm.) projekt strategii został przekazany do opiniowania przez Zarząd Województwa Podlaskiego. Zarząd Województwa Podlaskiego wydał pozytywną opinię do projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji dotyczących kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030.

Zgodnie z postanowieniem art. 51 ust. 1, w powiązaniu z art. 46 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) projekty polityk, strategii lub programów wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W związku z tym,

na podstawie art.53 ww. ustawy Burmistrz Miasta Augustowa wystąpił dwukrotnie do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z wnioskiem o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko do projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021- 2030. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku pismami znak: WSTI.410.3.1.2026.JW z dnia 14 stycznia 2026 r. oraz WOOS.410.7.9.2026.JK z dnia 11 czerwca 2026 r. wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu dokumentu pn. Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030. Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismami znak: NZ.0522.1.2026 z dnia 8 stycznia 2026 r. oraz NZ.0522.34.2026 z dnia 11 czerwca 2026 r. wskazał, że przedmiotowy dokument w świetle obowiązujących przepisów nie wymaga opinii organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, stwierdzając, że wprowadzone zmiany w aktualizacji dokumentu nie wyznaczają ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Biorąc powyższe pod uwagę, postanowiono o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030. Przy odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030, wzięto pod uwagę uwarunkowania określone w art. 49 ustawy OOŚ. Zgodnie z art. 48 ust. 6 i 7 ustawy OOŚ informacja o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 wraz z uzasadnieniem podawana jest do publicznej wiadomości. W związku z powyższym Burmistrz Miasta Augustowa podał do publicznej wiadomości informację o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021-2030 poprzez wydanie obwieszczenia znak: SFZ.0540.1.2025 z dnia 20 stycznia 2026 r. oraz SFZ.0540.1.2025 z dnia 15 czerwca 2026 r. Obwieszczenie opublikowano na Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Augustowie, ul. Młyńska 35, 16-300 Augustów.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Miasto Augustów na lata 2021- 2030 jest spójna ze strategiami wyższego rzędu (strategiami na szczeblu wojewódzkim i krajowym), strategiami stanowiącymi element polityki terytorialnej województwa podlaskiego oraz innymi dokumentami strategicznymi o charakterze ponadlokalnym. Cele strategiczne określone w Strategii Rozwoju Miasta pozostają zgodne z założeniami głównych polityk unijnych, krajowych, regionalnych i lokalnych, dotyczących perspektywy do 2030 roku, określonych w dokumentach i programach strategicznych ww. szczebli. Spełnione zostały zatem wszelkie warunki do powstania strategii zawierającej powiązanie planowania przestrzennego ze strategicznym planowaniem społeczno-gospodarczym. Dzięki temu, dokument stanowić będzie narzędzie wsparcia spójnego, trwałego i zrównoważonego rozwoju miasta. Strategia pomoże w realizacji szansy, jaką dla Gminy Miasto Augustów jest możliwość uzyskania wsparcia z funduszy zewnętrznych oraz skorzystania z nowych instrumentów polityki regionalnej.

Mając powyższe na uwadze, przyjęcie uchwały jest uzasadnione.